

Nr 309.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m.; given Stockholms slott den 11 maj 1945.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande statsrådet hemställt.

GUSTAF.

Tage Erlander.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 11 maj 1945.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, BERGQUIST, DOMÖ, GJÖRES, EWERLÖF, OHLIN, ERLANDER, DANIELSON, ANDRÉN.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anför statsrådet Erlander:

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t på min hemställan under femte huvudtiteln föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1945/46 beräkna

dels till statens arbetsmarknadskommission m. m.: avlöningar ett förslagsanslag av 7 500 000 kronor (punkt 17),

Bihang till riksdagens protokoll 1945. 1 saml. Nr 309.

dels till statens arbetsmarknadskommission m. m.: omkostnader ett förslagsanslag av 4 000 000 kronor (punkt 18) och

dels till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m. ett reservationsanslag av 30 000 000 kronor (punkt 19).

Jag anholder nu att till fortsatt behandling få upptaga hithörande spörsmål.

I skrivelse den 5 april 1945 har *statens arbetsmarknadskommission* framlagt förslag rörande beräkningen av medelsbehovet för budgetåret 1945/46.

I samband härmed har kommissionen givit en kortfattad översikt över läget på arbetsmarknaden under år 1944 samt en bedömning av den sannolika utvecklingen på arbetsmarknaden under återstoden av år 1945.

Med skrivelse den 3 maj 1945 har kommissionen överlämnat sedvanlig verksamhetsberättelse för år 1944. Nämda berättelse torde såsom bilaga bifogas detta protokoll.

Arbetsmarknaden under år 1944.

Rörande förhållandena på arbetsmarknaden under år 1944 anför kommissionen i sin verksamhetsberättelse följande.

Den höga sysselsättningsnivå, som varit utmärkande för den svenska arbetsmarknaden åren 1942 och 1943, kännetecknade även 1944. Ehuru utgångsläget var något ogynnsammare än föregående år beroende bl. a. på massaindustriens försämrade avsättningsmöjligheter och en tillfällig nedgång i byggnadsverksamheten, låg sysselsättningen under andra halvåret t. o. m. på en högre nivå än föregående år. Detta är så mycket mera anmärkningsvärt som det förändrade utrikesläget under senare delen av året ledde till en total avspärrning från kontinenten, medan förbindelsen västerut liksom tidigare kunde upprätthållas genom lejdåbåtstrafiken. Till den ökade sysselsättningen bidrog i hög grad byggnadsverksamhetens gynnsamma utveckling under året. Bristen på arbetskraft var icke fullt så accentuerad som under 1943, vilket sammanhänge med att skogsbrukets behov av arbetskraft var betydligt mindre än då. Arbetslösheten i fackförbunden nådde under året ett bottenläge, medan antalet hjälpsökande arbetslösa på grund av en främst till Västernorrlands län lokaliserad arbetslöshet, som berodde på massaindustriens produktionssvårigheter och den minskade sysselsättningen i skogen, var högre än föregående år.

En sammanfattning av de statistiska serier, som belysa arbetsmarknadens utveckling under åren 1943 och 1944, lämnas i *tab. 1*.

Socialstyrelsens sysselsättningsstatistik för industri och angränsande verksamhetsområden utvisar, att sysselsättningen inom dessa områden under första halvåret 1944 låg på en något lägre nivå än 1943, medan under andra halvåret förhållandet var det motsatta. Under november uppnåddes samma sysselsättningsnivå som i november 1939, och för december var indextalet 1944 t. o. m. högre än 1939 (95 mot 90).

Relationen mellan antalet arbetsansökningar och lediga platser vid arbetsförmedlingarna var under året i stort sett gynnsam, och det underskott på arbetssökande, som förelåg under sommarmånaderna, var mindre än föregående år.

Tab. 1. Arbetsmarknaden under åren 1943 och 1944.

M å n a d	Antal sysselsatta inom industri, byggnadsverksamhet, handel m. m. Index tal: sept. 1939 = 100		Antal ansökningar om arbete på 100 lediga platser vid arbetsförmedlingarna		Arbetslösheten inom fackförbunden (% av medlemsantalet)		Antal av arbetslöshetsnämnderna rapporterade hjälpsökande arbetslösa (i 1 000-tal)	
	1943	1944	1943	1944	1943	1944	1943	1944
Januari	90	90	137	164	8.6	8.5	10.0	15.8
Februari	90	91	133	157	7.5	8.0	9.6	17.6
Mars	90	91	114	139	6.4	7.2	8.6	17.3
April	91	90	109	121	6.1	5.5	7.2	15.7
Maj	93	91	99	103	4.4	3.7	6.2	11.8
Juni	94	92	93	96	4.4	3.2	5.3	8.8
Juli	90	92	89	90	3.9	2.9	4.6	7.3
Augusti	90	93	90	92	3.6	2.8	4.4	6.8
September	91	94	93	95	3.5	2.9	4.6	6.8
Oktober	94	96	109	106	4.5	3.3	5.4	7.5
November	93	97	129	118	5.8	4.2	7.6	8.7
December	90	95	150	129	9.6	7.2	11.7	11.0

Arbetslösheten i fackförbunden låg under större delen av året på en ännu lägre nivå än 1943, och arbetslöshetssiffrorna under andra halvåret voro överhuvud taget de lägsta som någonsin konstaterats. En jämförelse mellan arbetslöshetssiffrorna för olika fackförbund utvisar att under senare delen av 1944 arbetslöshetsprocenten inom praktiskt taget samtliga förbund var lägre än vid samma tid föregående år. En särskilt gynnsam utveckling utvisa *byggnadsfacken*. Med hänsyn till byggnadsverksamhetens stora betydelse ur sysselsättningssynpunkt kan det vara motiverat att närmare belysa arbetslöshetsförhållandena inom byggnadsfacken. I *tab. 2*. lämnas uppgifter om antalet arbetslösa byggnadsarbetare (byggnadsträarbetare, murare, målare och byggnadsgrovarbetare) i procent av medlemsantalet åren 1939, 1940, 1943 och 1944.

Åren 1939 och 1940 ha medtagits i sammanställningen, enär sysselsättningen inom byggnadsverksamheten de åren nådde sin dittills högsta resp. lägsta omfattning. Av sammanställningen framgår, att arbetslösheten de tre första månaderna under 1944 var av något större omfattning än föregående år, medan läget därefter snabbt förbättrades. Under större delen av året voro arbetslöshetssiffrorna lägre än 1943 och understego liksom sistnämnda år även 1939 års nivå. Man lägger även märke till den säsongutjämnning i sysselsättningen, som varit karakteristisk för byggnadsverksamheten under de två senaste åren och som är ett resultat av den statliga regleringen.

Tab. 2. Antalet arbetslösa i byggnadsfacken i % av medlemsantalet åren 1939, 1940, 1943 och 1944.

Å r	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
1939	38.0	29.1	25.6	18.4	12.2	12.3	8.6	8.6	11.6	19.3	27.5	39.4
1940	45.5	47.9	51.5	31.9	24.3	24.8	22.9	23.6	26.7	33.5	39.2	46.8
1943	27.4	24.6	19.8	18.4	12.8	10.8	8.7	7.5	8.7	12.9	17.0	29.8
1944	27.5	26.9	24.1	15.7	9.0	6.5	5.1	5.0	5.9	8.0	10.6	20.4

Antalet *hjälpssökande arbetslösa*, som redan mot slutet av 1943 visade en mer än säsongmässig stegring, var under hela första halvåret 1944 betydligt större än under samma tid föregående år. Även under senare delen av året lågo hjälpssökandesiffrorna över 1943 års nivå men voro dock absolut sett låga. Ökningen i hjälpssökandesiffrorna sedan föregående år var främst lokaliserad till Västernorrlands län och berodde, som tidigare nämnts, på massa-industriens, särskilt i början av året, stora svårigheter att bereda de anställda arbete samt den minskade sysselsättningen i skogen. Sistnämnda orsak medförde under senare delen av året även en betydlig ökning av arbetslösheten i Norrbottens län, och antalet hjälpssökande arbetslösa i detta län uppgick vid årets utgång till 1 925. I Västernorrlands län nådde hjälpssökandesiffrorna sin kulmen under april, då 5 478 arbetslösa voro anmälda hos arbetslöshetsnämnderna; vid slutet av året hade antalet nedgått till 2 571. Bortsett från Västernorrlands och Norrbottens län uppgick antalet hjälpssökande i övriga delar av landet vid 1944 års slut till 6 548 mot 8 290 vid samma tidpunkt föregående år.

Överflyttningen av arbetskraft framför allt till jordbruks- och skogsarbete nådde under 1944 icke tillnärmelsevis samma omfattning som föregående år. *Jordbrukets arbetskraftsbehov* var alltså svårt att tillgodose, och den frivilliga arbetshjälpen hade ungefär samma omfattning som under 1943. Särskilt bärgningen av den rika höskörden vållade på många håll svårigheter, som måste bemästras genom särskilda åtgärder, såsom kollektiva hempermitteringar av inkallade, utlåning av personal och hästar från militära förband m. m. Även betodlingens arbetskraftsproblem voro betydande men kunde i stort sett lösas på ett tillfredsställande sätt. Genom arbetsförmedlingarna tillsattes omkring 62 000 platser inom jordbruket mot 57 000 år 1943.

Det minskade avverkningsprogrammet bränsleåret 1943/44 medförde en betydande nedgång i *skogsbrukets arbetskraftsbehov*. Fr. o. m. den 1 januari 1944 upphävdes produktionsplikten i de fyra nordligaste länen och fr. o. m. den 1 juli i hela landet. Med utgången av januari månad upphörde även tjänsteplikten för män födda år 1923 och fortsättningsvis sysselsattes endast arbetslösa och utlännningar vid förläggningar och arbetsplatser, där bidrag till ovan arbetskraft utgick. Under redovisningsåret tillsattes genom arbetsförmedlingarna endast 65 000 platser inom skogsbruket mot 122 000 föregående år. Med hänsyn till det ovissa läget beträffande den framtida bränsleförsörjningen vidtogos icke några särskilda åtgärder för att stimulera ledig arbetskraft att övergå till skogsarbete. Först i slutet av året började frågan om särskilda sådana åtgärder bli aktuell, då det visade sig, att avverkningsresultaten voro exceptionellt dåliga, bl. a. beroende på de svåra väderleksförhållanden, som rådde hela hösten.

Som framgick av socialstyrelsens sysselsättningsstatistik, var *sysselsättningen inom industri och angränsande verksamhetsområden* under förra delen av 1944 något lägre men under senare delen högre än under föregående år. Hur sysselsättningsförhållandena gestaltade sig inom den egentliga industrin, framgår av *tab. 3*, vari redovisas sysselsättningsindex för de tre föregående åren under våren, början av hösten samt vid årsslutet.

Med den begränsning av exportmöjligheterna, som förefanns redan förut, påverkade den ytterligare inskränkningen i utrikeshandeln under 1944 icke i nämnvärd grad sysselsättningsnivån. Hemmamarknadsindustrien nådde bl. a. på grund av byggnadsverksamhetens ökade omfattning under året en högre sysselsättningsnivå än föregående år.

Tab. 3. Indextal för antalet sysselsatta arbetare inom huvudgrupper av industri vid slutet av angivna månader åren 1942—1944. September 1939 = 100.

Industri- grupper	1 9 4 2			1 9 4 3			1 9 4 4		
	Maj	Sept.	Dec.	Maj	Sept.	Dec.	Maj	Sept.	Dec.
Malmbrytning och metallindustri	105	110	111	111	108	113	107	107	114
Jord- och stenindustri	82	84	73	94	81	75	87	85	80
Träindustri	71	73	65	78	73	66	78	74	72
Pappers- och grafisk industri ..	82	82	78	81	81	75	79	83	86
Livsmedelsindustri	96	99	90	94	97	91	96	102	98
Textil- och beklädnadsindustri..	86	88	87	88	87	88	90	90	92
Läder-, hår- o. gummivaruindustri	82	82	77	77	72	83	83	85	90
Kemisk-teknisk industri.....	89	89	83	87	88	89	92	94	95
Samtliga industrigrupper	91	94	91	95	92	92	92	94	97

Beträffande de särskilda industriella områdena var arbetstillgången under året alltfjämt synnerligen god vid *järnbruk*, *skeppsvarv*, *mekaniska och elektriska verkstäder*. Den under krigsåren framträdande bristen på kompetenta yrkesarbetare inom verkstadsindustrien reducerades betydligt under 1944, vilket framför allt berodde på att militärinkallelserna hade mindre omfattning än tidigare. Vid *gruvorna* medförde den under senare delen av året inställda malmexporten vissa driftsinskränkningar. Arbetarna vid exportgruvorna kunde dock i stor utsträckning sysselsättas med förberedelse- och undersökningsarbeten. Inskränkningarna berörde huvudsakligen de mellansvenska exportgruvorna, där sammanlagt omkring 500 man permitterades. Den friställda arbetskraften kunde i flertalet fall erhålla annat arbete. Vid de lappländska gruvorna skedde icke någon större reducering i antalet sysselsatta, men efter årsskiftet 1944/45 infördes för flertalet arbetare arbetsperioder om fyra veckor och en följande ledig vecka. Vid de mellansvenska gruvorna tillämpas för flertalet arbetare arbetsperioder med två lediga dagar varannan vecka.

Vid *sågverk*, *pappersmassfabriker* och *pappersbruk* var arbetstillgången väsentligt påverkad av de starkt begränsade exportmöjligheterna. Vid massafabrikerna var vid januari månads utgång icke mindre än 30 procent av arbetsstyrkan permitterad. Under första halvåret 1944 var sysselsättningen väsentligt lägre än under senare delen av året, trots att en allt mindre del av den europeiska marknaden då stod till förfogande. Detta sammanhänger med att utlandet verkställt köp av vissa trävaror och cellulosaprodukter för leverans framdeles, när sjövägarna öppnas. Vid *snickeri- och möbelfabriker* var sysselsättningen god, och tidvis rådde brist på yrkesvan arbetskraft.

Inom konsumtionsvaruindustrierna var sysselsättningen på det hela taget god. Vissa *livsmedelsindustrier*, såsom sockerbruk, choklad- och karamellfabriker, uppvisade en stegrad efterfrågan på arbetskraft, och inom *textil- och beklädnadsindustrien* var bristen på kvinnlig personal framträdande. Under senare delen av året kunde genom arbetsförmedlingens försorg baltiska flyktingar placeras i denna industri. Även vid *skofabrikerna* var arbetstillgången relativt god, och arbetslösheten bland äldre manliga arbetare hade väsentligt reducerats. Genom under 1943 vidtagna åtgärder för att åstadkomma tillämpning av normal arbetsvecka upphörde praktiskt taget korttidsarbetet inom nämnda industrigren.

En av de väsentligaste orsakerna till den höga sysselsättningsnivån under 1944 var, som tidigare framhållits, den livliga byggnadsverksamheten be-

träffande framför allt bostadsbyggen. De under större delen av året synnerligen låga arbetslöshetssiffrorna och den säsongutjämning, som åstadkommits genom den statliga regleringen, ha tidigare nämnts. Under sommarmånaderna var byggnadsproduktionen av sådan omfattning, att viss brist på kvalificerade yrkesarbetare, i första hand murare, uppstod på åtskilliga orter.

Som en följd av den livliga byggnadsverksamheten uppvisade *byggnads-ämnesindustrierna* en motsvarande hög sysselsättning, som till stor del underbyggts av en under året förbättrad tillgång på råvaror, delvis beroende på att åtgärder, som tidigare vidtagits för inhemsk produktion, under 1944 börjat lämna resultat. Tillgången på bl. a. tegelbruksarbetare svarade ej mot efterfrågan, varför vissa svårigheter uppstodo att tillräckligt snabbt verkställa beordrade leveranser.

Inställandet av *sjöfarten* på Tyskland föranledde uppläggningar av ett stort antal fartyg och därmed en betydande ökning av antalet arbetssökande sjömän och stuveriarbetare. Emellertid kunde lejdbåtstrafiken upprätthållas och därjämte har viss ökning i sjöfarten på Finland inträtt, vilken medförde, att sysselsättningen bland sjöfolket under året ej blev så låg, som man haft anledning att vänta.

Den sannolika utvecklingen på arbetsmarknaden.

Rörande den sannolika utvecklingen på arbetsmarknaden under den närmaste tiden anför kommissionen i skrivelsen den 5 april 1945:

Med hänsyn till de utrikespolitiska förhållandena är det för närvarande i hög grad vanskligt att lämna någon prognos beträffande utvecklingen på arbetsmarknaden. Denna utveckling kommer säkerligen att bli i hög grad beroende av möjligheterna att återupptaga varuutbytet med utlandet, även om av de uppgifter som komma att åvila vårt land i samband med det internationella återuppbyggnadsarbetet. Den av allt att döma viktigaste faktorn vid bedömandet av arbetsmarknadssituationens sannolika utveckling är bränsleförsörjningen, vilken sammanhänger med tidpunkten för återupptagandet av importen av fossilt bränsle. Skulle en sådan import icke kunna komma till stånd under år 1945, blir bränsleförsörjningen helt beroende av vedavverkningarnas omfattning och möjligheterna att framforsla den avverkade veden. Även importen av andra råvaror än fossilt bränsle inverkar på möjligheterna att driva vår industri och därmed på arbetsmarknaden. De prognoser, som i det följande framläggas, utgå ifrån antagandet att åtminstone i begränsad utsträckning varuutbytet med utlandet skall kunna komma i gång under senare hälften av år 1945.

I det följande återgivas med de reservationer, som framgå av det föregående, vissa synpunkter på arbetsmarknadsläget inom olika industrigrenar.

Vad först angår *gruvindustrien*, torde sysselsättningen vid exportgruvorna, även om malmexport ej skulle komma i gång under året, kunna fortgå tills vidare med de förberedelse- och undersökningsarbeten, som för närvarande bedrivs. Under sådana förhållanden synes man ha anledning att räkna med att någon ytterligare nedgång i sysselsättningen vid dessa gruvor icke skulle vara att befara. Vad åter angår de gruvor, som tillgodose det inhemska behovet av malm, är utvecklingen till väsentlig del beroende av järnverkens råvarubehov. Till följd av att importen av handelsjärn bortfallit, föreligger visserligen ett ökat behov av inhemsk järnproduktion, men frågan om i vilken omfattning denna produktion kan uppehållas är avhängig av vilken bränsletilldelning järnverken kunna erhålla.

Enligt en inom industrikommissionen företagen undersökning visade produktionen och sysselsättningen inom *verkstadsindustrien* viss nedgång under sommaren och hösten 1944. Inför hotet om arbetskonflikt synes en viss forcering av produktionen ha ägt rum under de sista månaderna av föregående år och fram till konfliktens utbrott i början av februari 1945. Den relativt goda ordertillgången under hösten 1944, som en företagen undersökning utvisar, tyder på att någon väsentligare nedgång i efterfrågan på verkstadsindustriens produkter icke torde vara att förvänta under år 1945. Om arbetskonflikten drager ut på tiden, kan därjämte en viss ansamling av beställningar beräknas föreligga vid konfliktens slut. Även verkstadsindustriens sysselsättningsfrågor sammanhånga emellertid med bränsleförsörjningen.

Jord- och stenindustrien är i hög grad en hemmamarknadsindustri och sysselsättningen inom denna industri sammanhänger i stor utsträckning med byggnadsindustriens omfattning. Med hänsyn till det bostadsproduktionsprogram, som framlagts, och de stora byggnadsbehov, som även i övrigt föreligga, synes man kunna räkna med en god ordertillgång även inom denna bransch. För att täcka bristen på tegel har tegelbrukens tillverkning under vintern 1944/45 forcerats. Skall byggnadsverksamheten kunna upprätthållas, måste även i fortsättningen produktionen av tegel hållas på samma höga nivå som tidigare. Av samma skäl föreligger också behov av ökad cementtillverkning. Omfattningen av produktionen inom de nämnda industriområdena liksom inom porslinsindustrien och glasbruken blir dock beroende av bränsletillgången.

Till följd av fortsatt nedgång i exporten låg produktionen inom *sågverksindustrien* under år 1944 ej oväsentligt (ca 15 procent) under 1943 års nivå. Avsättningen av trävaror på den inhemska marknaden var mycket livlig och något högre än under föregående år. I fråga om sågtimmerfångsten beräknas denna enligt de uppgifter, som för närvarande kunna erhållas, under innevarande år bli i stort sett oförändrad jämfört med år 1944. Produktionen och sysselsättningen bero emellertid i hög grad på skeppningsmöjligheterna. Om skeppningarna icke komma i gång under årets skeppningssäsong, kunna lagringssvårigheter lägga hinder i vägen för att upprätthålla produktionen på samma nivå som i fjol, även om avsättningen på den inhemska marknaden skulle bli lika gynnsam som hittills. Efterfrågan på snickeri- och möbelindustriens produkter ligger fortfarande på en hög nivå och inga tecken ha inregistrerats, som tyda på att sysselsättningen inom denna näringsgren skulle behöva minskas under året. Trähusfabrikernas produktionsutsikter torde likaledes böra bedömas vara goda, och skulle exportvägarna kunna öppnas, torde man kunna hoppas på en betydande ökning av trähusproduktionen.

Sysselsättningen inom *cellulosaindustrien* hölls under år 1944 i stor utsträckning uppe genom produktion på lager. Härigenom ha lagringsmöjligheterna för ny produktion begränsats, varför sysselsättningens omfattning under innevarande år i väsentlig grad blir beroende av exportmöjligheterna. Om skeppningarna komma i gång, räknar man för år 1945 i gynnsamt fall med möjligheten av en ökning av årsproduktionen. Skulle avspärningen däremot fortsätta, synes det vara skäl att kalkylera med en successiv inskränkning av produktionen.

Av *pappersproduktionen* beräknas ca 70 procent av den normala totalproduktionen kunna avsättas på den inhemska marknaden. Beträffande denna del av produktionen synes icke för närvarande skäl föreligga att förvänta någon minskning. Eftersom man inom pappersindustrien ej räknar med större lagringsmöjligheter, torde däremot möjligheterna att uppehålla produktion för export bli helt beroende av huruvida exportvägarna kunna komma att öppnas.

Inom *textil- och beklädnadsindustrien* synes man räkna med ungefär samma sysselsättning som föregående år. Produktionen under år 1944 var ej tillräcklig för att täcka konsumtionen av textilvaror, varför en viss nedgång av lagren av färdigfabrikat ägde rum. Textilindustriens produktion har sedan länge i viss mån begränsats av brist på arbetskraft, varigenom de råvaror, som tilldelats företagen, ej alltid kunnat utnyttjas. Enligt från industrikommisionen erhållna uppgifter torde råvarulagren vara tillräckliga för att möjliggöra någon ökning av produktionen utöver 1944 års nivå. I vad mån möjligheter komma att föreligga att tillgodose arbetskraftbehovet inom denna industri, vilket till stor del avser kvinnlig arbetskraft, blir främst beroende av den allmänna utvecklingen på den kvinnliga arbetsmarknaden.

Vad avser *gummivaruindustrien* synes det föreligga övervägande skäl att med hänsyn till råvarutillgången räkna med oförändrad sysselsättning under år 1945.

Inom vissa delar av den *kemisk-tekniska industrien* kan knappheten på en del importerade råvaror komma att verka hämmande på produktionen. Beträffande flertalet importvaror torde emellertid lagren i viss utstäckning utdrygas genom ersättningsproduktion. Därest nu gällande grunder för tilldelning av förbrukningsreglerade råvaror ej blir föremål för en mera radikal omläggning, synas sysselsättningsutsikterna inom den kemisk-tekniska industrien på det hela taget ej komma att ändras i nämnvärd grad. Skulle varuutbyte med utlandet kunna komma i gång i tillfredsställande omfattning, kan man därjämte bortse från de inskränkningar på grund av lagerknapphet beträffande vissa importvaror, som ovan framhållits.

Byggnadsverksamhetens utveckling är i väsentlig grad beroende av materialtillgången — vilken fråga i sin tur sammanhänger med bränsleförsörjningen — och av vilken arbetskraft, som med hänsyn till näringslivets övriga trängande behov kan avdelas till denna industri. För bostadsbyggnadsprogrammets genomförande för år 1945 beräknas dock materialtillgången i stort sett kunna säkras.

För *skogsbruket* föreligger för närvarande ett mycket stort behov av arbetskraft, framför allt för vedavverkningarna. Avverkningsresultatet under första hälften av bränsleåret 1944/45 visar en avsevärd eftersläpning i förhållande till avverkningsprogrammet, och detta förhållande i förening med svårigheterna att förutse, när import av fossilt bränsle åter kommer till stånd, har medfört att vår bränsleförsörjning har kommit i ett prekärt och svårbedömbart läge. Bränslekommissionen räknar med samma avverkningskvantitet under bränsleåret 1945/46 som under det innevarande, d. v. s. 50 miljoner m³t, vartill kommer att en icke obetydlig eftersläpning kan befaras beträffande innevarande bränsleårs program. Enligt dessa premisser skulle sålunda arbetskraftsbehovet inom skogsbruket komma att bli mycket betydande även under nästa avverkningsår.

Under de förutsättningar som i det föregående angivits skulle erforderliga arbetsmarknadsreglerande åtgärder under år 1945 främst komma att bestå i omflyttning av arbetskraft från överskotts- till bristområden. Vid genomförande av en sådan omflyttning föreligger emellertid risk för att viss begränsad arbetslöshet kan uppstå. Därjämte synes man ha att räkna med en kvarstående s. k. restarbetslöshet beträffande särskilt svårplacerad arbetskraft. Såvitt nu kan bedömas, synes däremot arbetslöshet i större omfattning icke vara att förvänta under år 1945 i annan mån än som kan föräntledas av omställningssvårigheter i samband med förändringar i den militära beredskapen.

Föredraganden.

Av arbetsmarknadskommissionens redogörelse framgår, att läget på arbetsmarknaden under år 1944 icke genomgått några mera anmärkningsvärda förändringar i förhållande till närmast föregående år. Sysselsättningen inom flertalet verksamhetsområden har varit utomordentligt god. Procentsiffran för arbetslösheten inom fackförbunden sjönk under året ytterligare ned till ett medeltal av 5 procent mot 5,7 procent för år 1943. I synnerhet för sista hälften av år 1944 redovisas siffror, som avsevärt understiga motsvarande siffror för år 1943. Den gynnsamma utvecklingen har i väsentlig mån för- anletts av de höga sysselsättningssiffrorna för byggnadsindustrien, vilka i synnerhet under årets sista månader avsevärt överstigit siffrorna under mot- svarande tid 1943.

Den goda sysselsättning, som sålunda varit rådande, har medfört, att arbetslösheten varit av ringa omfattning, bortsett från ett par lokalt begrän- sade områden, framför allt i Västernorrlands län, där exportsvårigheter för massaindustrien i förening med minskade skogsavverkningar medförde en betydande ökning i antalet hjälpsökande arbetslösa under årets första må- nader. I nämnda län utvisade sålunda hjälpsökandesiffrorna i början av år 1944 en oroväckande stegring för att i april nå kulmen med 5 478 anmälda arbetslösa. Emellertid har sedermera en förbättring inträtt, bland annat till följd av statliga åtgärder, så att vid årets slut de arbetslösas antal nedgått till 2 571. Den av de svåra väderleksförhållandena under höstmånaderna förör- sakade nedgången i skogsavverkningarna hade till följd att även inom Norr- bottens län uppstod en ej obetydlig arbetslöshet med 1 925 anmälda arbets- lösa vid årets slut. För riket i övrigt redovisades vid nyssnämnda tidpunkt 6 548 hjälpsökande arbetslösa, innebärande en ganska avsevärd minskning i förhållande till motsvarande tidpunkt år 1943, då antalet arbetslösa utgjorde 8 290. De nu nämnda lokala störningarna medförde emellertid, att årsme- deltalet för antalet hjälpsökande arbetslösa under år 1944, 11 255, kom att ganska avsevärt överstiga 1943 års siffror, vilken var 7 081.

Som framgår av nyssnämnda siffror finnes, trots den mycket goda syssel- sättningen och bristen på arbetskraft på viktiga produktionsområden, ganska många hjälpsökande arbetslösa, vilka ej kunnat placeras på den öppna mark- naden utan måst anvisas hjälp i en eller annan form. Förklaringen härtill torde framförallt ligga i det förhållandet, att man även under goda konjunk- turer måste räkna med att en viss, ehuru mindre procent av de arbetssö- kande utgöres av personer, som av olika anledningar äro svårplacerade på arbetsmarknaden. Framförallt torde åldersskäl bidra härtill. Bland andra anledningar kan nämnas, att det ofta befinnes olämpligt att vid kortvarig arbetslöshet överföra den hjälpsökande till annat verksamhetsområde eller hänvisa honom till arbete på annan ort än hemorten. Självfallet är det an- geläget att åt de personer, som av dessa anledningar måste bistås av det all- männa, i största möjliga utsträckning heredes lämpligt arbete.

Jag anser mig emellertid ej behöva vidare uppehålla mig vid förhållan- dena på arbetsmarknaden under det gångna året, för vilka arbetsmarknads-

kommissionen ingående redogjort i sin härvid fogade berättelse för nämnda år. Jag vill i stället komplettera kommissionens redogörelse med en kortfattad översikt över utvecklingen på arbetsmarknaden under innevarande år. Som allmänt omdöme kan sägas att sysselsättningen med vissa undantag alltså är mycket god. Vid månadsskiftet februari/mars 1945 utgjorde medeltalet för arbetslösheten inom fackförbunden 6 procent, vilken siffra är lägre än motsvarande siffror för de två närmast föregående åren. Liksom under senare hälften av år 1944 torde den livliga byggnadsverksamheten ha i avsevärd grad bidragit till att sysselsättningen kunnat hållas uppe på en så hög nivå. De under året rådande export- och importsvårigheterna ha emellertid medfört en del svårigheter att upprätthålla produktionen inom vissa verksamhetsområden. De begränsade exportmöjligheterna samt bristen på vissa råvaror, främst kemikalier, ha sålunda medfört avsevärda produktionsinskränkningar vid sågverk, pappersmassfabriker och pappersbruk. Inom malmbrytningen har, oaktat betydande permitteringar, korttidsarbete måst införas. Arbetet vid de mekaniska verkstäderna, skeppsvarven och metallindustrin i övrigt har vidare alltifrån början av februari månad legat nere på grund av verkstadskonflikten. Den sålunda friställda arbetskraften synes dock i icke obetydlig utsträckning ha erhållit sysselsättning på annat håll, bland annat inom skogsbruket.

Antalet hos arbetslöshetsnämnderna anmälda hjälpsökande arbetslösa är fortfarande lågt. Kontantunderstöd utbetalas endast i undantagsfall och de vid beredskapsarbeten sysselsatta, förutom flyktingar och specialarbetare, uppgingo vid månadsskiftet april/maj till endast cirka 4 500 man vid statliga och 1 400 man vid statskommunala beredskapsarbeten. Dessa voro främst koncentrerade till Göteborgs och Bohus, Västernorrlands och Norrbottens län. Beträffande åldersfördelningen bland dem, som vid ifrågavarande tidpunkt sysselsattes i hjälparbete, kan nämnas, att alla i statskommunala beredskapsarbeten sysselsatta samt närmare hälften av dem som hänvisats till statliga beredskapsarbeten voro över 50 år.

Den arbetsmarknadsfråga, som emellertid påkallat den största uppmärksamheten under innevarande år, är frågan om möjligheterna att anskaffa erforderlig arbetskraft för lösningen av vår bränsleförsörjning. Jag vill därför något närmare uppehålla mig vid denna fråga. Då utsikterna för bränsleförsörjningen i början av år 1944 bedömdes såsom relativt gynnsamma, ansågos vissa tidigare vidtagna åtgärder för att öka avverkningarna kunna slopas. Produktionsplikten upphörde sålunda helt från och med den 1 juli 1944 (i de fyra nordligaste länen redan från och med den 1 januari samma år). Vidare upphörde tjänsteplikten för vissa män i värnpliktsåldern med utgången av januari månad. Antalet under året genom arbetsförmedlingarna tillsatta platser inom skogsbruket sjönk kraftigt och utgjorde år 1944 endast 65 000 mot inemot det dubbla närmast föregående år.

Under årets senare hälft inträdde emellertid en avsevärd försämring i läget. I september månad upphörde all import av stenkol och koks. Vidare visade det sig vid slutet av året, att avverkningsresultaten i skogarna voro exceptionellt låga, bland annat beroende på de ogynnsamma väderleksförhållanden,

som rådde under höstmånaderna. Det befanns därför nödvändigt att vidtaga särskilda åtgärder för att återigen söka stimulera avverkningarna. Jag får sålunda erinra om att, sedan riksdagen (skr. 107) anmält sina beslut i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 128/1945 samt väckta motioner, har Kungl. Maj:t genom beslut den 23 mars 1945 fastställt vissa grunder för arbetspremier åt skogsarbetare ävensom i vissa fall åt skogsägare m. fl. Sådana premier må tills vidare utgå till och med den 30 juni 1945. Vidare har Kungl. Maj:t nyssnämnda dag utfärdat kungörelse angående hyresbidrag till ovana skogsarbetare, varigenom sådana bidrag kunna utgå även till arbetare, som äro indragna i arbetskonflikt. Slutligen må nämnas, att produktionsplikten återinförts i början av februari månad, varvid dock Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län tills vidare undantagits.

Jag vill i detta sammanhang särskilt understryka, att tillgången på arbetskraft för skogsavverkningarna i stort sett motsvarat efterfrågan, sådan denna framgår av rekvisitionerna till arbetsförmedlingarna. Det på arbetsförmedlingarna anmälda otillfredsställda behovet har under den hittills gångna delen av avverkningssäsongen icke någon vecka för hela landet överskridit 4 000 man. Vid de inventeringar, som verkställt, ha skogsägarna anmält, att de för produktionspliktens fullgörande för mars månad endast hade behov av ytterligare ca 13 000 man, för april 12 000 och för maj 11 000 man. Det anmälda behovet har relativt väl kunnat fyllas, och på det hela taget ha endast de skogsägare, som oundgängligen behövt van arbetskraft, och de, som saknat bostad för den beställda arbetskraften, icke kunnat få sitt behov av arbetskraft fyllt. Antalet ovana skogsarbetare utgjorde den 25 april i år 22 300, varav 9 700 tillhörde s. k. skogshuggarkurser. Av de ovana skogsarbetarna voro ca 4 800 utlänningar och omkring 8 000 strejkande metallarbetare. Den aktuella efterfrågan hos arbetsförmedlingarna på arbetskraft för skogsbruket var av någon större omfattning endast i Östergötlands, Älvsborgs, Värmlands, Örebro, Kopparbergs och Jämtlands län, inom vilka län nyssnämnda dag funnes anmält ett behov av ca 2 500 man. Emellertid måste man räkna med att så snart som efter snösmältningens upphörande mera gynnsamma betingelser uppkomma för skogsavverkningarna i Norrland ett mycket stort behov av arbetskraft kommer att föreligga. Såvitt nu kan bedömas torde det bliva förenat med åtskilliga svårigheter att helt tillgodose denna efterfrågan, vilken kommer att sammanfalla med den säsongsmässiga ökning av arbetstillgången, som normalt inträder under sommarmånaderna, främst inom jordbruket men även inom vissa industrier, exempelvis byggnadsindustrin. Beträffande sistnämnda industri torde dock den nu tillämpade statliga regleringen komma att medföra, att stegringen blir mindre framträdande än som eljest skulle ha varit fallet. De befarade svårigheterna att tillgodose arbetskraftsbehovet under de närmaste månaderna torde i viss grad komma att öka därigenom att ett avsevärt antal av de flyktingar, som för närvarande vistas i vårt land och som utgöra ett fortfarande välbehövligt arbetskraftstillskott, återvända hem. Uppskattningsvis och lågt räknat torde för närvarande ca 5 000 danskar och 11 000 norrmän vara direkt sysselsatta i den svenska produktionen, därav ca 2 000 i skogs-

bruket, 1 500 i jordbruket och 12 500 inom industrien. Av det anförda torde få anses framgå, att situationen på arbetsmarknaden under de närmaste månaderna kan utveckla sig i sådan riktning, att det visar sig erforderligt att vidtaga relativt långtgående åtgärder för att tillgodose skogsbrukets arbeidskraftsbehov.

En bedömning av den fortsatta utvecklingen på arbetsmarknaden, sett på något längre sikt, erbjuder självfallet stora vanskligheter. Därest bränsleförsörjningsfrågan kan tillfredsställande lösas, synes man emellertid ha grundad anledning räkna med att sysselsättningen under nästa budgetår skall bli god och att våra produktionsresurser komma att bli helt utnyttjade, bland annat för Sveriges medverkan i det internationella återuppbyggnadsarbetet efter kriget.

Särskilda frågor.

A. Komplettering av ofullständiga jordbruk.

Jämlikt beslut av 1938 års riksdag bemyndigade Kungl. Maj:t den 15 juli samma år Blekinge läns hushållningssällskap att verkställa en systematisk inventering av de ofullständiga jordbruken inom länet enligt vissa riktlinjer samt tilldelade hushållningssällskapet medel för avlönande under budgetåret 1938/39 av en biträdande jordbrukskonsulent samt för gäldande av dennes resekostnader ävensom för anställande under samma tid av en kvinnlig hemkonsulent och bestridande delvis av hennes resekostnader. Sedermera tilldelade Kungl. Maj:t den 15 september 1939 hushållningssällskapet för fortsättande av inventeringen under budgetåret 1939/40 ett belopp av tillhoppa 11 000 kronor till bestridande av löne- och resekostnaderna åt nämnda biträdande jordbrukskonsulent samt för gäldande av viss del av utgifterna för hemkonsulentens resor. Inventeringen, som är av försöksmässig karaktär, var ursprungligen avsedd att fortvara endast två år. Enligt riksdagens medgivande hava emellertid medel anvisats för inventeringens fortsatta bedrivande till och med budgetåret 1944/45. För sistnämnda budgetår anvisades för ändamålet ett belopp av 10 000 kronor, vilket avsågs skola användas jämväl för anlitanande av viss specialutbildad personal för inventeringen ävensom för beredande av provisorisk löneförbättring åt den med inventeringen sysselsatta konsulenten.

Vid framläggandet av fjolårets proposition, nr 273, angående anslag till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m. föreslog föredragande departementschefen, att ifrågavarande inventering skulle få fortsättas jämväl under budgetåret 1945/46 samt beräknade för ändamålet erforderliga medel till 10 000 kronor, att disponeras på enahanda sätt som det för innevarande budgetår beräknade beloppet. Riksdagen biföll nämnda förslag. Beräkningen av medelsbehovet föranledde ingen erinran från riksdagens sida.

I enlighet härmed torde för inventeringens bedrivande under budgetåret 1945/46 böra avses ett belopp av 10 000 kronor, vilket, liksom motsvarande belopp för föregående budgetår, torde böra bestridas av de särskilda medlen till främjande av företagsverksamhet.

B. Företagarföreningar inom vissa län.

Företagarföreningarna hava till uppgift att befordra möjligheterna för lönande småföretagsverksamhet i vederbörande län. Verksamheten omfattar dels långivning på fördelaktiga villkor samt i vissa fall subvention, dels ock konsulentverksamhet av teknisk och kommersiell natur.

Föreningarna ha startats vanligtvis på initiativ av länsmyndigheterna, och medlemmarna utgöras huvudsakligen av för föreningarnas syften intresserade enskilda personer, bolag och föreningar liksom även länens landsting och hushållningssällskap samt i vissa fall kommuner och andra samfälligheter. Medlemskapet grundar sig på andelar. Medlemsantalet har på grund av föreningarnas struktur och uppgifter såsom organ för social hjälpverksamhet varit relativt begränsat, några hundratal i varje förening. Föreningarna äro samtliga konstruerade som ekonomiska föreningar u. p. a.

Företagarföreningar hava hittills bildats inom Göteborgs och Bohus, Värmlands, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län.

Efter avlåtande av proposition nr 273 till 1944 års riksdag, i vilken en redogörelse för företagarföreningarnas dittillsvarande verksamhet lämnades, har Kungl. Maj:t beviljat följande föreningar understöd av statsmedel med följande belopp, nämligen Gävleborgs läns företagarförening 335 000 kronor, därav såsom subvention 110 000 kronor och såsom lån 225 000 kronor, Västerbottens företagarförening 300 000 kronor, därav såsom subvention 75 000 kronor och såsom lån 225 000 kronor, Västernorrlands läns företagarförening 275 000 kronor, därav såsom subvention 85 000 kronor och såsom lån 190 000 kronor, Norrbottens småindustriförening 200 000 kronor, därav såsom subvention 50 000 kronor och såsom lån 150 000 kronor, Jämtlands läns företagarförening 150 000 kronor, därav såsom subvention 50 000 kronor och såsom lån 100 000 kronor, samt Värmlands läns företagarförening 38 000 kronor, därav såsom subvention 18 000 kronor och såsom lån 20 000 kronor.

Såsom bidrag till bestridande av de löpande kostnaderna för verksamheten hava företagarföreningarna erhållit statsbidrag från ett under tionde huvudtiteln upptaget anslag till Upplysnings- och organisationsverksamhet i fråga om hantverk och småindustri. För budgetåret 1944/45 har nämnda anslag upptagits till 85 000 kronor.

I propositionen nr 273/1944 förordade föredragande departementschefen, att till de norrländska företagarföreningarna under budgetåret 1944/45 från anslaget till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m. finge utgå bidrag till föreningarnas administrationskostnader med högst 70 000 kronor, i den mån de för ändamålet under tionde huvudtiteln anvisade medlen visade sig ej förslå för en effektivisering av föreningarnas verksamhet.

Företagarföreningarna hava genom beslut av Kungl. Maj:t den 22 december 1944 och den 9 mars 1945 tilldelats bidrag till sina administrationskostnader under budgetåret 1944/45 med sammanlagt 130 000 kronor, fördelade sålunda:

Norrbyggens småindustriförening u. p. a.	kronor	23 500
Västerbyggens företagareförening »	»	23 000
Jämtlands läns » »	»	12 000
Västerbyggrlands läns » »	»	22 000
Gävleborgs läns » »	»	14 000
Värmlands läns » »	»	13 000
Bohusläns » »	»	22 500
Summa kronor		130 000

Samtliga hittills bildade företagareföreningar hava av staten erhållit understöd med inalles 3 952 500 kronor, därav 2 685 000 kronor såsom lån och 1 267 500 kronor såsom subvention.

Föredraganden.

För utgivande av bidrag till företagareföreningarnas administrationskostnader har under en följd av år anvisats medel från ett under tionde huvudtiteln uppfört anslag till upplysnings- och organisationsverksamhet i fråga om hantverk och småindustri. På framställning av norrbyggskommittén förordades i propositionen nr 273 år 1944, s. 37, att utöver det belopp som för budgetåret 1944/45 för ändamålet äskats under nyssnämnda anslag ytterligare bidrag med högst 70 000 kronor finge utgå från anslaget till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m. för en effektivisering av de norrbyggiska företagareföreningarnas verksamhet. I samband härmed framhölls, att frågan om denna anordnings fortsatta bestånd liksom överhuvud om sättet att budgettekniskt tillgodose behovet av medel för lån och bidrag till företagareföreningarna borde upptagas till omprövning.

Norrbyggskommittén har sedermera med skrivelse den 4 december 1944 överlämnat utlåtande med förslag till vissa åtgärder till främjande av småföretagarverksamheten i Norrland. För kommitténs förslag har redogjorts i en den 27 april 1945 avlämnad proposition, nr 290. I det vid nämnda proposition fogade utdraget av statsrådsprotokollet över handelsärenden erinrade chefen för handelsdepartementet, statsrådet Ohlin, om att riksdagen hemställt om utredning rörande möjligheterna att främja hantverket och småindustriens utveckling i hela landet, samt framhöll, att han hade för avsikt att inom den närmaste tiden föreslå Kungl. Maj:t att låta igångsätta en dylik utredning. Med hänsyn härtill förutsattes, att den statliga finansieringen av företagareföreningarnas utlåning tills vidare skulle fortgå i oförändrade former och att medel härför fortfarande i mån av behov anvisas från anslaget till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m. Som bidrag till företagareföreningarnas administrationskostnader beräknades ett belopp av 175 000 kronor för nästa budgetår, att helt utgå från förenämnda anslag under tionde huvudtiteln. För detta ändamål torde icke därutöver behöva beräknas några medel från anslaget till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m. för nästa budgetår. Däremot bör under ifrågavarande anslag beräknas erforderliga medel för lån och subventioner åt föreningarna. Efter avlåtande av

proposition om åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m. till 1944 års riksdag har Kungl. Maj:t beviljat lån och subventioner till företagarföreningarna med tillhoppa 1 298 000 kronor. Det för ifrågavarande ändamål för nästa budgetår erforderliga medelsbehovet torde kunna uppskattas till i runt tal 1 500 000 kronor, att utgå från de medel, som i enlighet med vad jag i det följande förordar, böra få disponeras av Kungl. Maj:t för främjande av företagsverksamhet.

C. Semesterrätt för reservarbetare.

I en till socialdepartementet den 30 maj 1944 inkommen skrivelse från en person, som sysselsattes med s. k. arkivarbete, har denne hemställt, att arkivarbetare måtte beviljas semester enligt de grunder, som fastslagits i semesterlagen.

I yttrande över framställningen den 30 november 1944 har *statens arbetsmarknadskommission* upplyst, att kommissionen meddelat föreskrift om att semester icke må medgivas sådan arkivarbetare. Denna föreskrift grundade sig på departementschefens uttalande i propositionen nr 286/1938 med förslag till lag om semester m. m., vari framhållits, att enär reservarbete vore en hjälpform semesterrätt enligt lagen icke tillkomme en reservarbetare. Då arkivarbete utgjorde en art av reservarbete, hade kommissionen ansett arkivarbetarna icke kunna komma i åtnjutande av semester.

Kommissionen anför härefter följande.

Från arkivarbetarhåll har vid olika tillfällen påyrkats en uppmjukning av dessa föreskrifter. Kommissionen har emellertid med hänsyn till nyss citerade uttalande av departementschefen hittills icke ansett sig kunna medgiva eller förorda någon ändring i gällande ordning. Det torde likväl vara ostridigt, att situationen vid arkivarbetena numera icke är densamma som vid tiden för semesterlagens tillkomst. Arkivarbetena hade då endast pågått i fyra år. Klientelet var mycket heterogent såväl med avseende på ålders- som yrkessammansättning. Arkivarbetarna utgjordes företrädesvis av personer i medelåldern. Man räknade slutligen med att denna hjälpform skulle komma att efter hand avvecklas eller åtminstone nedbringas till oansenliga proportioner.

År 1944 ha arkivarbetena bestått i tio år. Under sagda tid ha inemot 2 000 arbetslösa svenska medborgare beretts utkomst vid dessa arbeten under perioder av skiftande längd, de senare åren ca 300—400 personer i månaden. Några tendenser till en avveckling av hjälpformen röjas icke. Vid den omställning av arbetskraften även på de intellektuellas arbetsmarknad, som torde vara att emotse under tiden närmast efter ett vapenstillstånd, är antagligt, att arkivarbetenas betydelse som hjälpform för flera grupper av arbetslösa skall komma att ytterligare accentueras. Då arkivarbete torde kunna betraktas såsom en sannolikt bestående form av samhällshjälp för arbetslösa intellektuella m. fl. och de i dessa arbeten sysselsatta utföra samhällsnyttiga och allt mera krävande arbetsprestationer, påkallas enligt kommissionens uppfattning en ändrad inställning från statens sida till frågan om semester eller motsvarande ledighet för arkivarbetarna.

Den förmån, som sålunda här förordas, kan tänkas komma arkivarbetaren till godo antingen i form av semester eller semesterersättning enligt semester-

lagens bestämmelser eller också såsom en på andra men likvärdiga grunder baserad gottgörelse.

Kommissionen har under hand inhämtat, att 1942 års semesterkommitté icke ämnar föreslå någon ändring av den grundläggande principen i gällande semesterlagstiftning, enligt vilken rätt till semester endast kan tillkomma den, som står i anställningsförhållande till sin arbetsgivare. Då kommissionen utgår från att sysselsättning i arkivarbete även i fortsättningen skall anses utgöra en form av samhällshjälp och icke grundlägga något anställningsförhållande, följer härav, att semesterlagens bestämmelser ej kunna bli tillämpliga på i dessa arbeten sysselsatta. Ledighetsbestämmelserna för arkivarbetarna måste följaktligen utformas på annat sätt.

Lämpligast torde vara att fastställa ledigheten till en dag för varje månad arkivarbetaren varit sysselsatt under minst 16 dagar av en månad å vederbörlig arbetsplats, varjämte det i semesterlagen intagna villkoret om en sammanhängande arbetstid av 180 dagar såsom förutsättning för rätten till ledighet även bör uppfyllas av arkivarbetarna. Skulle emellertid 180-dagarsvillkoret komma att senare modifieras eller utgå ur nuvarande semesterlagstiftning, förutsätter kommissionen att den vidtagna ändringen skall automatiskt få tillämpas även på här föreslagna ledighetsbestämmelser för arkivarbetarna. Ledigheten torde böra beviljas allenast i form av arbetsfria dagar och någon semesterersättning överhuvud taget icke komma i fråga. För arkivarbetare, som äro underkastade skiftning, synes ledigheten lämpligen böra få uttagas med en dag i varje månad, arkivarbetaren likväl obetaget att kunna helt eller delvis förskjuta uttagningen av ledigheten till arbetsperiodens slut. Vad återigen angår de äldre, från skiftning undantagna arkivarbetarna borde dessa ha möjlighet att kunna, om de så önska, disponera årets tolv ledighetsdagar i en följd med rätt för dem likväl att uppdelat ledigheten på kortare tidsenheter. Ledigheten för arkivarbetare med halvtidstjänst bör utgöra tre dagar för en sammanhängande sexmånaders period. Åt vederbörande arbetsledare synes kunna anförtros uppgiften att under hänsynstagande till arkivarbetarens önskemål bestämma, när ledigheten skall utgå. Arbetsledaren skulle ha att till arbetsmarknadskommissionen göra anmälan om uttagen ledighet å vederbörliga styrke- och månadsbesked.

Med arkivarbetare torde i fråga om åtnjutande av ledighet böra jämnställas övriga grupper av arbetslösa, som åtnjuta arbetslöshetshjälp efter reservarbetsgrunder, d. v. s. dels i vanliga reservarbeten sysselsatta personer, dels musikerhjälpna.

Under åberopande av vad sålunda anförts har statens arbetsmarknadskommission hemställt om bemyndigande att från och med år 1945 kunna medgiva arkivarbetare, musikerhjälpna och eljest i reservarbete sysselsatta personer rätt till ledighet utan avdrag å lön efter de grunder kommissionen här utvecklat.

Gentemot vad kommissionen sålunda anført ha ledamoten *Brodén* och ersättaren *Styrman* reserverat sig under åberopande av att arkivarbete vore en form av samhällelig hjälpverksamhet, med vars åtnjutande ej borde kombineras en sådan till ett anställningsförhållande bunden förmån som semester eller därmed jämförlig ledighet.

Föredraganden.

Som arbetsmarknadskommissionen framhållit kan den som är sysselsatt med arkivarbete, vilket är att betrakta som en form av reservarbete, ej enligt

gällande semesterlag grunda någon rätt till semester. Sådan rätt tillkommer enligt lagen endast arbetstagare, vilket begrepp i dess nuvarande innebörd ej anses omfatta reservarbetare, enär dessa av samhället beretts arbete såsom en hjälpform. 1942 års semesterkommitté ansåg sig ej böra föreslå några ändringar härutinnan. Kommittén framhöll emellertid, att även reservarbetare enligt kommitténs uppfattning kunde vara i behov av betald ledighet från arbetet, men uttalade samtidigt att, i den mån dessa arbetare ansåges böra få tillfälle till sådan ledighet från arbetet, detta ej borde ske genom att semesterlagen gjordes tillämplig å dem utan genom särskilda bestämmelser.

Vid anmälan av kommitténs förslag anförde jag för egen del, i det vid propositionen nr 273/1945 med förslag till lag om semester fogade utdraget ur statsrådsprotokollet för socialärenden, att spørgsmålet om betald ledighet för reservarbetare (arkivarbetare) syntes få prövas i samband med framläggande av förslag om åtgärder för arbetsmarknadens reglering.

Den omständigheten att reservarbetare, vilken utför ett honom av samhället såsom en hjälpåtgärd erbjudet arbete, ej kan betraktas som arbetstagare i semesterlagens bemärkelse, synes mig ej böra medföra att han på grund härav uteslutes från semesterrätt. Avgörande synes vara, huruvida han kan anses vara i behov av betald ledighet från det arbete, som samhället tillhandahållit honom. Jag delar i denna fråga den av semesterkommittén uttalade uppfattningen att så torde vara fallet. Beträffande reservarbetare är behovet måhända större än för vissa andra personer med regelbundet dagligt arbete, med hänsyn till att medelåldern för sådana arbetare är förhållandevis hög. Av anförda skäl anser jag mig böra tillstyrka, att reservarbetare i enlighet med vad arbetsmarknadskommissionen föreslagit tillerkännes semesterrätt. Vid bifall till förenämnda proposition synas semesterreglerna böra utformas i anslutning till semesterlagen i dess i propositionen föreslagna lydelse. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda närmare föreskrifter i ämnet.

I detta sammanhang synes jämväl frågan om viss ändring i den s. k. skiftningsregeln för arkivarbetare böra upptagas till prövning.

Skiftningsregeln sådan den nu tillämpas innebär, att arkivarbetare efter en sammanhängande arbetsperiod av 6 månader under viss tid (1 månad för familjeförsörjare och 2 månader för icke familjeförsörjare) avstänges från arkivarbete. Förfarandet har motiverats med att man i möjligaste mån vill söka förmå arkivarbetare att taga den anställning på den öppna marknaden, som står till buds. Emellertid är arbetare, som uppnått 60-årsåldern, undantagen från skiftningsregeln, då man ansett möjligheterna för en person i denna ålder att erhålla sysselsättning på den öppna marknaden vara så gott som obefintliga. Från arkivarbetarhåll har gjorts framställning om att nämnda åldersgräns måtte sänkas till 55 år. Då jag finner vägande skäl tala för en sådan sänkning, vill jag tillstyrka bifall härtill.

Innan Kungl. Maj:t fattar beslut i här nämnda båda spørgsmål anser jag emellertid, att riksdagen bör beredas tillfälle att yttra sig över desamma.

Medelsbehovet för budgetåret 1945/46.

I. Åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m.

Arbetsmarknadskommissionen.

Kommissionen framhåller till en början, att kommissionen funnit sitt tidigare återgivna försök till bedömning av arbetsmarknadsläget under år 1945 böra tjäna som utgångspunkt för en beräkning av medelsbehovet under budgetåret 1945/46. Behovet av arbetslöshetslindrande åtgärder kunde alltså förväntas i stort sett bli av den omfattning, som förekommit eller beräknades förekomma under budgetåret 1944/45. Därtill borde man räkna med att särskilda åtgärder för tillgodoseende av skogsbrukets och jordbrukets behov av arbetskraft alltjämt torde bli nödvändiga. Med hänsyn till de svårigheter, som förefunnes vid beräkningen av medelsbehovet för nästa budgetår, kunde dock de uppgjorda kostnadskalkylerna endast bliva approximativa.

Kommissionen upplyser, att till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m. och överflyttning av arbetskraft under budgetåret 1944/45 följande belopp stode till förfogande, nämligen

A. Under reservationsanslaget till *Åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m.*:

Från föregående budgetår kvarstående be-

belopp ca	kronor	13 900 000	
För budgetåret 1944/45 anvisat	»	68 000 000	81 900 000

B. Under anslaget till *Kostnader för överflyttning av arbetskraft* (å allmän beredskapsstat I):

Från föregående budgetår kvarstående be-

lopp ca	»	3 680 000	
För budgetåret 1944/45 anvisat, <i>förslags-</i> <i>vis</i>	»	20 000 000	23 680 000

Summa kronor 105 580 000

Av förstnämnda anslag är ett belopp av ca 2,5 miljoner kronor avsett att stå till Kungl. Maj:ts förfogande för främjande av företagsverksamhet m. m.

Arbetsmarknadskommissionen upplyser vidare, att av anslaget till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m. under tiden juli 1944—mars 1945 förbrukats 17 miljoner kronor, varjämte väg- och vattenbyggnadsstyrelsen beviljats dragningsrätt med 17,6 miljoner kronor för statliga beredskapsarbeten i styrelsens regi m. m. Enligt kommissionens beräkningar skulle en reservation av omkring 25 miljoner kronor på förevarande anslag uppkomma vid utgången av budgetåret 1944/45. Kommissionen erinrar i detta sammanhang om vad föredragande statsrådet i årets statsverksproposition (V. s. 19—20) anfört rörande ifrågakvarande anslag.

Beträffande anslaget till *Kostnader för överflyttning av arbetskraft* meddelar kommissionen, att under tiden juli 1944—mars 1945 förbrukats omkring 10 miljoner kronor. Kommissionen beräknar, att anslaget för innevarande budgetår skall vara tillräckligt vid fullföljande av de planer, som uppgjorts för medlens användning. För den händelse nya uppgifter föranledda av den svåra bränslesituationen skulle tillkomma, torde förstärkning av anslaget bli nödvändig.

Vid sin beräkning av medelsbehovet till *Åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m.* säger sig kommissionen ha funnit sig böra upptaga till prövning tre alternativa möjligheter till lösning av hithörande finansieringsfrågor.

Enligt det första alternativet skulle arbetslöshetsanslagen på riksstaten begränsas till vad som motsvarade det vid en mera normal arbetsmarknadsutveckling motsedda medelsbehovet. Eventuellt skulle nämnda anslag kunna begränsas därigenom att sådana statliga beredskapsarbeten, som utföras i annan myndighets regi, såväl i fråga om påbörjade som nya arbeten finansierades med anslag å allmän beredskapsstat. Om en mera omfattande arbetslöshetskris skulle inträffa under budgetåret, borde därutöver igångsättas arbeten, finansierade från å allmän beredskapsstat uppförda anslag.

Enligt det andra alternativet skulle på riksstaten beträffande beredskapsarbeten endast upptagas anslag för tillgodoseende av medelsbehov för fortsatt bedrivande efter den 1 juli 1945 av dessförinnan påbörjade eller principbeslutade dylika arbeten, för vilka kostnaderna under innevarande budgetår bestredes av medel från anslaget till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m. Kostnaderna för nya arbetsföretag skulle bestridas från å allmän beredskapsstat uppförda anslag.

Slutligen kunde enligt ett tredje alternativ anslag till medel för beredskapsarbeten uteslutande upptagas å allmän beredskapsstat.

Kommissionen har härefter verkställt en beräkning av de anslag å riksstaten, som skulle erfordras enligt de tre alternativen, samt därvid anfört följande.

Enligt alternativ 1 skulle anslaget till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m. få samma karaktär som anslaget under innevarande budgetår. Medel till beredskapsarbeten i såväl arbetsmarknadskommissionens som annan myndighets regi skulle sålunda bestridas från detta anslag.

Det torde vara ofrånkomligt, att även under nästa budgetår arbetslöshets hjälp beredes personer, som tillhöra yrkesområden med minskande sysselsättning och som av olika anledningar ej kunna överföras till något av arbetsmarknadens bristområden. Det är enligt kommissionens förmenande angeläget, att dessa arbetslösa, i den mån de icke genom den offentliga arbetsförmedlingen kunna anvisas sysselsättning i öppna marknaden, i största möjliga utsträckning bringas hjälp i form av beredskapsarbete. Om sådant hjälpbehov uppkommer, böra de sysselsättningsmöjligheter i hemorten, som de statskommunala beredskapsarbetena erbjuda, i första hand utnyttjas.

Dagsverkskostnaden vid andra statliga beredskapsarbeten i kommissionens regi än försvarsarbeten under år 1944 utgjorde i medeltal 25 kronor 22 öre. Med en uppskattad kostnad av cirka 25 kronor och en så försiktigt beräknad sysselsättning som 250 dagar per år kommer »årsverkskostnaden» att uppgå

till omkring 6 000 kronor. Med en sysselsättning i *statliga beredskapsarbeten* i kommissionens egen och annan myndighets regi av omkring 7 500 man beräknas kostnaden till 45 miljoner kronor, varav för arbeten i kommissionens regi 20 miljoner kronor.

Med hänsyn till önskvärdheten att i händelse av arbetslöshet i första hand bereda de arbetslösa sysselsättning genom arbete i hemorten, anser sig kommissionen böra beräkna kostnaden för *statskommunala beredskapsarbeten* till 12,5 miljoner kronor.

Statskommunala reservarbeten äro numera stadda på avveckling. Enär det allttjämt torde vara nödvändigt att för viss icke konkurrensduglig arbetskraft behålla denna hjälpform, har för dessa arbeten upptagits ett belopp av 0,1 miljon kronor.

Då det erbjuder svårigheter att tillräckligt snabbt bereda hjälp i form av arbete, räknar kommissionen med att hjälp i viss utsträckning måste lämnas genom kontantunderstöd. Detta är särskilt förhållandet vid fall av kortvarig arbetslöshet, då en långväga förflyttning av den arbetslöse är olämplig både ur näringslivets och den enskildes synpunkt. Vid månadsskiftet mars/april 1945 utgick kontantunderstöd till ca 2 700 personer i ett 40-tal kommuner. Kostnaden för *kontantunderstödsverksamhet*, om den bedrivs i ungefär samma omfattning som under innevarande budgetår, torde för nästa budgetår böra beräknas till 2,5 miljoner kronor.

Under senare tid ha arkivarbete och den vid sidan därav men efter samma principer utformade musikerhjälpen kommit till användning i avsevärt ökad omfattning, främst till följd av lämpligheten att på detta sätt bereda hjälp åt flyktingar, som sökt sig till vårt land. För närvarande äro cirka 1 350 personer, varav 880 ulänningar, placerade vid arkiv- och musikerarbetsplatser, och denna siffra torde komma att ytterligare stiga under återstående delen av innevarande budgetår. Med en sysselsättning under budgetåret 1945/46 av genomsnittligen 1 600 man, varav 400 skulle bli placerade endast under hälften av budgetåret, beräknas kostnaden för *arkivarbete och musikerhjälp* till 6 miljoner kronor.

För de *statliga stenbeställningarna* och därmed sammanhängande administrationskostnader skulle erfordras ett belopp av 3 miljoner kronor.

Vidare beräknas för arbetsförmedlingsverksamheten för *resebidrag till arbetssökande*, som anvisas arbete inom arbetsområde, för vilket resebidrag ej i annan ordning står till förfogande, ett belopp av 0,4 miljoner kronor.

I sina beräkningar har kommissionen antagit, att Kungl. Maj:t för nästa budgetår skulle finna samma belopp, som står till Kungl. Maj:ts förfogande under budgetåret 1944/45 — 2,5 miljoner kronor — tillräckligt för främjande av företagsverksamhet m. m.

Medelsbehovet under reservationsanslaget till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m. för budgetåret 1945/46 skulle alltså kunna sammanfattas sålunda.

Statliga beredskapsarbeten	kronor	45 000 000	
Statskommunala beredskapsarbeten	»	12 500 000	57 500 000
Statskommunala reservarbeten	»	100 000	
Kontantunderstödsverksamhet	»	2 500 000	
Arkivarbeten och musikerhjälp	»	6 000 000	
Statliga stenbeställningar	»	3 000 000	
Resebidrag till arbetssökande	»	400 000	
Övrig hjälpverksamhet	»	500 000	
Till Kungl. Maj:ts förfogande för främjande av företagsverksamhet m. m.	»	2 500 000	15 000 000
		Summa kronor	72 500 000.

Under förutsättning av en reservation på omkring 25 miljoner kronor vid innevarande budgetårs utgång skulle för budgetåret 1945/46 för arbetsmarknadsreglerande åtgärder böra beräknas ett anslag på riksstaten av 47,5 miljoner kronor. För det fall att statliga beredskapsarbeten i annan myndighets regi finansieras med anslag på allmän beredskapsstat, erfordras på riksstaten ett anslag av 22,5 miljoner kronor.

I fråga om alternativ 2 framhåller kommissionen, att kostnaderna för den 1 juli 1945 återstående arbete å påbörjade eller principbeslutade beredskapsarbeten i det betänkande, som investeringsutredningen nyligen framlagt, upptagits till ett belopp av 68 miljoner kronor. Skulle vid berörda slag av arbeten under nästa budgetår sysselsättas samma genomsnittliga arbetsstyrkor som under innevarande, beräknades att ett anslag av i runt tal 25 miljoner kronor härför bleve erforderligt. För andra ändamål än beredskapsarbeten skulle, enligt vad under alternativ 1 anförts, därjämte erfordras 15 miljoner kronor. Under tidigare nämnd förutsättning av en reservation på omkring 25 miljoner kronor vid innevarande budgetårs utgång skulle enligt detta alternativ för arbetsmarknadsreglerande åtgärder för nästa budgetår erfordras ett anslag på riksstaten av 15 miljoner kronor.

Enligt alternativ 3 skulle, anför kommissionen, anslaget till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m. på riksstaten begränsas till andra arbetslöshetslindrande åtgärder än beredskapsarbeten. Kostnaden för dessa ändamål skulle, som under alternativ 1 nämnts, uppgå till 15 miljoner kronor. Med den meromnämnda reservationen på omkring 25 miljoner kronor vid innevarande budgetårs slut skulle sålunda något anslag för budgetåret 1945/46 icke vara erforderligt på riksstaten.

Kommissionen anför slutligen, att kommissionen icke funnit sig böra taga någon ställning till de nu angivna alternativen, då valet mellan dem syntes vara en fråga av huvudsakligen budgetteknisk natur.

Beträffande anslaget till Kostnader för överflyttning av arbetskraft, som innevarande budgetår är uppfört å allmän beredskapsstat, erinrar kommissionen om att i statsverkspropositionen uttalats, att ett motsvarande anslag vore avsett att upptagas å den allmänna beredskapsstaten för budgetåret 1945/46.

Ur detta anslag borde enligt kommissionen under nästa budgetår bestridas utgifter bland annat för omskolningsbidrag, familjetillägg, hyresbidrag m. m. (inklusive verktygs- och personlig utrustning) till ovan arbetskraft, som överflyttats till skogsarbete, ävensom för industrikonsulenternas verksamhet, arbetsblockorganisationen samt för anordnande av jordbruksläger för frivillig arbetskraft.

Kommissionen erinrar jämväl om att enligt beslut av årets riksdag skulle ur detta anslag under nästa budgetår jämväl bestridas kostnaden för premier åt yrkesvana skogsarbetare ävensom åt enskilda skogsägare m. fl. vid utförande av vissa slag av skogsarbeten.

Kommissionen föreslår, att för budgetåret 1945/46 ett anslag av 50 miljoner kronor beräknas för här avsedda ändamål.

II. Kommissionens centrala förvaltning, länsarbetsnämnder och arbetsförmedlingsanstalter.

Arbetsmarknadskommissionen.

Med avseende å medelsbehovet för förevarande ändamål erinrar kommissionen om att från förslagsanslaget till *Statens arbetsmarknadskommission m. m.: Avlöningar*, vilket för innevarande budgetår är upptaget till 7,5 miljoner kronor, hade Kungl. Maj:t för samma tid ställt till kommissionens förfogande sammanlagt 12,3 miljoner kronor att disponeras på följande sätt:

Statens arbetsmarknadskommission, <i>högst</i>	kronor	2 700 000
Länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingsanstalterna, <i>högst</i>	»	9 500 000
Statsbidrag till pensioner åt befattningshavare vid arbetsförmedlingsanstalterna, <i>förslagsvis</i>	»	100 000
Summa kronor		12 300 000.

Rörande kommissionens medelsbehov för *avlöningar* under nästa budgetår anför kommissionen följande.

De omfattande regleringsåtgärderna på arbetsmarknaden ha under de senaste åren krävt en betydande utbyggnad av den härav föranledda administrationen. Sålunda har en väsentlig utvidgning av personalbeståndet vid såväl den centrala som framför allt de lokala förvaltningarna ägt rum.

Kommissionens kansli har jämlikt en av Kungl. Maj:t den 8 december 1944 och 9 mars 1945 fastställd plan omorganiserats. Antalet befattningshavare vid kansliet utgjorde vid mars månads utgång cirka 550.

Kungl. Maj:t har genom beslut den 24 september 1943 anbefallt kommissionen att tillhandahålla erforderlig kanslipersonal åt sakkunniga för utredning rörande vissa vid ett fredsslut auktuella arbetsförmedlingsfrågor, vilka sakkunniga genom Kungl. Maj:ts beslut den 28 januari 1944 fått sitt uppdrag utvidgat att omfatta jämväl frågan om den offentliga arbetsförmedlingens organisation.

Kungl. Maj:t har vidare genom beslut den 26 januari 1945 uppdragit åt sakkunniga att inom socialdepartementet biträda med utredning rörande vilka åtgärder, som behöva vidtagas vid en överflyttning från socialstyrelsen till arbetsmarknadskommissionen av ärenden rörande arbetslöshetsförsäkring. Kommissionen har i sina beräkningar av medelsbehovet för nästa budgetår icke tagit hänsyn till de utgifter för *avlöningar* och omkostnader, som en eventuell överflyttning till kommissionen av ifrågavarande ärenden skulle medföra.

Utbyggnaden och effektiviseringen av arbetsförmedlingen (se bl. a. prop. 1944: 273, s. 45) ha fortgått jämväl under innevarande budgetår. En pågående översyn av länsarbetsnämndernas och arbetsförmedlingsanstalternas organisation är i det närmaste fullbordad.

Kommissionens verksamhet för utplacering och omflyttning av flyktingar och annan utländsk arbetskraft har starkt utvidgats. Behovet av personal för arbetsförmedling, förrådshållning och utlämning av klädesutrustning har successivt ökat. På framställning av statens utlänningskommission har arbetsmarknadskommissionen beslutat, att de tjänstemän vid länsarbetsnämnderna, som handlägga hithörande ärenden, skola få biträda utlänningskommissionen med vissa lokala tjänsteförrättningar samt dessutom fungera som

statens flyktingsnämnds ombud. Uppdragen omfatta inspektion av förläggningar, ombesörjande av vissa åtgärder i understödsfrågor m. m. Det ökade arbete, som ifrågavarande uppdrag medför, och andra omständigheter ha nödvändiggjort en ytterligare förstärkning av länsarbetsnämndernas personal för utlänningsärenden. Vid månadsskiftet mars/april 1945 voro inom kommissionens kansli ca 50 och hos länsarbetsnämnderna ca 200 personer helt sysselsatta med handläggning av hithörande frågor.

Antalet tjänstemän vid *länsarbetsnämnder och arbetsförmedlingsanstalter* har ökat från 829 i januari 1943 och 1 028 i januari 1944 till 1 283 under motsvarande månad innevarande år. Dessutom tillkomma ca 750 befattningshavare, som äro att betrakta såsom tillfälligt anställda.

Den offentliga arbetsförmedlingens tjänster ha under kriget tagits i anspråk i allt större utsträckning, vilket bland annat kommit till uttryck i ökningen av antalet tillsatta platser. Genom den offentliga arbetsförmedlingen tillsattes 1939 436 000 platser, 1940 509 000, 1941 609 000, 1942 798 000, 1943 893 000 och 1944 926 000.

Förhållandena på arbetsmarknaden påkalla den offentliga arbetsförmedlingens insatser för tillgodoseende av näringslivets skiftande behov av arbetskraft. Vid den omställning av näringslivet till mera normala förhållanden, som måste ske i samband med den militära beredskapens avveckling och utrikeshandelns återupptagande, komma stora krav att ställas på arbetsförmedlingen för medverkan vid arbetskraftens omflyttning. Dessa uppgifter komma att i betydande omfattning anförtros åt länsarbetsnämnderna och de lokala arbetsförmedlingsorganen. Med hänsyn härtill är det angeläget, att arbetsförmedlingen utformas på sådant sätt, att av utvecklingen på arbetsmarknaden betingade förstärkningar av organisationen lätt kunna genomföras.

Den fortsatta utbyggnaden av den frivilliga arbetslöshetsförsäkringen, vid vilken arbetsförmedlingen har sig ålagd omfattande kontroll- och arbetsansyningsuppgifter, kommer att medföra ytterligare arbete för arbetsförmedlingen. Vid utgången av år 1941 utgjorde antalet medlemmar i de erkända arbetslöshetskassorna 290 000. I januari 1945 voro kassorna 32 till antalet med en medlemssiffra av 772 000.

Arbetsförmedlingens ökade arbetsuppgifter kräva även en specialisering för tillgodoseende av vissa förmedlingsbehov.

Anordningar för *tjänstemannaförmedling* (se prop. 1944:273, s. 45) ha påbörjats, men främst på grund av bristen på lämpliga lokaler har utbyggnaden icke kunnat fortskrida i den takt, som från början planerats. Av det erforderliga antalet tjänster ha hittills sammanlagt 25 tillsatts, för 16 har ansökningstiden utgått, och återstoden, 20 tjänster, beräknas komma att tillsättas under innevarande budgetår.

Efter samråd med den särskilda kommitté, som tillkallats för utredning av de partiellt arbetsföras problem (se prop. 1944:273, s. 46), har kommissionen påbörjat utbyggande av *socialkuratorsverksamheten* vid arbetsförmedlingen. Sedan i juni 1944 efter inhämtande av yttrandet från länsarbetsnämnderna i princip beslutats att för varje län (utom Gollands) skulle inrättas en särskild befattning för arbetsberedning åt partiellt arbetsföra, ha ifrågavarande befattningar ledigförklarats, i den mån tillgången på tjänstelokaler och kvalificerade sökande det medgivit. Av 21 beslutade tjänster ha sålunda 10 tillsatts eller komma inom den närmaste tiden att tillsättas. Därjämte har viss personalförstärkning skett vid de kontor, där redan tidigare anordningar i ifrågavarande syfte vidtagits. Den beslutade utbyggnaden beräknas till större delen vara slutförd under innevarande budgetår.

I detta sammanhang torde böra erinras om att Kungl. Maj:t i proposition

(nr 120) till årets riksdag föreslagit, att arbetsmarknadskommissionen tills vidare skall fungera som arbetsvårdsorgan för i militärtjänst skadade. Viss förstärkning av kommissionens personal, dels inom kansliet, dels vid länsarbetsnämnderna, torde vid bifall till propositionen bli erforderlig.

Den utbyggnad av *ungdomsförmedlingen och yrkesvägledningen*, varom kommissionen i juni 1944 fattade beslut (se prop. 1944: 273, s. 45), har under innevarande budgetår påbörjats och kommer efter hand att fullföljas. Med hänsyn till dels lokalsvårigheter, dels den begränsade tillgången på kvalificerade sökande till de befattningar det här gäller måste utbyggnaden ske i relativt försiktig takt.

Under innevarande budgetår torde utbyggnaden komma att medföra en lönekostnadsökning av ca 105 000 kronor jämfört med kostnaderna under budgetåret 1943/44. Lönekostnaderna för ungdomsförmedlingen och yrkesvägledningen beräknas för innevarande budgetår uppgå till inalles ca 450 000 kronor. För nästa budgetår, då utbyggnaden torde i huvudsak hinna slutföras, beräknas de totala lönekostnaderna för ungdomsförmedlingen och yrkesvägledningen till ca 610 000 kronor. I jämförelse med budgetåret 1943/44 innebär detta sistnämnda belopp en merkostnad av ca 265 000 kronor och i jämförelse med budgetåret 1944/45 en merkostnad av ca 160 000 kronor.

En betydande ökning av lönekostnaderna för innevarande budgetår har tillkommit genom beslutade löneförbättringar för den lägre personalen vid såväl kommissionens kansli som länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingsanstalterna. Efter framställning från kommissionen har Kungl. Maj:t genom beslut den 30 december 1944 förklarat hinder icke möta för kommissionen att, efter prövning av omständigheterna, förordna om de avlöningsförhöjningar för befattningshavare vid kommissionens kansli, länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingsanstalterna — i förekommande fall med retroaktiv tillämpning — vilka finnas påkallade i anslutning till de i kungörelsen den 1 december 1944 (nr 754) meddelade bestämmelserna angående provisoriskt lönetillägg under budgetåret 1944/45 och tillfälligt barnstillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst m. fl. Tillika har Kungl. Maj:t förklarat hinder icke möta för kommissionen att förordna om engångsutbetalning av särskilt avlöningstillägg åt ifrågavarande personal enligt grunderna för de barnstillägg, varom i nämnda kungörelse stadgas. Kommissionen har i enlighet med Kungl. Maj:ts bemyndigande förordnat om avlöningsförhöjningar och engångsutbetalning av särskilt avlöningstillägg. Kostnaderna för innevarande budgetår uppgå till ca 115 000 kronor för kommissionens kansli och ca 500 000 kronor för länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingsanstalterna. Förslag om fortsatt provisorisk tilläggsreglering för nästkommande budgetår vore enligt vad chefen för finansdepartementet anmält i statsverkspropositionen avsett att föreläggas riksdagen. Kommissionen har i sina beräkningar icke tagit hänsyn till den prejudicerande inverkan ett bifall till ett dylikt förslag skulle innebära för kommissionens del.

Kommissionen erinrar i anslutning härtill om att samtliga kostnader för nu angivna avlöningar hittills bestritts ur ett för såväl kommissionens kansli som länsarbetsnämnder och arbetsförmedlingsanstalter gemensamt anslag. Emellertid föreslår kommissionen nu, att av budgettekniska skäl en uppdelning av nämnda anslag göres från och med nästa budgetår sålunda att ett anslag anvisas för den centrala förvaltningen, och ett anslag för de underlydande organen.

Med denna uppdelning beräknar kommissionen medelsbehovet för avlöningar under budgetåret 1945/46 för *statens arbetsmarknadskommission* till

2,4 miljoner kronor och för *länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingsanstalterna* till 9,1 miljoner kronor.

Vad angår anslaget till *Statens arbetsmarknadskommission m. m.: Omkostnader*, vilket för innevarande budgetår är upptaget till 4 miljoner kronor, erinrar kommissionen om att Kungl. Maj:t för samma tid ställt till kommissionens förfogande sammanlagt 5,45 miljoner kronor att disponeras på följande sätt:

Statens arbetsmarknadskommission, <i>högst</i>	kronor 1 580 000
Länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingsanstalterna,	
<i>högst</i>	» 3 850 000
Värnpliktslånenämnderna, <i>högst</i>	» 20 000
Summa kronor 5 450 000.	

Rörande beräkningen av medelsbehovet för omkostnader under nästa budgetår föreslår kommissionen i anslutning till vad kommissionen föreslagit beträffande avlöningarna, att förenämnda omkostnadsanslag uppdelas på ett omkostnadsanslag för kommissionens centrala förvaltningar och ett omkostnadsanslag för länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingsanstalterna. Kommissionen påpekar i detta sammanhang, att kostnaderna för de av länsstyrelserna förordnade revisorerna av familjebidrag snämndernas verksamhet hittills bestritts ur den för centrala förvaltningen avsedda delen av omkostnadsanslaget. Då enligt kommissionens förmenande dessa kostnader icke hörde hemma under det allmänna omkostnadsanslaget, ville kommissionen föreslå, att ett särskilt anslag beviljas för ifrågavarande ändamål.

Kommissionen beräknar i enlighet härmed medelsbehovet för omkostnader under budgetåret 1945/46 för *statens arbetsmarknadskommission m. m.* till 1 miljon kronor och för *länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingsanstalterna* till 3,8 miljoner kronor.

Kostnaderna för *familjebidrag snämndernas revisorer* beräknas av kommissionen för innevarande budgetår komma att uppgå till 560 000 kronor. Då medelsbehovet för budgetåret 1945/46 syntes kunna upptagas till ett något mindre belopp, ville kommissionen föreslå, att anslaget för ifrågavarande ändamål beräknas till 500 000 kronor.

Under hänvisning till vad kommissionen sålunda anfört har kommissionen hemställt, att för budgetåret 1945/46 måtte anvisas

<i>dels</i> till Statens arbetsmarknadskommission: Avlöningar ett <i>förslagsanslag</i> av	kronor 2 400 000;
<i>dels</i> till Länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingsanstalterna: Avlöningar ett <i>förslagsanslag</i> av	kronor 9 100 000;
<i>dels</i> till Statens arbetsmarknadskommission m. m.: Omkostnader ett <i>förslagsanslag</i> av	kronor 1 000 000;
<i>dels</i> till Länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingsanstalterna: Omkostnader ett <i>förslagsanslag</i> av	kronor 3 800 000;

dels till Kostnader för familjebidrag snämndernas revisorer ett *förslagsanslag* av kronor 500 000;
dels ock till Kostnader för överflyttning av arbetskraft
ett anslag av kronor 50 000 000.

Storleken av anslaget till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m. skulle bli va beroende på vilket av de av kommissionen i det föregående angivna alternativen för beräkningen av anslaget, som valdes.

Föredraganden.

Vid sin uppskattning av medelsbehovet under anslaget till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m. under nästa budgetår har arbetsmarknads-kommissionen utgått från att behovet av arbetslöshetslindrande åtgärder skulle komma att bli va av ungefär samma omfattning som under innevarande budgetår. Med utgångspunkt härifrån och med betona nde av att kommissionens beräkningar endast vore approximativa har kommissionen uppskattat medelsbehovet för ifrågavarande ändamål till 72,5 miljoner kronor, varvid kommissionen antagit, att samma belopp som för nu löpande budgetår, 2,5 miljoner kronor, skulle befinnas tillräckligt för främjandet av företagsverksamhet m. m. För tillgodoseende ur budgetteknisk synpunkt av detta medelsbehov har kommissionen diskuterat olika utvägar, utan att dock själv fatta någon ståndpunkt till de av kommissionen angivna alternativen. För egen del anser jag de med 2 och 3 betecknade alternativen icke bö ra komma i fråga. Enligt dessa alternativ skulle medelsbehovet för statliga och statskommunala beredskapsarbeten — dock med undantag enligt alternativ 2 för vad som erfordras för slutförande av före den 1 juli 1945 påbörjade eller principbeslutade arbeten — även vid fortsatt gynnsamt sysselsättningsläge å arbetsmarknaden, i sin helhet upptagas å beredskapsstat. Enligt min mening föreligga icke tillräckliga skäl för ett frå ngående av hittillsvarande ordning, enligt vilken å riksstaten upptagits anslag till arbetsmarknadsreglerande åtgärder till belopp, motsvarande vad som beräknats bli va erforderligt vid en arbetslöshet av mera normal omfattning. Jag förordar alltså ett fasthållande vid nuvarande praxis vid avgörandet av i vilken omfattning de arbetsmarknadsreglerande åtgärderna bö ra finansieras med anslag å riksstaten. Även för nästa budgetår bör således anslaget till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m. avses för de åtgärder, som kunna bli va erforderliga för bekämpande av en arbetslöshet av i stort sett samma karaktär och omfattning som under innevarande budgetår. De kostnader som kunna uppkomma för de ytterligare åtgärder, som kunna föranledas av en mera omfattande arbetslöshetskris, torde bö ra bestridas från anslag å beredskapsstat. Med dessa förutsättningar, vilka motsvara kommissionens alternativ 1, har kommissionen, som räknat med att vid utgången av innevarande budgetår skulle finnas en reservation av 25 miljoner kronor å anslaget till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m., beräknat anslagsbehovet under ifrågavarande anslag till (72,5 — 25) 47,5 miljoner kronor. Mot nämnda

beräkning synes intet vara att erinra. Av anslaget torde i likhet med vad som varit fallet under innevarande budgetår ett belopp om i runt tal 2,5 miljoner kronor få disponeras av Kungl. Maj:t för främjande av företagsverksamhet.

Vidare har kommissionen, som utgått från att erforderliga arbetsmarknadsreglerande åtgärder under år 1945 till väsentlig del skulle komma att bestå i omflyttning av arbetskraft, föreslagit, att för detta ändamål skulle beräknas ett belopp av 50 miljoner kronor. Nämda beräkningar synas mig kunna godtagas. Då enligt vad chefen för finansdepartementet anfört i propositionen nr 265 till årets riksdag förslag om fastställande av allmän beredskapsstat för budgetåret 1945/46 ej är avsett att nu föreläggas riksdagen, torde anslaget till kostnader för överflyttning av arbetskraft för nästkommande budgetår böra upptagas å riksstaten.

Ikke heller mot arbetsmarknadskommisionens beräkning av kostnaderna för kommissionens centrala förvaltning, länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingsanstalterna synes någon mera väsentlig erinran vara att göra. Såsom av kommissionens redogörelse framgår, har såväl avlönings- som omkostnadsanslaget för innevarande budgetår måst överskridas högst väsentligt. Detta överskridande har huvudsakligen förorsakats av det alltjämt pågående och med hänsyn till arbetsmarknadens behov nödvändiga utbyggandet av kommissionens verksamhet. Den därav föranledda ökningen av antalet befattningshavare såväl i kommissionens centrala kansli som hos länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingarna torde i den mån personalen sysselsattes med arbetsuppgifter, som icke direkt sammanhånga med det under senare år rådande krisläget, vara att i huvudsak anse som ofrånkomlig. Emellertid torde man kunna räkna med att den återgång till mera normala förhållanden, som så småningom kan förväntas inträda, bör medföra viss minskning i kommissionens arbetsuppgifter av mera krisartad karaktär. Bland annat bör arbetet med arbetsanskaffningen för flyktingar kunna nedbringas. De arbetsuppgifter för kommissionens centrala kansli och för länsarbetsnämnderna, som sammanhånga med de omfattande militärinkallelserna under senare år, torde vidare under nästa budgetår till stora delar komma att bortfalla. Med hänsyn härtill anser jag en viss sänkning av de av kommissionen föreslagna anslagsbeloppen vara möjlig. Jag förutsätter härvid, att kommissionen ägnar ingående uppmärksamhet åt de möjligheter att begränsa personalbehovet, som kunna uppstå därigenom att av kriget föranledda arbetsuppgifter inskränkas eller bortfalla.

Kommissionen har för nästa budgetår förordat en uppdelning av de för innevarande budgetår anvisade anslagen till statens arbetsmarknadskommision: avlöningar samt statens arbetsmarknadskommision: omkostnader. Från nyssnämnda avlöningsanslag bestridas för närvarande ej endast avlöningar till kommissionens egna befattningshavare utan även lönerna till personalen vid länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingsanstalterna. Motsvarande gäller beträffande omkostnadsanslaget, från vilket nu bestridas omkostnaderna för samtliga nämnda organ. Från sistnämnda anslag ha härjämte bestritts ersättningarna till familjebidragsnämndernas revisorer. En-

ligt den av kommissionen föreslagna uppdelningen skulle särskilda avlönings- respektive omkostnadsanslag anvisas *dels* för kommissionens centrala förvaltning *dels* för länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingsanstalterna. Då en sådan uppdelning synes lämplig, vill jag förorda att densamma kommer till stånd från och med nästa budgetår. Emellertid har kommissionen ansett ett särskilt anslag böra anvisas för avlönande av familjebidragsnämndernas revisorer. Det torde kunna ifrågasättas, huruvida icke medel för ändamålet i stället borde anvisas från anslag under fjärde huvudtiteln. En sådan överflyttning synes böra tagas under övervägande under höstens budgetarbete. I avbidan härpå vill jag ej motsätta mig att medel även för nästa budgetår anvisas under femte huvudtiteln. Emellertid anser jag ej, att detta bör ske under ett särskilt anslag, utan vill i stället förorda att medel för ändamålet anvisas under det anslag, från vilket avlöningar till kommissionens befattningshavare äro avsedda att utgå.

I enlighet med det anförda torde här ifrågavarande avlönings- och omkostnadsanslag böra beräknas sålunda:

	Kronor
Statens arbetsmarknadskommission m. m.: Avlöningar, <i>förslagsanslag</i>	2 700 000
Statens arbetsmarknadskommission m. m.: Omkostnader, <i>förslagsanslag</i>	900 000
Länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingsanstalterna: Avlöningar, <i>förslagsanslag</i>	8 800 000
Länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingsanstalterna: Omkostnader, <i>förslagsanslag</i>	3 500 000.

Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda närmare bestämmelser rörande dispositionen av anslagen.

Hemställan.

Under åberopande av vad jag i det föregående anført hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för budgetåret 1945/46 under femte huvudtiteln anvisa

dels till Statens arbetsmarknadskommission m. m.: Avlöningar ett *förslagsanslag* av kronor 2 700 000;
dels till Statens arbetsmarknadskommission m. m.: Omkostnader ett *förslagsanslag* av kronor 900 000;
dels till Länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingsanstalterna: Avlöningar ett *förslagsanslag* av kronor 8 800 000;
dels till Länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingsanstalterna: Omkostnader ett *förslagsanslag* av kronor 3 500 000;

*dels till Åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m. ett
reservationsanslag av kronor 47 500 000;*

*dels ock till Kostnader för överflyttning av arbetskraft ett
reservationsanslag av kronor 50 000 000.*

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda
hemställan lämnar Hans Maj:t Konungen bifall samt för-
ordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta
protokoll utvisar skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

N. O. Aurelius.

I. Arbetsmarknaden under år 1944.

Den höga sysselsättningsnivå, som varit utmärkande för den svenska arbetsmarknaden åren 1942 och 1943, kännetecknade även 1944. Ehuru utgångsläget var något ogynnsammare än föregående år, beroende bl. a. på massaindustrins försämrade avsättningsmöjligheter och en tillfällig nedgång i byggnadsverksamheten, låg sysselsättningen under andra halvåret t. o. m. på en högre nivå än föregående år. Detta är så mycket mera anmärkningsvärt som det förändrade utrikesläget under senare delen av året ledde till en total avspärrning från kontinenten, medan förbindelsen västerut, liksom tidigare, kunde upprätthållas genom lejdbåtstrafiken. Till den ökade sysselsättningen bidrog i hög grad byggnadsverksamhetens gynnsamma utveckling under året. Bristen på arbetskraft var icke fullt så accentuerad som under 1943, vilket sammanhängde med att skogsbrukets behov av arbetskraft var betydligt mindre än då. Arbetslösheten i fackförbunden nådde under året ett bottenläge, medan antalet hjälpsökande arbetslösa på grund av en främst till Västernorrlands län lokaliserad arbetslöshet, som berodde på massaindustrins produktionssvårigheter och den minskade sysselsättningen i skogen, var högre än föregående år.

En sammanfattning av de statistiska serier, som belysa arbetsmarknadens utveckling under åren 1943 och 1944, lämnas i *tab 1*.

Tab. 1. Arbetsmarknaden under åren 1943 och 1944.

Månad	Antal sysselsatta inom industri, byggnadsverksamhet, handel m. m. Indextal: sept. 1939=100		Antal ansökningar om arbete på 100 lediga platser vid arbetsförmedlingarna		Arbetslösheten inom fackförbunden (% av medlemsantalet)		Antal av arbetslöshetsnämnderna rapporterade hjälpsökande arbetslösa (i 1000-tal)	
	1943	1944	1943	1944	1943	1944	1943	1944
Januari.....	90	90	137	164	8·6	8·6	10·0	15·8
Februari.....	90	91	133	157	7·5	8·0	9·6	17·5
Mars.....	90	91	114	139	6·4	7·2	8·6	17·8
April.....	91	90	109	121	6·1	5·5	7·2	15·7
Maj.....	93	91	99	103	4·4	3·7	6·2	11·8
Juni.....	94	92	93	96	4·4	3·2	5·3	8·8
Juli.....	90	92	89	90	3·9	2·9	4·6	7·8
Augusti.....	90	93	90	92	3·6	2·8	4·4	6·8
September....	91	94	93	95	3·5	2·9	4·6	6·8
Oktober.....	94	96	109	106	4·5	3·8	5·4	7·5
November....	93	97	129	118	5·8	4·2	7·6	8·7
December....	90	95	150	129	9·6	7·2	11·7	11·0

Tab. 2. Antalet arbetslösa i byggnadsfacken i % av medlemsantalet åren 1939, 1940, 1943 och 1944.

År	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
1939	38.0	29.1	25.6	18.4	12.2	12.3	8.6	8.6	11.6	19.3	27.5	39.4
1940	45.5	47.9	51.5	31.9	24.3	24.3	22.9	23.6	26.7	33.5	39.2	46.8
1943	27.4	24.6	19.8	18.4	12.3	10.8	8.7	7.5	8.7	12.9	17.0	29.8
1944	27.5	26.9	24.1	15.7	9.0	6.5	5.1	5.0	5.9	8.0	10.6	20.4

Socialstyrelsens sysselsättningsstatistik för industri och angränsande verksamhetsområden utvisar, att sysselsättningen inom dessa områden under första halvåret 1944 låg på en något lägre nivå än 1943, medan under andra halvåret förhållandet var det motsatta. Under november uppnåddes samma sysselsättningsnivå som i november 1939, och för december var indextalet 1944 t. o. m. högre än 1939 (95 mot 90).

Relationen mellan antalet arbetsansökningar och lediga platser vid arbetsförmedlingarna var under året i stort sett gynnsam, och det underskott på arbetssökande, som förelåg under sommarmånaderna, var mindre än föregående år.

Arbetslösheten i fackförbunden låg under större delen av året på en ännu lägre nivå än 1943, och arbetslöshetssiffrorna under andra halvåret voro överhuvud taget de lägsta som någonsin konstaterats. En jämförelse mellan arbetslöshetssiffrorna för olika fackförbund utvisar, att under senare delen av 1944 arbetslöshetsprocenten inom praktiskt taget samtliga förbund var lägre än vid samma tid föregående år. En särskilt gynnsam utveckling utvisa byggnadsfacken. Med hänsyn till byggnadsverksamhetens stora betydelse ur sysselsättningssynpunkt kan det vara motiverat att närmare belysa arbetslöshetsförhållandena inom byggnadsfacken. I tab. 2. lämnas uppgifter om antalet arbetslösa byggnadsarbetare (byggnadsträarbetare, murare, målare och byggnadsgrovarbetare) i procent av medlemsantalet åren 1939, 1940, 1943 och 1944.

Åren 1939 och 1940 ha medtagits i sammanställning, enär sysselsättningen inom byggnadsverksamheten de åren nådde sin dittills högsta resp. lägsta omfattning. Av sammanställningen framgår, att arbetslösheten de tre första månaderna under 1944 var av något större omfattning än föregående år, medan läget därefter snabbt förbättrades. Under större delen av året voro arbetslöshetssiffrorna lägre än 1943 och understego liksom sistnämnda år även 1939 års nivå. Man lägger även märke till den säsongutjämning i sysselsättningen, som varit karakteristisk för byggnadsverksamheten under de två senaste åren och som är ett resultat av den statliga regleringen.

Antalet hjälpsökande arbetslösa, som redan mot slutet av 1943 visade en mer än säsongmässig stegring, var under hela första halvåret 1944 betydligt större än under samma tid föregående år. Även under senare delen av året lågo hjälpsökandesiffrorna över 1943 års nivå men voro dock absolut sett låga. Ökningen i hjälpsökandesiffrorna sedan föregående år var främst lokaliserad till Västernorrlands län och berodde, som tidigare nämnts, på massa-

industrins, särskilt i början av året, stora svårigheter att bereda de anställda arbete samt den minskade sysselsättningen i skogen. Sistnämnda orsak medförde under senare delen av året även en betydlig ökning av arbetslösheten i Norrbottens län, och antalet hjälpsökande arbetslösa i detta län uppgick vid årets utgång till 1925. I Västernorrlands län nådde hjälpsökandesiffrorna sin kulmen under april, då 5 478 arbetslösa voro anmälda hos arbetslöshetsnämnderna; vid slutet av året hade antalet nedgått till 2 571. Bortsett från Västernorrlands och Norrbottens län uppgick antalet hjälpsökande i övriga delar av landet vid 1944 års slut till 6 548 mot 8 290 vid samma tidpunkt föregående år.

Överflyttningen av arbetskraft framför allt till jordbruks- och skogsarbete nådde under 1944 icke tillnärmelsevis samma omfattning som föregående år. Jordbrukets arbetskraftsbehov var alltså svårt att tillgodose, och den frivilliga arbetshjälpen hade ungefär samma omfattning som under 1943. Särskilt bärgningen av den rika höskörden vållade på många håll svårigheter, som måste bemästras genom särskilda åtgärder, såsom kollektiva hempermitteringar av inkallade, utlåning av personal och hästar från militära förband m. m. Även betodlingens arbetskraftsproblem voro betydande men kunde i stort sett lösas på ett tillfredsställande sätt. Genom arbetsförmedlingarna tillsattes omkring 62 000 platser inom jordbruket mot 57 000 år 1943.

Det minskade avverkningsprogrammet bränsleåret 1943/44 medförde en betydande nedgång i skogsbrukets arbetskraftsbehov. Fr. o. m. den 1 januari 1944 upphävdes produktionsplikten i de fyra nordligaste länen och fr. o. m. den 1 juli i hela landet. Med utgången av januari månad upphörde även tjänsteplikten för män, födda år 1923, och fortsättningsvis sysselsattes endast arbetslösa och utlänningar vid förläggningar och arbetsplatser, där bidrag till ovan arbetskraft utgick. Under redovisningsåret tillsattes genom arbetsförmedlingarna endast 65 000 platser inom skogsbruket mot 122 000 föregående år. Med hänsyn till det ovissa läget beträffande den framtida bränsleförsörjningen vidtogos icke några särskilda åtgärder för att stimulera ledig arbetskraft att övergå till skogsarbete. Först i slutet av året började frågan om särskilda sådana åtgärder bli aktuell, då det visade sig, att avverkningsresultaten voro exceptionellt dåliga, bl. a. beroende på de svåra väderleksförhållanden, som rådde hela hösten.

Som framgick av socialstyrelsens sysselsättningsstatistik, var sysselsättningen inom industri och angränsande verksamhetsområden under förra delen av 1944 något lägre men under senare delen högre än under föregående år. Hur sysselsättningsförhållandena gestaltade sig inom den egentliga industrin, framgår av tab. 3, vari redovisas sysselsättningsindex för de tre föregående åren under våren, början av hösten samt vid årsslutet.

Med den begränsning av exportmöjligheterna, som förefanns redan förut, påverkade den ytterligare inskränkningen i utrikeshandeln under 1944 icke i nämnvärd grad sysselsättningsnivån. Hemmamarknadsindustrin nådde bl. a. på grund av byggnadsverksamhetens ökade omfattning under året en högre sysselsättningsnivå än föregående år.

Tab. 3. Indextal för antalet sysselsatta arbetare inom huvudgrupper av industri vid slutet av angivna månader åren 1942—1944. September 1939 = 100.

Industrigrupper	1942			1943			1944		
	Maj	Sept.	Dec.	Maj	Sept.	Dec.	Maj	Sept.	Dec.
Malmbrytning och metallindustri.....	105	110	111	111	108	113	107	107	114
Jord- och stenindustri.....	82	84	73	94	81	75	87	85	80
Träindustri.....	71	73	65	78	73	66	78	74	72
Pappers- och grafisk industri.....	82	82	78	81	81	75	79	83	86
Livsmedelsindustri.....	96	99	90	94	97	91	96	102	98
Textil- och beklädnadsindustri.....	86	88	87	88	87	88	90	90	92
Läder-, hår- o. gummivaruindustri....	82	82	77	77	72	83	83	85	90
Kemisk-teknisk industri.....	89	89	83	87	88	89	92	94	95
Samtliga industrigrupper	91	94	91	95	92	92	92	94	97

Beträffande de särskilda industriella områdena var arbetstillgången under året allttjämt synnerligen god vid järnbruk, skeppsvarv, mekaniska och elektriska verkstäder. Den under krigsåren framträdande bristen på kompetenta yrkesarbetare inom verkstadsindustrin reducerades betydligt under 1944, vilket framför allt berodde på att militärinkallelserna hade mindre omfattning än tidigare. Vid gruvorna medförde den under senare delen av året inställda malmexporten vissa driftsinskränkningar. Arbetarna vid exportgruvorna kunde dock i stor utsträckning sysselsättas med förberedelse- och undersökningsarbeten. Inskränkningarna berörde huvudsakligen de mellansvenska exportgruvorna, där sammanlagt omkring 500 man permitterades. Den friställda arbetskraften kunde i flertalet fall erhålla annat arbete. Vid de lappländska gruvorna skedde icke någon större reduktion i antalet sysselsatta, men efter årsskiftet 1944/45 infördes för flertalet arbetare arbetsperioder om fyra veckor och en följande ledig vecka. Vid de mellansvenska gruvorna tillämpas för flertalet arbetare arbetsperioder med två lediga dagar varannan vecka.

Vid sågverk, pappersmassefabriker och pappersbruk var arbetstillgången väsentligt påverkad av de starkt begränsade exportmöjligheterna. Vid massafabriker var vid januari månads utgång icke mindre än 30 % av arbetskraften permitterad. Under första halvåret 1944 var sysselsättningen väsentligt lägre än under senare delen av året, trots att en allt mindre del av den europeiska marknaden då stod till förfogande. Detta sammanhänger med att utlandet verkställt köp av vissa trävaror och cellulosaprodukter för leverans framdeles, när sjövägarna öppnas. Vid snickeri- och möbelfabriker var sysselsättningen god, och tidvis rådde brist på yrkesvan arbetskraft.

Inom konsumtionsvaruindustrierna var sysselsättningen på det hela taget god. Vissa livsmedelsindustrier, såsom sockerbruk, choklad- och karamellfabriker, uppvisade en stegrad efterfrågan på arbetskraft, och inom textil- och beklädnadsindustrin var bristen på kvinnlig personal framträdande. Under senare delen av året kunde genom arbetsförmedlingens försorg baltiska flyktingar placeras i denna industri. Även vid skofabriker var arbetstillgången relativt god, och arbetslösheten bland äldre manliga arbetare hade

väsentligt reducerats. Genom under 1943 vidtagna åtgärder för att åstadkomma tillämpning av normal arbetsvecka upphörde praktiskt taget korttidsarbetet inom nämnda industrigen.

En av de väsentligaste orsakerna till den höga sysselsättningsnivån under 1944 var, som tidigare framhållits, den livliga byggnadsverksamheten beträffande framför allt bostadsbyggen. De under större delen av året synnerligen låga arbetslöshetssiffrorna och den säsongutjämning, som åstadkommits genom den statliga regleringen, ha tidigare nämnts. Under sommarmånaderna var byggnadsproduktionen av sådan omfattning, att viss brist på kvalificerade yrkesarbetare, i första hand murare, uppstod på åtskilliga orter.

Som en följd av den livliga byggnadsverksamheten uppvisade byggnadsämnesindustrierna en motsvarande hög sysselsättning, som till stor del underbyggt av en under året förbättrad tillgång på råvaror, delvis beroende på att åtgärder, som tidigare vidtagits för inhemsk produktion, under 1944 börjat lämna resultat. Tillgången på bl. a. tegelbruksarbetare svarade ej mot efterfrågan, varför vissa svårigheter uppstodo att tillräckligt snabbt verkställa beordrade leveranser.

Inställandet av sjöfarten på Tyskland föranledde uppläggningar av ett stort antal fartyg och därmed en betydande ökning av antalet arbetssökande sjömän och stuveriarbetare. Emellertid kunde lejdbåtstrafiken upprätthållas, och därjämte har viss ökning i sjöfarten på Finland inträtt, vilken medförde, att sysselsättningen bland sjöfolket under året ej blev så låg, som man haft anledning att vänta.

Vissa sammanfattande uppgifter om arbetsmarknaden under åren 1935—1944 lämnas i *bilaga 14*.

II. Arbetsmarknadskommissionens verksamhet år 1944.

A. Arbetsförmedlingen.

Arbetsförmedlingens organisation.

Under år 1940 ställdes den offentliga arbetsförmedlingen tills vidare under statlig ledning, varvid arbetsmarknadskommissionen blev chefsmyndighet för arbetsförmedlingen. Såsom lokal myndighet för biträde åt kommissionen i arbetsmarknads- och arbetsförmedlingsfrågor fungerar sedan dess en länsarbetsnämnd i varje län och en arbetsnämnd i Stockholms stad. Under dessa nämnder sortera arbetsförmedlingarna. Genom kungörelse den 20 oktober 1944 (nr 703) ha vissa ändringar vidtagits i kungörelsen den 7 maj 1940 (nr 328) om länsarbetsnämnder. Enligt den nya kungörelsen, som trädde i kraft den 1 januari 1945, skall länsarbetsnämnd, som tidigare bestått av ordförande och två ledamöter, sammansättas av ordförande samt det antal ledamöter Kungl. Maj:t bestämmer, dock minst i Stockholms stad fem och anorstädes sex. En av ledamöterna skall vara vice ordförande, och för varje ledamot utom vice ordföranden skall finnas personlig ersättare. Ordförande,

ledamöter och ersättare förordnas av Kungl. Maj:t för en tid av fyra år i sänder och efter förslag i särskild ordning. Sålunda skall förslag till ordförande och vice ordförande avgivas av ordföranden och chefen för arbetsmarknads-kommissionen. Beträffande övriga ledamöter jämte ersättare för dem skola förslag, avseende i varje särskilt fall en ledamot, avgivas av

- 1) landstingens förvaltningsutskott, stadskollegierna i Stockholm och Göteborg samt drätselkamrarna i Malmö, Norrköping, Hälsingborg och Gävle,
- 2) hushållningssällskapens förvaltningsutskott,
- 3) svenska arbetsgivareföreningen,
- 4) landsorganisationen i Sverige samt
- 5) tjänstemännens centralorganisation.

Skall beträffande viss ledamot avgivas förslag av mer än en kommunal-myndighet eller förvaltningsutskott i mer än ett hushållningssällskap, skola förslagsställarna samråda om förslaget före dess avgivande.

Även bestämmelserna om länsarbetsnämndens råd ha ändrats. Tidigare gällde, att ledamöter av rådet utsågos av kommissionen till det antal kommissionen bestämde. Enligt de nya bestämmelserna skall vägdirektören i länet alltid vara ledamot av rådet. Dessutom äga landstingets förvaltningsutskott, skogsvårdsstyrelsen och egnahemsnämnden utse vardera en ledamot. Beträffande arbetsnämnden i Stockholms stad skall i stället stadskollegiet utse tre ledamöter. Härutöver äger kommissionen alltjämt utse så många ledamöter, som kommissionen finner lämpligt.

De nya bestämmelserna innefatta en mycket betydande utvidgning av länsarbetsnämndernas uppgift. Från och med 1945 skola länsarbetsnämnderna även följa utvecklingen inom respektive län i fråga om hjälpverksamheten i samband med arbetslöshet samt efter arbetsmarknadskommissionens bestämmande öva tillsyn över arbetslöshetsnämndernas verksamhet. Detta innebär, att länsarbetsnämnderna infogats som ett led mellan kommissionen och arbetslöshetsnämnderna. Beträffande länsarbetsnämnds uppgifter i samband med hjälpverksamheten för arbetslösa hänvisas till redogörelsen på s. 45 f. för lagen den 30 juni 1944 (nr 475) om arbetslöshetsnämnd och kungörelsen samma dag (nr 476) med tillämpningsföreskrifter till nämnda lag.

Sveriges offentliga arbetsförmedling omfattade vid 1944 års utgång inalles 25 huvudkontor, 203 avdelningskontor, 453 ortsombud och 16 fristående sjömansförmedlingar, eller tillsammans 697 förmedlingsorgan. Av dessa voro 18 avdelningskontor nyinrättade under året. (I början av 1945 ha ytterligare 8 avdelningskontor inrättats). Förutom nu nämnda mera ordinarie arbetsförmedlingsorgan voro under året inemot 600 lokalombud, sorterande under kontor eller ortsombud, anställda å sådana orter, där avdelning av erkända arbetslöshetskassor fanns eller behov i övrigt förelåg av organ för den offentliga arbetsförmedlingen.

Ungdomsförmedlingens organisation har under de senaste åren, icke minst

beroende på de ökade krav yrkesvägledningssuppgifterna medfört, kommit att te sig alltmera otillräcklig. Under år 1944 har kommissionen därför uppgjort planer för en successiv utbyggnad av denna. Utbyggnaden avser att dels förstärka de vid huvudkontoren redan upprättade länscentralerna, dels göra även avdelningskontoren bättre rustade för sina uppgifter i samband med ungdomsförmedling och yrkesvägledning. Avsikten är, att vissa av de till över 200 uppgående avdelningskontoren skola utrustas med filialer för ungdomsförmedling. Antalet dylika filialer kommer att uppgå till ett 30-tal. Vid övriga avdelningskontor kommer verksamheten att handhas av dels ambulerande assistenter (knutna till länscentralerna eller till vissa av ovannämnda filialer), dels arvodes- och deltidanställda s. k. kontaktmän (knutna till avdelningskontor, som inte på annat sätt specialutrustats för dessa uppgifter). Kontaktmännens antal beräknas komma att uppgå till omkring 150.

Vid slutet av år 1944 hade endast en del av dessa planer kunnat realiseras. Sedan även Gotland erhållit en särskild länscentral för ungdomsförmedling och yrkesvägledning, funnos dylika centraler upprättade i samtliga län. Filialer hade vid samma tidpunkt inrättats vid avdelningskontoren i Häl-singborg, Karlskoga, Lund, Norrköping, Skellefteå, Sundsvall, Södertälje och Ängelholm. Dessutom hade till avdelningskontor i Stockholms län knutits 8 kontaktmän.

För att samordna och organisera arbetsförmedlingsverksamheten för de mera intellektuellt betonade yrkena beslöt arbetsmarknadskommissionen i maj 1944 att inrätta en särskild tjänstemannaförmedling. Denna skall omfatta tjänstemän i ordets vidsträcktaste bemärkelse med eller utan universitets- eller högskolebildning, alltså i första hand förvaltningstjänstemän (i allmän och enskild tjänst), kontorister, tekniker, lantbruks- och skogstjänstemän samt lärare. Tjänstemannaförmedlingen organiseras med länscentraler i varje län och huvudcentral knuten till arbetsmarknadskommissionen. Såsom rådgivande organ till tjänstemannaförmedlingens huvudcentral fungerar en delegation, bestående av representanter för berörda företagar- och tjänstemannaorganisationer. Vid sidan av delegationen utses ett särskilt råd, ur vilket medlemmar skola kallas till delegationens sammanträden i den utsträckning, som kan anses erforderligt. Även till länscentralerna kunna delegationer knytas med representanter för företag och organisationer. Efter tjänstemannaförmedlingens utbyggnad, som beräknas kunna bli slutförd under loppet av år 1945, komma de nuvarande särskilda student- och lärarförmedlingarna att upphöra med sin verksamhet.

Efter tillkomsten av sjöfolkets erkända arbetslöshetskassa (1943) fördes förhandlingar mellan socialstyrelsen, arbetsmarknadskommissionen, berörda arbetsgivareorganisationer samt svenska sjöfolksförbundet rörande fastställande av enhetliga bestämmelser i fråga om rekrytering av däck- och maskinmanskap till fartygen. I mars 1944 nådde Sveriges redareförening och svenska sjöfolksförbundet en överenskommelse rörande principerna vid rekryteringen, och i april samma år utfärdade arbetsmarknadskommissionen på grundval därav särskilda anvisningar för arbetet vid sjömansförmedlingen. De nya be-

stämmelserna, som i huvudsak utgöra en stadfästelse av förut tillämpade principer, ha gjorts enhetliga för hela landet och skola tillämpas av alla sjömansförmedlingar. I anslutning härtill har personalorganisationen vid sjömansförmedlingarna i flera fall förstärkts. Såsom rådgivande organ för sjömansförmedlingarna fungerar på orter med sjömansförmedling en sjöfartsdelegation, bestående av opartisk ordförande och fyra ledamöter. Redarorganisationerna och sjöfolksförbundet utse vardera tvenne representanter jämte suppleanter. Som organ för rikets samtliga sjöfartsdelegationer har inrättats en central sjöfartsdelegation med säte i Göteborg med likartad sammansättning.

I juni 1944 beslöt arbetsmarknadskommissionen i princip att i samtliga län (utom Gotlands) inrätta befattningar (»sociala kuratorer») för arbetsberedning åt partiellt arbetsföra. Ifrågavarande tjänst knytes organisatoriskt till arbetsförmedlingens huvudkontor men har hela länet som verksamhetsområde.

I syfte att effektivisera arbetsförmedlingsverksamheten vid de kvinnliga avdelningarna beslöt arbetsmarknadskommissionen i oktober 1944 att inrätta särskilda konsulentbefattningar vid länsarbetsnämnderna.

Därjämte ha under 1944 inom den offentliga arbetsförmedlingens organisation åtgärder vidtagits för att förbättra arbetsförmedlingen för artister, musiker, statister och liknande yrkesgrupper. Vid vissa större arbetsförmedlingar ha sålunda under året särskilda s. k. artist- och musikerförmedlingar inrättats.

För effektivisering av arbetsförmedlingen för flyktingar vidtogos särskilda anordningar (se s. 19 ff.).

Inom arbetsmarknadskommissionens kansli har under 1944 en allmän översyn av länsarbetsnämndernas personalorganisation företagits i syfte att inom ramen för nuvarande provisorium ytterligare effektivisera arbetsförmedlingsverksamheten och åstadkomma större enhetlighet mellan olika arbetsförmedlingstjänster. Den tid, inom vilken de av översynen föranledda förändringarna och förbättringarna kunna vara slutförda, kan svårligen närmare angivas, men avsikten är att söka genomföra dem senast under budgetåret 1945/46, givetvis med reservation för lägeändringar på arbetsmarknaden eller andra omständigheter, som kunna inträffa och avsevärt ändra länsarbetsnämndernas och arbetsförmedlingarnas nuvarande organisation.

Socialstyrelsen och arbetsmarknadskommissionen ha under 1944 gemensamt utarbetat broschyren »Arbetsförmedling och arbetslöshetsförsäkring, råd och anvisningar». Handledningen bygger på stadganden i handböckerna för den offentliga arbetsförmedlingen och de erkända arbetslöshetskassorna men har därutöver kompletterats med av respektive myndigheter senare utfärdade föreskrifter. Dessa gälla i främsta rummet tillämpningen av de allmänna villkoren jämlikt 15 § i arbetslöshetskasseförordningen. Därjämte inrymmer handledningen de nya bestämmelser, som under senare år tillkommit i fråga om arbetsförmedlingens kontroll vid arbetsansökan från arbetslösa kassamedlemmar.

Arbetsförmedlingsverksamheten.

Liksom under föregående år hörde det under 1944 till den offentliga arbetsförmedlingens förnämsta uppgifter att söka åstadkomma utjämning mellan å ena sidan orter eller arbetsområden med brist på arbetskraft och å andra sidan orter eller områden med överskott på dylik. Till följd av den relativt stabila industriella sysselsättningen voro förändringarna i utbud och efterfrågan på arbete och arbetskraft mindre starkt markerade än under 1943.

Omfattningen av den offentliga arbetsförmedlingens verksamhet under åren 1935—1944 framgår av *tab. 4*.

Inalles voro under 1944 cirka 651 800 personer inskrivna vid de olika förmedlingsorganen, eller cirka 10 000 färre än under 1943. Huvudparten utgjordes av manliga arbetssökande, eller 466 000; kvinnornas antal belöpte sig till 185 800. Tillsammans gjorde dessa personer 1 547 600 ansökningar om arbete. På manliga avdelningen steg antalet ansökningar om arbete med icke mindre än 108 200 i jämförelse med föregående år, under det att antalet lediga platser endast ökade med 800. Den kraftiga ökningen av ansökningar sammanhänger närmast med förhållandena i norrlandslänen, särskilt Västernorrland, där den rådande arbetslösheten medförde, att de sökande under flera månader än genomsnittligt varit fallet tidigare under kriget kvarstodo såsom aktuella arbetssökande på arbetsförmedlingarna. På kvinnliga avdelningen förelåg däremot en minskning av antalet ansökningar med inemot 13 500, medan antalet lediga platser steg med nära 25 900. De anmälda lediga platserna uppgingo tillsammans till cirka 1 138 100, av vilka arbetsförmedlingen kunde tillsätta 926 000. Relationen mellan utbud och efterfrågan på arbetskraft blev i genomsnitt ej fullt så gynnsam under år 1944 som under år 1943. Sålunda var antalet an-

Tab. 4. Verksamhetens omfattning vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna åren 1935—1944.¹

Å r	Hela verksamheten				Därav vid manliga avdelningen			
	Arbets-sökande personer	Ansök-ningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Arbets-sökande personer	Ansök-ningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser
1935	395 849	1 261 829	346 040	266 120	307 892	1 062 130	175 184	154 329
1936	338 243	1 053 290	401 298	301 414	241 963	834 695	204 467	174 071
1937	326 674	884 013	472 945	353 944	220 848	648 863	249 006	210 310
1938	347 451	927 132	474 096	360 606	231 547	658 633	236 061	203 038
1939	378 478	977 155	564 966	436 080	255 978	691 124	293 998	251 319
1940	476 349	1 153 164	634 676	509 897	315 114	784 317	379 958	315 301
1941	539 698	1 477 789	746 200	609 210	354 186	1 001 919	453 235	380 491
1942	614 041	1 494 242	1 016 878	798 152	410 835	977 547	638 315	513 528
1943	662 020	1 452 830	1 111 479	893 265	468 810	1 001 341	682 487	586 497
1944	651 788	1 547 584	1 138 133	926 031	466 034	1 109 564	683 291	602 134

¹ Varje person, som en eller flera gånger under ett år besökt arbetsförmedlingen, redovisas i tabellen endast såsom en *arbetssökande person* under året. Den arbetssökande anses emellertid göra en *ansökning om arbete* varje månad han inställer sig. Därest han anvisas arbete och efter dettas avslutande återkommer till kontoret under samma månad, räknas han dock ha gjort förnyad ansökning om arbete. En och samma arbetssökande person kan sålunda motsvaras av flera arbetsansökningar under samma år.

sökningar på 100 lediga platser under redovisningsåret 136 mot 131 år 1943. En jämförelse mellan tillsättningsresultatet under år 1944 och närmast föregående år ger vid handen, att de tillsatta platsernas antal under det senast tillämdalupna året med 32 800 översteg det för år 1943 noterade. I genomsnitt tillsattes cirka 77 200 platser per månad. I dessa siffror ingå icke hänvisningar till beredskaps- och reservarbeten; förmedlingsresultatet avser alltså uteslutande platstillsättningen på den öppna marknaden.

Med hänsyn till att, såsom förut antytts, en kännbar brist på arbetskraft förelåg inom vissa områden, nödvändiggjordes alltså anordningar för att åstadkomma en rationell fördelning av den tillgängliga arbetskraften. Arbetsförmedlingarnas *interlokala förmedlingsarbete*, varmed förstås i samverkan mellan skilda kontor tillsatta platser, underlättades genom de bidrag till arbetssökandes resor och flyttningskostnader med mera, som även under redovisningsåret ställdes till förfogande vid överflyttning av arbetskraft mellan olika yrkesområden. Till belysning av samarbetet mellan arbetsförmedlingsorganen inom skilda delar av landet lämnas i efterföljande sammanställning uppgift om i samverkan mellan olika arbetsförmedlingskontor och ombud tillsatta platser under åren 1936—1944.

Den interlokala förmedlingen åren 1936—1944.

Å r	Antal arbetssökande placerade genom annat kontor	därav utom länet
1936	6 727	3 674
1937	11 978	6 722
1938	14 020	8 380
1939	19 626	12 005
1940	33 413	17 956
1941	44 097	23 052
1942	68 912	36 833
1943	82 271	47 140
1944	72 641	40 885

I samverkan mellan olika kontor och ombud tillsattes under år 1944 över 72 600 platser, av vilka 59 500 manliga och 13 100 kvinnliga. Dessa siffror innebära en minskning i jämförelse med föregående år med 12 %. Anledningen till nedgången är den minskade omfattningen i förmedlingsverksamheten, då det gällde att anskaffa arbetskraft till skogarna. Genom ovannämnda platstillsättningar i samverkan bereddes tillsammans nära 40 900 personer anställning i annat län än det, inom vilket ansökan om arbete ingivits.

De varje vecka utsända *radiorapporterna* och i samband med dessa lämnade upplysningar utgjorde liksom förut om åren ett viktigt led i det interlokala förmedlingsarbetet.

Antalet tillsatta platser inom olika yrkesområden framgår av *tab. 5* och *6*. I den förra göres anknytning till tidigare års redovisningsförfarande, varför gruppbezeichnungarna i de båda tabellerna, såsom noten angiver, förete vissa skiljaktigheter.

Tab. 5. Antal tillsatta platser inom olika yrkesområden vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna åren 1935—1944.

Å r	Jordbruk	Skogshushållning	Industri och hantverk	Sjöfart och fiske	Handel, samfärdsel och allmän tjänst ¹	Husligt arbete	Diverse arbete ¹	Frivilliga arbetsuppgifter	Summa
1935	48 416	6 650	30 316	20 313	47 102	74 419	38 904	—	266 120
1936	48 543	12 694	34 174	22 904	57 597	82 925	42 577	—	301 414
1937	48 581	14 328	38 984	26 979	70 002	89 539	65 531	—	353 944
1938	51 212	10 719	46 801	26 185	85 510	97 240	42 939	—	360 606
1939	50 284	18 266	66 262	34 987	110 846	114 009	41 426	—	436 080
1940	54 767	39 636	87 998	27 357	127 265	113 890	58 984	—	509 897
1941	72 011	52 788	117 567	22 491	160 205	125 642	58 506	—	609 210
1942	² 61 597	79 778	180 829	23 034	² 146 649	141 877	64 442	99 946	798 152
1943	56 452	122 413	245 739	24 018	173 786	151 761	36 325	82 771	893 265
1944	61 209	65 006	273 112	24 318	219 594	160 036	46 556	76 200	926 031
I % av hela antalet	6.6	7.1	29.5	2.6	23.7	17.3	5.0	8.2	100.0

¹ Statistiken omlades i viss utsträckning vid ingången av år 1943, varför direkta jämförelser med tidigare års siffror icke äro möjliga. Beträffande tillsatta platser fördelning under år 1943 efter kön och näringsgrenar hänvisas till tab. 6.

² Nedgången för dessa grupper är endast skenbar, enär under år 1941 till jordbruksgruppen räknades frivilliga skördearbetare samt till gruppen allmän tjänst personer i frivillig värnplikts-tjänstgöring och frivillig luftbevakning, vilka fr. o. m. 1942 redovisats under rubriken »frivilliga arbetsuppgifter».

Flertalet grupper uppvisade ökat antal lediga och tillsatta platser i förhållande till föregående år, dock med undantag för skogsbruket, där en nedgång ägt rum med cirka 50 %. Stegningen för industri och hantverk gällde närmast byggnadsverksamheten.

Inom *jordbruket* tillsattes under år 1944 54 200 platser för män och 7 300 platser för kvinnor. Häri är icke inräknad den frivilliga arbetskraften till jordbruket, som var av ungefär samma omfattning som 1943; genom arbetsförmedlingarna tillsattes cirka 63 000 dylika platser.

Svårigheterna att anskaffa erforderlig arbetskraft till jordbruket voro starkt märkbara såväl under vårarbetet som vid hö- och stråsädesskördens bärgande. Vårarbetena kommo osedvanligt sent i gång och krävde på grund härav ett särskilt stort behov av tillfällig arbetskraft. Behovet av tillfälliga arbetare för skörden kunde, såsom förut nämnts, i stort sett tillgodoses. Bristen på ladugårdspersonal och mjölkkningskunniga lantembiträden var lika framträdande som förut om åren. En närmare redogörelse för de åtgärder, som vidtogos för att tillgodose jordbrukets arbetskraftsbehov, lämnas å sid. 23 ff.

Anskaffande av arbetskraft till *betfälden* var 1944 ett mera svårlöst problem än under föregående år. En närmare redogörelse för de vidtagna åtgärderna lämnas å sid. 25 ff.

Överflyttningen av arbetskraft har underlättats, därigenom att kommissionen i maj 1944 bemyndigat länsarbetsnämnderna att tillhandahålla arbetstagare inom jordbruks- och torvarbete viss beklädnadsutrustning, nämligen blåställ och arbetsskodon.

Tab. 6. Antal tillsatta platser inom olika yrkesområden vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna åren 1943 och 1944.

Näringsgrenar	M ä n				K v i n n o r			
	1943	1944	Ökning (+) Minskning (-)		1943	1944	Ökning (+) Minskning (-)	
			Antal	%			Antal	%
Jordbruk (och fiske)	48 594	54 230	+ 5 636	+ 11·6	8 016	7 326	- 690	- 8·6
Skogsbruk	122 331	64 867	-57 464	-47·0	82	139	+ 57	.
Industri och hantverk	217 874	243 607	+25 733	+11·8	27 865	29 505	+ 1 640	+ 5·9
Malmbrytn. o. metallind. ...	28 881	31 967	+ 3 086	+10·7	3 266	3 475	+ 209	+ 6·4
Träindustri	9 842	12 443	+ 2 601	+26·4	297	303	+ 6	.
Livsmedelsindustri	5 128	6 967	+ 1 839	+35·9	4 830	6 112	+ 1 282	+ 26·6
Textil- o. beklädnadsind. ...	3 534	3 825	+ 291	+ 8·2	9 622	10 256	+ 634	+ 6·6
Byggnadsverksamhet	137 995	152 663	+14 668	+10·6	11	13	+ 2	.
Samfärdsl	61 203	72 092	+10 889	+17·8	1 279	1 406	+ 127	+ 9·9
Landtransport	38 308	49 180	+10 872	+28·4	314	347	+ 33	+10·5
Sjöfart	22 895	22 912	+ 17	+ 0·1	965	1 059	+ 94	+ 9·7
Handel	16 651	22 224	+ 5 573	+33·5	52 510	62 730	+10 220	+19·5
Affärs- o. lagerarbete	10 093	13 076	+ 2 983	+29·6	7 487	8 875	+ 1 388	+18·5
Hotell-, kafé- o. rest.-rör. ...	6 558	9 148	+ 2 590	+39·5	45 023	53 855	+ 8 832	+19·6
Förvaltning, arbetsledning och fria yrken	13 925	22 231	+ 8 306	+59·6	15 278	16 801	+ 1 523	+10·0
Förvaltn. o. tekn. ledning. ...	1 898	3 360	+ 1 462	+77·0	163	214	+ 51	+31·8
Kontorsarbete	3 991	4 845	+ 854	+21·4	9 191	10 688	+ 1 497	+16·8
Undervisn. o. vetensk. verks. ...	2 974	3 447	+ 473	+15·9	4 105	4 159	+ 54	+ 1·3
Hälsövård och sjukvård	1 291	1 791	+ 500	+38·7	9 358	11 475	+ 2 117	+22·6
Husligt arbete	425	329	- 96	.	151 336	159 707	+ 8 371	+ 5·5
Arbete, ej hänfört till annan grupp	104 203	120 763	+16 560	+15·9	41 044	34 808	- 6 236	-15·2
Summa	586 497	602 134	+15 637	+ 2·7	306 768	323 897	+17 129	+ 5·6

Som tidigare framhållits, var efterfrågan på arbetskraft till *skogarna* efter produktionspliktens upphörande av avsevärt mindre omfattning än under föregående år. Antalet arbetssökande vana skogsarbetare var ungefär lika stort (24 000) som under 1943 (23 000). Antalet arbetsansökningar uppvisade en större stegring (1943—34 000; 1944—41 000), vilket betyder, att även efterfrågan på yrkesvana skogsarbetare minskats och att skogsarbetarna under längre tid kvarstodo såsom aktuella arbetssökande på arbetsförmedlingen. De tillsatta platsernas antal uppgick till 65 000 (122 400 under år 1943), vilket utvisar, att en del av arbetskraften i *skogarna* allt fortfarande kom från andra yrkesområden. En närmare redogörelse för skogsbrukets arbetskraftsbehov lämnas å sid. 27 ff.

Under året kunde arbetsförmedlingarna göra 11 200 utplaceringar i frivillig luftbevakning och 2 000 utplaceringar i frivillig värnpliktstjänst.

Inom huvudgruppen *industri och hantverk*, inklusive byggnadsverksamheten, redovisades för praktiskt taget alla yrkesgrupper högre platstillämnings-siffror för år 1944 än för 1943. De absoluta talen för hela näringsgruppen utgjorde 273 100 respektive 245 700. Den väsentligaste orsaken till den höga

sysselsättningsnivån var, såsom tidigare framhållits, den livliga byggnadsverksamheten beträffande framför allt bostadsbyggen men jämväl industribyggen. Lagstiftningen om tillståndstvång för byggnadsarbete gällde även under 1944. Strävandena att utjämna byggnadssäsongen gävo gynnsammare resultat under redovisningsåret än under 1943.

Sjöfarten hade ännu mindre omfattning än under de föregående krigsåren till följd av den skärpta avspärrningen.

Inom gruppen *husligt arbete* förelågo samma svårigheter som tidigare att skaffa erforderlig hjälp till hemmen. Under året tillsattes cirka 28 300 hembiträdesplatser, eller samma antal som föregående år. Däremot kunde behovet av tillfällig hemhjälp tillgodoses i något större omfattning än under 1943. Antalet förmedlade platser av detta slag ökade nämligen med omkring 9 500 till 114 500. Med hänsyn till svårigheterna att erhålla heltidsanställd huslig arbetskraft har utvecklingen gått i den riktningen, att tillfällig hemhjälp alltmer anlitas, och särskilda åtgärder av skilda slag ha vidtagits för att tillgodose det ökade behovet av sådan arbetskraft.

Student- och lärarförmedlingarnas verksamhet utmärktes av ökad livaktighet, och antalet tillsatta platser uppgick till 9 325, varav inemot 5 300 kommo på lärarförmedlingen. Stor brist rådde även under 1944 på såväl manliga som kvinnliga folkskollärare, och då även småskollärarinnorna syntes ha bättre sysselsättningsmöjligheter än förut, blevo svårigheterna än större att fylla de vakanser, som uppstodo till följd av bland annat inkallelser till beredskapstjänst.

Inom *ungdomsförmedlingen* inskrevos under året cirka 32 400 pojkar och cirka 28 200 flickor (under 18 år) exklusive ungdomsberedskapen. Inklusive ungdomsberedskapen utgjorde antalet cirka 43 500 respektive 42 200.

Antalet tillsatta platser exklusive ungdomsberedskapen utgjorde 55 700. Detta innebär jämfört med 1943 en ökning med cirka 8 % och i jämförelse med genomsnittssiffrorna för 5-årsperioden 1935—39 en ökning med 62 %.

För att göra ungdomsförmedlingarnas tjänstemän bättre rustade för sina uppgifter anordnade kommissionen under året utbildningskurser av olika slag. Sålunda höllos två »praktikantkurser» för kvinnliga assistenter vid ungdomsförmedlingarna samt en pedagogisk kurs vid folkskoleseminariet i Stockholm för ungdomsförmedlingstjänstemän.

I ökad omfattning ha tjänstemännen kunnat tillställas hjälpmedel för *den yrkesvägledande verksamheten*. Inom kommissionens under året inrättade sektion för ungdomsförmedling och yrkesvägledning har utarbetandet av det sedan någon tid planerade yrkeskartoteket framskridit så långt, att en serie blad kunnat utsändas till arbetsförmedlingstjänstemännen. Kartoteket, som är avsett att användas som uppslagsverk, behandlar på varje blad ett yrke med angivande av arbetets art, de krav, yrket ställer på utövaren, samt utbildnings- och löneförhållanden m. m. Yrkesbeskrivningarna kompletteras med översikter över större yrkesområden eller näringsgrenar. Uppgifterna

ha insamlats genom frågeformulär, intervjuer med yrkesmän, studiebesök på arbetsplatser, studium av facktidsskrifter och -litteratur m. m. Arbetet har bedrivits i nära samarbete med arbetsmarknadens organisationer.

I en särskild serie meddelanden, »Aktuellt för yrkesvägledningen», ha därjämte lämnats aktuella upplysningar om framtidsutsikterna på speciella yrkesområden, om skolor och utbildningsanstalter, nyutkommen litteratur m. m.

Tidigare utgivna broschyrer — »Att välja yrke», avsedd för elever i folkskolans avgångsklass, och »Gymnasisternas ämnesval», avsedd för lärjungar i gymnasiet »valringar» — ha utgivits i reviderad upplaga. Dessutom har utarbetats en broschyr för ungdomar i flickskolor, realskolor och kommunala mellanskolor.

Vidare har under året påbörjats utarbetandet av 7 distriktsöversikter över läroanstalter för yrkesundervisning, tillsammans omfattande hela riket och närmast avsedda att tjäna som lokala komplement till folk- och realskolebroschyerna. Insamlingen av uppgifterna utföres till större delen av länscentralerna för ungdomsförmedling, varefter kommissionens kansli utför den slutliga redigeringen.

I avsikt att stimulera intresset för yrkesvalet och bl. a. även nå eleverna i landsbygdens folkskolor på ett mera direkt sätt har kommissionen i samarbete med Radiotjänst anordnat tre skolradioutsändningar samt i anslutning därtill en uppsatspristävling för folkskoleungdom, till vilken över 20 000 bidrag inlämnades.

Förutom deltagande från ett flertal ungdomsförmedlingars sida i på olika håll i landet anordnade ungdoms-, fritids- och andra utställningar märkes beträffande den mera propagandabetonade verksamheten även inspelandet av en kortfilm i samarbete med Sveriges hantverks- och småindustriorganisation. Filmen behandlar yrkesorientering med särskild hänsyn till hantverksyrken.

I samband med de av Kungl. Maj:t utfärdade bestämmelserna angående hälsovården vid kommunala flickskolor, kommunala mellanskolor och folkskolor samt de av skolöverstyrelsen lämnade provisoriska föreskrifterna beträffande skolläkares och skolsköterskors åliggande vid rikets allmänna läroverk har kommissionen medverkat vid utarbetande av skolöverstyrelsens närmare anvisningar rörande den medicinska yrkesrådgivningen och det samarbete, som därvid avses komma till stånd mellan ungdomsförmedlingarna och skolläkarna.

Under året ha vidare inom kommissionen påbörjats en utredning angående låne- och stipendiemöjligheter för ungdom under yrkesutbildning samt en sammanställning av de formella kompetenskraven för statliga och kommunala tjänster.

En redogörelse för en av länsarbetsnämnden i Borås utförd undersökning angående borås ungdomens yrkesvals- och sysselsättningsproblem har under året utarbetats och är f. n. under tryckning.

Verksamheten i skolorna har planlagts i samråd med de båda delegatio-

ner, som äro knutna till kommissionen och i vilka olika skol- och lärarintressen äro företrädde.

Under läsåret 1943/44 ha sammanlagt ca 22 000 ungdomar i folk- och fortsättningsskolor på ca 350 orter erhållit yrkesvägledning.

Broschyren »Att välja yrke» har utdelats i folkskolornas avgångsklasser som ett hjälpmedel vid lärarnas yrkesorienterande undervisning. Efter det eleverna ifyllt ett frågeformulär »Frågor inför yrkesvalet» har yrkesvägledaren i den mån det varit möjligt hållit s. k. yrkesorienterande lektioner i skolorna. De ifyllda formulären, kompletterade med skriftliga utlåtanden från lärare och skolläkare, ha varit yrkesvägledaren till stor hjälp vid den följande enskilda rådgivningen.

Ett omfattande instruktionsarbete har även bedrivits bland folkskolans lärare. I samarbete med folkskolinspektörerna ha under 1944 konferenser hållits med ca 4 500 lärare på olika håll i landet. Även i seminarierna har instruktionsverksamhet bedrivits. Dessutom har Sveriges allmänna folkskolläraryrkeförening i samarbete med kommissionen anordnat en två veckor lång fortbildningskurs i yrkesorientering för folkskollärare.

Vid de högre skolorna har yrkesvägledning i första hand givits i flickskolornas, realskolornas och mellanskolornas avgångsklasser samt i de s. k. »valklasserna», nämligen näst sista klassen i real- och mellanskolor, flickskolornas 5⁷ och gymnasiernas ring I³ och II⁴. Orienterande lektionsföredrag av yrkesvägledare ha följts av enskild rådgivning med utgångspunkt från av eleverna ifyllda frågeformulär. Under läsåret 1943/44 har yrkesvägledning ägt rum vid 129 realskolor, 13 kommunala mellanskolor, 8 praktiska mellanskolor, 6 högre folkskolor och 46 flickskolor för sammanlagt ca 10 000 ungdomar samt i 69 gymnasier för något över 4 200 elever (motvarande cirka 85 % av antalet elever i berörda klasser).

Den omorganisation av *arbetsförmedlingsverksamheten för utlänningar*, som arbetsmarknadskommissionen genomförde i slutet av år 1943, innebar, att de ordinarie arbetsförmedlingsorganen i vidgad omfattning fingo medverka vid utplacering av flyktingar i arbete på öppna marknaden. Under år 1944 har förmedlingsarbetet för flyktingar också i hög grad kunnat effektiviseras, och uppgifter av mera social natur, som redan förut i viss utsträckning förbundits med förmedlingsverksamheten för utlänningar, ha kunnat ägnas en mera omsorgsfull handläggning. Möjligheterna till flyktingarnas placering i arbete ha också kunnat rationellare utnyttjas. För lösning av de många olika uppgifterna ha arbetsförmedlingarna i många fall utökats med särskilda utlänningsavdelningar, och därjämte ha talrika tillfälliga arbetsförmedlingar knutits till mottagningsförläggningarna för flyktingar av olika nationaliteter.

Den stora baltiska flyktingströmmen, som satte in i slutet av september 1944, medförde naturligt nog, att de baltiska flyktingproblemen under senare delen av året kommo i förgrunden. På några få veckor sökte sig över 29 000 flyktingar till vårt land, och en rad extra åtgärder måste vidtagas av

de olika för mottagningsförfarandet ansvariga myndigheterna. För inkvartering av flyktingarna upprättades i vissa län sålunda närmare 100-talet förläggningar, många av mycket provisorisk karaktär, och det flertal arbetsförmedlingar, som i samband härmed organiserades, fick omedelbart träda i funktion. Till en början var huvuduppgiften att förse flyktingarna med nödvändiga gångkläder, och här vilade i stort sett hela ansvaret på länsarbetsnämnder och arbetsförmedlingar. Efter föreskriven karantänstid och sedan polismyndigheterna företagit viss säkerhetsundersökning, kunde själva utplaceringen påbörjas. Trots att ackvisitionen av platser inföll under den del av året — november och december månader — som ur arbetsmarknadsynpunkt är den minst lämpliga för placering av arbetskraft, kunde arbetsförmedlingarna under denna tid anskaffa arbete åt 7 222 baltiska flyktingar, vilka tillsammans med sina anhöriga — sammanlagt cirka 14 000 personer — kunde lämna mottagningsförläggningarna.

Vissa länsarbetsnämnder och arbetsförmedlingar fingo även ingående medverka i verksamheten för de till Nordsverige evakuerade finnarna. Här var utrustningsarbetet huvuduppgiften. Någon förmedlingsverksamhet av större omfattning blev icke aktuell på grund av att den arbetsföra delen av de evakuerade endast utgjorde 5 % och behövde utnyttjas för läger- och sjukhusverksamhet. Den omständigheten, att finnarna även medförde en hel del boskap, för vars skötsel krävdes stor personal, bidrog också till att antalet finska evakuerade, som kunde antaga arbete i öppna marknaden, blev begränsat. Dock tillfördes vår arbetsmarknad ett visst tillskott av vana finska skogsarbetare och kunniga hembiträden till landsbygden.

I många fall ha arbetsförmedlingarna kunnat placera yrkeskunniga utlänningar i respektive fack, men dessa placeringar voro dock vanligen beroende av väl vitsordad skicklighet och förtrogenhet med svenska språket. Detta gällde speciellt för yrkesmän inom mekaniska verkstadsindustrin. Inom träindustrin kunde ett flertal flyktingar placeras liksom även inom textilindustrin, som härigenom fick ett välbehövligt tillskott av yrkeskunnigt folk.

I de fall placering inom eget yrkesområde ej kunde ske, hänvisades de manliga flyktingarna i första hand till skogs- och jordbruk, medan de kvinnliga oftast erhöilo anställningar som hembiträden eller på hotell och restauranger, sjukhus och vårdanstalter. Därjämte ha olika industrigrenar absorberat relativt mycken arbetskraft. Särskilt inom textilindustrin har en stor del av den kvinnliga ovana arbetskraften funnit sysselsättning. I övrigt har det huvudsakligen varit fråga om hjälp- och tempoarbete vid fabriker. Även inom tegel- och torvindustierna kunde utländsk arbetskraft placeras. Slutligen må nämnas, att intellektuella flyktingar i viss utsträckning erhållit arkivarbete.

Flyktingarnas ovana vid svensk miljö och svenska arbetsförhållanden har gjort det nödvändigt, att arbetsförmedlingen håller intim kontakt med den anvisade tills han funnit sig till rätta på arbetsmarknaden.

Ett speciellt problem utgöra de partiellt arbetsföra flyktingarna, och möj-

ligheterna att placera dessa i arbete ha varit rätt begränsade. De arbetsuppgifter, som närmast stått till buds, ha förutom lättare vägarbeten med förkortad arbetstid varit textilarbete, tempoarbete inom verkstadsindustrin, lättare sysslor i lantbruket samt inom hotell- och restaurangbranschen. Därtill kommer, som redan anförts, arkivarbete för de intellektuella.

Arbetsförmedlingen förmedlade under år 1944 45 376 arbetsanställningar åt utlänningar (av 34 olika nationaliteter), därav 36 453 för män och 8 923 för kvinnor. Beträffande fördelningen nationsvis kan nämnas, att 11 369 platser avsågo norrmän, 10 542 danskar och 11 300 balter. Därefter kommo finnarna med 4 809 och estlandssvenskarna med 2 454 placeringar. De tillsatta platsernas fördelning på olika yrkesgrupper var följande: jordbruk cirka 8 000, skogsarbete 11 100, industriarbete 10 000, byggnadsverksamhet 3 050, hotell- och restaurangrörelse 3 300, husligt arbete 3 800 samt hälsovård och sjukvård 1 400; återstoden, 4 725 platser, kom på andra yrkesgrupper.

Vid sidan av själva förmedlingsarbetet ha arbetsförmedlingsorganen varit flyktingar behjälpliga vid anskaffande av pass, ansökan om visering och ransoneringskort samt i vissa fall vid utfärdande av tillfälliga resebevis. En mångfald andra uppgifter ha även åvilat arbetsförmedlingarna. Hit höra utrustning med kläder och bohag åt flyktingarna, utbetalning av vissa startbidrag och resetraktamenten, utställande av biljettrekvisitioner m. m. och sist men icke minst en omfattande verksamhet av kuratorskaraktär. Vid utrustning av flyktingar ha arbetsmarknadsorganen samarbetat med privata hjälporganisationer.

Den statsunderstödda frivilliga *arbetslöshetsförsäkringen* står under socialstyrelsens överinseende. Den offentliga arbetsförmedlingen fullgör i samband härmed omfattande kontroll- och arbetsanvisningsuppgifter. Härigenom bliva de försäkrade, som uppbära daghjälp, omedelbart tillgängliga för placering på arbetsmarknaden, när behov av arbetskraft uppkommer inom för dem lämpligt arbetsområde.

För att meddela arbetsförmedlingens funktionärer undervisning om arbetslöshetsförsäkringens huvudprinciper och om tekniska frågor rörande arbetsförmedlingens uppgifter i detta sammanhang anordnade kommissionen och socialstyrelsen gemensamt ett antal konferenser, i vilka förutom arbetsförmedlingens personal även arbetslöshetskassornas lokala redogörare deltog.

I handböcker för den offentliga arbetsförmedlingen och de erkända arbetslöshetskassorna, utgivna av socialstyrelsen 1936 resp. 1937, ha direktiv lämnats såväl i fråga om arbetsförmedlingens förhållande till de erkända arbetslöshetskassorna och deras medlemmar som i fråga om arbetslöshetskassornas förhållande till sina medlemmar. Utöver nämnda handböcker har ett antal cirkulär utfärdats. Den förut nämnda handledningen »Arbetsförmedlingen och arbetslöshetsförsäkringen, råd och anvisningar» har utdelats även till redogörarna i de erkända arbetslöshetskassorna. Arbetsmarknadskommissionen har beslutat, att i handledningen meddelade bestä-

melser i tillämpliga delar jämväl skola äga giltighet vid arbetsförmedlingens handläggning av motsvarande frågor i samband med arbetslöshetsnämndernas verksamhet.

Vid masspermittering av kassamedlemmar i samband med jul- och nyårshelgerna utsättes arbetsförmedlingen för onormal belastning, då samtliga permitterade kassamedlemmar äro skyldiga fullgöra personlig arbetsansökan på arbetsförmedlingen. Det system med skriftlig arbetsansökan kombinerad med självdeklaration, som tidigare utarbetats i syfte att i detta hänseende underlätta arbetsförmedlingens arbete, har kommit till användning även vid årsskiftet 1944/45 och begagnats av cirka 34 000 kassamedlemmar. (Motsvarande siffror för årsskiftena 1942/43 och 1943/44 voro 37 000 resp. 35 000.)

Kommissionen lämnar här nedan en inom socialstyrelsen upprättad förteckning över de erkända arbetslöshetskassor, som voro i funktion den 1 januari 1945.

Erkänd arbetslöshetskassa	Erkänd den	Medlemsantal den 1/1 1945
Beklädnadsarbetarnas	2/1 1935	28 000
Sadelmakarnas, tapetserarnas och reseffektarbetarnas ..	1/2 1935	4 000
Stenindustriarbetarnas	23/2 1935	4 200
Handelsanställdas m. fl.	1/4 1935	42 500
Sko- och läderarbetarnas	1/7 1935	10 200
Träindustriarbetarnas	1/1 1936	34 100
Musikernas	21/1 1936	6 700
Lantarbetarnas	31/7 1936	46 400
Frisörernas	1/10 1936	4 000
Livsmedelsarbetarnas	1/1 1937	32 000
Textilarbetarnas	1/10 1937	39 800
Gjuteriarbetarnas	1/1 1938	10 100
Gruvindustriarbetarnas	1/1 1938	10 000
Handelstjänstemännens	1/1 1940	6 400
De kemisk-tekniska industriarbetarnas m. fl.	1/1 1941	13 500
Bleck- och plåtslagarnas	1/4 1941	2 800
Försvarsverkens civila personals	1/10 1941	22 500
Bryggeriarbetarnas	1/1 1942	6 200
Transportarbetarnas	1/1 1942	6 700
Metallindustriarbetarnas	1/6 1942	198 100
Bokbinderiarbetarnas	1/7 1942	9 700
Hotell-, kafé- och restauranganställdas	1/7 1942	18 000
Handelsresandenas	1/8 1942	500
Grov- och fabriksarbetarnas	1/1 1943	95 500
Industritjänstemännens	1/9 1942	32 100
Elektrikernas	1/1 1943	12 500
Arbetsledarnas	1/11 1942	15 000
Målarnas	1/10 1943	13 800
Sjöfolkets	10/7 1943	8 500
Väg- och vattenbyggnadsarbetarnas	1/1 1944	18 900
Järnvägsmännens	1/1 1945	25 000
Maskinbefälets	1/1 1945	2 000

Summa 779 700

För att erhålla en överblick av det inom vissa näringsgrenar förekommande korttidsarbetet företog kommissionen åren 1942—1944 inventeringar bland de kassamedlemmar, som besökte arbetsförmedling för att genom sina arbetslöshetskassor erhålla understöd i anledning av korttidssysselsättning. Kommissionen har genom denna årligen återkommande inventering, vilken företagits under en veckas tid vid rikets samtliga arbetsförmedlingar, kunnat konstatera en alltmer avtagande korttidsdrift. Vid 1944 års inventering visade sig av samtliga medlemmar i de erkända arbetslöshetskassorna cirka 17 % vara arbetslösa någon eller några dagar i veckan. Motsvarande siffror för år 1942 och 1943 voro 64 % resp. 34 %.

B. Särskilda åtgärder för tillgodoseende av vissa näringsgrenars arbetskraftsbehov.

Jordbruket.

Även år 1944 upprätthölls en omfattande militär beredskap, som medförde, att under sommaren en avsevärd del av landets jordbrukspersonal var inkallad. Detta gällde då huvudsakligen den personal, som på grund av gällande bestämmelser icke kunnat tilldelas uppgiftskort i angelägenhetsgrad A—C.

Detta förhållande medförde, att det uppstod ett avsevärt behov av extra arbetskraft under de arbetsbråda perioderna. Propagandan för de frivilliga arbetsinsatserna måste detta år ytterligare intensifieras, då beredskapströttheten av allt att döma ökat från föregående år. Under mottot »Landet kallar» propagerades för jordbruksarbete. Denna propaganda skedde genom affischer, broschyrer, tidningsartiklar, annonser och föredrag i samband med filmföreläsningar. Särskilt visade sig den genom kommissionens försorg inspelade filmen »Landet kallar» vara ett utmärkt hjälpmedel, då det gällde att intressera skolungdomen för deltagande i beredskapsarbete. Även radion togs i olika former i anspråk för denna propaganda.

Den frivilliga arbetskraften gjorde goda insatser, antingen genom direkt deltagande i jordbruksarbete eller genom att åtaga sig luftbevakning, varigenom möjliggjordes, att inkallade jordbrukare kunde lösgöras för sin ordinarie verksamhet. Sammanlagt deltog 13 256 personer, därav 9 767 män och 3 499 kvinnor, i luftbevakning. Tillgången på frivilliga luftbevakare växlade liksom år 1943 avsevärt under året och var störst vid tiden för skolornas avslutning. Rekryteringen underlättades väsentligt under senare hälften av året, sedan löneförmånerna fr. o. m. den 1 juli 1944 avsevärt förbättrats.

Vad beträffar de direkta insatserna i jordbruksarbetet inriktades propagandan i första hand på enskild utplacering på olika lantgårdar. Genom arbetsförmedlingen utplacerades på detta sätt under året över 6 000 personer. Härtill kommo de, som utan arbetsförmedlingens medverkan antogo tillfälligt arbete på landsbygden. Den enskilda utplaceringen på olika lant-

gårdar har visat sig vara att föredraga ur åtskilliga synpunkter. Statsverkets kostnader för denna verksamhet äro obetydliga, och de sålunda utplacrade komma i en nära kontakt med landsbygdens innevånare och lära sig att på ett särskilt sätt förstå jordbrukets förhållanden.

Till följd av att propagandan huvudsakligen inriktades på enskild utplacering på lantgårdar anordnades under året endast 409 arbetsläger med sammanlagt 7 623 deltagare, därav 3 068 manliga och 4 555 kvinnliga. Motsvarande antal deltagare år 1943 var avsevärt högre, nämligen 10 037 personer. Medelåldern hos deltagarna har emellertid stigit under årens lopp, vilket inneburit en ökning av deltagarnas arbetsprestationer och arbetsinkomst. Totalinkomsten för deltagarna vid arbetsläger uppgick under år 1944 till 311 793 kronor, vilket innebär en medelinkomst per arbetsdag av 3 kronor 11 öre. Motsvarande siffra för år 1943 var 2 kronor 76 öre.

En ny form av lägerverksamheten utgjorde de s. k. utbildningslägren. Under år 1944 anordnades fyra sådana i envar av grenarna lantbruk, jordbruk och skogsbruk. Lägrens ändamål har varit, dels att förse jordbruket med arbetskraft, dels att bereda ungdom med utpräglad lust och fallenhet för praktiskt arbete möjlighet att på detta sätt skaffa sig en första praktik. I utbildningslägren ha deltagit sammanlagt 247 ungdomar.

För jordbruksarbete kortare tid än 10 dagar utplacerades cirka 45 000 personer, dels enskilt, dels å av organisationer och skolor upprättade arbetsläger. Vid de 409 arbetslägren sysselsattes 940 lägerledare och husmödrar. För utbildning av lägerledare anordnades i likhet med år 1943 särskilda kurser om två dagar, där ledarna instruerades i fråga om lägrens ekonomiska skötsel och ungdomens fritidssysselsättning.

Ett värdefullt tillskott av arbetskraft erhöi jordbruket genom den hempermittering, som under eftersommaren 1944 ägde rum av vissa kategorier av värnpliktiga tillhörande 1943 års klass (se s. 43).

Liksom föregående år utfärdades en kungörelse, som innebar att vissa tjänstemän beviljades sammanlagt tio dagars tjänstledighet med oavkortad lön för deltagande i skördearbete, som anvisats av den offentliga arbetsförmedlingen.

En betydande del av de frivilliga arbetsinsatserna utfördes av skolungdomen. Genom ett kungl. cirkulär (SFS 1944: 191) gavs i likhet med år 1943 möjlighet till viss ledighet från undervisningen under vårterminens sista och höstterminens första veckor för deltagande i för folkförsörjningen eller den allmänna beredskapen betydelsefullt arbete.

Kommissionen lät under hösten 1944 göra en förfrågan hos samtliga rektorer vid högre allmänna läroverk, realskolor, flickskolor och högre folkskolor om deras erfarenheter av skolungdomens deltagande i beredskapsarbete. Samtliga rektorer framhöllo, att skolungdomens utnyttjande i beredskapsarbete varit synnerligen värdefullt ur flera synpunkter. Arbetet har haft god inverkan på ungdomens fysiska och psykiska utveckling. Många ungdomar ha fått en riktigare uppfattning om kroppsarbetet och dess utöware, och detta har ökat respekten för och uppskattningen av detta slags arbete. Det

härdande kroppsarbetet, avpassat efter ungdomarnas arbetsförmåga, får anses såsom en hälsosam motvikt mot skolarbetet. Från flera håll har även framhållits, att det frivilliga beredskapsarbetets allmänt goda inverkan på skolungdomen kanske finge anses minst lika värdefullt som det av ungdomarna utförda arbetet.

För att tillgodose jordbrukets behov av ladugårdsskötare beslöt arbetsmarknadskommisionen i samråd med utlänningskommisionen att anordna statsunderstödda ladugårdsskötarekurser för praktisk utbildning i detta yrke av därtill lämpliga flyktingar, i första hand familjeförsörjare. Dessa kurser togo i ett flertal län sin början på nyåret 1945.

Betodlingen. Väderleksförhållandena voro år 1944 ej lika gynnsamma för betodlingen som under år 1943. Betsådden försenades betydligt till följd av regn och kyla. Gallrings- och upptagningsarbetet försvårades även tidvis avsevärt av regnväder. Betodlingsarealen hade år 1944 ökat och uppgick nästan till 1942 års nivå. Alla dessa olika omständigheter medförde, att arbetsförmedlingen fick stora svårigheter att tillgodose betodlingens arbetskraftsförsörjning. Det allmänna arbetsmarknadsläget inom betdistrikten utmärktes av en hög sysselsättningsgrad även för lågsäsongyrkena. Redan tidigt stod det klart, att speciella åtgärder erfordrades för att möta de svårigheter, som väntades uppstå i fråga om anskaffandet av erforderlig betpersonal. Arbetsmarknadskommisionen utfärdade därför direktiv till länsarbetsnämnderna att intensifiera rekryteringen av arbetskraft till betfälten. Förberedande arbeten vidtogos redan flera månader före den egentliga betkampanjens början. I samarbete med sockerbolaget samt betodlarföreningarna sökte man i god tid kartlägga behovet av arbetskraft och vidtaga organisatoriska åtgärder för att anskaffa den arbetskraft, som visade sig vara oundgängligen nödvändig för betskötselns genomförande. Propaganda bedrevs efter tidigare prövade linjer, och anstalter träffades även för att söka ordna med gemensamt kosthåll, daghemsverksamhet m. m., varjämte anskaffningen och utbildningen av kockpersonal till gemensamhetshushållen förbereddes. Kontakt söktes även med de militära myndigheterna för att åt den vana betskötarpersonalen utverka ledighet under de mest kritiska tidsperioderna. Samtliga länsarbetsnämnder utanför de egentliga betdistrikten anmodades av arbetsmarknadskommisionen att medverka till en överflyttning av för betskötseln lämplig arbetskraft.

Vårens betgallringsarbete. Länsarbetsnämnden i Malmöhus län fungerade som centralorgan för arbetskraftsanskaffningen i sydsvenska betdistriktet, omfattande Skåne, Blekinge och södra Halland. Det anmälda behovet av extra arbetskraft inom detta distrikt uppgick till cirka 3 500 man. Detta kunde så småningom i stort sett täckas genom omflyttning av arbetskraft. Inom själva odlingsområdet anskaffades cirka 1 300 man. Från det sedvanliga rekryteringsområdet (norra Skåne, Småland och Blekinge) kommo 450 man. Från Norrland överflyttades ovan arbetskraft till ett antal av 900 man. Tillskottet av norrländsk arbetskraft innebar en avsevärd ökning gentemot

åren 1942 och 1943, då den sålunda överflyttade arbetskraften endast uppgick till cirka 150 respektive 100 man.

Åtskillig frivillig arbetskraft deltog vid gallringen. Största insatsen gjordes härvidlag av skolungdom, huvudsakligen från Hälsingborg och Eslöv, men även från Stockholm deltog ett hundratal skolungdomar. Sammanlagt 6 150 värnpliktiga betodlare, -körare och -skötare voro registrerade enbart inom Malmöhus län för ev. erforderlig ledighet från militärtjänstgöring. Dylik ledighet visade sig också vara behövlig i största utsträckning och beviljades under senare delen av maj och juni.

Bland de åtgärder, som vidtoges för att redan under vårarbetet underlätta anskaffandet av arbetskraft, må nämnas anordnandet av 48 gemensamma hushåll och fem daghem för omhändertagande av barn, vilkas mödrar deltog i betarbetet.

I Linköpingsdistriktet förelåg ett behov av arbetskraft om cirka 500 man. Vana betskötare kunde anskaffas, i huvudsak från Småland, till ett antal av 300, och sex arbetsläger med sammanlagt cirka 100 ungdomar sysselsattes härjämte med gallringen. I ett sjuttiofall förekom även enskild kontraktering av ovan arbetskraft. Omflyttning av den vana arbetskraften ägde rum alltefter arbetsuppgifternas fullbordande.

På Gotland utfördes vårskötseln av sockerbetorna, förutom av den vana arbetskraften, huvudsakligen av ovan yngre arbetskraft. Under juni och juli voro sammanlagt cirka 450 ungdomar, till största delen från fastlandet, sysselsatta i lantbruksarbete på Gotland, huvudsakligen betskötsel. Av dessa ungdomar voro cirka 100 manliga och 150 kvinnliga utplacerade enskilt, medan cirka 70 manliga och 130 kvinnliga voro placerade på arbetsläger.

I Skövdedistriktet hade till betgallringen anmälts ett restbehov av cirka 230 betskötare. Endast 90 vana betarbetare kunde anskaffas. Fem arbetsläger med 70 skolungdomar sysselsattes härjämte med betgallring. Av de registrerade betskötare, som voro inkallade till militärtjänstgöring, hempermitterades 130 man.

Höstens betupptagning. Behovet av extra arbetskraft inom sydsvenska betdistriktet uppgick vid betkampanjens början till cirka 4 100 man. Genom arbetsförmedlingen anskaffades cirka 3 800 man; härav belöpte på själva odlingsområdet 1 300, på mellersta Sverige och Norrland 1 150 samt på norra Skåne och Småland cirka 1 150, vilken sistnämnda siffra innebär en avsevärd ökning gentemot rekryteringsresultatet från detta område under våren.

Sammanlagt 7 000 värnpliktiga betodlare, -körare och -upptagare registrerades under året hos länsarbetsnämnden, större delen av dessa medgavs ledighet från militärtjänstgöring för deltagande i betupptagningen under oktober—november.

Sextio gemensamhetshushåll och elva daghem voro anordnade, något som bidrog till att underlätta arbetskraftsanskaffningen.

I Linköpingsdistriktet fanns anmält ett behov av extra arbetskraft till betupptagningen om cirka 550 man. Genom arbetsförmedlingen anskaffa-

des 365 vana arbetare. Restbehovet täcktes med ovan arbetskraft, därav 75 personer å arbetsläger och 175 genom enskild kontraktering.

På Gotland anskaffades 330 arbetare, varav 320 från fastlandet. Flertalet voro ovana vid betupptagningsarbete. För att upptagningen skulle kunna forceras utkommenderades efter hemställan från länsarbetsnämnden hos militärbefälhavaren på Gotland 132 värnpliktiga, som utförde sammanlagt 381 dagsverken.

I Skövdedistriktet rekvirerade betodlarna cirka 210 man till betupptagningen. Arbetsförmedlingen kunde anskaffa 100 vana betupptagare. Det återstående behovet tillgodosågs med ledig arbetskraft från torvmossarna inom länet samt ovan arbetskraft från Norrland. Ett femtiotal flyktingar och ett antal skolungdomar från landsbygden deltog även i betupptagningen. Av den registrerade betpersonalen hempermitterades under upptagningssäsongen 327 värnpliktiga. Två gemensamhetshushåll voro anordnade.

Resultatet av 1944 års sockerbetsodling blev trots mindre goda väderleksförhållanden relativt gott, och betodlingens arbetskraftsproblem kunde, trots betydande lokala svårigheter, i stort sett lösas på ett tillfredsställande sätt. Arbetskraftens rörlighet spelade därvid en stor roll, och den tillresande arbetskraftens insatser voro såväl totalt som relativt starkt stigande i jämförelse med tidigare krisår.

Skogsbruket.

Behovet av arbetskraft till skogsbruket var under årets första månader relativt omfattande, men ej på långt när så stort som år 1943 och kunde i allmänhet tillgodoses. Utmärkande för läget torde vara, att Kungl. Maj:t genom kungörelse den 21 januari 1944 (nr 19) fr. o. m. utgången av januari månad upphävde kungörelsen den 13 november 1942 (nr 878) om tjänsteplikt för män, födda år 1923. Under de följande månaderna var efterfrågan på arbetskraft till skogsarbete förhållandevis ringa. Sålunda utgjorde exempelvis under andra kvartalet antalet anmälda lediga platser inom skogsbruket endast 16 582 mot 49 305 motsvarande tid föregående år. Verksamheten med huggarkurser fortsattes i begränsad omfattning, och den ovana arbetskraft, som sökte skogsarbete, kunde beredas sådant. Några särskilda åtgärder för att stimulera ev. ledig arbetskraft att övergå till skogsarbete vidtogos dock icke. Överflyttningen av arbetskraft till skogsbruket från andra yrkesområden hade sålunda betydligt mindre omfattning än under föregående år. Från och med februari månad bortföll de tjänstepliktiga, och fortsättningsvis sysselsattes endast ett relativt litet antal ovana arbetare. Först i slutet av året började frågan om särskilda åtgärder göra sig gällande, då det visade sig att avverkningsresultaten voro exceptionellt låga, bl. a. beroende på de svåra väderleksförhållanden som varit rådande hela hösten.

De förmåner, som utgingo till den ovana arbetskraften, framgå av prop. 1943: 283, s. 22, 23 och 28. Dock infördes i januari 1944 vissa ändringar beträffande tillämpningen av gällande bestämmelser i så måtto, att arbetare, som enligt tidigare gällande bestämmelser kunde beviljas utbildningsbidrag,

därest han icke kunde beredas arbete i hemorten, enligt de nya bestämmelserna kunde komma i åtnjutande av förflytningsbidrag och familjetillägg enligt för dessa bidragsformer gällande bestämmelser. Vidare överflyttades bestämmanderätten att bevilja utbyte av utbildningsbidrag mot familjetillägg till länsarbetsnämnderna. Tidigare skulle framställning därom göras hos kommissionen.

Antalet till kommissionen rapporterade ovana arbetare, som åtnjöto bidrag vid slutet av varje månad åren 1943 och 1944, framgår av nedanstående sammanställning.

M å n a d	Hela antalet		därav 1944		
	1943	1944	arbetslösa	utlänningar	tjänstepliktiga
Januari	37 465	16 721	14 016	2 225	480
Februari	40 805	15 952	13 940	2 012	—
Mars	39 765	10 564	9 127	1 437	—
April	34 300	5 056	4 168	888	—
Maj	26 810	3 088	2 360	728	—
Juni	21 641	2 149	1 527	622	—
Juli	16 519	1 597	1 104	493	—
Augusti	10 603	1 887	973	914	—
September	9 874	2 679	1 088	1 591	—
Oktober	11 197	3 680	1 737	1 943	—
November	15 324	6 799	3 208	3 591	—
December	16 515	8 316	3 805	4 511	—
Årsmedeltal	23 401	6 540	4 754	1 746	—

Antalet ovana arbetare inom skogsbruket var alltså under år 1944 endast något mer än en fjärdedel av motsvarande antal föregående år.

Arbetsförmedlingsverksamheten inom skogsbruket åren 1942—1944 framgår av *tab. 7*.

Antalet tillsatta platser inom skogsbruket uppgick sålunda under år 1942 till 79 778. Under år 1943 steg antalet till ej mindre än 122 413 för att under 1944 sjunka till endast 65 006.

Under året förelåg ej något behov av att anordna kurser för utbildning av instruktörer och kockor. Däremot voro under första halvåret fem konsulenter för skogskockorna i verksamhet och under andra halvåret en konsulent, samtliga tillsatta av riksförsäkringsanstalten efter Kungl. Maj:ts medgivande.

De under år 1941 påbörjade månatliga inventeringarna av skogsbrukets arbetskraft fortsattes under år 1944. Skyldig att lämna uppgift till dessa inventeringar är enligt kungl. kungörelsen den 19 juli 1941 (nr 668) envar, som bedriver skogsavverkning med biträde av särskild för ändamålet anställd arbetskraft. Uppgifter skola lämnas dels om det antal arbetare, som sysselsättes vid inventeringstillfället, dels om ev. ytterligare föreliggande behov av arbetskraft. I september 1943 infördes det systemet, att endast större avverkare lämna uppgift varje månad, mindre avverkare däremot endast var tredje månad. Med större avverkare förstås i detta sammanhang sådana, som under avverkningsåret ($\frac{1}{7}$ 1943— $\frac{30}{6}$ 1944) ålagts en avverkning, omfattande i södra

Tab. 7. Arbetsförmedlingsverksamheten inom skogsbruket åren 1942—1944.

Månad	Lediga platser			Tillsatta platser			Därav med sökande från annat yrkesområde		
	1942	1943	1944	1942	1943	1944	1942	1943	1944
Januari.....	14 693	32 100	16 042	9 830	24 314	13 727	6 402	20 295	9 541
Februari	10 327	21 385	11 329	5 909	14 252	9 470	3 387	11 369	6 425
Mars	9 736	19 421	6 999	4 174	14 193	5 970	2 240	11 284	2 737
April	9 440	15 613	3 991	3 090	9 687	3 110	1 097	6 579	423
Maj	14 126	18 397	5 470	2 570	9 739	3 440	670	6 259	452
Juni	17 942	15 295	7 121	3 036	5 464	3 197	1 017	3 309	309
Juli	23 052	14 024	6 153	5 221	3 981	1 506	3 698	2 027	111
Augusti.....	24 439	14 439	7 059	6 691	4 155	2 315	4 693	2 282	490
September	22 932	15 441	7 180	6 402	4 970	3 112	4 332	2 967	1 092
Oktober	25 946	16 270	9 285	10 001	8 414	4 224	7 680	5 810	1 569
November	27 385	19 189	13 092	12 224	14 915	8 622	8 988	11 306	4 997
December.....	24 996	11 651	10 142	10 630	8 329	6 313	8 047	5 417	3 543
Summa				79 778	122 413	65 006	52 251	88 904	31 749

Sverige 200 m³t eller däröver och i norra Sverige 500 m³t eller däröver. Under juli och augusti företogs inga inventeringar. Resultatet av inventeringarna framgår av följande tablå, vars uppgifter hänföra sig till utgången av varje månad.

Månad 1944	Antal rapporterande avverkare	Antal sysselsatta arbetare	Ytterligare arbetskrafts- behov	Därav arbetskraft, som avverkare uppgivit sig ej själva kunna anskaffa
Januari	¹ 6 987	104 345	8 235	5 242
Februari	12 847	121 138	6 207	4 140
Mars	¹ 5 050	88 676	3 216	2 527
April	¹ 3 326	39 572	5 857	3 185
Maj	¹ 2 256	23 361	10 894	7 811
Juni	3 046	25 381	10 823	8 660
Juli	² —	—	—	—
Augusti	² —	—	—	—
September	3 185	25 511	16 151	11 690
Oktober	¹ 2 889	32 471	19 143	10 968
November	¹ 4 020	47 709	23 024	11 739
December	8 442	63 544	32 013	13 732

¹ Endast större avverkare.

² Inventeringen inställd.

Antalet förläggningar (huggarkurser) uppgick under år 1944 till 2 274 med 27 177 deltagare. Som jämförelse kan nämnas, att motsvarande siffror under 1943 utgjorde 4 382 kurser och 57 026 deltagare, som under längre eller kortare tid deltog i skogsarbete.

Vid av länsarbetsnämnderna anordnade förläggningar för ovan arbetskraft av samtliga kategorier har regelbunden rapportering av arbetsresultaten fullgjorts till kommissionen.

Omfattningen av verksamheten vid dessa förläggningar framgår av följande tablåer.

Avverkade kvantiteter

År	Kastved m ³ t	Kolved res	Massaved m. m. fot ³	Timmer, slipers m. m. fot ³ toppmått
1942	984 200	2 553 124	4 497 700	3 208 600
1943	4 102 000	7 200 800	39 024 000	15 945 300
1944	1 397 300	1 139 900	7 726 000	6 816 500

Antal dagsverken, arbetsförtjänster m. m.

År	Dagsverken	Ackordsförtjänst kr	Medelförtjänst per dag kr	Utbildnings- och förflyttningsbidrag kr	Bidrag per dag kr	Summa ink. per dag kr
1942.....	990 911	5 795 437	5: 85	2 394 797	2: 42	8: 29
1943.....	3 033 931	19 135 565	6: 31	6 189 085	2: 04	8: 35
1944.....	984 131	6 868 935	6: 98	1 437 811	1: 46	8: 44

I ovanstående uppgifter ingår ej familjetillägg eller hyresbidrag.

De individuella arbetsprestationerna varierade väsentligt. Sålunda kan nämnas, att den högsta medeldagsförtjänsten under en månad utgjorde 23: 18 kr, då däremot vid en kurs dagsförtjänsten under viss månad icke kom upp till mer än 94 öre. Det dåliga resultatet berodde på den ogynnsamma väderleken under hösten.

Genomsnittsprestationen vid samtliga förläggningar, anordnade genom länsarbetsnämnderna, utgjorde 2,42 m³t per bidragstagare och dag.

Personer, som utan att ha arbetat vid av arbetsmarknadskommissionen bekostade förläggningar åtnjöt utbildnings-, förflyttningsbidrag, familjetillägg eller särskilt bidrag vid tjänsteplikt, utförde i runt tal 757 500 dagsverken (1943 3 675 000). Någon rapportering angående dessas arbetsprestationer har ej lämpligen kunnat genomföras, men erfarenheten har visat, att arbetsprestationerna för de enskilt utplacerade arbetarna äro något större än för dem som varit placerade vid förläggningarna. Detta torde ha sin orsak i att de, som tagit enskilt arbete, haft större förmåga att reda sig med skogsarbetet och förhållandena i skogen.

Arbetsprestationen för samtliga dem, som åtnjöt bidrag av något slag från arbetsmarknadskommissionen, kan omräknad i brännved angivas till i runt tal 4,43 milj. m³t.

De sammanlagda kostnaderna för bidrag och andra förmåner samt för huggarkurser och förläggningar uppgingo under år 1944 till 15 680 689 kronor. Häri ingå kostnader för uttagning av tjänstepliktig arbetskraft med 447 483 kronor.

Kommissionens innehav av baracker, vilka anskaffats för skogsbrukets räkning, minskade under året. Sålunda övertogos av domänverket 190 baracker; till enskilda försålades 101 stycken, varjämte 700 baracker överlätos till andra statliga organ för annat ändamål än skogsbruket. Innehavet av skogsbaracker utgjorde vid december månads utgång 1 250. Sedan verksamhetens början ha sammanlagt 2 358 baracker ställts till skogsägarnas förfogande.

Tjänsteplikt för män födda 1923.

I enlighet med kungörelsen den 13 november 1942 (nr 878) fullgjorde under år 1943 män, födda 1923, helt eller delvis dem åliggande tjänsteplikt. Under januari månad 1944 voro ett mindre antal tjänstepliktiga ännu i arbete. I föregående årsberättelse lämnades en preliminär översikt över omfattningen av den vid årsskiftet 1943/44 fullgjorda tjänsteplikten. Här nedan följer en fullständig redovisning av hur tjänsteplikten fullgjorts.

Antal, som helt fullgjort tjänsteplikten 29 871

Antal, som delvis fullgjort tjänsteplikten.

Antal, som voro i arbete den 31/1 1944 då tjänsteplikten upphörde	3 368	
Antal, som på grund av värnpliktstjänstgöring e. d. erhållit anstånd med tjänsteplikten, sedan en del därav fullgjorts.....	2 558	
Antal, överförda till gruppen »lämpliga för handräckningsarbete»	1 868	
Antal, som av hälsoskäl befriats från tjänsteplikt, sedan en del därav fullgjorts	217	
Övriga (t. ex. personer som avvikit, sedan de fullgjort en del av tjänsteplikten)	53	8 064

Antal tjänstepliktiga, som icke fullgjort någon tjänsteplikt.

Antal personer, »lämpliga för skogs- och torvarbete» (därav skogsarbetare 2 749; jordbrukare med anstånd 103; övriga med anstånd 3 568)	6 455	
Antal personer »lämpliga för handräckningsarbete»	1 612	
Antal tjänstepliktiga studenter och likställda samt sjökaptener och likställda, vilka på grund av värnpliktstjänstgöring icke fullgjort någon tjänsteplikt	1 540	
Antal, som av hälsoskäl befriats från tjänsteplikt i samband med inskrivningen eller i varje fall innan någon del av tjänstepliktsarbetet påbörjats	3 847	
Övriga (sjömän utanför spärren, personer som avvikit eller av annan anledning varit oanträffbara, fångar m. fl.)	321	13 775
	<u>Summa</u>	<u>51 710</u>

Av de 37 935 personer, som helt eller delvis fullgjort tjänsteplikten, hade 1 150 sysselsatts med torvarbete och 435 med såväl skogs- som torvarbete.

För att överlägga om arbetskraftsfrågorna inom skogsbruket anordnades av arbetsmarknadskommissionen i samråd med bränslekommissionen en konferens i Stockholm den 1 november 1944. Till konferensen hade kallats representanter för domänstyrelsen och skogsstyrelsen samt från alla större skogsbolag och andra större skogsavverkare från hela riket.

Vid de sammankomster, som kommissionens ordförande regelbundet haft med skogsindustriernas samarbetsutskott (se s. 41) har även erhållits kontinuerliga informationer angående läget på skogsarbetsmarknaden.

Torvindustrin.

Den samlade torvproduktionen under år 1944 uppgick till ca 900 000 ton, vilket innebär en minskning med 25 % i förhållande till år 1943. Orsaken till minskningen torde främst vara att söka i de dåliga väderleksförhållandena under vårmånaderna. På grund härav var behovet av arbetskraft under första halvåret icke större än att det i stort sett kunde tillgodoses. Under juli månad steg emellertid efterfrågan på arbetskraft mycket hastigt på grund av den torra och varma väderlek, som då inträdde. Vid denna tidpunkt kunde tillräckligt med arbetskraft icke anskaffas på öppna marknaden, varför arbetsmarknadskommissionen tillgrip åtgärden att nedlägga de vägarbeten, som i kommissionens regi bedrevs i södra Sverige med i huvudsak utländsk arbetskraft. Genom dessa åtgärder kunde torvindustriföretagen tillföras cirka 500 man, varigenom den värsta bristen på arbetskraft vid torvmossarna kunde täckas.

Liksom under år 1943 gällde arbetsförmedlingstvång för torvindustrin (kungl. kungörelse den 29 juli 1943 /nr 641/), vilket innebär, att vid företagen ej får anställas arbetskraft annat än genom arbetsförmedlingen eller med dess godkännande.

Direkt genom arbetsförmedlingen anvisades arbetskraft för torvarbete enligt nedanstående sammanställning.

	Jan.-Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.-Dec.	Summa
Lediga platser....	1 138	5 789	7 075	4 164	2 491	527	299	21 483
Tillsatta »	915	5 310	6 359	3 622	2 472	530	269	19 477

Dessutom anordnades genom länsarbetsnämnderna arbetsläger för ungdom, som i huvudsak sysselsattes med enklare torvarbeten, såsom vändning och kupning.

Verkstadsindustrin.

Den av kommissionen i maj 1940 igångsatta omskolningsverksamheten i form av *beredskapskurser för verkstadsindustrin* pågick även under år 1944. Från och med den 1 juli 1944 har emellertid verksamheten överflyttats från kommissionen till överstyrelsen för yrkesutbildning. Det har emellertid ansetts lämpligt att här införa redogörelse för hela verksamhetsåret. Kursernas antal, som vid utgången av 1943 uppgick till 48, utgjorde 43 vid utgången av år 1944, därav 28 för mekaniker, 4 för finmekaniker (i Stockholm), 1 för smeder (i Stockholm), 8 för svetsare (i Stockholm, Uppsala, Jönköping, Göteborg, Örebro och Härnösand), 1 för el. lindare (i Härnösand) och 1 för bilservicemekaniker (i Karlskrona). Under året ha dessutom varit anordnade kurser för verktygsskötare (i Uddevalla).

Kurserna för gassvetsare respektive bågsvetsare omfattade 8 veckor och kurserna för mekaniker, finmekaniker, verktygsskötare, smeder, el. lindare och bilservicemekaniker 6 månader. I en avdelning för finmekaniker i Stockholm utbildades kvinnliga elever.

Av de intill utgången av år 1944 utskrivna 7 593 eleverna ha 1 972 utbild-

Tab. 8. Beredskapskurser för verkstadsindustrin.

Kursort	Kurs-anord-nare ¹	Antal elever från verksamhetens början				Antal den 31/12 1944 pågående kurser
		in-skrivna	ut-skrivna	avgång före avslutad kurs ²	kvarvarande den 31/12 1944	
Arvika	AN	83	74	9	—	—
Dals Långed ³	AN	85	75	6	4	1
Eda	AN	55	46	9	—	—
Eskilstuna	LY	116	94	22	—	—
Göteborg	LY	18	15	3	—	—
Göteborg	AN	1 384	924	405	55	6
Halmstad	LY	216	156	47	13	1
Hunnebostrand	AN	12	8	4	—	—
Hyltebruk	LY	85	80	5	—	—
Härnösand	AN	292	262	—	30	3
Jönköping	AN	257	214	19	24	2
Karlskrona	V	23	—	12	11	1
Lilla Edet	LY	115	103	3	9	1
Lysekil	V	188	137	39	12	1
Malmberget	LY	38	34	4	—	—
Malmö	LY	119	108	2	9	1
Mariestad	LY	224	186	25	13	2
Mölndal	V	332	239	84	9	1
Norrköping	LY	219	215	4	—	—
Piteå	V	232	181	40	11	1
Robertsfors	AN	53	53	—	—	—
Stockholm	LY	1 892	1 105	739	48	4
Stockholm ³	AN	2 389	1 395	943	51	7
Sundsvall	V	282	242	26	14	1
Säffle	LY	49	35	—	14	1
Södertälje	LY	52	37	15	—	—
Tidaholm	LY	35	22	13	—	—
Trollhättan ³	LY	126	45	75	6	1
Uddevalla	V	455	335	119	1	1
Uppsala	LY	522	333	173	16	3
Vänersborg	LY	294	243	37	14	1
Växjö	AN	216	216	—	—	—
Älvsbacka	V	131	93	28	10	1
Örebro	LY	315	223	68	24	2
Östersund	LY	71	65	6	—	—
Summa		10 975	7 593	2 984	398	43

¹ AN arbetslöshetsnämnd, LY kommunal anstalt för yrkesundervisning, V verkstadsskola för arbetslös ungdom resp. central verkstadsskola.

² Elever, som avbrutit utbildningen på grund av erhållt arbete, sjukdom eller annan anledning.

³ Samundervisning med kvinnlig industriell reservarbetskraft.

dats till svarvare, 341 till fräsare, 162 till hyvlare, 64 till slipare, 413 till finmekaniker, 71 till elektromekaniker, 25 till verktygsskötare, 1 776 till bänkarbetare (filare), 5 till arborrare, 12 till borrar, 15 till centralinstrumentreparatörer, 199 till smeder, 2 483 till svetsare, 31 till el. lindare och 24 till bilservicemekaniker.

De elever, som genomgått beredskapskurserna för verkstadsindustrin, torde så gott som samtliga ha absorberats inom näringslivet, de flesta i det yrke för vilket de omskolats.

Tab. 9. Beredskapskurser för kvinnlig industriell reservarbetskraft.

Kursort	Kurs-anord-nare ¹	Antal elever från verksamhetens början			
		inskrivna	utskrivna	avgång före avslutad kurs ²	kvarvarande ^{31/12} 1944
Arvika	AN	16	11	5	—
Bohus Malmön	AN	25	24	1	—
Borås	LY	11	9	2	—
Brastad	AN	31	28	3	—
Dals Långed ³	AN	36	18	12	6
Gävle	LY	61	44	17	—
Göteborg	AN	552	361	186	5
Halmstad	LY	75	48	27	—
Hunnebostrand	AN	21	20	1	—
Hälsingborg	LY	51	28	12	11
Härnösand	AN	20	20	—	—
Jönköping	AN	78	66	12	—
Landskrona	LY	12	9	3	—
Malmö	LY	139	106	33	—
Mölndal	V	38	26	12	—
Norrköping	LY	65	60	5	—
Piteå	V	31	21	10	—
Stockholm	LY	241	165	76	—
Stockholm ³	AN	117	75	38	4
Trollhättan ³	LY	53	40	11	2
Uddevalla	V	27	22	5	—
Uppsala	LY	48	34	14	—
Vänersborg	LY	62	54	8	—
Örebro	LY	71	62	9	—
Summa	—	1 881	1 351	502	28

¹ Se anm. 1 till tab. 8.² , , 2 , , 8.³ Samundervisning med beredskapskurser för verkstadsindustrin.

Med tanke på industrins behov av reservarbetskraft igångsatte kommissionen under 1942 på skilda platser i landet beredskapskurser för utbildning av *kvinnlig industriell reservarbetskraft*. I dessa kurser intogos kvinnor, vilka voro villiga att, då så behövdes, rycka in som reserver.

Kursverksamheten inriktades sålunda på det behov, som uppstår vid mobilisering eller då det eljest kan bli nödvändigt att för andra arbetsuppgifter taga i anspråk manlig arbetskraft från industrin. Vid 1944 års slut pågingo 2 dylika kurser för mekaniker (i Göteborg och Hälsingborg). Sistnämnda kurser omfattade 3 månader.

Intill utgången av år 1944 voro 1 881 elever inskrivna, av vilka 28 voro närvarande vid årets utgång och 1 351 utskrivits efter genomgången kurs. Av de utskrivna 1 351 eleverna utbildades 805 till mekaniker, 457 till gassvetsare och 89 till bågsvetsare.

Under år 1944 har även 3-månaders utbildning för kvinnlig reservarbetskraft i laboratorietjänst varit anordnad vid Försvarsväsendets kemiska anstalt. Antalet utbildade elever i dessa kurser uppgick vid årets slut till 29.

Statsverkets nettokostnader för beredskapskurserna ha under år 1944 uppgått till 1 206 330 kronor. Uppgifter om antalet kurser samt elevernas fördelning på de olika kurserna lämnas beträffande beredskapskurserna för verkstadsindustrin i *tab. 8* och beträffande beredskapskurser för kvinnlig industriell reservarbetskraft i *tab. 9*.

Deltagare i beredskapskurs, som är i behov av ekonomisk hjälp under utbildningstiden, kan erhålla sådan genom arbetslöshetsnämnd eller annat kommunalt organ. Till deltagare i kurs utom hemorten utgår inackorderingsbidrag, vartill statsbidrag kan erhållas med 75 procent, dock högst 60 kronor per månad. Om försörjningsplikt föreligger, kan dessutom kontantunderstöd (dagunderstöd och i vissa fall hyreshjälp) medgivas den hemmavarande familjen. Till behövande elev i kurs, som är anordnad i hemorten, utgår kontantunderstöd. Samtliga kursdeltagare åtnjuta utan behovsprövning timpenning, varierande efter ålder och dyrtid från 20 öre till 45 öre per timme.

Till deltagare i beredskapskurs för kvinnlig industriell reservarbetskraft utgår — förutom timpenning — antingen arbetslöshetshjälp enligt förutnämnda grunder eller till deltagare i kurs, som är anordnad i hemorten, dagarvode, varierande efter dyrtid från kronor 2:— till 2:40, och till deltagare i kurs utom hemorten inackorderingsbidrag, likaledes varierande efter dyrtid, från 65 kronor till 80 kronor per månad. Dagarvode och inackorderingsbidrag, som utgå av statsmedel, kunna icke uppbåras samtidigt, och dagarvode utgår icke heller för det fall, att kontantunderstöd genom arbetslöshetsnämnd utgår. Till deltagare i dessa kurser, vilken uppbär fastställt dagarvode — alltså till elev, som är bosatt å kursorten — kan därjämte utgå viss ersättning för resor mellan bostad och kurslokal, vilken ersättning maximerats till 40 öre per dag. Deltagare i beredskapskurs för kvinnlig industriell reservarbetskraft erhåller även förmånen av fria överdragskläder under kurstiden.

C. Reglering av byggnads- och anläggningsverksamheten.

Lagen den 30 juni 1943 om tillståndstvång för byggnadsarbete (byggnadstillståndslagen), vilken gällde till och med den 30 juni 1944, har genom en lag den 17 mars 1944 (nr 94) erhållit förlängd giltighetstid t. o. m. den 30 juni 1945.

Varken byggnadstillståndslagen eller kungörelsen den 29 juli 1943 med tillämpningsföreskrifter till lagen om tillståndstvång för byggnadsarbete (tillämpningskungörelsen) ha under året undergått någon ändring.

I tillämpningskungörelsen föreskrevs ursprungligen bl. a., att i det antal arbetare, som utan byggnadstillstånd finge sysselsättas i byggnadsarbete, icke skulle inräknas vissa specialarbetare, såsom plåtslagare, elektriker, rörarbetare och glasmästeriarbetare. Genom beslut den 3 december 1943 förordnades emellertid, att även måleriarbetare skulle räknas till de specialarbetare, som

icke behövde inräknas i det ifrågavarande antalet. Förordnandet gällde från början endast för byggnadsföretag, som påbörjats före den 1 april 1944, men har sedan dess successivt förlängts och gäller för närvarande för byggnadsföretag, som påbörjats före den 1 juli 1945.

Med hänsyn till bränslesituationen och arbetslösheten i Västernorrlands län meddelade Kungl. Maj:t den 5 maj 1944 generellt byggnadstillstånd för vissa för skogsbruket betydelsefulla slag av anläggningsarbeten inom länet, nämligen skogsvägar och flottleder å under skogsvårdsstyrelsens uppsikt stående skog, skogshärbärgen o. d. å skog tillhörig enskild person ävensom torrlägningsföretag inom område varå skogsvårdslagen ägde tillämpning. Länsarbetsnämnden i Västernorrlands län hade att med hänsyn till förhållandena på arbetsmarknaden besluta om tid för företags påbörjande samt, i den mån nämnden funne så erforderligt, om avbrott i arbetet. Vid ifrågavarande arbeten finge vid varje tid sysselsättas allenast de arbetstagare, som länsarbetsnämnden bestämde, sedan nämnden funnit desamma icke lämpligen böra sysselsättas i annan verksamhet i trakten eller anvisas arbete i annan del av landet.

I likhet med vad som tidigare skett har arbetsmarknadskommissionen under år 1944 lämnat särskilt medgivande för sysselsättning av skogs- och jordbruksarbetare samt på landsbygden bosatta diversearbetare i byggnadsarbeten, som avsågo anläggande eller förbättring av skogsvägar, uppförande eller reparation av bostäder för skogsarbetare samt härför erforderliga ekonomibyggnader samt andra för utvinnande av skogsprodukter och desamma framförande till allmän väg eller järnväg erforderliga arbeten i skogs-trakter, dock allenast i den mån vederbörande länsarbetsnämnd funne behovet av arbetskraft till sådana arbeten icke lämpligen kunna tillgodoses på annat sätt. Vidare har kommissionen liksom tidigare medgivit, att fast anställda jordbruksarbetare intill den 31 mars 1945 eller senare tidpunkt, som vederbörande länsarbetsnämnd ägde bestämma, finge sysselsättas i byggnadsarbete, som bedrevs för arbetsgivarens räkning.

I fråga om sättet för ingivande av ansökan om byggnadstillstånd ha i samråd med statens byggnadslånebyrå fr. o. m. den 1 oktober 1944 införts i viss mån nya bestämmelser för ansökningar om bostadsbyggnadsarbeten. Dylika ansökningar, avseende arbeten i städer och köpingar, där byggnadslånebyrån har förmedlingsorgan, skola nämligen fr. o. m. nämnda dag ingivas till förmedlingsorganet, vare sig statligt lån skall sökas hos byrån eller ej. I samband härmed har tillfälle beretts vederbörande sökande att, om lån hos statens byggnadslånebyrå skall sökas, erhålla s. k. förhandsgranskning hos byrån i samband med ansökan om byggnadstillstånd. Ansökningar, avseende bostadsbyggnadsarbeten av annan art än nyss sagts, skola — vare sig statligt lån skall sökas eller ej — i likhet med ansökningar för andra arbeten än bostadsbyggnadsarbeten såsom hittills ingivas till vederbörande länsarbetsnämnd.

I samråd med byggnadsberedningen beslöt arbetsmarknadskommissionen i januari 1945 att upprätta en fortlöpande statistik över beviljade och av-

Tab. 10. Beräknade byggnadskostnader i 1000-tal kronor för under år 1944 beviljade resp. avslagna ansökningar, fördelade efter arbetets art och byggherre. Preliminära uppgifter.

Byggnadsarbetets art	Beviljade ansökningar						Avslagna ansökningar
	Summa byggnadskostnader		därav arbeten för				Summa byggnadskostnader
	Totalt	därav arbetslöner	staten	primärkommun	landsting	övriga	
Bostadshus (exkl. personalbostäder)	974 703	323 008	—	19 108	—	955 595	40 165
Nybyggnadsarbeten	949 219	312 341	—	18 304	—	930 915	37 556
Ombyggnadsarbeten	14 178	5 577	—	330	—	13 848	2 046
Reparationsarbeten	11 067	4 897	—	381	—	10 686	562
Rivningsarbeten	239	193	—	93	—	146	1
Byggn. för jordbr., skogsbr. o. fiske	29 516	10 587	3 863	1 509	2 173	21 971	731
Nybyggnadsarbeten	18 783	6 301	2 772	1 154	97	14 760	662
Ombyggnadsarbeten	6 617	2 475	935	246	20	5 416	61
Reparationsarbeten	4 061	1 758	156	77	2 056	1 772	8
Rivningsarbeten	55	53	—	32	—	23	—
Industribyggnader	283 014	103 455	49 624	6 633	—	226 757	43 658
Nybyggnadsarbeten	246 226	88 046	49 208	6 042	—	190 976	40 156
Ombyggnadsarbeten	25 053	9 550	416	460	—	24 177	3 305
Reparationsarbeten	11 505	5 651	—	119	—	11 386	180
Rivningsarbeten	230	208	—	12	—	218	17
Byggnader för samfärdsl	46 321	13 133	19 602	1 816	20	24 883	6 272
Nybyggnadsarbeten	42 157	11 430	17 610	1 439	20	23 088	4 855
Ombyggnadsarbeten	3 687	1 426	1 743	353	—	1 591	1 287
Reparationsarbeten	438	252	249	24	—	165	130
Rivningsarbeten	39	25	—	—	—	39	—
Byggnader för handel	35 898	12 496	1 091	4 770	—	30 037	31 073
Nybyggnadsarbeten	27 004	8 742	804	4 032	—	22 168	26 927
Ombyggnadsarbeten	6 416	2 647	274	193	—	5 948	3 450
Reparationsarbeten	2 452	1 082	13	532	—	1 907	694
Rivningsarbeten	27	25	—	13	—	14	2
Byggn. f. förv., sociala ändamål m. m.	40 251	14 611	5 166	24 521	1 669	8 895	10 018
Nybyggnadsarbeten	34 016	11 795	4 418	21 587	68	7 943	9 006
Ombyggnadsarbeten	3 634	1 435	389	2 392	44	809	933
Reparationsarbeten	2 598	1 378	359	539	1 557	143	79
Rivningsarbeten	3	3	—	3	—	—	—
Byggnader för hälso- o. sjukvård	60 715	23 003	3 916	32 031	21 719	3 049	1 870
Nybyggnadsarbeten	51 412	19 643	3 086	29 960	16 252	2 114	1 690
Ombyggnadsarbeten	7 981	2 880	648	1 898	4 929	506	180
Reparationsarbeten	1 311	464	181	173	538	419	—
Rivningsarbeten	11	10	1	—	—	10	—
Kyrkor och skolor	69 227	25 582	10 284	48 685	4 600	5 658	7 579
Nybyggnadsarbeten	61 542	22 375	9 017	44 174	3 591	4 760	6 503
Ombyggnadsarbeten	4 621	1 914	965	2 127	882	647	412
Reparationsarbeten	3 059	1 288	302	2 381	127	249	664
Rivningsarbeten	5	5	—	3	—	2	—
Anläggningsarbeten	100 253	48 544	17 901	68 399	466	13 487	5 969
Nybyggnadsarbeten	73 667	36 495	9 440	52 432	68	11 727	3 533
Ombyggnadsarbeten	21 893	9 335	5 755	15 016	376	746	2 097
Reparationsarbeten	4 693	2 714	2 706	951	22	1 014	339
Militära arbeten	117 329	41 385	117 329	—	—	—	327
Nybyggnadsarbeten	114 315	40 056	114 315	—	—	—	115
Ombyggnadsarbeten	2 509	1 079	2 509	—	—	—	67
Reparationsarbeten	498	244	498	—	—	—	145
Rivningsarbeten	7	6	7	—	—	—	—
Samtliga arbeten	1 757 227	615 804	228 776	207 472	30 647	1 290 332	147 662
Nybyggnadsarbeten	1 618 341	557 230	210 670	179 124	20 096	1 208 451	131 003
Ombyggnadsarbeten	96 588	38 318	13 634	23 015	6 251	53 688	13 838
Reparationsarbeten	41 682	19 728	4 464	5 177	4 300	27 741	2 801
Rivningsarbeten	616	528	8	156	—	452	20

slagna ansökningar om byggnadstillstånd. Av de preliminära uppgifter om verksamheten under år 1944, som föreligga, framgår, att under året beviljades sammanlagt 19 425 ansökningar om byggnadstillstånd. Av ansökningarna bifölls 16 472 av arbetsmarknadskommissionen och 2 953 av Kungl. Maj:t. Under samma tid avslogos 1 374 ansökningar, varav 938 av arbetsmarknadskommissionen och 436 av Kungl. Maj:t. De beräknade byggnadskostnaderna för samtliga bifallna ansökningar uppgingo till 1 757 milj. kr. och till byggnadsarbetena beräknades åtgå 30 milj. dagsverken. Närmare uppgifter om under 1944 beviljade resp. avslagna ansökningar om byggnadstillstånd lämnas i *tab. 10*.

Överträdelse av gällande bestämmelser synas ha skett i relativt liten omfattning. Arbetsmarknadskommissionen har dock låtit verkställa polisutredning i 102 fall, anmält till åtal i 47 fall och förelagt vite i 7 fall.

D. Särskilda åtgärder för utnyttjande av värnpliktig arbetskraft under förstärkt försvarsberedskap.

En värnpliktig kan, för att tillgodose arbetsmarknadens behov, under olika förutsättningar erhålla

a) mobiliseringsuppskov enligt uppskovskungörelsen, vilket innebär, att han befrias från inställelse vid mobilisering (under bestämd tid eller tills vidare) ävensom — med vissa undantag — från inställelse under förstärkt försvarsberedskap, eller

b) anstånd med inställelse viss tid under beredskap, eller

c) hempermittering för längre eller kortare tid från pågående beredskapstjänstgöring.

Mobiliseringsuppskovet grundas som regel på beslut av arbetsmarknadskommissionen (uppskovsgrupp II) eller, i fråga om vissa tjänstemän, av vederbörande verk eller myndighet (uppskovsgrupp I), men skall för personal i viss militär tjänsteställning eller viss ålder (under 25 år) underställas Kungl. Maj:t. Anstånd med inställelse till eller hempermittering från beredskapstjänstgöring beviljas i vissa fall av truppförbandschef, i regel dock av Kungl. Maj:t i kommandoväg.

Beträffande vissa näringsgrenar med mera säsongbetonad sysselsättning ha generella bestämmelser rörande anstånd respektive hempermittering under vissa tider av yrkeskunniga värnpliktiga kunnat meddelas. Detta har sålunda varit fallet i fråga om värnpliktiga jordbrukare, personal inom skogsbruket i arbetsledareställning eller med vissa speciella arbetsuppgifter, såsom milkolare m. fl. samt arbetsledare och vissa specialarbetare inom bränn-torvindustrin. Vad jordbrukare och personal inom skogsbruket beträffar, har därvid det sedan år 1940 tillämpade systemet med uppgiftskort alltjämt kommit till användning. Förberedelsearbetet för här nämnda åtgärder för kollektiva hempermitteringar av värnpliktiga har utförts av arbetsmarknadskommissionen i samråd med överbefälhavaren och livsmedels- respektive bränslekommissionen samt representanter för berörda näringsintressen.

Tilldelningen av uppgiftskort till värnpliktiga jordbrukare är baserad på uppgifter, som införskaffats från arbetsblocken inom jordbruket rörande bland annat åkerarealens storlek, tillgången på värnpliktig och icke värnpliktig arbetskraft — även reservarbetskraft — samt arbetskraftens fördelning på olika yrkeskategorier. Med ledning härav har en gradering av hempermitteringsbehovet kunnat ske med beaktande av såväl produktionssynpunkter som tillgången på icke värnpliktig arbetskraft ävensom varje enskild värnplikts arbetsuppgift.

Även uppgiftskorten för den värnpliktiga skogspersonalen äro med hänsyn till de värnplikts speciella arbetsuppgifter indelade i olika grupper.

Vid sidan av uppgiftskorten verkställdes kring årsskiftet 1943/44 tillfällig registrering inom vissa län av värnpliktiga körkarlar, sysselsatta hos skogsägare som ålagts en mera betydande produktionsplikt. På grundval av denna registrering medgavs under tiden januari—april 1944 hempermittering.

Arbetsledare och specialarbetare inom brännertorvindustrin registrerades våren 1944. Under senare halvåret 1944 genomfördes ny registrering inom vissa län av värnpliktiga skogskörare. På grundval av dessa register verkställdes hempermittering av torvpersonal under tiden 1 april—30 september 1944 och skogskörare under tiden 2 januari—30 april 1945.

Inom de sockerbetsodlande länen har liksom föregående år registrering skett av för betodlingen nödvändig yrkesvan värnpliktig arbetskraft, dels under våren 1944 av värnpliktiga, som erfordras för sommarskötsel av sockerbetorna, dels under sommaren 1944 av värnpliktiga, som åtagit sig betupptagning eller betkörning. Hempermittering av de i dessa register upptagna värnpliktiga har skett under resp. arbetssäsonger.

Utöver förutnämnda åtgärder har kommissionen medverkat till hempermittering av vissa andra grupper av värnpliktiga. Kommissionen har dessutom år 1944 efter remiss avgivit yttranden över enskilda framställningar om hempermittering från eller anstånd med beredskapstjänstgöring från över 50 000 värnpliktiga.

E. Speciella utredningar, planläggning, registrering m. m.

Som ett led i efterkrigsplaneringen har kommissionen på uppdrag av chefen för finansdepartementet utfört vissa utredningar rörande de ekonomiska problem, som kunna uppkomma vid omställningen efter ett vapenstillestånd. Utredningsarbetet, som påbörjades under hösten 1943, har fortsatt under 1944. Under året ha undersökningar slutförts rörande industrins arbetskraftsförhållanden $\frac{1}{2}$ 1939— $\frac{1}{2}$ 1943, krisorganens personal, vissa grupper i försvarets tjänst anställda, friställande av arbetskraft vid statens järnvägar efter krigets slut samt arbetskraftsförhållandena inom skogsbruket och brännertorvindustrin. Redogörelser för samliga nu nämnda undersökningar ha avgivits till chefen för finansdepartementet och publicerats i serien »Utredningar angående ekonomisk efterkrigsplanering» (SOU 1944: 7 och 36).

Under året ha även pågått undersökningar rörande yrkes- och utbildningsförhållanden m. m. beträffande långtidstjänstgörande lottor och övriga kvinnliga krigsfrivilliga samt beträffande stuveriarbetarnas sysselsättningsförhållanden under krigsåren. Kommissionen har vidare utfört en undersökning rörande arbetskraften inom större järn- och metallindustriföretag, som kunna befaras få minskad sysselsättning efter kriget. Samtliga dessa undersökningar slutfördes under början av 1945.

I samband med undersökningar beträffande arbetskraft, som kan komma att friställas efter krigets slut, beslöt kommissionen efter framställning av Sveriges hamnpolisförbund att även utföra en undersökning rörande yrkes- och utbildningsförhållanden m. m. för extra polispersonal för hamnbevakning.

Efter framställning av representativa organisationer inom skogshanteringen har kommissionen företagit en undersökning rörande behovet av skogligt utbildad personal, vilken undersökning även slutförts under 1944.

I samråd med överstyrelsen för yrkesutbildning har kommissionen utfört en undersökning rörande yrkes- och utbildningsförhållanden för personer i åldern 14—19 år enligt uppgifter från beredskapsmönstringen år 1943.

I samband med efterkrigsplaneringen upptog kommissionen till behandling frågan, huruvida även i den lokala administrationen borde åstadkommas en motsvarighet till den sammanslagning av de centrala arbetslöshets- och arbetsförmedlingsmyndigheterna, som skedde 1940. Den 27 april 1944 avlämnade kommissionen till chefen för socialdepartementet en framställning, innehållande utkast till bestämmelser i syfte att åstadkomma dels större garanti för att kommunala organ (förslagsvis under den nya benämningen arbetslöshetsnämnder) för ombesörjande av statlig och statsunderstödd hjälpverksamhet åt arbetslösa bleve tillsatta inom respektive kommun vid inträffande arbetslöshet, dels mera intimt samarbete mellan länsarbetsnämnderna och andra statliga och kommunala institutioner samt organ för parterna på arbetsmarknaden för att samordna åtgärder för beredande av sysselsättning åt arbetslösa. Dessa frågor förelades riksdagen genom Kungl. Maj:ts proposition nr 280. Sedan riksdagen fattat beslut i anledning av nämnda proposition, utfärdades dels den 30 juni 1944 en lag om arbetslöshetsnämnd, dels den 20 oktober 1944 en kungörelse angående ändring i kungörelsen den 7 maj 1940 om länsarbetsnämnder. De önskemål kommissionen framfört i förenämnda skrivelse blevo härigenom i huvudsak tillgodosedda. (Jfr s. 10 och 45).

Under första halvåret 1944 beviljade kommissionen i vissa fall statsbidrag till kostnader för projektering av beredskapsarbeten, huvudsakligast vatten- och avloppsledningsföretag. Genom beslut den 4 augusti 1944 ställde Kungl. Maj:t efter framställning av investeringsutredningen till kommissionens förfogande ett belopp av 500 000 kronor att av kommissionen användas för bidrag enligt vissa grunder till detaljplanering av kommunala och enskilda anläggningsarbeten, och genom beslut den 10 november 1944 ställde Kungl. Maj:t efter framställning av kommissionen ytterligare 1 000 000 kro-

nor till kommissionens förfogande för samma ändamål. Från dessa anslag har kommissionen beviljat medel till projektering av företag av olika slag.

Om inträdda förändringar i sysselsättningen inom industrin och angränsande verksamhetsområden har kommissionen erhållit uppgifter på tre olika vägar, nämligen a) genom föreskrifter om skyldighet för arbetsgivare att anmäla anställning av löntagare och upphörande av anställning; b) genom utnyttjande av uppgifter, som arbetsgivare efter anmodan från socialstyrelsen frivilligt lämnat denna myndighet angående tillgången på arbetskraft m. m. samt c) genom rapporter från länsarbetsnämnder och arbetslöshetsnämnder.

I samband med efterkrigsproblemen upptogs under 1944 till övervägande åtgärder för att systematiskt inhämta jämväl förhandsuppgifter från företagare om beräknade kommande förändringar i sysselsättningen av arbetskraft inom respektive företag. Såsom ett första led i detta arbete överenskom, sedan huvudorganisationerna för arbetsgivare inom träindustrierna bildat ett skogsindustriernas samarbetsutskott, på förslag av detta, att det vid sammankomster inför kommissionens ordförande tid efter annan skulle lämnas redogörelser för den aktuella sysselsättningen inom dessa industrier och beräknade förändringar i sysselsättningen under de närmaste månaderna.

För industrin i övrigt skapades en motsvarighet härtill, sedan arbetsgivaresammanslutningarna bildat ett särskilt organ under benämningen Industrins omställningskommitté med uppgift bl. a. att tillhandagå de statliga myndigheterna med uppgifter om beräknade förändringar i den industriella sysselsättningen. Denna kommitté åtog sig att söka förmå till branschföreningarna anslutna arbetsgivare att i samband med de uppgifter som lämnas till socialstyrelsens sysselsättningsstatistik meddela, huruvida avskedande eller permittering av arbetskraft beräknades komma att ske inom de två närmaste månaderna samt att i så fall även insända en utförligare uppgift därom till sin branschförening för vidare befordran till omställningskommittén med angivande bl. a. av den anmälda driftsinskränkningens orsak samt beräknade längd och omfattning, av företaget vidtagna åtgärder för att bereda annan sysselsättning åt de avskedade eller permitterade, samråd med arbetsförmedlings- och hjälporgan ävensom förekomsten av arbetsobjekt i trakten, vilka kunde tillgripas för att lindra arbetslöshet. Omställningskommittén förband sig vidare att underrätta arbetsmarknadskommissionen om sådana till kommittén inkomna uppgifter, som avsågo mera betydande driftsinskränkningar eller eljest kunde tänkas föranleda särskilda överväganden från kommissionens sida.

I samråd med socialstyrelsen föreskrevs i samband härmed, att samtliga uppgifter från industriidkare till socialstyrelsens sysselsättningsstatistik skulle inlämnas via länsarbetsnämnderna. Länsarbetsnämnderna skulle med ledning därav uppgöra förteckningar över företag, som anmält antingen att de led o brist på arbetskraft eller att de beräknade att vidtaga mera omfattande permitteringar eller avskedanden under de närmaste två månaderna. Förteckningarna skulle översändas dels till arbetsmarknadskommissionen,

dels till länsarbetsnämnden underställda arbetsförmedlingsorgan. Man åsyftade härmed dels att kommissionen skulle månadsvis erhålla en översikt över förskjutningarna på arbetsmarknaden för hela riket, dels att varje länsarbetsnämnd och därunder ställda arbetsförmedlingsorgan på ett tidigt stadium skulle få kännedom om vakanta arbetstillfällen respektive överskott på arbetskraft inom andra delar av länet och avpassa förmedlingsverksamheten därefter.

Då industrins huvudsammanslutningar sålunda förbundit sig att verka för ett mera allmänt avlämnande av uppgifter om förändringar i sysselsättningen från de olika industriföretagens sida, lades på industriföretagen ytterligare bördor. Med hänsyn härtill och då genom samarbetet möjligheterna ökades att erhålla kännedom om förskjutningarna i arbetsmarknadsläget, upphävde kommissionen den 5 oktober 1944 ovannämnda föreskrifter om skyldighet för arbetsgivare att lämna uppgifter om anställande av löntagare och upphörande av anställning.

Det nya system för inhämtande av uppgifter om förändringar på arbetsmarknaden, som sålunda infördes, har hittills fungerat tillfredsställande. De uppgifter, som lämnats kommissionen från industrins omställningskommitté, ha i erforderlig utsträckning delgivits vederbörande länsarbetsnämnder för att sätta dessa i tillfälle att vidtaga åtgärder för att bereda sysselsättning åt permitterad eller avskedad personal och ha även föranlett andra åtgärder från kommissionens sida. Även direkt från kommissionens sida ha med anledning av rapporter från industrins omställningskommitté åtgärder vidtagits.

Krigsindustrins mobiliseringsplanering har under 1944 förts vidare. Arbetet har liksom förut bedrivits i nära och kontinuerligt samarbete med såväl industrikommissionen, vars mobiliseringsbyrå för den skull är förlagd till arbetsmarknadskommissionens lokaler, som krigsmaterielverket i den mån dess planering så påfordrar. Vidare ha företagits besök av representanter för arbetsmarknads- och industrikommissionerna vid ett 70-tal företag. Besöken avse jämväl att giva företagen tillfälle att diskutera principiella sidor av uppskovsväsendet och att vidmakthålla ett ömsesidigt förtroende. Vidare strävas det efter en nära kontakt mellan kommissionen och företagsledningarna medelst konferenser på initiativ från båda hållen.

Genom avtal med riksförsäkringsanstalten i egenskap av chefsmyndighet för yrkesinspektionen har arbetsmarknadskommissionen inom varje län från och med senare halvåret 1942 knutit en tjänsteman inom yrkesinspektionen, vanligen en distriktsingenjör, till varje länsarbetsnämnd i egenskap av industrikonsulent. Jämsides med verksamheten för yrkesinspektionens räkning, i förekommande fall under tjänstledighet, ha industrikonsulenterna i samarbete med länsarbetsnämnderna bistått krigsviktiga industriföretag vid mobiliseringsplanering, varvid särskild uppmärksamhet ägnats frågan om anskaffande, registrering, fördelning på företagen och, så vitt möjligt, utbildning av reservarbetskraft och välfärdsanordningar för denna.

Registrering i länsarbetsnämndernas beredskapsregister av icke värnpliktig personal, avsedd att under krig tagas i anspråk av myndigheter, organisationer och företag, vilkas verksamhet är särskilt betydelsefull för försvaret eller folkförsörjningen, har under året fortgått i enlighet med bestämmelserna i Kungl. Maj:ts kungörelse den 30 augusti 1941 (nr 720), ändrad genom kungörelse den 14 september 1944 (nr 649).

I och med civilförsvarslagens ikraftträdande har registreringen i beredskapsregister fått ökad betydelse för åstadkommande av en ändamålsenlig fördelning av under krig tillgänglig arbetskraft för uppgifter inom den krigsviktiga industrin, jordbruket, civilförsvaret, hemvärnet etc. Sålunda beräknas den krigsviktiga industrin och jordbruket f. n. kunna tillföras sammanlagt ca 273 000 personer såsom ersättare för under krig inkallade värnpliktiga.

Genom beslut den 17 december 1943 bemyndigade Kungl. Maj:t arbetsmarknadskommissionen att vidtaga åtgärder för att i huvudsaklig överensstämmelse med innehållet i en inom kommissionens kansli utarbetad promemoria vidmakthålla det genom 1943 års beredskapsmönstring (kungl. kungörelsen den 16 oktober 1942, nr 819) inbragta uppgiftsmaterialet i aktuellt skick.

I överensstämmelse härmed ha i mönstringsregistren redan befintliga blanketter försetts med uppgift om flyttning samt om ändring av efternamn i samband med vigsel och i samband med antagande av nytt släktnamn. Vidare ha registren tillförts mönstringsuppgifter dels från svenska medborgare födda år 1929 i samband med den mönstring av dessa, som avslutades den 1 mars 1944, dels från de vid de militära inskrivningsförrättningarna frikallade och de från anställning eller befattning vid krigsmakten entledigade. Avregistrering från mönstringsregistren har skett av personer, som avlidit, och av män, som inskrivits såsom värnpliktiga eller eljest inregistrerats vid krigsmakten.

Arbetsblockorganisationen. Utöver de uppgifter, som tillkomma arbetsblockorganisationen i dess egenskap av beredskapsorganisation, har verksamheten även under år 1944 främst avsett att tillföra jordbruket erforderlig arbetskraft.

Till grund för beräkningen av den erforderliga arbetskraften har legat mobiliseringsplanen av år 1942 och det under år 1943 upprättade kompletet härtill. I mobiliseringsplanen föreslås de värnpliktiga jordbrukarna till erhållande av uppgiftskort i olika angelägenhetsgrader. Detta system med uppgiftskort för att möjliggöra hempermittering av värnpliktig jordbrukspersonal under sommarhalvåret har även under 1944 visat sig vara synnerligen rationellt. För att jordbrukets ökade arbetskraftsbehov under stråsädes-skörden skulle bli tillgodosett, erhöles årets rekryter på framställning av arbetsmarknadskommissionen och livsmedelskommissionen samt riksblockmyndigheten särskild skördepermission. Rekryterna utplacerades huvudsakligen genom överblockledarnas försorg, och dessa kontrollerade också, att rekryterna aktivt deltog i skörden. Slutligen må nämnas, att i länsarbetsnäm-

dernas register uppförda värnpliktiga betskötare och betupptagare hempermitterades under betsäsongen. (Se s. 25 ff. och 39.)

Jordbruket har även på sätt som framgår av lämnad redogörelse å s. 23 ff. under året tillförts avsevärd s. k. frivillig arbetskraft, som utplacerats antingen enskilt å olika gårdar eller också på arbets- eller utbildningsläger.

Samtidigt med åtgärderna för tillgodoseende av jordbrukets nu aktuella behov av arbetskraft pågick rekrytering av reservarbetskraft till jordbruket. Registreringen av denna reservarbetskraft har löbrutits ur sitt förra sammanhang med mobiliseringsplanen. I stället har anknytning skett till det hos länsarbetsnämnderna förda beredskapsregistret, där bl. a. reservarbetskraften i jordbruket är individuellt uppförd å särskilda registerkort.

Såsom ett andra led i beredskapsåtgärderna anmodades i februari månad länsblockmyndigheterna att särskilt tillse, att de krigstjänstgöringsskyldiga blockmedlemmarna upprättade växtodlingsplaner.

Den andra av arbetsblockorganisationens uppgifter är att i ett krisläge tillgodose jordbrukets behov av dragare och maskinell utrustning. Genom överblockledarna har under året utförts en inventering av traktorbeståndet inom jordbruket. Varje traktor registreras å ett registerkort med utförliga uppgifter om dess beskaffenhet. Enligt överenskommelse med arméförvaltningens tygavdelning (militärregistret) skall rekvisition av jordbrukets traktorer för militärt eller annat ändamål hädanefter göras hos vederbörande länsblockledare, som har att anvisa sådana traktorer, vilkas ianspråktagande vållar jordbruket minst skada.

Även vad beträffar uttagningen av hästar för militärt ändamål fullgör arbetsblockorganisationen en förmedlande funktion. Den militära rekvisitionen av hästar sker numera i regel först efter samråd med länsblockledarna. Dessa få besked om huru många hästar som skola uttagas. Länsblockledarna ha därefter att i samråd med överblockledarna föreslå till uttagning sådana hästar inom länet, vilka lättast kunna undvaras inom jordbruket. Även vid utlåningen av hästar har arbetsblockorganisationen medverkat, och numera föreslås lämpliga fodervärdar vanligen av länsblockledarna efter samråd med vederbörande överblockledare.

Åtgärder ha även vidtagits för att tillgodose jordbrukets behov av bl. a. maskinpersonal i ett krisläge. År 1944 ha under ledning av hushållningssällskapen med statsbidrag från arbetsmarknadskommissionen hållits kurser för reservmaskinskötare, huvudsakligen avsedda för icke värnpliktiga, som skola kunna disponeras för jordbruksarbete i händelse av krig. Under året utbildades på detta sätt cirka 2 500 personer, varför sammanlagda antalet utbildade reservmaskinskötare nu uppgår till över 8 000.

Arbetsblocken ha på sina håll frivilligt trätt i funktion. Så har varit fallet i vissa län i mellersta och norra delarna av landet, särskilt i Jämtlands och Värmlands län. Möjligheten att erhålla förskott av statsmedel i enlighet med den år 1943 utfärdade kungörelsen om förskott av statsmedel i vissa fall i samband med arbetsblockverksamheten i jordbruket (nr 626) har i viss utsträckning utnyttjats. Sammanlagt beviljades under åren 1943 och 1944

12 530 kronor, varav 1 735 kronor återbetalats. Befrielse från återbetalnings-skyldighet har av riksblockmyndigheten meddelats för ett sammanlagt be-lopp om 3 132 kronor. De förskott, som sålunda vid årets slut återstodo att betala, uppgingo till sammanlagt 7 662 kronor.

Det, för vilket ovan redogjorts, kan sägas tillhöra arbetsblockorganisatio-nens primära uppgifter. Under årens gång har organisationen emellertid vuxit allt fastare i det allmänna medvetandet och i samband därmed erhållit åtskil-liga andra uppgifter. Detta kommer särskilt till synes beträffande de lokala blockfunktionärerna, vilka allt mer tagits i anspråk för varierande uppgifter. Alla överblockledare ha givetvis icke utnyttjats i samma utsträckning, men följande exemplifiering ger ett visst begrepp om överblockledarnas ställning och utnyttjande. Överblockledarna ha ofta haft i uppdrag att vara slakt-godemän och att vara ledamöter respektive ordförande i hästuttnagningsnäm-nerna. De ha vidare anlitats för skördeuppskattning, arealinventering, krea-tursräkning, undersökning av behovet av utländsk arbetskraft respektive ut-placering av flyktingar i jordbruksarbete samt anskaffande av bostad åt dessa, organisation av varuförrådsspridning, beräkning av bränsle- och smörj-oljebehovet för jordbrukets traktorer i ett krisläge, anskaffande av hästfordon och traktortåg för vedtransporter, organisation och tillsyn över arbetsläger för ungdom, organisation och kontroll av daghem för barn, kontroll av bygg-nadsverksamheten på landsbygden och för den nu pågående näringsutred-ningen i Norrbottens län.

Åtskilliga undersökningar ha under året utförts genom arbetsblockorganisa-tionens försorg såväl centralt som lokalt. Den lokala arbetsblockorganisatio-nen har visat sig vara lämpligt uppbyggd för utförande av undersökningar och utredningar av skilda förhållanden på landsbygden, företrädesvis inom jordbruksnäringen, och utnyttjas också av olika anledningar för sådant ändamål.

Såsom exempel på organisationens allmänna användbarhet må erinras om dess medverkan vid den finska evakueringen till Norrbotten och norra Väster-botten. De lokala blockfunktionärerna undersökte tillgången på befintliga ut-rymmen för uppställning av finska kreatur och förläggning av finska krea-tursskötare, mottogo och installerade de evakuerade samt utövade en fort-löpande tillsyn över kreaturen och deras skötare.

F. Hjälpverksamheten för arbetslösa.

Genom lag den 30 juni 1944 (nr 475) om arbetslöshetsnämnd och kungl. kung. samma dag (nr 476) med tillämpningsföreskrifter till nämnda lag in-fördes fr. o. m. den 1 juli 1944 nya bestämmelser angående de kommunala organen för statlig och statsunderstödd hjälpverksamhet vid oförvållad ar-betslöshet (se även s. 40). Benämningen på sådant kommunalt hjälporgan ändrades i samband därmed från arbetslöshetskommitté till arbetslöshets-nämnd.

Bestämmelserna om arbetslöshetsnämnds arbetsuppgifter och sammansättning m. m. skilja sig i vissa punkter från motsvarande bestämmelser i den genom ovannämnda lag i vissa delar upphävida kungörelsen den 30 juni 1934 angående statlig och statsunderstödd hjälpverksamhet vid oförvårdad arbetslöshet.

En betydelsefull nyhet är, att Kungl. Maj:t äger förordna om tillsättande av arbetslöshetsnämnd i en kommun, när arbetslösheten motiverar detta men kommunen underlåtit att på eget initiativ genom inrättande av arbetslöshetsnämnd möjliggöra effektiva åtgärder för lindrande av arbetslösheten.

Enligt övergångsbestämmelserna till tillämpningskungörelsen blevo de jämlikt äldre bestämmelser inrättade särskilda arbetslöshetskommittéerna arbetslöshetsnämnder. De drätselkammare och kommunalnämnder, vilka enligt tidigare fattade kommunala beslut tjänstgjort såsom arbetslöshetskommittéer, kunna i fortsättningen fungera som arbetslöshetsnämnder. Detta gäller där- emot icke andra kommunala organ, såsom fattigvårdsstyrelser.

I lagen bestämdes även att länsarbetsnämnderna skulle utöva vissa åligganden i samband med den statliga och statsunderstödda hjälpverksamheten för arbetslösa. De ha bl. a. att efter arbetsmarknadskommissionens bestämmande verkställa inspektion av den verksamhet, som bedrivs av arbetslöshetsnämnderna inom respektive län.

I fråga om principerna för hjälpverksamhetens bedrivande ha inga ändringar vidtagits under året. Det system för statsbidrag till den kommunala hjälpverksamheten, som av Kungl. Maj:t godkändes den 6 december 1940, har tillämpats även under 1944. I det följande lämnas en redogörelse för verksamhetens omfattning och utformning.

Hjälpsökandeklientelets omfattning och sammansättning.

Uppgifter om antalet hjälpsökande arbetslösa vid slutet av varje månad under åren 1935—1944 ingå i de sammanfattande uppgifter om arbetsmarknaden, som lämnas i bilaga 14. Av bilagan framgår, att antalet hjälpsökande arbetslösa under större delen av 1944 var större än under motsvarande tid 1943, men att hjälpsökandesiffrorna likväl, absolut sett, måste betecknas som låga. Vid jämförelser tillbaka i tiden bör dock beaktas, att den fortskridande tillväxten av medlemsantalet i de erkända arbetslöshetskassorna inverkat på hjälpsökandesiffrorna (jfr s. 22). Den säsongmässiga ökningen under årets första månader var förhållandevis stor, särskilt i jämförelse med föregående år. Årsminimum inträffade i augusti, varefter en mindre säsongmässig stegring i hjälpsökandesiffrorna kunde noteras. Hjälpsökandefrekvensen under årets sista kvartal nådde dock ej tillnärmelsevis samma höjd som under första kvartalet.

Antalet kommuner, som rapporterade arbetslöshet, redovisas i *tab 11*. Det var något större än motsvarande antal under närmast föregående år, vilket emellertid i detta hänseende uppvisade bottenrekord för tioårsperioden. Minimum under 1944 noterades för september med endast 173 rapporterande kommuner. Vid 1944 års utgång rapporterade 218 av rikets 2 518 kommuner

**Tab. 13. Antal hjälpsökande arbetslösa inom olika län åren 1935—1944.
Årsmedeltal.**

L ä n	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941	1942	1943	1944
Stockholms stad.....	5 081	3 436	2 053	1 323	986	1 903	4 131	2 313	1 424	1 566
Stockholms	2 216	1 132	416	187	153	277	1 227	569	168	182
Uppsala	1 041	470	265	282	227	137	230	120	56	62
Södermanlands	625	273	160	157	109	158	350	70	10	66
Östergötlands	1 348	774	524	466	362	260	534	337	91	247
Jönköpings.....	1 106	628	295	219	218	183	309	152	65	91
Kronobergs	962	452	164	142	187	110	133	43	15	8
Kalmar	2 115	1 080	420	410	399	276	502	198	76	145
Gotlands	153	129	102	100	71	29	70	49	38	49
Blekinge	3 195	1 612	814	637	794	323	303	142	91	169
Kristianstads.....	889	342	132	107	104	55	87	43	22	25
Malmö stad.....	1 375	1 189	862	779	562	957	1 331	755	339	253
Malmöhus i övrigt....	2 616	1 713	1 248	1 096	661	498	767	494	251	250
Hallands	882	574	409	371	253	159	260	143	36	86
Göteborgs stad	3 746	2 399	1 283	1 186	1 047	2 630	4 574	2 398	1 206	971
Göteborgs och Bohus i övrigt	5 019	3 332	2 022	1 724	1 541	1 736	2 353	2 001	1 298	1 254
Älvsborgs	1 435	765	427	279	231	207	276	114	50	175
Skaraborgs	959	455	203	196	82	32	83	40	29	38
Värmlands	3 836	1 669	513	515	1 121	309	325	214	182	546
Örebro	1 898	887	329	199	168	210	200	92	128	160
Västmanlands	653	174	57	46	44	51	80	19	1	17
Kopparbergs	2 904	1 195	274	121	154	105	66	31	16	35
Gävleborgs	3 984	1 874	747	554	742	336	499	167	79	306
Västernorrlands	7 037	5 072	2 809	3 266	3 954	1 927	2 685	1 484	1 271	3 265
Jämtlands	1 086	307	30	25	212	43	65	13	1	18
Västerbottens	1 872	897	299	345	637	191	332	85	26	282
Norrbottnens	3 550	2 773	1 359	1 457	2 537	265	447	220	112	989
Hela riket	61 581	35 601	18 213	16 189	17 556	13 367	22 219	12 306	7 081	11 255
Städer	22 610	15 893	10 272	8 643	6 887	8 704	15 020	8 131	4 325	4 975
Landsbygd	38 971	19 708	7 941	7 546	10 669	4 663	7 199	4 175	2 756	6 280

arbetslöshet. Folkmängden i de rapporterade kommunerna uppgick dock till 47,8 procent av folkmängden i hela riket. I 171 kommuner (78,4 procent av rapportkommunerna) var antalet hjälpsökande mindre än 1 procent av folkmängden, i 22 kommuner 1—2 procent, i 16 kommuner 2—3 procent och i 9 kommuner mer än 3 procent. Kommuner med en arbetslöshet av 4 procent och däröver voro Timrå i Västernorrlands län, Tärna¹ i Västerbottens län samt Näsinga i Göteborgs och Bohus län. Timrå uppvisade den högsta siffran, 6,4 procent.

Av tab. 12 framgår, att de hjälpsökandes fördelning på geografiska områden företedde ganska stora avvikelser från den fördelning, som förelåg under de tre närmast föregående åren. Den främsta anledningen härtill var den relativt betydande arbetslösheten i Västernorrlands och Norrbottens län. Mer än en fjärdedel av medelantalet hjälpsökande arbetslösa 1944 hänförde sig sålunda till Västernorrlands läns landsbygd. I medeltal rapporterades här 3 113 hjälpsökande mot 1 217 föregående år.

¹ Arbetslösheten i denna kommun var av tillfällig natur.

Tab. 14. Antal hjälpsökande arbetslösa på 1 000 invånare inom olika län
åren 1935—1944. Årsmedeltal.

Län	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941	1942	1943	1944
Stockholms stad.....	9.7	6.4	3.8	2.4	1.7	3.3	7.0	3.9	2.3	2.5
Stockholms	8.2	4.2	1.5	0.7	0.5	1.0	4.3	2.0	0.6	0.6
Uppsala	7.5	3.4	1.9	2.0	1.6	1.0	1.7	0.9	0.4	0.4
Södermanlands.....	3.3	1.4	0.8	0.8	0.6	0.8	1.8	0.4	0.1	0.3
Östergötlands	4.3	2.5	1.7	1.5	1.2	0.8	1.7	1.1	0.3	0.8
Jönköpings	4.7	2.7	1.2	0.9	0.9	0.8	1.3	0.6	0.3	0.4
Kronobergs	6.2	2.9	1.1	0.9	1.2	0.7	0.9	0.3	0.1	0.1
Kalmar.....	9.1	4.7	1.8	1.8	1.7	1.2	2.2	0.9	0.3	0.6
Gotlands.....	2.6	2.2	1.8	1.7	1.2	0.5	1.2	0.8	0.6	0.8
Blekinge	21.9	11.0	5.6	4.4	5.5	2.2	2.1	1.0	0.6	1.1
Kristianstads	3.6	1.4	0.5	0.4	0.4	0.2	0.4	0.2	0.1	0.1
Malmö stad.....	9.9	8.4	6.0	5.3	3.7	6.2	8.6	4.8	2.1	1.6
Malmöhus i övrigt....	6.9	4.5	3.3	2.9	1.8	1.3	2.1	1.3	0.7	0.7
Hallands	5.8	3.8	2.7	2.4	1.7	1.0	1.7	0.9	0.2	0.6
Göteborgs stad	14.7	9.3	4.9	4.4	3.8	9.4	16.3	8.5	4.2	4.7
Göteborgs och Bohus i övrigt	23.6	15.8	9.6	8.3	7.5	8.5	11.5	9.8	6.4	4.3
Älvsborgs	4.5	2.4	1.3	0.9	0.7	0.6	0.8	0.3	0.2	0.5
Skaraborgs.....	4.0	1.9	0.8	0.8	0.3	0.1	0.3	0.2	0.1	0.2
Värmlands	14.0	6.1	1.9	1.9	4.2	1.2	1.2	0.8	0.7	2.0
Örebro	8.7	4.1	1.5	0.9	0.8	0.9	0.9	0.4	0.6	0.7
Västmanlands.....	4.0	1.1	0.3	0.3	0.3	0.3	0.5	0.1	0.0	0.1
Kopparbergs	11.6	4.8	1.1	0.5	0.6	0.4	0.3	0.1	0.1	0.1
Gävleborgs.....	14.2	6.7	2.7	2.0	2.7	1.2	1.8	0.6	0.3	1.1
Västernorrlands	24.9	18.0	10.0	11.7	14.2	7.0	9.7	5.4	4.6	11.8
Jämtlands	8.0	2.2	0.2	0.2	1.5	0.3	0.5	0.1	0.0	0.1
Västerbottens	8.8	4.2	1.4	1.6	2.9	0.9	1.5	0.4	0.1	1.3
Norrbottens.....	17.2	13.4	6.5	6.9	12.0	1.2	2.1	1.0	0.5	4.4
Hela riket	9.9	5.7	2.9	2.6	2.8	2.1	3.5	1.9	1.1	1.7
Städer	10.7	7.4	4.7	3.9	3.0	3.7	6.3	3.3	1.7	1.9
Landsbygd	9.4	4.8	2.0	1.9	2.6	1.2	1.8	1.1	0.7	1.6

Av samtliga hjälpsökande voro under år 1944 44,2 procent hemmahörande i städer, därav 24,8 procent i storstäder, och 55,8 procent på landsbygden.

Ytterligare uppgifter om arbetslöshetens geografiska fördelning lämnas i *tab. 13*, vari redovisas medelantalet hjälpsökande i varje län under åren 1935—1944, och i *tab. 14*, vari nämnda årsmedeltal satts i relation till hela folkmängden i respektive län. Det absoluta antalet hjälpsökande var störst i Västernorrlands län. Därefter följde Stockholms stad, som år 1943 kom i första rummet. På tredje och fjärde plats följde Göteborgs och Bohus län utom Göteborgs stad samt Norrbottens län. De nu nämnda länen kommo i stort sett i samma ordningsföljd som under fredsåren i början av tioårsperioden. Gynnsammast ställda i arbetslöshetshänseende voro Kronobergs, Västmanlands och Jämtlands län. För de båda sistnämnda länen, som under 1943 haft ett årsmedeltal av endast 1 hjälpsökande arbetslös, utgjorde motsvarande medeltal för 1944 17 resp. 18. Även i förhållande till folkmängden var arbetslösheten störst i Västernorrlands län. Därefter följde Göteborgs stad, Norrbottens län samt Göteborgs och Bohus län utom Göteborg. Endast Göte-

Tab. 15. De hjälpsökande arbetslösas fördelning på yrkesgrupper åren 1935—1944.
Årsmedeltal.¹

Yrkesgrupper	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941	1942	1943	1944
Antal										
<i>Jordbruk och skogshushållning</i>	6 587	1 739	514	891	2 121	355	410	209	112	430
<i>Jordbruk</i>	3 188	790	295	242	321	162	221	118	38	105
<i>Skogshushållning</i>	3 399	949	219	649	1 800	193	189	91	74	325
<i>Industri och hantverk ..</i>	28 110	17 684	9 347	8 348	8 283	8 239	14 835	8 341	4 599	7 190
<i>Malmbrytning och metallindustri</i>	5 165	2 840	1 138	1 013	932	673	1 126	509	251	482
<i>Jord- och stenindustri</i>	6 958	3 845	1 841	1 338	1 481	1 458	2 147	1 780	1 146	1 125
<i>Trävaruindustri</i>	5 929	4 262	2 406	2 409	2 475	1 290	1 576	814	542	1 031
<i>Pappers o. grafisk ind.</i>	1 287	854	434	391	347	538	1 136	336	398	1 095
<i>Byggnadsverksamhet</i>	5 585	3 805	2 317	2 195	2 317	3 705	7 895	4 301	1 908	3 205
<i>Övriga industrier</i>	3 186	2 078	1 211	1 002	731	575	955	601	354	252
<i>Handel, samfärdsel, förvaltning m. m.</i>	6 759	4 326	2 614	2 073	1 757	2 215	4 113	2 329	1 453	1 991
<i>Husligt arbete</i>	45	53	37	27	25	35	80	45	21	6
<i>Arbete, ej hänförligt till annan grupp</i>	20 080	11 799	5 701	4 850	5 370	2 523	2 781	1 382	896	1 638
Summa	61 581	35 601	18 213	16 189	17 556	13 367	22 219	12 306	7 081	11 255
Procent										
<i>Jordbruk och skogshushushållning</i>	10·7	4·9	2·8	5·5	12·1	2·7	1·8	1·7	1·6	3·8
<i>Jordbruk</i>	5·2	2·2	1·6	1·5	1·8	1·2	1·0	1·0	0·5	0·9
<i>Skogshushushållning</i>	5·5	2·7	1·2	4·0	10·3	1·5	0·8	0·7	1·1	2·9
<i>Industri och hantverk ..</i>	45·6	49·7	51·3	51·6	47·2	61·6	66·8	67·8	64·9	63·9
<i>Malmbrytning och metallindustri</i>	8·4	8·0	6·3	6·2	5·3	5·0	5·1	4·1	3·5	4·3
<i>Jord- och stenindustri</i>	11·3	10·8	10·1	8·3	8·4	10·9	9·7	14·5	16·2	10·0
<i>Trävaruindustri</i>	9·6	12·0	13·2	14·9	14·1	9·7	7·1	6·6	7·7	9·2
<i>Pappers o. grafisk ind.</i>	2·1	2·4	2·4	2·4	2·0	4·0	5·1	2·7	5·6	9·7
<i>Byggnadsverksamhet</i>	9·1	10·7	12·7	13·6	13·2	27·7	35·5	35·0	26·9	28·5
<i>Övriga industrier</i>	5·1	5·8	6·6	6·2	4·2	4·3	4·3	4·9	5·0	2·2
<i>Handel, samfärdsel, förvaltning m. m.</i>	11·0	12·1	14·4	12·8	10·0	16·5	18·5	18·9	20·5	17·7
<i>Husligt arbete</i>	0·1	0·2	0·2	0·2	0·1	0·3	0·4	0·4	0·3	0·1
<i>Arbete, ej hänförligt till annan grupp</i>	32·6	33·1	31·3	29·9	30·6	18·9	12·5	11·2	12·7	14·5
Summa	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0

¹ För tiden $\frac{31}{1}$ 1938— $\frac{30}{6}$ 1940 ha i statliga och statskommunala beredskapsarbeten sysselsatta arbetslösa, för vilka månatliga uppgifter om yrkesfördelningen icke föreligga under denna tid, fördelats på yrkesgrupper med ledning av vissa specialundersökningar.

borgs och Bohus län samt Malmö stad visade 1944 lägre arbetslöshetssiffror i förhållande till folkmängden än 1943.

I *bilaga 1* lämnas uppgifter om arbetslöshetsförhållandena i samtliga kommuner, som rapporterade arbetslöshet den 31 december åren 1943 och 1944.

I *tab. 15* meddelas uppgifter om de arbetslösas fördelning på yrkesgrupper åren 1935—1944. Av tabellen framgår, att inga större förskjutningar i yrkes-

Tab. 16. De hjälpsökande arbetslösas fördelning på åldersgrupper vid vissa tidpunkter åren 1935—1944.

Tidpunkt	A n t a l				P r o c e n t			
	16—25 år	26—50 år	över 50 år	Summa ¹	16—25 år	26—50 år	över 50 år	Summa
31/7 1935	10 055	22 811	7 466	40 332	24·9	56·6	18·5	100·0
31/7 1936	3 899	11 449	4 582	19 930	19·6	57·4	23·0	100·0
31/8 1937	1 031	4 911	2 858	8 800	11·7	55·8	32·5	100·0
30/11 1939	1 799	8 064	3 526	13 389	13·5	60·2	26·3	100·0
31/7 1940	408	4 445	3 049	7 902	5·2	56·2	38·6	100·0
31/12 1940	2 470	14 186	6 813	23 469	10·5	60·5	29·0	100·0
31/7 1941	1 167	9 225	5 813	16 205	7·2	56·9	35·9	100·0
31/12 1941	1 438	10 459	7 686	19 583	7·3	53·4	39·3	100·0
31/7 1942	225	2 974	3 760	6 959	3·2	42·7	54·1	100·0
31/12 1942	412	3 885	4 295	8 592	4·8	45·2	50·0	100·0
31/7 1943	123	1 498	2 950	4 571	2·7	32·8	64·5	100·0
31/12 1943	659	5 686	5 331	11 676	5·6	48·7	45·7	100·0
31/7 1944	319	3 279	3 715	7 313	4·4	44·8	50·8	100·0
31/12 1944	800	5 550	4 694	11 044	7·2	50·3	42·5	100·0

¹ För åren 1935—1939 överensstämman icke summasiffrorna med hela antalet hjälpsökande, då åldersuppgifter saknas för ett mindre antal hjälpsökande vid resp. tidpunkter. För 30/11 1939 saknas dessutom åldersuppgifter för vid statliga och statskommunala beredskapsarbeten sysselsatta arbetslösa.

fördelningen förekommit sedan föregående år. Den största minskningen utvisade yrkesgruppen jord- och stenindustri, för vilken procenttalet nedgått från 16,2 till 10,0. Av de hjälpsökande tillhörde 75,1 procent yrkesgrupperna byggnadsverksamhet, jord- och stenindustri, träindustri, pappers- och grafisk industri samt handel, samfärdsel, förvaltning m. m. Inom samtliga dessa yrkesgrupper utom jord- och stenindustri var antalet arbetslösa högre än under föregående år.

En fullständig fördelning på län och yrkesgrupper av den 31 december anmälda hjälpsökande är intagen i *bilaga 2*. De yrkesgrupper, som vid utgången av 1944 uppvisade ett mera betydande antal arbetslösa, voro byggnadsverksamhet (3 324), arbete ej hänfört till annan grupp (1 883), jord- och stenindustri (989), landtransport (972), pappers- och grafisk industri (884), träindustri (755, därav sågverksindustri 687).

I *tab. 16* meddelas uppgifter om arbetslöshetsklientelet's ålderssammansättning vid olika tidpunkter. Av tabellen framgår, att antalet hjälpsökande i åldern 50 år och däröver vid årets slut utgjorde en mindre del av klientelet än vid samma tidpunkt de två närmast föregående åren. Ungdomsarbetslösheten var, ehuru i stigande, fortfarande av ringa omfattning, och antalet hjälpsökande i åldern 16—25 år utgjorde endast 7,2 procent av samtliga hjälpsökande.

Kvinnorna utgjorde under 1944 en ännu obetydligare del av de hjälpsökande arbetslösa än tidigare. Under 1944 voro i genomsnitt 55 av samtliga hjälpsökande kvinnor; vid årets utgång voro 48 (0,5 procent) kvinnor anmälda.

Alltifrån den 1 juli 1934 gälla i vissa avseenden särskilda bestämmelser rörande i vistelsekommun *icke hemortsberättigade* hjälpsökande arbetslösa.

Antalet sådana hos arbetslöshetskommittéerna anmälda arbetslösa har under de gångna åren städse varit ringa. Vid 1944 års utgång voro 179 eller 1,6 procent av samtliga hjälpsökande icke hemortsberättigade i den kommun, där de erhållit eller sökt arbetslöshetshjälp.

Arbetslinjen.

Statliga arbeten i arbetsmarknadskommissionens regi. De arbeten, som kommissionen under år 1944 åtagit sig att utföra, ha dels varit egentliga försvarsarbeten eller eljest arbeten av betydelse för försvaret, dels väg- och spår-anläggningar samt flottledsarbeten. Uppgifter rörande försvarsarbeten ingå ej i det följande annat än i fråga om antalet sysselsatta arbetare och medeldagsförtjänster. En fullständig förteckning över andra arbeten, som kommissionen under år 1944 åtagit sig, återfinnes i *bilaga 3*. Kostnaderna för dessa arbeten uppgå till sammanlagt 9 598 685 kr. Kostnadernas fördelning på olika län framgår av *bilaga 8*. En förteckning över under år 1944 avslutade arbeten — andra än försvarsarbeten — lämnas i *bilaga 4*.

Antalet arbetslösa sysselsatta vid arbeten i kommissionens regi under åren 1935—1944 redovisas i *tab. 17*. Under 1944 sysselsattes i genomsnitt 1 690 arbetslösa, varav 44,4 procent voro hänvisade från städer. Av hela antalet sysselsatta arbetslösa voro 66,2 procent försörjningspliktiga.

Enligt en undersökning avseende slutet av september 1944 voro av de vid kommissionens beredskapsarbeten sysselsatta hänvisade arbetslösa 79,7 procent sysselsatta inom hänvisningslänet mot 42,4 procent vid samma tid föregående år. Av arbetarna kunde 53,4 procent utnyttja sin ordinarie bostad (dagkolonister), 46,0 procent bodde i av kommissionen tillhandahållna förläggningar och 0,6 procent i genom egen försorg anskaffad tillfällig bostad.

Tab. 17. Antal arbetslösa sysselsatta vid arbeten i arbetsmarknadskommissionens regi¹ åren 1935—1944.

Årsmedeltal	Hänvisade från		Hela antalet	Därav från städer %	1944	Hänvisade från		Hela antalet	Därav från städer %
	städer	landsbygd				städer	landsbygd		
1935	5 097	11 669	16 766	30·4	Januari.....	780	661	1 441	54·1
1936	3 124	5 944	9 068	34·5	Februari	890	628	1 518	58·6
1937	1 896	2 316	4 212	45·0	Mars	956	580	1 536	62·2
1938	956	995	1 951	49·0	April	931	656	1 587	58·7
1939	517	994	1 511	34·2	Maj	842	1 014	1 856	45·4
1940	543	620	1 163	46·7	Juni	760	1 298	2 058	36·9
1941	1 519	1 281	2 800	54·3	Juli	686	1 356	2 042	33·6
1942	1 018	1 177	2 195	46·4	Augusti.....	559	1 440	1 999	28·0
1943	735	709	1 444	50·9	September ..	564	1 260	1 824	30·9
					Oktober	649	980	1 629	39·8
					November ..	687	721	1 408	48·8
1944	750	940	1 690	44·4	December....	703	685	1 388	50·6

¹ Omfattar t. o. m. juni 1940 statliga reservarbeten (inklusive statliga arkivarbeten) samt därefter statliga beredskapsarbeten i kommissionens regi och statliga arkivarbeten samt fr. o. m. april 1942 även musikerhjälp.

Vid statliga beredskapsarbeten sysselsatta arbetslösa åtnjuta vissa sociala förmåner, såsom fri resa till och, under vissa förutsättningar, från arbetsplatsen, ersättning med 2 kronor per dag för sjukdagar m. m. De arbetare, som utnyttja av kommissionen tillhandahållen bostad, erlägga härför en avgift av 50 öre per dygn. I denna avgift ingår även ersättning för värme, lyse, sängutrustning med lakan, handdukar, tvättkärl samt vissa kokkärl. Arbetarna svara själva för den dagliga städningen, men skurning av golv m. m. verkställas på kommissionens bekostnad två gånger i månaden. Samtliga dessa förmåner utgå vid statliga beredskapsarbeten, oavsett i vilken myndighets regi arbetena bedrivs.

Kostnaderna per dagsverke för statliga beredskapsarbeten i kommissionens regi (exklusive försvarsarbeten) under åren 1943 och 1944 framgå av följande sammanställning.

	1943		1944	
	Kronor	%	Kronor	%
Arbetskostnad	19: 69	86·6	22: 55	89·4
Administration.....	1: 92	8·5	1: 94	7·7
Sociala kostnader	1: 12	4·9	0: 73	2·9
Summa	22: 73	100·0	25: 22	100·0
därav kontant utbetalade arbetslöner	12: 84	56·5	13: 63	54·1

Medeldagsförtjänsterna för vid statliga beredskapsarbeten i kommissionens regi sysselsatta hänvisade arbetslösa under åren 1942—1944, framgår av *tab. 18*. Förtjänsterna, som äro beräknade per 8-timmars dagsverke, inkludera indextillägg och semesterersättning samt i förekommande fall (försvarsarbeten) övertidsersättning. Arbetarnas dagsförtjänster kunna emellertid väsentligt avvika från angivna tal; särskilt är detta fallet under vintern, då arbetstiden

Tab. 18. Medeldagsförtjänster vid statliga beredskapsarbeten i arbetsmarknadskommissionens regi åren 1942—1944. Kronor per 8-timmars dagsverke.

M å n a d	Vägarbeten			Andra arbeten ¹			Samtliga arbeten		
	1942	1943	1944	1942	1943	1944	1942	1943	1944
Januari	11: 76	12: 32	12: 48	14: 48	17: 20	18: 48	12: 88	15: 76	14: 40
Februari.....	11: 62	12: 08	12: 96	14: 96	17: 28	18: 16	12: 80	15: 92	14: 48
Mars	11: 68	11: 92	13: 20	15: 28	16: 88	17: 76	13: 04	14: 88	14: 24
April	14: 40	12: 24	12: 96	15: 44	17: 76	17: 76	15: 04	14: 64	13: 84
Maj	13: 60	12: 32	13: 92	16: 24	17: 68	17: 04	15: 28	14: 24	14: 56
Juni	14: 16	13: 20	14: 32	16: 72	18: 88	18: 08	15: 92	15: 20	15: 44
Juli	14: 40	13: 04	14: 16	18: 00	18: 72	18: 48	16: 88	15: 52	15: 76
Augusti	14: 00	13: 60	14: 24	17: 84	18: 32	18: 96	16: 64	15: 92	16: 24
September	14: 00	13: 12	13: 76	17: 76	18: 56	19: 36	16: 40	15: 84	16: 16
Oktober	12: 96	12: 88	13: 86	17: 60	19: 12	19: 60	15: 68	15: 92	15: 76
November	13: 28	12: 32	12: 88	17: 44	18: 24	18: 16	15: 84	15: 20	14: 56
December	12: 96	12: 48	12: 80	18: 40	19: 28	17: 92	16: 64	15: 12	14: 16

¹ Farleds-, flygfälts-, försvarsarbeten m. m.

Tab. 19. Antal arbetslösa sysselsatta vid arkiv- och musikerhjälparbeten åren 1935—1944.

Års-medeltal	Arkivarbeten			Musikerhjälp-arbeten	1944	Arkivarbeten			Musikerhjälp-arbeten
	statliga	statskommunala	Summa			statliga	statskommunala	Summa	
1935	227	—	227	—	Januari.....	250	71	321	77
1936	109	—	109	—	Februari.....	262	72	334	83
1937	84	—	84	—	Mars.....	278	83	361	81
					April.....	276	80	356	80
1938	105	—	105	—	Maj.....	267	80	347	39
1939	117	—	117	—	Juni.....	268	78	346	1
1940	131	—	131	—	Juli.....	264	76	340	1
					Augusti.....	250	76	326	1
1941	233	14	247	—	September...	259	75	334	1
1942	270	76	346	22 ¹	Oktober.....	267	72	339	70
1943	209	53	262	65 ¹	November...	274	65	339	78
1944	267	75	342	74 ¹	December....	285	67	352	82

¹ Medeltal för de 8 månader, under vilka musikerhjälparbeten förekommo.

är något avkortad. Det bör observeras, att de i kommissionens regi utförda arbetena i största utsträckning bedrivs på ackord och att de angivna dagsinkomsterna inkludera utbetalda ackordsöverskott. Vid bedömande av de i denna och andra tabeller angivna medeldagsförtjänsterna för olika grupper av arbeten torde även beaktas, att variationer i grundpenningen för tidlönsarbete föreligga mellan olika orter och tidsperioder ävensom att omfattningen av ackordsarbetet varierar.

Antalet under år 1944 utförda dagsverken uppgick till 412 725 mot 489 366 under föregående år.

I antalet arbetslösa, sysselsatta vid arbeten i kommissionens regi, inräknas även de arbetslösa, tillhörande intellektuella m. fl. yrken, vilka sysselsätts vid de fr. o. m. 1934 i form av statligt reservarbete anordnade arkivarbetena. Från och med april 1942 ingå här i även arbetslösa musiker, som erhållit musikerhjälp. Antalet personer, sysselsatta vid *statliga arkiv- och musikerhjälp-arbeten* under åren 1935—1944 framgår av *tab. 19*.

Siffrorna avse endast svenska arkivarbetare, resp. musiker, ej de flyktingar, som under året hjälpts genom placering i arkivarbeten (assistentarbeten) samt musikerhjälp.

Arbetslösa sysselsattes vidare förutom vid statliga även vid statskommunala arkivarbeten. I genomsnitt voro under 1944 75 arbetslösa sysselsatta vid sistnämnda slag av arbeten.

För hjälpperioden oktober 1944—april 1945 ha ansökningar om musikerhjälp från 148 musikerorganisationer handlagts, varav 115 bifallits; 109 av organisationerna ha utnyttjat det erhållna tillståndet. Till följd av bl. a. bristande tillgång på vissa slag av instrumentalister ha några organisationers ansökningar ej kunnat beaktas.

Musikerorganisationer, som under senare delen av 1944 bedrivit denna form av arbetslöshetshjälp, ha varit verksamma inom 34 städer och 25 lands-

kommuner, köpingar och municipalsamhällen. Hos dessa organisationer ha under perioden intill den 1 januari 1945 sysselsatts 77 svenska musiker, förutom ett antal danskar, norrmän och balter. Av de musikerhjälpade voro de flesta hemmahörande i Stockholm och Göteborg. Flertalet trakterade violin (34); närmast i ordningen kom violoncell (14), klarinett (9), piano (8) och kontrabas (3). Samtliga utövade aktiv musik såsom orkestermedlemmar, instruktörer eller dirigenter; praktiskt taget samtliga sysselsattes dessutom med att meddela undervisning åt orkestermedlemmar och skolorungdom på de orter där de placerats, och många utnyttjades för notskrivning.

För att bispringa ett 25-tal musiker, huvudsakligen danskar, som icke kunnat beredas musikerhjälp under sommaren, anordnades i samverkan med musikaliska akademien en s. k. notskrivningscentral i Uppsala, vid vilken omkring 4 800 sidor notskrift utfördes.

Avlöningen vid arkivarbetena utgick tidigare helt enligt reservarbetslönesystemet. Från och med den 1 juli 1941 utgår avlöningen i form av en för olika orter varierande veckolön, vars storlek bestämmes med hänsyn till den ortsgrupp, vartill orten hänföres.

Den inom respektive ortsgrupper gällande veckolönen för arbetslösa, som sysselsättas vid arkivarbeten eller erhålla musikerhjälp, har sedan den 18 oktober 1942 utgått inom resp. ortsgrupper med följande belopp per vecka.

Ortsgrupp	Kronor	Ortsgrupp	Kronor
A	45: 15	F	59: 15
B	47: 95	G	65: 45
C	50: 40	H	71: 40
D	54: 40	I	74: 90
E	55: 30		

Arkivarbetare och musiker, som hänvisats till arbetsplatser utom hemorten (interlokalt hänvisad) och som är familjeförsörjare, är berättigad att under vistelse på arbetsplatsen behålla den för hans hemort fastställda arbetslönen, varjämte den hemmavarande familjen efter behovsprövning kan tillerkännas hyreshjälp.

På grund av de genom bostadsknappheten särskilt höga hyrorna i vissa städer ha interlokalt hänvisade personer berättigats att uppbära ett hyresbidrag om högst 20 kr. per månad för tiden till och med 1944. Därefter har ett hyresbidrag om 30 kr. per månad i allmänhet medgivits interlokalt hänvisade, oavsett hänvisningsort.

Statliga beredskapsarbeten i annan myndighets än kommissionens regi. Statliga beredskapsarbeten bedrevos under 1944 förutom i kommissionens även i väg- och vattenbyggnadsstyrelsens regi. Dessutom bedrevs ett arbete i järnvägsstyrelsens regi. Kostnaderna för dessa beredskapsarbeten uppgingo till 41 738 312 kronor, därav statshidrag 38 296 892 kronor. Bilaga 8 utvisar, hur dessa kostnader fördelade sig länsvis. Närmare 60 procent av kostnaderna kommo på Västernorrlands län. Samtliga dessa arbeten finnas upptagna i bilaga 3. I *bilaga 5* meddelas uppgifter om kostnader och dagsverken för under

Tab. 20. Antal arbetslösa sysselsatta vid statliga beredskapsarbeten i annan myndighets än arbetsmarknadskommissionens regi åren 1938—1944.

Års-medeltal	Hela antalet	därav hänvisade från			1944	Hela antalet	därav hänvisade från		
		Göteb. o. Bohus län (utom Gbgs stad)	Väster-norr-lands län	Övriga län			Göteb. o. Bohus län (utom Gbgs stad)	Väster-norr-lands län	Övriga län
1938.....	663	363	231	69	Januari.....	1 486	374	886	226
					Februari.....	2 110	469	1 319	322
1939.....	1 392	357	669	366	Mars.....	2 644	481	1 717	446
					April.....	3 170	580	1 980	610
1940.....	898	435	369	94	Maj.....	3 236	596	2 046	594
					Juni.....	2 603	655	1 588	360
1941.....	1 495	760	461	274	Juli.....	2 176	657	1 205	314
					Augusti.....	1 930	659	999	272
1942.....	1 074	483	366	225	September....	1 858	629	943	286
1943.....	1 066	380	493	193	Oktober.....	1 752	596	848	308
					November....	1 799	551	946	302
1944.....	2 231	562	1 292	377	December.....	2 005	500	1 023	482

1944 avslutade statliga beredskapsarbeten i annan myndighets än kommissionens regi. (Samtliga arbeten bedrivna av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.)

I tab. 20 lämnas uppgifter om antalet under åren 1938—1944 vid statliga beredskapsarbeten i annan myndighets än kommissionens regi sysselsatta hänvisade arbetslösa. Av tabellen framgår, att under 1944 i medeltal 2 231 arbetslösa voro sysselsatta vid dessa arbeten. Av de sysselsatta voro 1 292 eller 57,9 procent hemmahörande i Västernorrlands län. Från Göteborgs och Bohus län utom Göteborg voro 562 personer eller omkring en fjärdedel. Av samtliga sysselsatta voro 88,5 procent hänvisade från landskommuner; 90,7 procent voro försörjningspliktiga. Vid september månads utgång kunde av samtliga sysselsatta 75,8 procent utnyttja sin ordinarie bostad (dagkolonister).

Medeldagsförtjänsterna (inklusive indextillägg och semesterersättning) för vid statliga beredskapsarbeten i väg- och vattenbyggnadsstyrelsens regi sysselsatta hänvisade arbetslösa under tiden juli 1940—december 1944 framgå av tab. 21.

Vid en jämförelse med motsvarande uppgifter för kommissionens arbeten bör beaktas, att de i väg- och vattenbyggnadsstyrelsens regi utförda arbetena närmast äro jämförbara med kommissionens vägarbeten och att arbetsstyrkorna i väsentligt större utsträckning än vid arbeten i kommissionens regi bestå av folk från orten, s. k. dagkolonister. I fråga om sociala förmåner gäller detsamma som vid kommissionens arbeten.

Statskommunal beredskapsarbeten. En förteckning över de beredskapsarbeten, som under 1944 beviljats för utförande i kommunal regi, återfinnes i bilaga 6. Kostnaderna uppgingo till 18 020 168 kr., varav 8 528 984 kr. ut-

Tab. 21. Medeldagsförtjänster vid statliga beredskapsarbeten i väg- och vattenbyggnadsstyrelsens regi juli 1940—december 1944. Kronor per 8-timmars dagsverke.

Månad	1940	1941	1942	1943	1944
Januari.....	—	10: 24	11: 76	13: 06	14: 32
Februari	—	10: 55	12: 28	13: 66	14: 48
Mars	—	10: 84	12: 51	14: 41	14: 64
April	—	11: 28	12: 99	14: 42	15: 12
Maj	—	11: 80	13: 54	14: 44	15: 20
Juni.....	—	12: 25	13: 25	14: 34	15: 20
Juli.	10: 91	12: 24	13: 30	14: 39	15: 20
Augusti	11: 14	12: 10	13: 65	14: 43	14: 96
September	11: 17	12: 60	13: 54	14: 77	14: 40
Oktober	10: 71	12: 31	13: 85	14: 86	14: 72
November	10: 82	12: 37	13: 43	14: 71	14: 56
December.....	10: 23	12: 57	13: 46	14: 26	15: 04

gjorde statsbidrag. Kostnadernas fördelning på de olika länen framgår av bilaga 8. Denna utvisar, att hälften av kostnaderna kom på Stockholms stad och ungefär en fjärdedel på Västernorrlands län. I *bilaga 7* meddelas uppgifter om kostnader och antal dagsverken för under 1944 avslutade statskommunala beredskapsarbeten.

Antalet vid statskommunala beredskapsarbeten sysselsatta arbetslösa under åren 1938—1944 framgår av *tab. 22*. Under år 1944 sysselsattes vid dessa arbeten i medeltal 1 246 arbetslösa. Av hela antalet sysselsatta voro 64,4 procent hänvisade från städer; 96,7 procent voro försörjningspliktiga. Antalet kommuner, som under 1944 hade arbetslösa sysselsatta vid statskommunala beredskapsarbeten, uppgick i medeltal till 38, därav 17 städer och 21 landskommuner.

I *tab. 23* redovisas medeldagsförtjänster per 8 timmars dagsverke för vid statskommunala beredskapsarbeten sysselsatta under varje månad åren 1943

Tab. 22. Antal arbetslösa sysselsatta vid statskommunala beredskapsarbeten åren 1938—1944.

Års-medeltal	Hänvisade från		Hela antalet	Därav från städer %	1944	Hänvisade från		Hela antalet	Därav från städer %
	städer	landsbygd				städer	landsbygd		
1938	191	408	599	31·9	Januari.....	651	304	955	68·2
					Februari.....	955	409	1 364	70·0
1939	261	543	804	32·5	Mars	1 136	376	1 512	75·1
					April	1 133	546	1 679	67·5
1940	154	243	397	38·8	Maj	1 015	576	1 591	63·8
					Juni.....	897	544	1 441	62·2
1941	900	207	1 107	81·8	Juli	719	462	1 181	60·9
					Augusti.....	657	435	1 092	60·2
1942	1 131	216	1 347	84·0	September	617	442	1 059	58·3
					Oktober	585	404	989	59·2
1943	701	112	813	86·2	November	625	405	1 030	60·7
1944	802	444	1 246	64·4	December	632	424	1 056	59·8

**Tab. 23. Medeldagsförtjänster vid statskommunala beredskapsarbeten åren 1943 och 1944.
Kronor per 8-timmars dagsverke.**

M å n a d	Stockholm med förorter, Göteborg och Malmö		Övriga städer		Landsbygd		Hela riket	
	1943	1944	1943	1944	1943	1944	1943	1944
Januari	20: 54	19: 84	15: 99	17: 00	12: 68	14: 00	18: 92	18: 12
Februari	18: 29	19: 24	14: 69	15: 50	13: 14	14: 17	16: 81	16: 46
Mars	20: 13	19: 86	15: 39	16: 10	13: 69	14: 01	18: 36	17: 18
April	20: 32	19: 97	17: 84	16: 45	13: 78	13: 56	19: 19	16: 87
Maj	19: 48	21: 15	15: 38	16: 83	13: 99	14: 45	18: 25	17: 59
Juni	20: 01	21: 77	17: 37	16: 54	13: 78	14: 54	19: 08	17: 68
Juli	20: 07	21: 57	17: 32	16: 69	14: 25	14: 72	19: 46	17: 63
Augusti	20: 31	21: 98	14: 84	17: 34	12: 07	14: 64	19: 24	17: 80
September	20: 13	22: 09	16: 64	18: 86	11: 61	15: 57	19: 37	18: 74
Oktober	20: 18	21: 93	16: 03	15: 94	12: 27	15: 28	19: 15	17: 46
November	21: 33	21: 87	14: 77	17: 06	13: 16	13: 81	20: 11	17: 99
December	22: 54	21: 94	18: 37	16: 20	12: 66	15: 99	21: 20	18: 07

och 1944. I densamma ha arbeten belägna i Stockholm med förorter, Göteborg och Malmö samt övriga städer resp. på landsbygden redovisats vart för sig.

*Statskommunala reservarbeten.*¹ Efter 1939 ha arbetslöshetskommittéerna (arbetslöshetsnämnderna) endast i ringa utsträckning sökt statsbidrag till statskommunala reservarbeten.

Dylika arbeten anordnas numera endast för mindre konkurrensduglig arbetskraft. De beräknade kostnaderna för under år 1944 beviljade statskommunala reservarbeten utgjorde 567 300 kr. mot 551 306 kr. föregående år. Av beloppet utgjorde 330 700 kr. arbetskostnader och 236 600 kr. övriga kostnader.

I tab. 24 meddelas uppgifter om vid statskommunala reservarbeten sysselsatta arbetslösa under åren 1935—1944. I genomsnitt sysselsattes under 1944

**Tab. 24. Antal arbetslösa sysselsatta vid statskommunala reservarbeten
(inkl. statskommunala arkivarbeten) åren 1935—1944.**

Årsmedeltal	Städer	Lands- bygd	Hela riket	Därav i städer %	1944	Städer	Lands- bygd	Hela riket	Därav i städer %
1935	3 859	5 716	9 575	40·3	Januari.....	123	3	126	97·6
1936	2 188	2 403	4 591	47·7	Februari	135	17	152	88·8
1937	1 114	975	2 089	53·3	Mars	139	23	162	85·8
					April	140	31	171	81·9
1938	663	645	1 308	50·7	Maj	163	31	194	84·0
1939	414	426	840	49·3	Juni	174	19	193	90·2
1940	106	114	220	48·2	Juli	157	28	185	84·9
					Augusti.....	152	18	170	89·4
1941	81	68	149	54·4	September ..	166	16	182	91·2
1942	143	34	177	80·8	Oktober	172	20	192	89·6
1943	109	25	134	81·3	November ..	134	28	162	82·7
					December....	121	13	134	90·3
1944	148	21	169	87·6					

¹ Statskommunala arkivarbeten, se sid. 54.

**Tab. 25. Medeldagsförtjänster vid statskommunala reservarbeten åren 1942—1944.
Kronor per 8-timmars dagsverke.**

Månad	Städer			Landsbygd			Hela riket		
	1942	1943	1944	1942	1943	1944	1942	1943	1944
Januari	8: 15	8: 30	9: 38	7: 33	8: 78	8: 51	8: 09	8: 39	9: 31
Februari	8: 11	9: 26	9: 42	7: 17	9: 08	8: 71	7: 93	9: 22	9: 07
Mars	7: 90	9: 80	9: 54	7: 83	9: 48	8: 70	7: 87	9: 68	9: 17
April	8: 02	10: 31	9: 14	8: 03	9: 34	8: 74	8: 03	10: 04	8: 96
Maj	8: 95	10: 58	9: 33	8: 64	8: 50	9: 81	8: 85	10: 00	9: 50
Juni	9: 34	10: 30	9: 65	7: 55	8: 59	9: 72	8: 97	9: 81	9: 66
Juli	9: 05	10: 63	10: 08	8: 10	8: 66	8: 73	8: 81	10: 07	9: 66
Augusti	9: 33	10: 63	10: 59	8: 38	9: 36	8: 28	9: 05	10: 25	10: 15
September	10: 18	9: 74	10: 33	8: 65	9: 40	8: 25	9: 65	9: 63	10: 01
Oktober	9: 38	9: 84	10: 75	8: 11	9: 13	8: 57	8: 94	9: 59	10: 39
November	9: 94	9: 78	10: 97	8: 78	9: 40	8: 62	9: 45	9: 61	10: 53
December	9: 21	8: 69	11: 97	8: 69	9: 13	12: 66	8: 92	8: 93	12: 13

endast 169 arbetslösa vid dessa arbeten. Av arbetarna voro 87,6 procent hänvisade från städer; 60,4 procent voro försörjningspliktiga. Antalet kommuner, som under år 1944 hade arbetslösa sysselsatta vid statskommunala reservarbeten, uppgick i medeltal till 6, därav 4 städer och 2 landskommuner. Medeldagsförtjänsterna vid de statskommunala reservarbetena under åren 1942—1944 redovisas i tab. 25.

Kommunala hjälparbeten utan statsbidrag. Antalet arbetslösa, sysselsatta vid kommunala hjälparbeten utan statsbidrag åren 1935—1944, framgår av tab. 26. Vid dylika arbeten sysselsattes under 1944 i genomsnitt 680 arbetslösa. Av de sysselsatta voro 47,0 procent hemmahörande i städer; 83,3 procent voro försörjningspliktiga.

Sammanfattande uppgifter lämnas i tab. 27 om *arbetslinjens* omfattning under varje månad åren 1935—1944 och i tab. 28 om dess omfattning inom olika geografiska områden under samma år. Av samtliga arbetslösa, som er-

Tab. 26. Antal arbetslösa sysselsatta vid kommunala hjälparbeten utan statsbidrag åren 1935—1944.

Årsmedeltal	Städer	Lands- bygd	Hela riket	1 9 4 4	Städer	Lands- bygd	Hela riket
1935	913	2 529	3 442	Januari	372	484	856
1936	1 023	1 384	2 407	Februari	601	673	1 274
1937	990	537	1 527	Mars	647	610	1 257
1938	928	590	1 518	April	510	406	916
1939	867	883	1 750	Maj	304	370	674
1940	691	371	1 062	Juni	214	344	558
				Juli	140	245	385
1941	782	524	1 306	Augusti	99	189	288
1942	297	179	476	September	120	193	313
1943	167	108	275	Oktober	159	272	431
				November	292	271	563
1944	320	360	680	December	381	266	647

Tab. 27. Arbetslinjens omfattning åren 1935—1944.

Månad	Antal sysselsatta									
	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941	1942	1943	1944
<i>Statliga arbeten</i>										
Januari	19 190	11 348	7 818	2 806	2 894	2 285	2 995	3 880	2 552	2 927
Februari	19 232	11 088	7 862	3 004	3 134	1 963	3 402	4 473	3 024	3 628
Mars	19 392	10 171	6 740	2 856	2 884	1 640	3 454	4 154	3 076	4 180
April	17 345	9 140	5 659	2 282	2 489	1 366	4 223	3 469	2 710	4 757
Maj	18 878	10 578	4 147	2 709	2 903	1 458	5 326	3 528	2 522	5 092
Juni	20 398	10 453	3 510	2 565	3 418	1 497	6 610	3 414	2 483	4 661
Juli	18 215	9 299	3 027	2 416	3 267	1 727	6 438	3 310	2 329	4 218
Augusti	16 288	8 184	2 680	2 523	3 267	2 303	5 484	3 120	2 248	3 929
September	14 356	7 479	2 302	2 537	2 868	2 639	4 031	2 772	2 218	3 682
Oktober	13 320	7 001	2 139	2 647	2 865	2 775	3 424	2 533	2 231	3 381
November	13 181	7 424	2 444	2 635	2 664	2 862	3 228	2 326	2 415	3 207
December	11 389	6 648	2 212	2 386	2 180	2 218	2 929	2 252	2 307	3 393
<i>Statskommunala arbeten</i>										
Januari	12 221	6 417	3 047	1 727	1 699	1 047	472	1 981	886	1 081
Februari	12 662	6 209	3 132	1 828	2 055	878	635	2 096	954	1 516
Mars	12 851	5 865	3 005	2 089	2 271	648	878	2 185	1 162	1 674
April	11 780	5 631	2 775	2 318	2 084	540	1 121	1 987	1 067	1 850
Maj	10 843	5 655	2 242	2 253	1 974	742	1 240	1 623	1 066	1 785
Juni	10 168	4 940	2 017	2 216	1 833	732	1 294	1 452	1 006	1 634
Juli	9 132	4 223	1 643	1 951	1 535	515	1 570	1 319	955	1 366
Augusti	8 325	3 438	1 394	1 821	1 359	513	1 487	1 238	908	1 262
September	7 232	3 302	1 387	1 808	1 358	436	1 416	1 223	890	1 241
Oktober	6 626	3 181	1 449	1 832	1 220	459	1 478	1 137	886	1 181
November	6 845	3 090	1 476	1 654	1 279	503	1 689	1 078	792	1 192
December	6 207	3 134	1 507	1 385	1 070	394	1 784	966	787	1 190
<i>Kommunala arbeten</i>										
Januari	5 318	3 885	2 885	1 993	2 992	1 335	2 035	1 028	324	856
Februari	5 543	3 709	2 751	2 167	3 488	1 404	2 371	963	474	1 274
Mars	4 674	3 468	2 276	2 064	3 139	1 386	2 238	791	364	1 257
April	3 455	2 672	1 790	1 648	2 360	1 041	1 773	671	357	916
Maj	2 813	2 164	1 417	1 337	1 489	724	1 395	477	263	674
Juni	2 697	1 929	1 098	1 092	1 347	589	1 094	409	187	558
Juli	2 200	1 734	863	1 077	1 015	661	847	281	202	385
Augusti	2 551	1 673	832	965	896	669	818	220	186	288
September	2 759	1 575	875	980	844	814	815	209	158	313
Oktober	2 833	1 702	989	1 188	964	1 021	652	231	143	431
November	3 301	2 220	1 285	1 672	1 192	1 575	801	244	262	563
December	3 154	2 152	1 268	2 027	1 277	1 523	830	189	376	647
<i>Summa</i>										
Januari	36 729	21 650	13 750	6 526	7 585	4 667	5 502	6 889	3 762	4 864
Februari	37 437	21 006	13 745	6 999	8 677	4 245	6 408	7 532	4 452	6 418
Mars	36 917	19 504	12 021	7 009	8 294	3 674	6 570	7 130	4 602	7 111
April	32 580	17 443	10 224	6 248	6 933	2 947	7 117	6 127	4 134	7 523
Maj	32 534	18 397	7 806	6 299	6 366	2 924	7 961	5 628	3 851	7 551
Juni	33 263	17 322	6 625	5 873	6 598	2 818	8 998	5 275	3 676	6 853
Juli	29 547	15 256	5 533	5 444	5 817	2 903	8 855	4 910	3 486	5 969
Augusti	27 164	13 295	4 906	5 309	5 522	3 485	7 789	4 578	3 342	5 479
September	24 347	12 356	4 564	5 325	5 070	3 889	6 262	4 204	3 266	5 236
Oktober	22 779	11 884	4 577	5 667	5 049	4 255	5 554	3 901	3 260	4 993
November	23 327	12 734	5 205	5 961	5 135	4 940	5 718	3 648	3 469	4 962
December	20 750	11 934	4 987	5 798	4 527	4 135	5 543	3 407	3 470	5 230

Tab. 28. Arbetslinjens omfattning inom olika geografiska områden
åren 1935—1944.

Å r M å n a d	Antal hjälpta				Hjälpta i % av hjälpsökande			
	Stor- städer	Övriga städer	Lands- bygd	Hela riket	Stor- städer	Övriga städer	Lands- bygd	Hela riket
Årsmedeltal.								
1935.....	3 639	6 229	19 913	29 781	35·7	50·2	51·1	48·4
1936.....	2 283	4 052	9 730	16 065	32·5	45·7	49·4	45·1
1937.....	1 392	2 609	3 828	7 829	33·2	43·0	48·2	43·0
1938.....	686	2 063	3 289	6 038	20·9	38·5	43·6	37·3
1939.....	456	1 659	4 183	6 298	17·6	38·7	39·2	35·9
1940.....	531	1 023	2 186	3 740	9·7	31·8	46·9	28·0
1941.....	1 735	1 833	3 288	6 856	17·3	36·8	45·7	30·9
1942.....	1 775	1 062	2 433	5 270	32·5	39·9	58·3	42·8
1943.....	1 374	551	1 806	3 731	46·8	40·6	65·5	52·7
1944.....	1 207	1 070	3 739	6 016	43·3	49·0	59·5	53·5
1944								
Januari	1 194	1 013	2 657	4 864	25·5	26·1	36·5	30·7
Februari	1 374	1 507	3 537	6 418	25·9	34·7	44·8	36·6
Mars	1 485	1 705	3 921	7 111	31·9	43·8	45·2	41·2
April	1 503	1 589	4 431	7 523	41·3	56·5	48·1	48·0
Maj	1 480	1 219	4 852	7 551	59·1	69·0	64·5	64·0
Juni.....	1 316	1 022	4 485	6 853	71·7	75·9	80·5	78·0
Juli	1 140	824	4 005	5 969	73·8	78·7	84·8	81·6
Augusti	950	735	3 794	5 479	70·7	76·1	84·7	80·7
September	948	719	3 569	5 236	62·6	66·4	84·4	76·7
Oktober	1 014	717	3 262	4 993	55·4	56·8	74·1	66·6
November	1 025	843	3 094	4 962	50·5	49·1	62·8	57·2
December	1 022	952	3 256	5 230	40·4	46·1	50·5	47·4

hållit hjälp i form av arbete, voro under 1944 i medeltal 65,2 procent sysselsatta vid statliga arbeten, 23,5 procent vid statskommunala arbeten och 11,3 procent vid kommunala arbeten utan statsbidrag. Av hela antalet hjälpsökande voro under 1944 i medeltal 53,5 procent hjälpta enligt arbetslinjen mot 52,7 procent föregående år. I storstäderna voro 43,3 procent hjälpta enligt denna hjälpform mot 49,0 respektive 59,5 procent i övriga städer och landskommuner.

En jämförelse mellan *hänvisningsförhållandena* under 1944 vid olika slag av arbeten lämnar följande resultat.

	I % av samtliga hänvisade inom resp. arbetsformer voro i medeltal		
	från städer	från lands- kommuner	försörjnings- pliktiga
Statliga arbeten			
i arbetsmarknadskommissionens regi	44·4	55·6	66·2
i väg- och vattenbyggnadsstyrelsens regi.....	11·5	88·5	90·7
Statskommunala beredskapsarbeten	64·4	35·6	96·7
Statskommunala reservarbeten	87·6	12·4	60·4
Kommunala hjälparbeten utan statsbidrag.....	47·0	53·0	83·3

Av dem som hänvisats till beredskapsarbeten kunde en ganska stor del utföra arbetet som dagkolonister (se s. 52 och 56). Vid utgången av sep-

tember 1944 voro sålunda vid arbetsmarknadskommissionens arbeten 54,4 procent och vid arbeten i väg- och vattenbyggnadsstyrelsens regi 75,1 procent dagkolonister.

I *bilaga 9* återgives en sammanställning per den 31 december 1944 av statliga och statskommunala beredskapsarbeten, som antingen slutförts under 1944 eller den 31 december voro under utförande eller beslutade men ej påbörjade.

Understödslinjen.

Dagunderstöd. De dagunderstödsbelopp, som utgingo i början av 1944, voro fastställda den 1 april 1942 och beräknade på grundval av levnadskostnadsindex under första kvartalet 1942. Med hänsyn till den ökning i levnadskostnaderna, som inträtt sedan dess, hemställde kommissionen i skrivelse den 8 februari, att Kungl. Maj:t ville bemyndiga kommissionen att snarast möjligt fastställa de maximibelopp för dagunderstöd, som framgå av nedanstående sammanställning. Framställningen bifölls av Kungl. Maj:t den 10 mars 1944.

Ortsgrupp	Man och hustru	Ensam person över 18 år	Ensam person 16—17 år	Barn under 16 år		Man, hustru o. 3 barn	Man, hustru o. 6 barn
I	4: —	2: 50	1: 50	0: 85	0: 80	6: 55	8: 95
II	4: 25	2: 75	1: 75	1: 05	0: 80	7: 40	9: 80
III	4: 50	3: —	2: —	1: 25	0: 80	8: 25	10: 65

Dagunderstödsverksamhetens omfattning under åren 1935—1944 framgår av *tab. 29*, vari angivits dels det genomsnittliga antalet dels det högsta antalet kommuner, som under respektive år bedrivit sådan verksamhet, samt av *tab. 30*, vari lämnas uppgifter om antalet dagunderstödda arbetslösa under samma tioårsperiod. I denna redovisning har hänsyn icke tagits till dag-

Tab. 29. Antal kommuner, som bedrivit dagunderstödsverksamhet resp. hyreshjälpsverksamhet under åren 1935—1944.

Årsmedeltal	Dagunderstödsverksamhet		Högsta antalet kommuner, som bedrivit dagunderstödsverksamhet under resp. år	Hyreshjälpsverksamhet		Högsta antalet kommuner, som bedrivit hyreshjälpsverksamhet under resp. år
	Hela antalet	därav städer		Hela antalet	därav städer	
1935.....	47	14	114	19	10	45
1936.....	34	12	86	15	8	36
1937.....	23	8	54	11	5	28
1938.....	27	10	54	14	6	28
1939.....	35	10	81	13	7	30
1940.....	29	12	50	13	7	22
1941.....	45	20	81	27	15	43
1942.....	37	15	68	23	12	42
1943.....	21	10	33	16	10	25
1944.....	26	12	53	18	11	37

Tab. 30. Antal dagunderstödda (ej kursdeltagare) åren 1935—1944.

Årsmedeltal	Städer	Lands- bygd	Hela riket	1944	Städer	Lands- bygd	Hela riket
1935	4 213	2 376	6 589	Januari.....	2 944	2 069	5 013
1936	2 759	1 951	4 710	Februari.....	3 575	1 638	5 213
1937	1 263	1 008	2 271	Mars.....	3 163	1 766	4 929
1938	1 190	1 180	2 370	April.....	1 967	1 562	3 529
1939	1 232	1 653	2 885	Maj.....	731	395	1 126
1940	3 036	728	3 764	Juni.....	314	39	353
1941	7 268	1 463	8 731	Juli.....	244	3	247
1942	2 864	664	3 528	Augusti.....	201	9	210
1943	1 103	233	1 336	September.....	311	6	317
1944	1 299	649	1 948	Oktober.....	448	8	456
				November.....	514	27	541
				December.....	1 178	269	1 447

understödda deltagare i beredskapskurser eller i av arbetslöshetskommittéer anordnade andra kurser.

Av tabellerna framgår, att dagunderstödsverksamheten under år 1944 varit av något större omfattning än föregående år, som emellertid utvisade bottenrekord för tioårsperioden. Verksamheten var till största delen lokaliserad till de större städerna samt till kommuner i Västernorrlands samt Göteborgs och Bohus län. De höga siffrorna i början av året falla huvudsakligen på dessa län. Av samtliga dagunderstödda voro 66,7 procent hemmahörande i städer; 72,0 procent voro familjeförsörjare.

I genomsnitt för hela riket uppgick under år 1944 understödet till 4 kr. 18 öre per dag och understödstagare mot 3 kr. 79 öre föregående år.

Hyreshjälp. Antalet kommuner, som bedrivit hyreshjälpsverksamhet under åren 1935—1944, framgår av tab 29, i vilken årsmedeltalet resp. högsta antalet kommuner resp. år finnas angivna. Antalet arbetslösa, som erhållit hyreshjälp under åren 1941—1944, redovisas i tab. 31.

Tab. 31. Antal arbetslösa, som erhållit hyreshjälp åren 1941—1944.

Månad	Hela antalet				Därav städer			
	1941	1942	1943	1944	1941	1942	1943	1944
Januari.....	8 456	7 383	2 579	3 910	7 726	6 688	2 475	3 143
Februari.....	11 857	8 589	2 413	4 128	10 856	7 706	2 249	3 463
Mars.....	12 315	7 622	1 989	3 763	11 096	6 721	1 814	3 107
April.....	11 635	5 835	1 490	2 595	10 025	5 066	1 365	2 011
Maj.....	9 523	2 559	1 081	1 267	8 193	2 298	1 063	996
Juni.....	6 511	1 003	490	411	5 995	940	487	384
Juli.....	3 723	627	330	285	3 512	609	327	285
Augusti.....	2 552	613	242	205	2 423	595	240	205
September.....	2 673	566	303	328	2 566	556	301	328
Oktober.....	2 434	707	513	462	2 327	686	510	462
November.....	2 844	917	1 028	548	2 725	888	1 014	548
December.....	4 740	1 662	2 105	1 123	4 460	1 610	1 935	1 069
Årsmedeltal	6 605	3 174	1 213	1 585	5 992	2 864	1 148	1 333

Tab. 32. Antal arbetslösa som erhållit kommunalt understöd åren 1935—1944.

Årsmedeltal	Städer	Lands- bygd	Hela riket	1944	Städer	Lands- bygd	Hela riket
1935	2 348	1 175	3 523	Januari	180	77	257
1936	2 506	664	3 170	Februari	193	77	270
1937	2 060	322	2 382	Mars	116	98	214
1938	2 054	198	2 252	April	87	77	164
1939	1 300	246	1 546	Maj	41	34	75
1940	1 417	133	1 550	Juni	20	18	38
				Juli	16	2	18
1941	321	173	494	Augusti	12	2	14
1942	163	75	238	September	20	4	24
1943	59	21	80	Oktober	25	4	29
				November	39	24	63
1944	70	38	108	December	91	43	134

Det sedan den 1 juli 1941 försöksvis tillämpade systemet med hyreshjälp till familjeförsörjare, som hänvisats till beredskapsarbete på sådant avstånd från hemorten, att det förhindrar användandet av familjebostaden, har även tillämpats under 1944. Tillstånd för kommun att utgiva hyreshjälp till beredskapsarbetare avser dock endast arbetare sysselsatta vid viss, i delgivningsbrev eller eljest av kommissionen angiven arbetsplats. Sådant medgivande lämnades under 1944 liksom föregående år till städerna Stockholm, Solna, Göteborg och Mölndal. Tillståndet var begränsat till arbetsplatser med en timlön av omkring 1 krona eller därunder.

Kommunalt understöd. Antalet genom kommunal understödsverksamhet (sålunda utan statsbidrag) hjälpta under åren 1935—1944 anges i tab. 32. Av tabellen framgår, att dylik understödsverksamhet under år 1944 liksom

Tab. 33. Den statliga och statsunderstödda utbildningshjälpens omfattning åren 1935—1944. Årsmedeltal.

År	Antal del- tagare i frivillig arbetstjänst	Antal syssel- satta i ungdoms- reservarbeten	Antal kursdel- tagare ¹	Summa
1935.....	769	92	801	1 662
1936.....	364	250	306	920
1937.....	210	75	17	302
1938.....	170	35	36	241
1939.....	132	39	65	236
1940.....	50	6	390	446
1941.....	62	—	845	907
1942.....	² 63	—	558	589
1943.....	—	—	280	280
1944.....	—	—	271	271

¹ Här ingå endast kursdeltagare, som åtnjutit statlig arbetslöshetshjälp. Elever vid verkstadsskolor för arbetslös ungdom ingå sålunda ej och av eleverna vid beredskapskurser endast de, som åtnjöt dagunderstöd eller bidrag till inackorderingskostnaderna. — ² Medeltal för januari—juni.

Tab. 34. Understödslinjens omfattning åren 1935—1944.

Månad	Antal understödstagare ¹									
	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941	1942	1943	1944
<i>Dagunderstöd.</i>										
Januari	17 849	11 824	5 497	4 752	6 254	3 301	14 980	10 050	3 052	5 383
Februari	19 350	14 131	6 130	4 996	7 090	3 465	18 335	11 058	2 663	5 646
Mars	17 999	13 823	5 849	4 707	7 204	3 538	18 343	9 423	2 261	5 372
April	13 503	10 104	3 606	3 282	5 970	2 692	16 191	6 372	1 802	3 930
Maj	5 038	3 181	1 506	1 418	2 505	1 481	11 731	2 657	1 293	1 429
Juni	497	567	140	858	566	1 347	7 528	1 494	779	618
Juli	774	45	—	267	34	1 533	4 893	1 250	597	450
Augusti	509	33	—	313	32	2 124	4 123	1 184	508	387
September	381	—	—	353	26	3 289	3 971	1 188	502	465
Oktober	997	172	167	1 115	871	6 241	3 145	991	771	620
November	3 653	1 998	1 300	2 194	1 842	9 009	3 920	1 244	1 585	718
December	8 039	4 241	3 266	4 614	2 960	11 515	7 746	2 116	3 583	1 620
<i>Kommunalt understöd.</i>										
Januari	5 959	4 799	3 433	3 297	3 053	2 085	1 021	696	180	257
Februari	5 134	5 393	3 119	3 580	2 958	2 582	911	564	136	270
Mars	4 153	4 744	2 584	3 027	2 505	2 814	801	424	91	214
April	3 730	4 350	2 375	2 635	2 023	1 397	674	231	75	164
Maj	2 875	2 566	2 252	2 100	1 127	921	503	116	57	75
Juni	1 943	1 828	1 854	1 807	839	1 057	294	66	38	38
Juli	1 631	1 569	1 630	1 807	776	1 379	199	50	27	18
Augusti	1 991	1 758	1 488	1 446	596	1 867	191	40	22	14
September	2 342	2 108	1 719	1 415	783	1 807	180	34	28	24
Oktober	3 769	2 667	2 239	1 379	834	817	206	39	35	29
November	4 309	2 816	2 826	1 925	1 366	839	363	55	58	63
December	4 439	3 441	3 064	2 611	1 688	1 034	583	538	217	134
<i>Summa.</i>										
Januari	23 808	16 623	8 930	8 049	9 307	5 386	16 001	10 746	3 232	5 640
Februari	24 484	19 524	9 249	8 576	10 048	6 047	19 246	11 622	2 799	5 916
Mars	22 152	18 567	8 433	7 734	9 709	6 352	19 144	9 847	2 352	5 586
April	17 233	14 454	5 981	5 917	7 993	4 089	16 865	6 603	1 877	4 094
Maj	7 913	5 747	3 758	3 518	3 632	2 402	12 234	2 773	1 350	1 504
Juni	2 440	2 395	1 994	2 665	1 405	2 404	7 822	1 560	817	656
Juli	2 405	1 614	1 630	2 074	810	2 912	5 092	1 300	624	468
Augusti	2 500	1 791	1 488	1 759	628	3 991	4 314	1 224	530	401
September	2 723	2 108	1 719	1 768	809	5 096	4 151	1 222	530	489
Oktober	4 766	2 839	2 406	2 494	1 705	7 058	3 351	1 030	806	649
November	7 962	4 814	4 126	4 119	3 208	9 848	4 283	1 299	1 643	781
December	12 478	7 682	6 330	7 225	4 648	12 549	8 329	2 654	3 800	1 754

¹ Kursdeltagare medräknade.

under 1943 bedrivits i mycket obetydlig omfattning. I medeltal åtnjöto under året 108 arbetslösa kommunalt understöd mot 80 föregående år.

Utbildningshjälp. Av deltagarna i kommissionens beredskapskurser för verkstadsindustrin, för vilka kurser särskild redogörelse tidigare lämnats (jfr s. 32 ff.), voro ett flertal anmälda hos arbetslöshetsnämnd och åtnjöto hjälp i form av dagunderstöd, eller bidrag till inackorderingskostnader. Enligt arbetslöshetsnämndernas rapporter åtnjöto i genomsnitt per månad 271 kursdeltagare sådan hjälp.

Till följd av det ringa antalet hjälpsökande i ungdomsåldrarna har kommissionen under året icke bedrivit någon verksamhet i form av frivillig arbetstjänst eller ungdomsreservarbeten.

Kursverksamheten för arbetslösa hade under 1944 mycket begränsad omfattning. Den bedrevs mestadels i form av kurser anordnade av A. B. F. och understödda av kommissionen. Ett 50-tal arbetslösa sjömän i Göteborg och Norrköping bereddes sålunda tillfälle att delta i för dem särskilt avpassade kurser. Härutöver bedrevos genom A. B. F. på olika orter i landet diverse kurser i teoretiska ämnen. Till kostnaderna för arbetslösa personers deltagande i Folkuniversitetets kursverksamhet i Stockholm, Göteborg, Uppsala och Lund har även under året statsbidrag utgått. Två snickerikurser voro genom vederbörande arbetslöshetsnämnd anordnade i Njurunda för 30 arbetslösa.

En speciell form av kursverksamhet har bedrivits av föreningen Bohus stickning. Genom dessa kurser har sysselsättning beretts hustrur och döttrar till arbetslösa stenhuggare inom Bohusläns stendistrikt. Dessa kvinnor ha på så sätt kunnat medverka till att förbättra stenhuggarfamiljernas ekonomiska ställning. Under året pågingo 3 dylika kurser med sammanlagt ett 50-tal deltagare.

I *tab. 33* lämnas en sammanställning av den statliga och statsunderstödda utbildningshjälpens omfattning åren 1934—1944.

Sammanfattande uppgifter rörande understödslinjen återfinnas i *tab. 34*. Denna tabell omfattar (i olikhet mot *tab. 30*) även antalet understödda personer, som erhållit dagunderstöd i samband med kursverksamhet. Av samtliga arbetslösa, som erhållit hjälp enligt understödslinjen, åtnjöto under 1944 i medeltal 95,4 procent dagunderstöd och 4,6 procent kommunalt understöd utan statsbidrag.

Hjälperksamhetens totala omfattning.

En översikt över totalantalet statligt och kommunalt hjälpta åren 1935—1944 lämnas i *tab. 35*. Under år 1944 åtnjöto i medeltal 74,1 procent av samtliga hjälpsökande arbetslöshetshjälp. Av dessa åtnjöto 53,4 procent hjälp enligt arbetslinjen, 18,3 procent enligt understödslinjen och 2,4 procent erhöilo utbildningshjälp. Den förstnämnda procentsiffran är den högsta, som hittills förekommit för denna hjälpform.

Tab. 35. Totalantalet statligt och kommunalt hjälpta åren 1935—1944.

År Månad	Antal hjälpta				Hjälpta i % av hjälpsökande			
	Arbetslinjen	Understödslinjen	Utbildningshjälp	Summa	Arbetslinjen	Understödslinjen	Utbildningshjälp	Summa
Årsmedeltal.								
1935.....	29 781	10 112	1 740	41 633	48·4	16·4	2·8	67·6
1936.....	16 065	7 880	961	24 906	45·1	22·1	2·7	69·9
1937.....	7 829	4 653	318	12 800	43·0	25·6	1·7	70·3
1938.....	6 038	4 622	264	10 924	37·3	28·6	1·6	67·5
1939.....	6 297	4 431	252	10 980	35·9	25·2	1·4	62·5
1940.....	3 740	5 314	449	9 503	28·0	39·7	3·4	71·1
1941.....	6 856	9 225	907	16 988	30·9	41·5	4·1	76·5
1942.....	5 270	3 766	589	9 625	42·8	30·6	4·8	78·2
1943.....	3 731	1 416	280	5 427	52·7	20·0	4·0	76·7
1944.....	6 016	2 057	271	8 344	53·4	18·3	2·4	74·1
1944								
Januari	4 864	5 270	370	10 504	30·7	33·3	2·3	66·3
Februari.....	6 418	5 483	433	12 334	36·6	31·2	2·5	70·3
Mars	7 111	5 143	443	12 697	41·2	29·8	2·5	73·5
April	7 523	3 693	401	11 617	48·0	23·6	2·6	74·2
Maj	7 551	1 201	303	9 055	64·0	10·2	2·6	76·8
Juni	6 853	391	265	7 509	78·0	4·4	3·0	85·4
Juli	5 969	265	203	6 437	81·6	3·6	2·8	88·0
Augusti	5 479	224	177	5 880	80·7	3·3	2·6	86·6
September	5 236	341	148	5 725	76·7	5·0	2·1	83·8
Oktober	4 993	485	164	5 642	66·6	6·5	2·2	75·3
November	4 962	604	177	5 743	57·2	7·0	2·0	66·2
December	5 230	1 581	173	6 984	47·3	14·3	1·6	63·2

En summarisk redovisning av kostnaderna för hjälpverksamheten under såväl budgetåret 1943/44 som kalenderåret 1944 återfinnes i *bilagorna 10* och *11*.

Statliga stenbeställningar.

I *tab. 36* lämnas uppgift å antalet under varje månad 1944 med gatstens-tillverkning för statens räkning sysselsatta arbetare. Av uppgifterna framgår, att under året i medeltal 917 stenhuggare och dagsverkare varit sysselsatta. Av dessa utgjordes 89 av genom länsarbetsnämnderna anvisad fullgod arbetskraft. Vidare framgår, att det genom Kungl. Maj:ts beslut den 28 augusti 1942 fixerade maximiantalet 950 man, icke tangerats förrän i december månad.

Då det visat sig, att den verkliga sysselsättningen vid varje tillfälle på grund av bl. a. sjukdom och avgång av olika orsaker ganska väsentligt understiger det antal, för vilket sysselsättningsmedgivanden lämnats, har det ansetts möjligt att lämna sysselsättningsstillstånd för ett större antal än 950 utan att inhämta Kungl. Maj:ts särskilda medgivande härtill. En närmare redogörelse härför har lämnats i föregående årsberättelse. Sålunda har sys-

Tab. 36. Vid statliga stenbeställningar under år 1944 sysselsatta arbetare.

Månad 1944	Göteborgs och Bohus län	Blekinge län	Hallands län	Kalmar län	Samtliga län	
					Hela antalet	därav dagsverkare
Januari	723	117	—	37	877	105
Februari	732	126	—	38	896	103
Mars	753	131	—	39	923	105
April	773	119	—	44	936	113
Maj	763	113	1	42	919	108
Juni	765	123	1	42	931	107
Juli	743	98	—	42	883	105
Augusti	765	108	—	44	917	115
September	766	112	—	42	920	115
Oktober	770	100	—	43	913	109
November	792	109	—	44	945	118
December	794	112	—	44	950	115
Årsmedeltal	762	114	.	42	918	110
Därav arbetare anvisade av länsarbetsnämnd (fullgod arbetskraft)	67	—	—	22	89	70

selsättningstillstånden för årets olika månader varierat mellan 980 och 1 022. Årsmedeltalet utgör 1 000.

Under 1944 ha nya anställningsmedgivanden lämnats för 129 man. Av dessa utgjordes emellertid 26 av sådana personer, som tidigare arbetat inom gatstensindustrin, men för vilka sysselsättningstillstånden återkallats efter längre tids bortovaro från arbetet på grund av sjukdom eller andra orsaker. Således har nyanställning i egentlig mening medgivits för 103. Medgivande om anställning har lämnats endast i de fall, då den företagna undersökningen visat, att vederbörande till följd av sjukdom, ålder eller tungt vägan- de familjeskäl ej synes ha haft möjlighet att antaga arbete utom hemorten eller annat tillgängligt arbete inom densamma. Under året ha något över 300 ansökningar om nyanställning eller återanställning behandlats. Inkomna ansökningar under 1943 utgjorde cirka 500, varav 276 bifölls.

Orsaken till att under 1944 alltså ett stort antal välgrundade ansökningar inkommit, torde vara bl. a., att en hel del stenhuggare, som under senare åren varit sysselsatta i anläggningsarbeten av olika slag, på grund av tilltagande ålder och med tiden försämrade fysiska förutsättningar ej längre kunnat antaga arbete på annan ort. En annan bidragande orsak synes vara den minskade omfattningen av befästringsarbeten. Många stenarbetare, som under normala förhållanden med hänsyn till ålder och hälsotillstånd med fullt fog kunnat göra anspråk på arbete i hemorten, antogo dock på sin tid hänvisning till befästringsarbeten.

Samtidigt som nya sysselsättningstillstånd meddelats, ha en del tidigare lämnade återkallats. Detta har möjliggjorts genom den kontinuerliga avgång, som skett på grund av dödsfall, varaktig sjukdom, hög ålder, övergång till annat arbete och andra orsaker. Sålunda ha under året sammanlagt 150 sysselsättningstillstånd återkallats. Av dessa belöpte sig 50 på Hal-

Tab. 37. Tillverkningen av sten för statens räkning under år 1944.

Månad 1944 Län	Smågatsten		Storgatsten		Summa 1 000-tal kr.
	Kvantitet 1 000-tal st.	Värde 1 000-tal kr.	Kvantitet 1 000-tal st.	Värde 1 000-tal kr.	
Januari.....	1 942	93	352	95	188
Februari.....	2 290	110	383	103	213
Mars.....	2 493	120	496	133	253
April.....	1 652	80	485	130	210
Maj.....	2 225	107	489	132	239
Juni.....	1 977	95	365	98	193
Juli.....	1 441	69	304	82	151
Augusti.....	2 442	118	525	141	259
September.....	2 349	113	507	137	250
Oktober.....	2 961	142	429	115	257
November.....	2 747	133	467	126	259
December.....	2 155	107	503	139	246
Summa	26 674	1 287	5 305	1 481	2 718
Därav					
Göteborgs o. Bohus län ..	25 051	1 205	4 763	1 281	2 486
Blekinge län	729	37	360	100	137
Hallands »	6	.	—	—	.
Kalmar »	888	45	182	50	95

lands län. Skandinaviska Granitaktiebolaget har under 1944 ej bedrivit någon gatstenstillverkning för statens räkning inom nämnda län, varför hela det antal, för vilket bolaget erhållit sysselsättningsmedgivande inom detta län, avförts vid årsskiftet 1943—1944.

Omfattningen av stentillverkningen för statens räkning under år 1944 framgår av tab. 37.

Årskostnadsbidrag.

Från och med år 1941 utgår statsbidrag till kommunernas kostnader för arbetslöshetshjälp — förutom engångsbidrag till vissa beredskaps- och reservarbeten (arbetsbidrag) — i form av s. k. årskostnadsbidrag. I redogörelsen för kommissionens verksamhet för år 1942 har närmare redogjorts för hur detta bidrag beräknas. Bidragssystemet tillämpas alltså endast försöksvis.

I tab. 38 redovisas de totala belopp, som utgått i årskostnadsbidrag till kommunernas arbetslöshetskostnader för åren 1941—1943.

Antalet kommuner, som erhållit årskostnadsbidrag för dessa år, redovisas i efterföljande sammanställning, fördelade efter bidragsprocent.

Statsbidrag i % av årskostnaden	Göteborgs och Bohus län			Västernorrlands län			Övriga län			Summa		
	1941	1942	1943	1941	1942	1943	1941	1942	1943	1941	1942	1943
20	15	17	18	9	10	18	85	74	66	109	101	102
21—30	1	2	1	2	3	3	1	—	—	4	5	4
31—40	7	2	1	2	3	1	—	—	—	9	5	2
41—50	—	—	—	3	—	—	—	—	—	3	—	—
51—60	2	—	1	2	—	—	—	—	—	4	—	1
61—70	—	1	—	3	1	—	—	—	—	3	2	—
71—75	—	—	—	2	—	—	—	—	—	2	—	—
Summa	25	22	21	23	17	22	86	74	66	134	113	109

Endast inom Göteborgs och Bohus samt Västernorrlands län förekom under 1943 högre bidragsprocent än 20. Bro kommun i det förstnämnda länet erhöll 55 procent i årskostnadsbidrag.

Tab. 38. Årskostnadsbidrag åren 1941—1943. Kronor.

L ä n	1941	1942	1943
Stockholms stad.....	942 352	555 533	356 496
Stockholms	119 086	85 208	32 829
Uppsala	12 645	11 292	5 624
Södermanlands.....	8 587	2 021	2 023
Östergötlands	71 160	48 825	20 323
Jönköpings.....	10 969	6 647	4 865
Kronobergs	1 849	2 260	33
Kalmar.....	10 003	10 293	6 516
Gotlands.....	3 853	4 404	4 373
Blekinge	513	117	223
Kristianstads.....	5	—	—
Malmö stad.....	251 742	140 214	50 524
Malmöhus i övrigt	109 818	77 958	35 655
Hallands.....	4 121	11 368	4 657
Göteborgs stad	972 953	471 813	235 730
Göteborgs och Bohus i övrigt	117 226	89 738	74 798
Älvsborgs	10 612	7 208	2 426
Skaraborgs.....	197	270	401
Värmlands.....	28 778	23 092	15 831
Örebro	24 876	8 680	16 103
Västmanlands.....	2 348	2 300	2 300
Kopparbergs	—	—	—
Gävleborgs.....	32 500	19 720	11 881
Västernorrlands	684 926	208 075	132 734
Jämtlands	3 185	4 608	3 671
Västerbottens	6 374	4 144	2 521
Norrbottens.....	6 837	3 649	4 064
Summa	3 437 515	1 799 437	1 026 604

G. Värnpliktshjälp.

Krigsfamiljebidrag.

Genom förordning den 15 juni 1944 (nr 322) har viss ändring vidtagits i 20 § krigsfamiljebidragsförordningen (nr 521/1942 med ändring nr 125/1943). Ändringen innebär, att anställning såsom officer, underofficer eller underbefäl i krigsmaktens reserver, såsom i fredstid konstituerad landstormsofficer eller såsom i fredstid till officers tjänsteställning konstituerad (förordnad) medlem av frivilliga automobilkåren likställes med sådan av värnpliktig fullgjord beredskapstjänstgöring, som berättigar till hemortslön, resp. till hemortslön med förhöjt dagsbelopp.

Ändrade bestämmelser ha vidare meddelats angående familjebidrag åt värnpliktiga med flera, vilka drabbats av kroppsskada. Dessa ändringar ha meddelats dels i förordningen den 30 juni 1944 (nr 456) angående ändring i vissa delar av förordningen den 28 juni 1941 (nr 591) om familjebidrag åt värnpliktiga med flera, vilka drabbats av kroppsskada, dels i kungörelsen den 30 juni 1944 (nr 457) med vissa bestämmelser angående tillämpningen av nyssnämnda förordning den 28 juni 1941.

Genom dessa ändringar, som trädde i kraft den 1 juli 1944, har förordningens tillämplighetsområde utvidgats till att omfatta ytterligare personalgrupper. Medan förut familjebidrag endast kunde utgå till den, vars kroppsskada ådragits tidigast den 17 april 1940, då den äldsta krigsfamiljebidragsförordningen, 1940 års förordning, trädde i kraft, kan familjebidrag numera beviljas den, vars kroppsskada ådragits, efter det att förstärkt försvarsberedskap infördes den 3 september 1939. Den invaliditetsgrad, vid vilken familjebidrag kan utgå, har sänkts så, att familjebidrag kan utgå redan då arbetsförmågan är nedsatt med minst en tredjedel, medan familjebidrag tidigare endast kunde utgå, då arbetsförmågan var nedsatt med minst hälften. Den bestämmelse, enligt vilken den som åtnjöt livränta endast kunde erhålla familjepénning, har upphävts. Enligt ett nytt stadgande kan efterlevande till kroppsskadad erhålla familjepénning jämsides med efterlevandelivränta.

I anslutning till de nya bestämmelserna om familjebidrag åt värnpliktiga med flera, vilka drabbats av kroppsskada, har arbetsmarknadskommissionen i egenskap av tillsynsmyndighet utfärdat anvisningar rörande de nya bestämmelsernas tillämpning.

Enligt krigsfamiljebidragsförordningen äger kommissionen medgiva, att med i förordningen omförd familjemedlem må jämställas annan den värnpliktige närstående person. Framställning om dylikt medgivande göres av vederbörande familjebidragsnämnd. Vägrar familjebidragsnämnden göra framställning, kan den värnpliktige eller den närstående själv göra framställning till kommissionen. Under år 1944 ha från familjebidragsnämnderna inkommit 1 489 dylika framställningar, av vilka 1 150 bifallits och 339 avslagits. Av värnpliktiga och dem närstående ha gjorts 59 framställningar, av vilka 18 bifallits, medan 41 lämnats utan bifall.

Utan kommissionens medgivande må näringsbidrag för nedlagd rörelse,

tillhopa med familjepenning och bostadsbidrag, icke överstiga 300 kronor för månad. Framställningar om sådant medgivande ha gjorts i 216 fall. Av de gjorda framställningarna ha 195 bifallits, medan 21 avslagits.

Därest familjebidragsnämnd beslutar att nedsätta eller indraga familjebidrag, enär giltig anledning icke ansetts föreligga för familjemedlem att lämna innehavd arbetsanställning, skall familjebidragsnämndens beslut underställas kommissionen. Dylika underställningar ha ägt rum i 33 fall. I 29 fall ha de underställda besluten fastställts, medan 4 beslut upphävts.

Kungl. Maj:t har lämnat kommissionen bemyndigande att medgiva, att ansökningar om retroaktiv hemortslön, hemortslön för tjänstgöring under tiden 1 januari 1941—30 juni 1942, må upptagas till prövning utan hinder av att ansökningen icke inkommit i rätt tid, d. v. s. före utgången av år 1942. Under år 1944 ha inkommit 80 framställningar om dylikt medgivande, av vilka 40 bifallits och 40 lämnats utan bifall.

Den genom rikets landshövdingar sedan den 1 juli 1941 med anlitande av särskilda statsmedel bedrivna hjälpverksamheten till förmån för de till militärtjänst inkallades familjer har fortsatt under år 1944 efter samma riktlinjer som tidigare. Verksamheten avser att lämna hjälp i de fall, då sådan är erforderlig men icke kan beredas inom ramen för krigsfamiljebidragsförfattningarna. Inberäknat en särskild julutdelning, som i främsta rummet avsåg bidrag till familjer med minderåriga barn, utanordnades av kommissionen till landshövdingarna för denna hjälpverksamhet under år 1944 ett sammanlagt belopp av 719 520 kronor. Föregående år utgjorde motsvarande belopp 717 254 kronor.

Värnpliktslån.

För värnpliktslåneverksamheten ha under år 1944 gällt samma författningsbestämmelser som under år 1943.

Sedan värnpliktslåneverksamheten började hösten 1940 och till och med december månad 1944 ha inkommit sammanlagt 23 516 ansökningar om värnpliktslån, gällande ett belopp av 36 237 596 kronor.

Genom värnpliktslånenämndernas beslut ha 8 424 ansökningar, gällande 13 301 563 kronor, helt eller delvis bifallits, varvid ett belopp av 6 092 089 kronor beviljats. 15 065 ansökningar, gällande 22 894 960 kronor, ha helt avslagits. Vid årets utgång förelågo 27 icke slutprövade låneansökningar, gällande ett belopp av 41 073 kronor.

Genom arbetsmarknadskommissionens t. o. m. den 31 december 1944 meddelade beslut i underställnings- och besvärssärenden har antalet av värnpliktslånenämnderna beviljade lån ökats med 315 (beviljat belopp 497 690 kronor). I 57 fall, där värnpliktslånenämnderna beviljat tillhopa 138 673 kronor, har kommissionen, efter underställning, upphävt värnpliktslånenämndernas beslut.

Av de beviljade lånen ha t. o. m. utgången av december månad 1944 31 lån på grund av olika omständigheter måst helt eller delvis avskrivas. I 21 fall är avskrivningen en följd av att låntagaren avlidit och i övriga fall av att

låntagaren råkat på obestånd. Ifrågavarande 31 lån ha ursprungligen gällt en sammanlagd lånesumma av 23 845 kronor. Det avskrivna beloppet är dock lägre; det exakta beloppet kan icke angivas på grund av att avskrivningarnas storlek i vissa fall är beroende på ackordsförhandlingar.

Enligt uppgift från statskontoret hade den 30 juni 1944 av de utbetalade lånebeloppen återbetalats 2 228 948 kronor.

Beträffande omfattningen av värnpliktslåneverksamheten under år 1944 må följande nämnas.

Under året ha av värnpliktslånenämnderna beviljats 303 lån å sammanlagt 258 329 kronor. Dessa fördela sig med avseende å lånebeloppens storlek enligt följande sammanställning.

Lånebelopp kronor	Antal lån
200—500	127
501—1 000.....	129
1 001—1 500.....	15
1 501—2 000.....	19
2 001—2 500.....	4
2 501—3 000.....	4
3 001—3 500.....	1
3 501—4 000.....	3
4 001—4 500.....	—
4 501—5 000.....	1
Summa 303	

Hela antalet under året till kommissionen inkomna ärenden angående beviljande av värnpliktslån uppgick till 228. Av dessa jämte från föregående år balanserade 7 ärenden avgjorde kommissionen före december månads utgång 226, varav 49 avsågo av värnpliktslånenämnder underställda beslut och 177 av lånesökande ingivna besvär. I fråga om underställda beslut upphävde kommissionen i ett fall värnpliktslånenämndens beslut angående lån å 1 000 kronor. I anledning av anförda besvär beviljades 14 lån å tillsammans 19 050 kronor.

Av under år 1944 till kommissionen inkomna 21 ärenden angående ändring i tidigare fastställda lånevillkor ha under samma tid 20 avgjorts.

Anstånd med erläggande av amortering, innebärande ändring i amorteringsplanen, har under 1944 beviljats av värnpliktslånenämnderna i 268 fall och av kommissionen i egenskap av lånebeviljande myndighet i 12 fall. Motsvarande antal avslagna anståndsansökningar var 22 resp. 1. Kommissionen har dessutom i två fall efter av låntagarna anförda besvär bifallit av värnpliktslånenämnderna avslagna ansökningar om anstånd. Dessutom ha länsstyrelserna i ett betydande antal fall beviljat kortvariga anstånd med erläggande av förfallna amorteringar.

Skatteanstånd och militär moratorielagstiftning.

Förordningen den 9 juni 1944 (nr 283) angående indrivning av utskylder hos värnpliktiga m. fl. — skatteanståndsförordningen — vilken trädde i kraft

den 1 juli 1944, har ersatt förordningen den 17 november 1939 (nr 810/1939 med ändring nr 988/1941) med särskilda bestämmelser angående indrivning av utskylder hos vissa skattskyldiga ävensom lagen den 30 december 1941 (nr 989) angående undantag i vissa fall från stadgande om uttagande av avgift för indrivning av kommunalutskylder. I motsats till motsvarande äldre bestämmelser gäller skatteanståndsförordningen jämväl i fredstid. Medan de äldre bestämmelserna endast voro tillämpliga å värnpliktiga, är skatteanståndsförordningen tillämplig jämväl å vissa andra personalgrupper, vilka ha sin huvudsakliga bärgning av civilt yrke. Anstånd kunde tidigare avse utskylder, som förfallit under militärtjänstgöringen eller inom två månader därefter, men kan numera beviljas för utskylder, som förfalla under tiden tre månader före — tre månader efter militärtjänstgöringen. Beviljat anstånd gäller intill dess den värnpliktige tre — tidigare två — månader i en följd varit fri från tjänstgöringen. I motsats till vad tidigare var fallet, är anstånd beroende på behovsprövning.

Till fullgörande av föreskrift i skatteanståndsförordningen har kommissionen, i samråd med riksräkenskapsverket, fastställt formulär och utfärdat anvisningar rörande förordningens tillämpning.

De tidigare i skilda författningar meddelade bestämmelserna till skydd för värnpliktiga m. fl. i fråga om hyres- och bostadsrätt, avbetalningsköp samt utmätning och konkurs ha ersatts av föreskrifter i förordningen den 26 maj 1944 (nr 245) — militära moratorieförordningen — angående tillämpningen av moratorielagen å värnpliktiga m. fl. Ehuru militära moratorieförordningen icke direkt ålägger kommissionen eller familjebidragsnämnderna några uppgifter, har kommissionen för att underlätta erforderliga upplysningar om det skydd, som förordningen medför, i cirkulär till familjebidragsnämnderna lämnat en redogörelse för förordningens innebörd. Samtidigt har kommissionen meddelat föreskrifter angående fullgörandet av den vid förordningens tillkomst förutsatta skyldigheten för familjebidragsnämnderna att till avbetalningssäljare och utmätningsman lämna uppgift om inkallads tjänstgöringstid.

Bilaga 1.

U p p g i f t e r

rörande vissa arbetslöshetsförhållanden enligt kommunernas rapporter till statens arbetsmarknadskommission för den 31 december åren 1943 och 1944.

A. Länsfördelning.

L ä n	Inväna- antal	Antal rapporte- rande kommuner		Rapporterat antal hjälp- sökande		Antal hjälp- sökande per 1 000 invånare		Antal hjälp- ta	D ä r a v			
		1/1 1944	31/12 1943	31/12 1944	31/12 1943	31/12 1944	31/12 1943		31/12 1944	arbets- linjen	under- stöds- linjen	utbild- nings- hjälp
			31/12 1943	31/12 1944	31/12 1943	31/12 1944	31/12 1943		31/12 1944			
Stockholms stad	634 179	1	1	1 857	1 434	2.9	2.3	1 188	810	348	30	
Stockholms ...	125 485	13	9	235	116	1.9	0.9	88	56	29	3	
Uppsala	56 816	3	2	40	60	0.7	1.1	28	27	—	1	
Södermanlands	29 471	2	2	18	106	0.6	3.6	70	69	—	1	
Östergötlands.	130 704	2	3	172	192	1.3	1.5	125	63	62	—	
Jönköpings...	68 031	4	3	72	90	1.1	1.3	78	67	—	11	
Kronobergs...	22 381	3	2	15	8	0.7	0.4	8	8	—	—	
Kalmar	49 067	2	4	74	143	1.5	2.9	76	72	—	4	
Gotlands	15 261	2	2	81	76	5.3	5.0	42	39	—	3	
Blekinge	78 112	13	15	193	178	2.5	2.3	155	155	—	—	
Kristianstads .	26 996	2	1	48	12	1.8	0.4	8	8	—	—	
Malmö stad ..	163 116	1	1	473	269	2.9	1.6	197	43	148	6	
Malmöhus län i övrigt	155 767	9	9	598	256	3.8	1.6	147	48	97	2	
Hallands	53 639	3	5	67	93	1.2	1.7	71	58	3	10	
Göteborgs stad	290 494	1	1	1 502	827	5.2	2.8	704	169	501	34	
Göteborgs och Bohus län i övrigt	134 803	33	36	1 305	1 113	9.7	8.3	785	702	80	3	
Älvsborgs	124 200	8	11	195	135	1.6	1.1	78	68	5	5	
Skaraborgs ...	43 463	6	4	106	26	2.4	0.6	18	2	15	1	
Värmlands ...	113 663	13	15	678	441	5.4	3.9	265	229	28	8	
Örebro	62 739	2	1	254	143	4.0	2.3	97	78	10	9	
Västmanlands.	42 707	1	1	2	7	0.0	0.2	—	—	—	—	
Kopparbergs..	46 822	3	4	48	41	1.0	0.9	10	9	—	1	
Gävleborgs ...	109 115	7	10	116	270	1.1	2.5	142	141	—	1	
Västernorr- lands	225 436	35	43	3 065	2 571	13.6	11.4	1 790	1 555	202	33	
Jämtlands	24 684	2	2	4	34	0.2	1.4	11	11	—	—	
Västerbottens.	104 040	6	11	137	478	1.3	4.6	143	140	—	3	
Norrbottens ..	183 515	10	20	321	1 925	1.7	10.5	660	603	53	4	
Hela riket	3 114 706	187	218	11 676	11 044	8.7	8.5	6 984	5 230	1 581	173	

B. Kommunfördelning.

* anger att kommunen icke stått i rapportförbindelse med kommissionen för ifrågavarande månad.

K o m m u n	Invånar- antal	Rapporterat antal hjälp- sökande		Antal hjälp- sökande per 1 000 invånare		Antal hjälppta	D ä r a v		
		^{31/12} 1944	^{31/12} 1943	^{31/12} 1944	^{31/12} 1943		arbets- linjen	under- stöds- linjen	utbild- nings- hjälp
<i>Stockholms stad . . .</i>	634 179	1 857	1 434	2.9	2.3	1 188	81	348	30
<i>Stockholms län.</i>									
Norrtälje	5 531	1	*	0.2	—	—	—	—	—
Solna	30 300	90	62	3.0	2.0	47	26	19	2
Sundbyberg	12 499	2	13	0.2	1.0	12	4	8	—
Bo	3 356	20	*	6.0	—	—	—	—	—
Edebo	1 495	1	—	0.7	—	—	—	—	—
Huddinge	15 411	17	4	1.1	0.3	4	4	—	—
Häverö	4 991	3	—	0.6	—	—	—	—	—
Järfälla	3 957	1	9	0.3	2.3	4	3	—	1
Nacka	10 847	23	17	2.1	1.6	10	8	2	—
Saltsjöbadens kpg	3 517	1	1	0.3	0.3	1	1	—	—
Sollentuna kpg	14 359	4	1	0.3	0.1	1	1	—	—
Spånga	12 340	70	8	5.7	0.6	8	8	—	—
Täby	6 882	2	1	0.3	0.1	1	1	—	—
Summa	125 485	235	116	1.9	0.9	88	56	29	3
<i>Uppsala län.</i>									
Enköping	6 912	1	—	0.1	—	—	—	—	—
Uppsala	41 779	28	41	0.7	1.0	26	25	—	1
Älvkarleby	8 125	11	19	1.4	2.3	2	2	—	—
Summa	56 816	40	60	0.7	1.1	28	27	—	1
<i>Södermanlands län.</i>									
Nyköping	14 876	13	1	0.9	0.1	1	1	—	—
Nikolai	5 968	*	105	—	17.6	69	68	—	1
Västra Vingåker	8 627	5	—	0.6	—	—	—	—	—
Summa	29 471	18	106	0.6	3.6	70	69	—	1
<i>Östergötlands län.</i>									
Linköping	45 664	48	25	1.1	0.5	20	10	10	—
Norrköping	73 564	124	163	1.7	2.2	103	53	50	—
Motala lk.	11 476	*	4	—	0.3	2	—	2	—
Summa	130 704	172	192	1.3	1.5	125	63	62	—
<i>Jönköpings län.</i>									
Huskvarna	10 130	—	3	—	0.3	2	1	—	1
Jönköping	38 510	67	86	1.7	2.2	75	65	—	10
Nässjö	10 990	1	—	0.1	—	—	—	—	—
Vetlanda	4 373	1	1	0.2	0.2	1	1	—	—
Norra Hammars kpg	4 028	3	—	0.7	—	—	—	—	—
Summa	68 031	72	90	1.1	1.3	78	67	—	11
<i>Kronobergs län.</i>									
Växjö	16 587	11	2	0.7	0.1	2	2	—	—

K o m m u n	Invånar- antal	Rapporterat antal hjälp- sökande		Antal hjälp- sökande per 1 000 invånare		Antal hjälp- ta	D ä r a v		
		^{1/1}	^{31/12}	^{31/12}	^{31/12}		arbets- linjen	under- stöds- linjen	utbild- nings- hjälp
		1944	1943	1944	1943	1944			
Hovmantorp	1 857	1	—	0.5	—	—	—	—	—
Södra Sandsjö	2 227	3	—	1.3	—	—	—	—	—
Åseda kpg.....	1 710	*	6	—	3.5	6	6	—	—
Summa	22 381	15	8	0.7	0.4	8	8	—	—
<i>Kalmar län.</i>									
Kalmar	23 324	67	72	2.9	3.1	48	45	—	3
Nybro	5 682	7	*	1.2	—	—	—	—	—
Västervik.....	13 149	*	54	—	4.1	16	16	—	—
Gamleby	3 063	*	1	—	0.3	—	—	—	—
Misterhult	3 849	*	16	—	4.2	12	11	—	1
Summa	49 067	74	143	1.5	2.9	76	72	—	4
<i>Gotlands län.</i>									
Visby	13 216	75	70	5.7	5.3	37	34	—	3
Slite kpg	2 045	6	6	2.9	2.9	5	5	—	—
Summa	15 261	81	76	5.3	5.0	42	39	—	3
<i>Blekinge län.</i>									
Karlshamn	10 109	10	9	1.0	0.9	2	2	—	—
Karlskrona	32 467	38	66	1.2	2.0	61	61	—	—
Asarum	7 194	21	19	2.9	2.6	18	18	—	—
Backaryd	1 935	*	1	—	0.5	1	1	—	—
Eringsboda	1 865	2	10	1.1	5.4	10	10	—	—
Hasslö	1 490	15	6	10.1	4.0	6	6	—	—
Hällaryd	2 567	19	15	7.4	5.8	5	5	—	—
Jämshög	3 647	*	1	—	0.3	1	1	—	—
Listerby	1 830	11	4	6.0	2.2	4	4	—	—
Mörnum	4 154	33	16	7.9	3.9	16	16	—	—
Sillhövda	1 972	2	2	1.0	1.0	2	2	—	—
Sturkö	1 672	26	19	15.6	11.4	19	19	—	—
Tjurkö	376	—	2	—	5.3	2	2	—	—
Torhamn	2 410	5	—	2.1	—	—	—	—	—
Tving	2 573	6	6	2.3	2.3	6	6	—	—
Äryd	1 851	5	2	2.7	1.1	2	2	—	—
Summa	78 112	193	178	2.5	2.3	155	155	—	—
<i>Kristianstads län.</i>									
Kristianstad	22 384	46	12	2.1	0.5	8	8	—	—
Gråmanstorp	4 612	2	—	0.4	—	—	—	—	—
Summa	26 996	48	12	1.8	0.4	8	8	—	—
<i>Malmö stad.....</i>	163 116	473	269	2.9	1.6	197	43	148	6
<i>Malmöhus län i övrigt.</i>									
Eslöv	6 648	16	6	2.4	0.9	5	—	5	—
Hälsingborg	64 040	381	141	5.9	2.2	88	8	78	2
Landskrona	21 978	20	9	0.9	0.4	9	9	—	—
Lund	29 849	71	21	2.4	0.7	11	2	9	—
Trelleborg	15 098	66	69	4.4	4.6	30	28	2	—
Ystad	11 826	24	3	2.0	0.3	3	—	3	—

K o m m u n	Invånar- antal	Rapporterat antal hjälp- sökande		Antal hjälp- sökande per 1 000 invånare		Antal hjälppta	D ä r a v		
		^{31/12} 1943	^{31/12} 1944	^{31/12} 1943	^{31/12} 1944		arbets- linjen	under- stöds- linjen	utbild- nings- hjälp
		1/1 1944	1943	1944	1943				
Dalby	1 747	6	5	3.4	2.9	—	—	—	—
Hällestad	805	—	1	—	1.2	1	1	—	—
Kävlinge	2 754	9	1	3.3	0.4	—	—	—	—
Västra Klagstorp	1 022	5	*	4.9	—	—	—	—	—
Summa	155 767	598	256	3.8	1.6	147	48	97	2
Hallands län.									
Falkenberg	7 010	5	8	0.7	1.1	8	8	—	—
Halmstad	29 411	24	12	0.8	0.4	12	2	3	7
Varberg	10 983	38	58	3.5	5.3	36	34	—	2
Enslöv	3 761	*	12	—	3.2	12	11	—	1
Slättåkra	2 474	*	3	—	1.2	3	3	—	—
Summa	53 639	67	93	1.2	1.7	71	58	3	10
Göteborgs stad	290 494	1 502	827	5.2	2.8	704	169	501	34
Göteborgs och Bohus län i övrigt.									
Lysekil	5 272	41	34	7.8	6.4	31	24	5	2
Marstrand	1 252	2	8	1.6	6.4	5	5	—	—
Mölnådal	16 707	111	56	6.6	3.4	48	41	7	—
Strömstad	2 983	16	41	5.4	13.7	24	24	—	—
Uddevalla	18 017	92	84	5.1	4.7	74	60	14	—
Askum	2 192	78	70	35.6	31.9	52	45	7	—
Backa	3 040	12	15	3.9	4.9	11	11	—	—
Bottna	457	7	4	15.3	8.8	3	3	—	—
Brastad	3 041	102	66	33.5	21.7	53	46	7	—
Bro	2 242	75	55	33.5	24.5	44	36	8	—
Bärfendal	428	12	13	28.0	30.4	9	9	—	—
Forshälla	1 630	*	1	—	0.6	1	1	—	—
Foss	4 168	20	23	4.8	5.5	18	10	8	—
Grebbestads kpg	746	4	9	5.4	12.1	1	1	—	—
Herrestad	1 159	*	4	—	3.5	1	1	—	—
Hogdal	1 207	26	33	21.5	27.3	24	24	—	—
Häby	653	*	1	—	1.5	1	1	—	—
Krokstad	1 676	*	4	—	2.4	—	—	—	—
Kungshamn	2 538	22	22	8.7	8.7	22	22	—	—
Kville	4 267	97	88	22.7	20.6	31	31	—	—
Lommeland	666	18	21	27.0	31.5	14	14	—	—
Lur	1 448	2	—	1.4	—	—	—	—	—
Lyse	2 280	55	24	24.1	10.5	20	20	—	—
Malmö	1 104	29	13	26.3	11.8	11	11	—	—
Mollösund	599	6	7	10.0	11.7	—	—	—	—
Morlanda	2 800	4	2	1.4	0.7	2	2	—	—
Näsinge	926	51	37	55.1	40.0	26	26	—	—
Partille	9 181	10	9	1.1	1.0	9	9	—	—
Skee	4 625	111	96	24.0	20.8	66	66	—	—
Skredsvik	1 409	3	6	2.1	4.3	6	6	—	—
Smögen	1 663	1	—	0.6	—	—	—	—	—
Stenkyrka	3 903	*	1	—	0.3	1	—	—	1
Svenneby	1 168	50	42	42.8	36.0	31	31	—	—
Tanum	4 541	65	58	14.3	12.8	32	32	—	—
Tjärnö	1 633	2	*	1.2	—	—	—	—	—
Tossene	4 441	159	144	35.8	32.4	113	90	23	—
Västra Frölunda	12 253	22	14	1.8	1.1	1	—	1	—
Öckerö	6 488	*	8	—	1.2	—	—	—	—
Summa	134 803	1 305	1 113	9.7	8.3	785	702	80	3

K o m m u n	Invånar- antal	Rapporterat antal hjälp- sökande		Antal hjälp- sökande per 1 000 invånare		Antal hjälp- ta	D ä r a v			
		31/12 1943	31/12 1944	31/12 1943	31/12 1944		31/12 1944	arbets- linjen	under- stöds- linjen	utbild- nings- hjälp
Älvsborgs län.										
Alingsås	10 563	5	7	0·5	0·7	—	—	—	—	
Borås	50 541	2	2	0·0	0·0	2	1	—	1	
Trollhättan	19 286	19	8	1·0	0·4	8	3	5	—	
Ulricehamn	6 499	2	*	0·3	—	—	—	—	—	
Vänernsberg	9 363	30	36	3·2	3·8	21	17	—	4	
Ämål	7 186	*	15	—	2·1	11	11	—	—	
Bengtsfors kpg	2 557	87	5	34·0	2·0	5	5	—	—	
Fuxerna	2 799	47	27	16·8	9·6	—	—	—	—	
Kinna	4 427	*	4	—	0·9	—	—	—	—	
Melleruds kpg	1 717	—	5	—	2·9	5	5	—	—	
Steneby	3 874	—	14	—	3·6	14	14	—	—	
Vassända-Naglun	5 388	3	12	0·6	2·2	12	12	—	—	
Summa	124 200	195	135	1·6	1·1	78	68	5	5	
Skaraborgs län.										
Falköping	9 328	16	1	1·7	0·1	1	—	1	—	
Hjo	2 973	10	*	3·4	—	—	—	—	—	
Lidköping	12 312	71	23	5·8	1·9	15	1	14	—	
Skövde	14 746	7	1	0·5	0·1	1	—	—	1	
Norra Kyrketorp	1 038	1	—	1·0	—	—	—	—	—	
Töreboda kpg.....	3 066	1	1	0·3	0·3	1	1	—	—	
Summa	43 463	106	26	2·4	0·6	18	2	15	1	
Värmlands län.										
Arvika	14 250	1 63	58	4·4	4·1	37	23	14	—	
Karlstad	30 688	184	99	6·0	3·2	39	36	3	—	
Alster	1 203	*	1	—	0·8	1	1	—	—	
Eda	6 132	38	23	6·2	3·8	4	2	2	—	
Forshaga kpg.....	3 974	*	5	—	1·3	5	5	—	—	
Glava	2 681	12	11	4·5	4·1	10	2	8	—	
Grava	2 592	19	—	7·3	—	—	—	—	—	
Gräsmark	2 935	3	2	1·0	0·7	2	—	—	2	
Hammarö	6 274	69	24	11·0	3·8	23	23	—	—	
Järnskog	2 488	*	1	—	0·4	1	—	—	1	
Nor	3 367	104	1	30·9	0·3	1	1	—	—	
Norra Råda	10 855	63	78	5·8	7·2	51	51	—	—	
Nyed	4 353	*	17	—	3·9	17	17	—	—	
Ransäter	5 883	75	81	12·7	13·8	37	37	—	—	
Sunne lk.	8 223	5	20	0·6	2·4	17	17	—	—	
Säffle kpg	7 765	43	20	5·5	2·6	20	14	1	5	
Summa	113 663	678	441	5·4	3·9	265	229	28	8	
Örebro län.										
Örebro	56 989	252	143	4·4	2·5	97	78	10	9	
Hällefors	5 750	2	—	0·3	—	—	—	—	—	
Summa	62 739	254	143	4·0	2·3	97	78	10	9	
Västmanlands län.										
Västerås	42 707	2	7	0·0	0·2	—	—	—	—	
Summa	42 707	2	7	0·0	0·2	—	—	—	—	

¹ Här ingå 29 arbetslösa från Arvika landskommun, som den ¹/₁ 1944 inkorporerades med Arvika stad.

K o m m u n	Invånar- antal	Rapporterat antal hjälp- sökande		Antal hjälp- sökande per 1 000 invånare		Antal hjälp- ta	D ä r a v				
		31/12 1944	31/12 1943	31/12 1944	31/12 1943		31/12 1944	31/12 1944	arbets- linjen	under- stöds- linjen	utbild- nings- hjälp- pen
<i>Kopparbergs län.</i>											
Falun	14 971	2	4	0.1	0.3	3	3	—	—	—	
Hedemora	4 458	18	6	4.0	1.3	6	6	—	—	—	
Grangärde	10 974	*	29	—	2.6	—	—	—	—	—	
Järna	7 289	*	2	—	0.3	1	—	—	—	1	
Stora Tuna	9 130	28	—	3.1	—	—	—	—	—	—	
Summa	46 822	48	41	1.0	0.9	10	9	—	—	1	
<i>Gävleborgs län.</i>											
Gävle	40 211	30	34	0.7	0.8	3	2	—	—	1	
Hudiksvall	7 502	1	25	0.1	3.3	22	22	—	—	—	
Söderhamn	9 749	40	27	4.1	2.8	11	11	—	—	—	
Arbrå	5 338	*	15	—	2.8	5	5	—	—	—	
Bollnäs lk.	10 802	*	51	—	4.7	24	24	—	—	—	
Enånger	2 537	*	10	—	3.9	—	—	—	—	—	
Hamrånge	5 022	21	8	4.2	1.6	8	8	—	—	—	
Njutånger	4 291	1	—	0.2	—	—	—	—	—	—	
Norråla	2 879	1	1	0.3	0.3	1	1	—	—	—	
Ovansjö	8 314	*	21	—	2.5	—	—	—	—	—	
Söderåla	12 470	22	78	1.8	6.3	68	68	—	—	—	
Summa	109 115	116	270	1.1	2.5	142	141	—	—	1	
<i>Västernorrlands län.</i>											
Härnösand	13 094	24	8	1.8	0.6	2	1	—	—	1	
Sundsvall	19 766	61	83	3.1	4.2	75	75	—	—	—	
Örnsköldsvik	6 050	—	4	—	0.7	—	—	—	—	—	
Alnö	5 559	178	119	32.0	21.4	51	49	—	—	2	
Anundsjö	8 397	1	11	0.1	1.3	—	—	—	—	—	
Arnäs	5 262	10	41	1.9	7.8	—	—	—	—	—	
Attmar	2 932	5	7	1.7	2.4	7	7	—	—	—	
Bjärträ	4 598	224	151	48.7	32.8	129	127	—	—	2	
Bodum	1 949	1	—	0.5	—	—	—	—	—	—	
Boteå	1 492	9	22	6.0	14.7	12	12	—	—	—	
Dal	1 182	2	29	1.7	24.5	27	27	—	—	—	
Fjällsjö	2 592	*	1	—	0.4	1	—	—	—	1	
Gideå	2 893	—	3	—	1.0	—	—	—	—	—	
Grundunda	4 261	43	126	10.1	29.6	107	107	—	—	—	
Gudmundrå	13 549	274	243	20.2	17.9	189	151	26	12	—	
Hässjö	3 882	73	111	18.8	28.6	84	51	31	2	—	
Högsjö	4 013	142	84	35.4	20.9	69	69	—	—	—	
Indal	2 329	—	4	—	1.7	4	4	—	—	—	
Liden	2 561	—	8	—	3.1	—	—	—	—	—	
Ljustorp	2 334	14	13	6.0	5.6	12	11	1	—	—	
Långsele	3 084	12	35	3.9	11.3	24	24	—	—	—	
Njurunda	11 477	144	94	12.5	8.2	78	76	—	—	2	
Nora	3 123	76	76	24.3	24.3	68	68	—	—	—	
Nätra	6 049	272	77	45.0	12.7	36	36	—	—	—	
Ramsele	4 302	—	2	—	0.5	—	—	—	—	—	
Selånger	3 659	4	10	1.1	2.7	7	7	—	—	—	
Sidensjö	2 330	1	10	0.4	4.3	6	6	—	—	—	
Sjålevad	12 300	20	18	1.6	1.5	15	15	—	—	—	
Skog	1 029	3	2	2.9	1.9	1	1	—	—	—	
Skön	13 715	403	260	29.4	19.0	205	152	50	3	—	
Sollefteå lk.	3 751	—	2	—	0.5	—	—	—	—	—	
Styrnäs	1 174	12	7	10.2	6.0	6	6	—	—	—	
Stöde	5 248	—	15	—	2.9	15	15	—	—	—	

K o m m u n	Inväna- antal	Rapporterat antal hjälp- sökande		Antal hjälp- sökande per 1 000 invånare		Antal hjälp- ta	D ä r a v		
		^{31/12}	^{31/12}	^{31/12}	^{31/12}		arbets- linjen	under- stöds- linjen	utbild- nings- hjälp
		1944	1943	1944	1943	1944			
Sånga	680	1	—	1.5	—	—	—	—	—
Säbrå	4 249	51	43	12.0	10.1	31	31	—	—
Sättna	1 927	1	17	0.5	8.8	7	7	—	—
Timrå	8 301	683	533	82.3	64.2	296	222	70	4
Torp	10 119	24	28	2.4	2.8	14	14	—	—
Torsåker	1 117	6	20	5.4	17.9	16	16	—	—
Tuna	4 325	55	66	12.7	15.3	51	49	1	1
Tynderö	1 081	7	7	6.5	6.5	7	7	—	—
Ullånger	1 754	1	—	0.6	—	—	—	—	—
Vibygggerå	1 726	*	16	—	9.3	11	11	—	—
Viksjo	1 053	—	2	—	1.9	2	2	—	—
Ytterlännäs	6 505	228	155	35.0	23.8	125	99	23	3
Ådals-Liden	2 663	—	8	—	3.0	—	—	—	—
Summa	225 486	3 065	2 571	18.6	11.4	1 790	1 555	202	33
<i>Jämtlands län.</i>									
Östersund	18 415	2	33	0.1	1.8	11	11	—	—
Ragunda	6 269	2	1	0.3	0.2	—	—	—	—
Summa	24 684	4	34	0.2	1.4	11	11	—	—
<i>Västerbottens län.</i>									
Skellefteå	11 000	38	48	3.5	4.4	18	18	—	—
Bureå	5 742	12	14	2.1	2.4	—	—	—	—
Byske	9 680	17	65	1.8	6.7	—	—	—	—
Degerfors	9 812	*	16	—	1.6	—	—	—	—
Dorotea	5 921	—	1	—	0.2	—	—	—	—
Holmsund	4 829	*	51	—	10.6	32	32	—	—
Hörnefors	3 913	16	40	4.1	10.2	39	39	—	—
Skellefteå lk.	25 178	53	80	2.1	3.2	37	37	—	—
Tärna	2 152	*	124	—	57.6	—	—	—	—
Umeå lk.	14 711	1	4	0.1	0.3	4	1	—	3
Vilhelmina	11 102	*	35	—	3.2	13	13	—	—
Summa	104 040	137	478	1.3	4.6	143	140	—	3
<i>Norrbottens län.</i>									
Boden	9 761	2	31	0.2	3.2	3	—	3	—
Luleå	15 952	126	109	7.9	6.8	43	34	9	—
Piteå	4 694	*	22	—	4.7	1	—	—	1
Gällivare	21 661	2	86	0.1	4.0	37	30	6	1
Hietaniemi	2 653	*	72	—	27.1	19	19	—	—
Hortlax	4 498	2	115	0.4	25.6	57	57	—	—
Jukkasjärvi	18 432	97	111	5.3	6.0	82	65	17	—
Karl-Gustav	3 543	*	23	—	6.5	—	—	—	—
Korpilombolo	3 603	*	4	—	1.1	—	—	—	—
Nederkalix	14 811	71	255	4.8	17.2	176	176	—	—
Nederluleå	11 122	—	117	—	10.5	46	46	—	—
Nedertorneå	4 593	*	41	—	8.9	7	—	6	1
Norrjärden	4 845	*	22	—	4.5	22	22	—	—
Piteå lk.	14 039	2	133	0.1	9.5	20	20	—	—
Råneå	9 076	*	136	—	15.0	17	5	12	—
Töre	5 204	*	40	—	7.7	31	31	—	—
Älvsby	9 217	1	79	0.1	8.6	13	12	—	1
Överkalix	8 956	*	253	—	28.2	81	81	—	—
Överluleå	10 266	12	84	1.2	8.2	—	—	—	—
Övertorneå	6 589	6	192	0.9	29.1	5	5	—	—
Summa	188 515	321	1 925	1.7	10.5	660	603	53	4

De hjälpsökande arbetslösas fördelning på

Yrkesgrupper		Stockholms stad	Stockholms län	Uppsala län	Södermanlands län	Östergötlands län	Jönköpings län	Kronobergs län	Kalmar län	Gotlands län	Blekinge län	Kristianstads län	Malmö stad
1	Jordbruk och skogsbruk	11	—	3	—	—	1	—	5	1	2	—	8
2	Förvaltnings- o. befälspersonal	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	Jordbruksarbetare	9	—	3	—	—	1	—	3	1	2	—	8
4	Skogsarbetare	1	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—
5	Industri och hantverk	598	91	29	78	82	39	6	61	16	114	1	156
6	Malmbrytning och metallindustri	117	15	1	26	6	7	—	5	1	3	—	9
7	Jord- o. stenindustri	14	—	3	44	2	1	1	12	2	59	—	6
8	stenindustri	8	—	—	—	—	1	—	12	1	58	—	2
9	Träindustri	15	1	7	—	3	1	—	5	—	—	—	2
10	sågverksindustri	6	1	6	—	3	—	—	2	—	—	—	—
11	Pappers- o. grafisk industri	10	—	1	—	2	1	—	1	—	—	—	—
12	Livsmedelsindustri	12	—	1	—	—	1	—	4	1	1	—	2
13	Textil- o. beklädnadsindustri	10	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5
14	Läder-, hår- o. gummiindustri	17	—	2	—	1	—	—	1	—	1	—	1
15	Kemisk-teknisk industri	5	—	—	—	—	6	—	8	—	—	—	—
16	Byggnadsverksamhet	396	74	14	6	68	22	5	24	12	50	1	131
17	husbyggnadsarbete	376	44	9	6	68	17	—	15	12	20	1	122
18	väg-, gatu- o. vattenbyggnadsarbete ...	20	30	5	—	—	5	5	9	—	30	—	9
19	Kraft-, belysnings- o. vattenverk	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—
20	Samfärdsl	176	4	7	29	76	12	—	42	8	5	—	40
21	Landtransport	150	4	7	27	66	12	—	40	7	2	—	29
22	hamn- o. stuveriarbetare	31	—	5	24	59	—	—	37	3	—	—	11
23	chaufförer o. åkeriarbetare	97	4	1	3	6	9	—	2	4	2	—	16
24	Sjöfart	26	—	—	2	10	—	—	2	1	3	—	11
25	fartygsbefälhavare m. fl.	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
26	Handel	201	4	7	—	5	5	—	5	3	—	1	13
27	Affärs- o. lagerarbete	163	4	6	—	4	5	—	5	2	—	1	10
28	affärsföreståndare m. fl.	83	2	5	—	1	3	—	—	—	—	—	3
29	affärsbiträden m. fl.	17	—	—	—	—	2	—	—	—	—	1	—
30	agenter o. försäljare	30	2	—	—	—	—	—	3	—	—	—	2
31	lagerarbetare och förrädsbiträden	33	—	1	—	3	—	—	2	2	—	—	5
32	Hotell-, kafé- o. restaurangrörelse	38	—	1	—	1	—	—	—	1	—	—	3
33	Förvaltning, arbetsledning o. fria yrken ..	253	15	6	1	8	3	2	2	—	2	1	12
34	Förvaltning	49	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2
35	Teknisk ledning	43	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
36	Kontorsarbete	89	7	1	—	2	1	1	1	—	2	—	4
37	Undervisning o. vetenskaplig verksamhet	3	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
38	Litterär och konstnärlig verksamhet ..	69	7	4	1	6	1	1	1	—	—	1	6
39	Hälsovård och sjukvård	11	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
40	Legitimerade yrkesutövare m. fl.	6	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
41	Övriga hithörande grupper	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
42	Husligt arbete	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
43	Arbete, ej hänfört till annan grupp	185	2	7	—	21	30	—	28	48	55	9	40
44	Summa	1 484	116	60	106	192	90	8	143	76	178	12	269

Bilaga 2.

yrkesgrupper och län den 31 december 1944.

	Malmöhus län i övrigt	Hallands län	Göteborgs stad	Göteborgs län i övrigt	Älvsborgs län	Skaraborgs län	Värmlands län	Örebro län	Västmanlands län	Kopparbergs län	Gävleborgs län	Västernorr- lands län	Jämtlands län	Västernorr- lands län	Norrbottens län	Summa			
																Hela riket	därav		
																	städer	lands- bygd	
—	1	1	1	—	—	—	9	3	—	—	13	185	—	50	274	568	41	527	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	4	1	3	2
—	—	—	—	—	—	—	4	3	—	—	5	17	—	4	101	163	37	126	3
—	—	—	—	1	—	—	5	—	—	—	8	165	—	46	173	401	3	398	4
110	71	434	931	91	17	301	103	4	29	153	1 675	28	308	1 117	6 639	2 258	4 381	5	
15	8	61	12	27	1	53	6	—	18	3	27	—	4	40	465	292	173	6	
1	7	16	756	3	—	30	1	—	—	3	12	—	2	14	989	110	879	7	
—	7	9	754	3	—	6	1	—	—	—	1	—	2	13	878	82	796	8	
2	2	28	14	1	—	20	—	—	—	25	422	—	49	158	755	110	645	9	
—	—	—	—	—	—	19	—	—	—	25	422	—	42	139	687	65	622	10	
1	12	8	12	24	—	15	1	—	—	83	645	—	57	11	884	49	835	11	
22	1	8	8	1	2	3	2	—	—	1	7	—	2	3	82	69	13	12	
1	—	9	3	1	—	3	1	—	—	—	1	—	1	—	36	34	2	13	
11	1	5	4	—	—	2	7	—	—	—	—	—	—	—	60	53	7	14	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	32	29	3	
57	40	298	114	30	14	174	85	4	11	38	556	28	184	888	3 324	1 509	1 815	16	
49	29	291	47	8	14	52	78	—	2	15	111	—	31	238	1 655	1 282	373	17	
8	11	7	67	22	—	122	7	4	9	23	445	28	153	650	1 669	227	1 442	18	
—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	9	—	12	3	9	19	
53	4	177	33	3	1	18	4	3	—	37	297	1	48	55	1 133	736	397	20	
37	4	127	22	3	1	18	4	3	—	36	281	1	46	45	972	608	364	21	
27	3	73	12	—	—	8	—	3	—	32	237	—	37	26	628	339	289	22	
8	1	43	9	3	1	9	3	—	—	3	38	1	5	18	286	224	62	23	
16	—	50	11	—	—	—	—	—	—	1	16	—	2	10	161	128	33	24	
1	—	9	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	2	21	17	4	25	
11	2	87	2	2	1	9	6	—	—	2	12	—	—	1	379	365	14	26	
9	2	71	2	1	1	9	6	—	—	1	12	—	—	1	315	302	13	27	
2	—	16	—	—	—	1	1	—	—	—	4	—	—	—	121	117	4	28	
—	—	8	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	30	29	1	29	
2	—	10	1	—	—	4	1	—	—	1	6	—	—	—	62	56	6	30	
5	2	87	1	1	1	3	4	—	—	—	2	—	—	—	102	100	2	31	
2	—	16	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	64	63	1	32	
7	2	77	—	3	2	5	5	—	3	3	3	1	4	3	423	400	23	33	
—	—	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	62	61	1	34	
—	—	11	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	57	54	3	35	
6	—	38	—	2	—	5	—	—	3	—	2	1	1	1	167	159	8	36	
—	2	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	3	10	6	4	37	
1	—	20	—	—	1	—	5	—	—	3	—	—	—	—	127	120	7	38	
—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	18	17	1	39	
—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	8	—	40	
—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	10	9	1	41	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	42	
75	13	46	146	36	5	99	22	—	9	62	398	4	68	475	1 883	776	1 107	43	
256	93	827	1 113	185	26	441	143	7	41	270	2 571	34	478	1 925	11 044	4 594	6 450	44	

Förteckning över statliga beredskapsarbeten, till vilka statsbidrag beviljats under år 1944 av arbetslöshetsmedel.

Dag för beslut	A r b e t s f ö r e t a g	Regi ¹	Total- kostnader kronor	Stats- bidrag kronor
⁵ / ₁	Förbättring av hamnen i Grebbestads kpg, Göteborgs och Bohus län	B	101 000	101 000
	Ytterligare kostnader för anläggning av fiskehamn och lastbrygga vid Malmön, Malmöns s:n, Göteborgs och Bohus län (²⁷ / ₁₁ 1941)	B	34 000	30 600
	Vatten- och avloppsledningar i Nordanåker och Näs, Ytterlännäs s:n, Västernorrlands län	B	108 000	70 200
⁷ / ₁	1026 Bengtsforsvägen. Omläggning av vägen Bengtsfors—Kråkviken, Älvsborgs län	A	799 085	799 085
	Utförande av etapperna III a och III b av vatten- och avloppsledningsanläggning, Njurunda s:n, Västernorrlands län	B	380 000	190 000
¹⁸ / ₁	Ytterligare kostnader för utbyggnad av vatten- och avloppsledningsnät, Fjällbacka m:e, Göteborgs och Bohus län (¹² / ₁₁ 1941, ²¹ / ₁ 1942)	B	20 000	20 000
²⁰ / ₁	Ytterligare kostnader för anläggning av väg Gerum-Tegneby, Göteborgs och Bohus län (⁴ / ₁ 1935) ²	B	15 000	15 000
	Ytterligare kostnader för anläggning av väg Lomme-lands kyrka—Svartejan, delarna III och IV, Göteborgs och Bohus län (²⁰ / ₉ , ¹⁸ / ₁₀ 1935) ²	B	30 000	30 000
	Utbyggnad av Medborgargatan, delen Trafikgatan—Hellbergsgatan, Skönsbergs m:e, Västernorrlands län	B	143 000	143 000
	Omläggning och förbättring av allmänna vägen Ånge—Sundsvall, delen Västerlo—Edsta, Stöde s:n, Västernorrlands län	B	1 103 900	1 103 900
	Omläggning och förbättring av allmänna vägen Sundsvall—Indal, delen Bjärne—Krånge, Medelpads mellersta vägnämndsområde, Västernorrlands län	B	782 600	782 600
²⁵ / ₁	Förhöjt statsbidrag till 1:a utbyggnadsetappen av vatten- och avloppsledningsanläggning i Bovallstrands m:e, Göteborgs och Bohus län (¹⁶ / ₁₂ 1943)	B	—	22 000
²⁷ / ₁	Fjärde utbyggnadsetappen av vatten- och avloppsledningsanläggning, Alnö s:n, Västernorrlands län	B	625 000	468 750
	Vatten- och avloppsledningsanläggning för samhällena Sandö och Lugnviksstrand i Bjarträ s:n och Klockestrand i Nora s:n, Västernorrlands län	B	800 000	622 500
	Anläggning av väg från allmänna vägen vid Skagshamn till Skeppsmalens fiskeläge, Grundsunda s:n, Västernorrlands län	B	159 600	159 600

¹ A = företag i Statens arbetsmarknadskommissions regi.

B = » » Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens regi.

C = » » Järnvägsstyrelsens regi.

D = » » Riksanstaltsstyrelsens regi.

² Tidigare bedrivet som statskommunalt reservarbete sedan som statskommunalt beredskapsarbete.

Dag för beslut	Arbetsföretag	Regi	Total- kostnader kronor	Stats- bidrag kronor
	Avloppsledningar i Lundvallen och Solbacken samt vatten- och avloppsledningar i Glöden och Torpet, Timrå s:n, Västernorrlands län	B	450 000	292 500
²¹ / ₁	Ytterligare arbeten å vatten- och avloppsledningsnät i Kalix m:e, Norrbottens län (² / ₁ 1943)	B	19 000	13 300
² / ₂	Ytterligare kostnader för anläggning av fiskehamn vid Kalvön, Tanums s:n, Göteborgs och Bohus län (²¹ / ₄ 1941)	B	10 000	9 500
¹⁰ / ₂	Vatten- och avloppsledningar i Karlsborg och Näsbyn, Nederkalix s:n, Norrbottens län	B	360 000	252 000
¹⁰ / ₂	Omläggning av vägen Uddevalla—Svinesund, delen Uddevalla stadsgräns—Torp km 0/880—2/400, Göteborgs och Bohus län	B	485 000	485 000
	Vatten- och avloppsledningar i Angsta, Ytterlänns s:n, Västernorrlands län	B	140 000	91 000
² / ₃	Omläggning av delen Backa—Uleberg av vägen Dalen—Uleberg, Göteborgs och Bohus län	B	96 000	96 000
⁹ / ₃	1041 Bockabovägen. Anläggning av väg Lyckebyån—allmänna vägen Gullabo—Vissefjärda, Kalmar län	A	409 300	409 300
	1040 Ledjavägen. Anläggning av väg Holmsjö—Ledja, Blekinge län	A	1 026 200	1 026 200
	Fjärde utbyggnadsetappen av vatten- och avloppsledningar i Sköns s:n, Västernorrlands län	B	430 000	258 000
	Ytterligare kostnader för och ytterligare arbeten å tredje etappen av vatten- och avloppsledningsanläggning, Sköns s:n, Västernorrlands län (¹² / ₁ 1942)	B	150 000	120 000
¹² / ₃	Ytterligare kostnader för vatten- och avloppsledningar i stadsdelen Ringen på Koön, Marstrands stad (⁹ / ₁₁ 1941)	B	98 000	98 000
	Anläggning av fiskehamn i Fjällbacka m:e, Göteborgs och Bohus län	B	150 000	135 000
	Tillfartsvägar till bro över Ljustorpsån på vägen Åsång—Frötuna, Västernorrlands län	B	140 000	140 000
	1033 Nylandsvägen. Anläggning av väg Nyland—Fors—Mjåla, Själevads s:n, Västernorrlands län	A	198 100	198 100
	1034 Dekarsövägen. Anläggning av väg från vägen Idbyn—Örnsköldsvik till Dekarsön, Västernorrlands län	A	137 300	137 300
	1035 Brunnsnåsvägen. Anläggning av väg från Brunnsnås till Faresta, Västernorrlands län	A	229 900	229 900
²¹ / ₃	Omläggning och förbättring av vägen Vålsta—Harmångers sockengräns, Gävleborgs län	B	815 000	815 000
	Omläggning och förbättring av allmänna vägen Veda—Ytterlänns sockengräns, delen Lunde—Sprängsvikens station, Ådalens nedre vägnämndsområde, Västernorrlands län	B	727 100	727 100
	Omläggning och förbättring av vägen Svedje—Hällsjö, delarna km 0/210—0/590, 2/495—3/650 och 8/960—10/530, Västernorrlands län	B	780 000	780 000
	Omläggning och förbättring av vägen Sollefteå—Junsele, delen Remse—Björkäng, Västernorrlands län	B	898 000	898 000

Dag för beslut	Arbetsföretag	Regi	Total- kostnader kronor	Stats- bidrag kronor
	Omläggning och förbättring av vägen Sollefteå—Bisp- gården, delen Långsele—bron över Bäckingsån (Lapp- kroken), Adalens övre vägnämnadsområde, Väster- norrlands län	B	1 392 200	1 392 200
23/3	Anläggning av hamnspår till Grötö, Lysekils stad	B	200 000	180 000
	Vatten- och avloppsledningar i egnaheomsområdet Haget —Munkåsen inom Munkfors m:e, Värmlands län ..	B	466 000	139 800
	Tredje utbyggnadsetappen av vatten- och avloppsled- ningsanläggning, Säbrå s:n, Västerorrlands län ..	B	350 000	245 000
	Huvudvattenledning från Vivsta—Näs till Sörberge samt vatten- och avloppsledningar i Sörberge och Berglunda m. m., Timrå s:n, Västerorrlands län .	B	602 000	361 200
	Anläggning av hamn vid Obbola by, Holmsunds s:n, Västerbottens län	B	99 000	89 100
20/3	Ytterligare arbeten å tredje utbyggnadsetappen av vatten- och avloppsledningsanläggning, Sköns s:n, Västerorrlands län (12/2 1942, 9/3 1944)	B	36 400	25 480
3/4	Ytterligare arbeten å fjärde etappen av vatten- och av- loppsledningsanläggning, Alnö s:n, Västerorrlands län (27/1 1944)	B	98 000	73 500
	Ytterligare arbeten å första utbyggnadsetappen av vatten- och avloppsledningsanläggning i Bjästa och Förnätra, Nätra s:n, Västerorrlands län (16/12 1943)	B	124 000	74 400
	Ytterligare arbeten å vatten- och avloppsledningsan- läggning i Köpmanholmen, Nätra s:n, Västerorr- lands län (14/4 1941, 17/12 1942)	B	53 000	31 800
5/4	Fortsatt utbyggnad av vatten- och avloppslednings- anläggning, Bjärträ s:n, Västerorrlands län	B	171 000	128 250
	Utförande av etapperna III c, III d, III e och III g av vatten- och avloppsledningsanläggning, Njurunda s:n, Västerorrlands län	B	410 000	205 000
17/4	Arbeten å 1027 Barkarby flygfält, Stockholms län ...	A	550 000	550 000
21/4	Omläggning och förbättring av allmänna vägen å norra sidan av Ångermanälven mellan Bjärträ sockengräns och Multrä sockengräns delen Tybränn—Lännäs, km 15/965—17/470, Västerorrlands län	B	253 000	253 000
	Omläggning av södra tillfartsvägen till bron över Ljungan vid Byforsen, Västerorrlands län	B	94 300	94 300
25/4	1036 Ödenvägen. Anläggning av väg från Godmark till kustlandsvägen vid Öden, delen km 8/000—9/526, Sjålevads och Arnäs vägnämnadsområde, Väster- norrlands län	A	120 000	120 000
	Ytterligare arbeten å 918 Bjästavägen, Västerorrlands län (7/2 1941)	A	18 000	18 000
28/4	Omläggning och förbättring av vägen Docksta—Risnäs, delen km 0/000—4/560, Nätra och Nordingrå väg- nämndsområde, Västerorrlands län	B	609 600	609 600
27/4	Omläggning av vägen Umeå—Holmsund, delen Rotnäs —Lövn, Västerbottens län	B	163 000	163 000
28/4	Omläggning och förbättring av allmänna vägen Karl- stad—Filipstad, delarna Allström—Forsnäs—Getebol —Krakerud (Alstervägen), Värmlands län	B	2 445 000	2 445 000

Dag för beslut	A r b e t s f ö r e t a g	Regi	Total- kostnader kronor	Stats- bidrag kronor
²⁰ / ₄	Utvidgningsarbeten vid Sundsvall—Härnösands flyg- plats, Västernorrlands län	A	700 000	700 000
³ / ₅	Anläggning av väg Östra Rörvik—Amhult, Askums s:n, Göteborgs och Bohus län	B	170 000	170 000
⁴ / ₅	Omläggning av vägen Tanums kyrka—Tyft, km 4/340 —6/710, Göteborgs och Bohus län	B	250 000	250 000
⁹ / ₅	Vatten- och avloppsledningar i Lästa by, Ytterlännäs s:n, Västernorrlands län	B	123 000	79 950
¹¹ / ₅	1056 Örslösavägen. Omläggning av väg Lidköping— Tun, delen Lidköpings stadsgräns—Norra Kedum, Skaraborgs län	A	1 115 600	1 115 600
¹² / ₅	Ytterligare arbeten å 719 Arnäsvägen, Västernorrlands län (⁹ / ₃ 1934)	A	60 000	60 000
¹⁹ / ₅	Anläggning av väg, på södra sidan av statsbanan Sundsvall—Ånge från allmänna vägen vid Töva till Sundsvalls stad, delen inom Medelpads mellersta väg- nämndsområde, Västernorrlands län	B	1 626 000	1 626 000
²⁴ / ₅	Tillfartsvägar till viadukt i Oxelösunds m:e, Söderman- lands län	B	155 300	155 300
	Anläggning av väg mellan Ånga och Helgö, Söderman- lands län	B	843 800	843 800
	Omläggning av väg Djupedal—Stora Berg, Göteborgs och Bohus län	B	158 900	158 900
	Ytterligare kostnader för omläggning av vägen Göte- borg—Torslanda inom Björlanda och Torslanda s:nar, Göteborgs och Bohus län (²⁰ / ₂ 1941, ¹⁷ / ₅ 1942, ¹⁰ / ₅ 1943)	B	27 000	27 000
	Omläggning av väg Berga—Rörvall—Säm, Göteborgs och Bohus län	B	310 000	310 000
	1055 Fanbyvägen. Anläggning av väg Husum—Fanby- viken, Västernorrlands län	A	396 900	396 900
	Omläggning och förbättring av vägen Sundsvall— Härnösand, delen Marlo—Sörberge, jämte förbindelse- vägar, Västernorrlands län	B	844 500	844 500
	Ytterligare arbeten å 1036 Ödenvägen, Västernorrlands län (²⁵ / ₄ 1944)	A	379 000	379 000
⁶ / ₆	Omläggning av vägen Kärr—Grohed, delen km 2/887— 3/900, Göteborgs och Bohus län	B	190 000	190 000
⁷ / ₆	Omläggning och förbättring av vägen Söderala—Söder- hamn, km 0/000—2/760, Gävleborgs län	B	300 000	300 000
	Omläggning av vägen Lilltjära—Kilafors—Hanebo exkl. delen närmast Hanebo med däri ingående väg- port, Gävleborgs län	B	800 000	800 000
	Omläggning av vägen Arbrå—Orbaden, Gävleborgs län	B	400 000	400 000
	Omläggning och förbättring av allmänna vägen från Vik i Torsåkers s:n till Årsta i Dals s:n, delen km 0/000—4/225, Ädalens övre vägnämndsområde, Väs- ternorrlands län	B	349 300	349 300
	1058 Norrvågevägen. Anläggning av väg Norrvåge— Dals by—Domsjö, Själevads s:n, Västernorrlands län	A	250 000	250 000
	Anläggning av väg Alfredshem—Ås inom Själevads s:n, Västernorrlands län	A	600 000	600 000

Dag för beslut	A r b e t s f ö r e t a g	Regi	Total- kostnader kronor	Stats- bidrag kronor
	Ytterligare arbeten å 1033 Nylandsvägen, Västernorrlands län (¹⁸ / ₈ 1944)	A	300 000	300 000
	Omläggning och förbättring av vägen Svedje—Hällsjö, delarna km 0/020—0/210, km 0/590—2/495, km 3/650—8/960 samt km 10/530—10/860, Västernorrlands län	B	847 800	847 800
	Anläggning av väg Öd—Mjövattnet, delen Öd—bron över Kramforsån, Västernorrlands län	B	300 000	300 000
	Omläggning av väg Ovensjö—Skatan, Västernorrlands län	B	400 000	400 000
	Omläggning och förbättring av allmänna vägen Vik—Årsta, delen km 4/225—5/987, Västernorrlands län	B	150 000	150 000
³⁰ / ₈	Omläggning och förbättring av norra vägen Ånge—Sundsvall, delen Byn—Hångsta, Medelpads västra vägnämndsområde, Västernorrlands län	B	581 900	581 900
⁷ / ₇	Ytterligare arbeten å omläggning och förbättring av vägen Umeå—Holmsund, delen Rotnäs—Lövnön, Västerbottens län (²⁷ / ₄ 1944)	B	130 000	130 000
²⁰ / ₇	Ytterligare kostnader för omläggning av allmänna vägen Dingle—Fjällbacka, delen Sjöröd—Fjällbacka, Göteborgs och Bohus län (¹⁴ / ₈ 1941, ¹⁸ / ₁₀ 1943)	B	85 000	85 000
	Utbyggnad av Medborgargatan, delen Hellbergsgatan—Korstavägen, Skönsbergs m.e., Västernorrlands län	B	159 700	159 700
	Omläggning och förbättring av vägen Umeå—Skelefteå, delen Bygdeå sockengräns—Gumboda, Västerbottens län	B	269 000	269 000
²⁰ / ₈	Ytterligare arbeten å Sundsvall—Härnösands flygplats, Sundsvalls stad (²⁰ / ₄ 1944)	A	1 000	1 000
²⁴ / ₈	Omläggning och förbättring av allmänna vägen från Mörmön till Hovlanda på Hammarön, Värmlands län	B	466 000	466 000
	Omläggning och förbättring av vägen Karlstad—Säffle, delen km 0/000—2/157, Värmlands län	B	432 000	432 000
	Omläggning av de mellan km 0/000—0/900 samt km 4/280—10/000 belägna delarna av väg från Njurundabommen till Björkö, Västernorrlands län	B	272 800	272 800
	Omläggning och förbättring av riksvägen Örnköldsvik—Umeå, delen Norrbyn—Hörnefors, Västerbottens län	B	623 700	623 700
²¹ / ₈	Ytterligare arbeten å 935 Gålövägen, Stockholms län (²⁴ / ₇ 1941)	A	38 700	38 700
⁸ / ₈	Anläggning av väg från allmänna vägen vid Bogslöts skola till Hummelviks brygga, Södermanlands län	B	197 500	197 500
	Anläggning av väg Brygge—Runden—Stranderängs bro, Göteborgs och Bohus län	B	879 600	879 600
	Anläggning av väg från Svanö färjläge till den s. k. Korpbergskajen, delen km 0/000—1/720, Västernorrlands län	B	193 700	193 700
	Omläggning av allmänna vägen från Skullersta till Klockestrand, Västernorrlands län	B	1 034 700	1 034 700

Dag för beslut	Arbetsföretag	Regi	Total- kostnader kronor	Stats- bidrag kronor
	Förlängning av Kramfors AB:s industrispår vid Öd, Västernorrlands län	C	345 000	247 000
	Ytterligare kostnader för kajanläggning vid Stornäset på Alnö, Västernorrlands län	B	92 000	92 000
	Anläggning av väg Degerön—Bockholmen, Väster- bottens län	B	253 000	253 000
^{20/9}	Ytterligare arbeten å Kalvö fiskehamn, Tanums s:n, Göteborgs och Bohus län (^{24/4} 1941, ^{2/2} 1944)	B	20 000	19 310
	Omläggning och förbättring av vägen Ljusne—Söderala, delen km 0/720—3/000, Gävleborgs län	B	191 000	191 000
	Omläggning och förbättring av kustlandsvägen Härnö- sand—Örnsköldsvik, delen Härnösands stadsgräns— Saltvik i Säbrå s:n, Västernorrlands län	B	669 900	669 900
	Vattenledningar inom Hörnefors m:e, Västerbottens län	B	212 000	84 800
^{21/9}	Ytterligare kostnader för färdigställande av vatten- och avloppsledningsanläggning, Högsjö s:n, Västernorr- lands län (^{29/8} 1941)	B	750 000	750 000
	Ytterligare kostnader för bro över Ångermanälven vid Sandö, Västernorrlands län (^{20/7} 1937, ^{21/2} 1938, ^{20/8} 1940)	B	835 000	555 000
^{4/10}	Anläggning av väg från vägen Bollsta—Forsed—Solle- teå vid Forsed till vägen Kramfors—Mjövattnet vid Sjöbosjön, Västernorrlands län	B	792 000	792 000
	Omläggning och förbättring av norra vägen Ånge— Sundsvall, delen Tuna sockengräns—Nedansjö järn- vägsstation, Medelpads mellersta vägnämnadsområde, Västernorrlands län	B	632 000	632 000
	Ytterligare kostnader för vägen Fiskja—Ramsjö—Öst- by, delen km 6/568 i Ramsjö—13/100 i Fiskja, Väster- norrlands län (^{21/4} 1942)	B	129 900	115 7940
^{5/10}	Omläggning av spårvägen Sundsvall—Skönvik, delen km 10/070—12/100, Sköns s:n, Västernorrlands län	A	499 000	324 350
^{16/10}	Omläggning av väg Slottet—Övertun, Göteborgs och Bohus län	B	118 400	118 400
	Omläggning och förbättring av vägen Matfors—Sörfors, delarna km 0/000—3/900 samt km 6/070—6/800, Medelpads mellersta vägnämnadsområde, Västernorr- lands län	B	510 200	510 200
^{1/11}	Förlängning av flygstråk B vid F 8, Barkarby, Järfälla s:n, Stockholms län	A	862 000	862 000
	Ytterligare arbeten å 964 Vägershultsvägen, Krono- bergs län (^{4/8} 1942)	A	115 000	115 000
^{14/11}	Omläggning av vägen Fjällbacka—Jored—Hamburg- sund, Göteborgs och Bohus län	B	868 500	868 500
^{16/11}	Omläggning av vägen Stene—Dyne på huvudvägen Uddevalle—Svinesund, Göteborgs och Bohus län...	B	490 000	490 000
	Anläggning av väg Stråkan—Rödupp, Norrbottens län	B	580 000	580 000

¹ Därav 28 040 kr. utgörande vägdistriktets andel i totalkostnaderna för arbetet, vilken ej erlagts vid vägväsendets förstatligande.

Dag för beslut	A r b e t s f ö r e t a g	Regi	Total- kostnader kronor	Stats- bidrag kronor
²⁴ / ₁₁	Konservering av Mörby slottsruin, Fasterna s:n, Stockholms län (¹⁶ / ₉ 1933, ¹³ / ₇ 1934, ¹³ / ₉ 1935)	D	13 612	13 612
	Anläggning av väg Fjällbacka—Vetterberget—Lersten, Göteborgs och Bohus län	B	191 500	191 500
²⁷ / ₁₁	Utbyggnad av en vatten- och avloppsledningsanläggning för Bergnäset, Nederluleå s:n, Norrbottens län	B	200 000	120 000
³⁰ / ₁₁	Andra utbyggnadsetappen av en vatten- och avloppsledningsanläggning, Nederkalix s:n, Norrbottens län	B	1 000 000	700 000
	1057 Piteälven. Flottledsarbeten, Norrbottens län ...	A	593 600	593 600
⁶ / ₁₂	Omläggning av vägen Tanums kyrka—Tyft—Naverstad, delen km 0/000—4/340, Göteborgs och Bohus län ..	B	318 400	318 400
	Ytterligare kostnader för färdigställande av första utbyggnadsetappen av vatten- och avloppsledningsanläggning i Bjästa och Försätra, Nätra s:n, Väster-norrlands län (¹⁶ / ₁₂ 1943, ³ / ₄ 1944)	B	47 000	47 000
²⁰ / ₁₂	Servisledningar för vatten och avlopp inom Hamburg-sund, Kville s:n, Göteborgs och Bohus län (¹³ / ₁₂ 1941, ¹⁸ / ₁₀ 1943)	B	37 000	29 600
	Flyttning av elektriska ledningar på vägen Ludvika—Smedjebacken, Kopparbergs län	B	20 000	20 000
	Omläggning och förbättring av vägen Söderala—Söderhamn, delarna km 2/760—4/445 och km 4/445—5/260 exkl. viadukt vid sekt. 4/790, Gävleborgs län	B	535 000	522 000
²² / ₁₂	Vatten- och avloppsledningar för Näske by, Nätra s:n, Väster-norrlands län	B	379 000	227 400
	Vatten- och avloppsledningar för centrala delen av Vivsta-Näs m:e, Väster-norrlands län	B	330 000	198 000
²³ / ₁₂	1068 Krångforsvägen. Omläggning av vägen Skellefteå—Bastuträsk, delen vid Krångfors, Västerbottens län	A	200 000	200 000
	Summa		51 336 997	47 820 927

¹ Efter slutförande av arbetena å Örebro landsvägsbro återstående medel, som enligt K. Maj:ts beslut få disponeras.

Bilaga 4.

**Förteckning över år 1944 avslutade statliga beredskapsarbeten i statens
arbetsmarknadskommissions regi.**

Dag för beslut	A r b e t s f ö r e t a g	Total- kostnader kronor	Därav stats- bidrag av arbetslös- hetsmedel kronor	Antal utförda dags- verken
1933 27/1	461 Valdemarsviksvägen. Anläggning av väg Långrådna—Söderköpingsvägen vid Östergötlands läns gräns samt omläggning av vägen Långrådna—Hulta, Kalmar län	1 237 139	1 166 687	47 500
1941 5/5	935 Gålövägen. Anläggning av väg från Dalarö till flottstationen på Gålön, Stockholms län	589 489	589 489	23 052
22/11	995 Ryhålevägen. Omläggning och förbättring av vägen Trensum—Halahult, delen inom Äryds sn, Blekinge län	124 947	124 947	6 847
1942 31/1	965 Grisslehamnsvägen. Omläggning och förbättring av vägen Edeby—Grisslehamn, delen mellan Tomta och Grisslehamn, Stockholms län	171 163	154 612	10 282
	Summa	2 122 738	2035 735	87 681

Förteckning över år 1944 avslutade statliga beredskapsarbeten i annan myndighets än arbetsmarknadskommissionens regi.¹

Dag för beslut	Arbetsföretag	Total- kostnader kronor	Därav stats- bidrag av arbetslös- hetsmedel kronor	Antal utförda dags- verken
1935 4/1	Anläggning av väg Gerum—Tegneby, Göte- borgs och Bohus län	71 062	54 760	7 059
30/6	Anläggning av väg Lommelands kyrka— Svartejan, Göteborgs och Bohus län	171 554	120 880	17 598
1937 22/7	Förbättring av statens fiskehamn vid Stens- hamn, Blekinge län	94 600	94 600	4 612
30/7	Bro över Ångermanälven vid Sandö jämte till- fartsvägar, Västernorrlands län	4 945 000	4 237 200	165 650
1938 9/8	Ombyggnad av hamnen vid Alvik på Alnön, Västernorrlands län	115 700	104 130	3 078
1941 20/2	Omläggning av vägen Göteborgs stadsgräns— Torslanda flygfält, Göteborgs och Bohus län	874 712	778 812	32 500
24/4	Fiskehamnsanläggning vid Kalvön, Tanums s:n, Göteborgs och Bohus län	128 550	122 450	3 112
19/11	Utvidgning av Björkö fiskehamn, Öckerö s:n, Göteborgs och Bohus län	424 450	386 200	19 795
1943 11/8	Fiskehamn i Hasselösund, Smögens s:n, Göte- borgs och Bohus län	191 100	171 990	2 491
	Summa	7 016 728	6 071 022	255 895

¹ Samtliga arbeten bedrevos i väg- och vattenbyggnadsstyrelsens regi.

Förteckning över statskommunala beredskapsarbeten, till vilka statsbidrag beviljats under år 1944 av arbetslöshetsmedel.

Dag för beslut	A r b e t s f ö r e t a g	Total- kostnader kronor	Stats- bidrag kronor ¹
⁵ / ₁	Terrasserings- och utfyllnadsarbete för Västerbrunns- och Tomtegatorna, Jönköpings stad	28 000	*
	Anläggning av Basgränd och Skogsgatan samt nedläggning av vatten- och avloppsledningar i Basgränd och kvarteret Solfjädern, Skönsbergs m:e, Västernorrlands län	102 000	66 300
¹⁸ / ₁	Vatten- och avloppsledningar i Kilavägen inom Annelund, Säffle köping, Värmlands län	16 000	3 200
	Vattenledning till Nylands skola, Njurunda s:n, Västernorrlands län	5 000	*
	Utbyggnad av vatten- och avloppsledningar, Skönsmons m:e, Västernorrlands län	43 000	27 950
	Ytterligare kostnader för anläggning av enskild väg från allmänna vägen Bollstabruk—Forsed till enskilda vägen Angsta—Högsta, Ytterlännäs s:n, Västernorrlands län (²⁸ / ₁₁ 1941, ²⁸ / ₁₀ 1942)	15 760	7 880
²⁰ / ₁	Nyanläggning jämte breddning av redan befintlig del av Fabriksvägen utmed Hammarby industriområdes södra sida mellan gamla Dalarövägen och Sicklaslussen, Stockholms stad	1 454 000	290 800
	Återstående sprängning vid Fåfången (Masthamnen öster om tunnelmynningen), Stockholms stad	582 000	116 400
	Avplanering av kvarteret Fabriksmässen inom södra Hammarbyhamnen, Stockholms stad	470 000	94 000
²⁸ / ₁	Kulvertering av viss del av Bävebäcken, Uddevalla stad	76 700	23 010
	Anläggning av enskild utfartsväg i Geresta fram till allmänna vägen i Stavred, Bjärträ s:n, Västernorrlands län	26 400	13 200
	Anläggning av väg samt vatten- och avloppsledningar inom Brunne egnaheomsområde, Gudmundrå s:n, Västernorrlands län	9 600	*
²⁷ / ₁	Anläggning av trafikled väster om Pildammsvägen mellan Södertorpsgatan och S:t Johannesgatan samt nedläggning av vatten- och avloppsledningar, Malmö stad	510 325	342 065
	Anläggning av väg mellan Söderhamn och Östanbo, delen km 0/820—3/130, Söderhamns stad	288 000	273 600
²⁸ / ₁	Ytterligare kostnader för anläggning av vatten- och avloppsledningar i Trafikgatan m. fl. arbeten, Skönsbergs m:e, Västernorrlands län (³¹ / ₃ 1938)	27 905	25 113
	Ytterligare kostnader för vissa gatu- och ledningsarbeten, Skönsbergs m:e, Västernorrlands län (¹⁵ / ₇ 1938)	5 218	4 696
	Ytterligare kostnader för anläggning av Torggatan m. fl. arbeten, Skönsmons m:e, Västernorrlands län (¹⁴ / ₁ 1938)	14 685	13 216
	Ytterligare kostnader för anläggning av ny idrottsplats, Nylands m:e, Västernorrlands län (²⁸ / ₇ 1939, ²⁰ / ₁ 1942)	3 200	1 600

¹ Fr. o. m. januari 1941 utgår i vissa fall även årskostnadsbidrag, som fastställs först efter årets utgång.

* Anger att endast årskostnadsbidrag utgår.

Dag för beslut	A r b e t s f ö r e t a g	Total- kostnader kronor	Stats- bidrag kronor
² / ₃	Omläggning av Bygärdesbacken inom områdena söder om och invid Avos, Örebro stad	48 000	9 600
	Huvudavloppsledning till Adolfsberg och Änsta på delen Ekäng —Bondsättersvägen, Örebro stad	72 000	14 400
	Utschaktning i järnvägsslant för åstadkommande av bättre sikt i plankorsning vid Skråmsta vattenverk mellan järnvägen Örebro—Svartå och vägen Karlslund—Änsta, Örebro stad	6 400	1 280
	Utläggning av väg för renhållningsverket, Örebro stad	37 000	7 400
	Iordningställande av Karlaparken, Örebro stad	42 000	8 400
	Avloppsledning i del av Kastellgatan, Härnösands stad	19 500	5 850
	Anläggning av väg från allmänna vägen vid Skatans fiskeläge till allmänna vägen vid Björkon på delen Skatan—Myrbodarna, Njurunda s:n, Västernorrlands län	14 300	7 150
	Enskild väg från allmänna vägen Maj—Ortsjön vid Skärsätt till bron över sjön Norrbjörken vid Baggböle, Njurunda s:n, Västernorrlands län	18 400	9 200
² / ₃	Om- och utbyggnad av kajerna vid järnvägsbassängens norra sida fram till stora hamnkajen, Sundsvalls stad	1 720 000	860 000
² / ₃	Anläggning av enskilda vägar från Stora Bandsjöns skola till dels Lillhamsta, dels Knipans by på allmänna vägen Timrå— Strömås, Timrå s:n, Västernorrlands län	33 600	16 800
¹⁰ / ₂	Fortsatt utbyggnad av vatten- och avloppsledningsanläggning, Hassjö s:n, Västernorrlands län	325 000	243 750
²⁴ / ₂	Fortsatt utvidgning av Bromma flygfält, Stockholms stad	1 930 000	1 544 000
²⁵ / ₂	Terrasseringsarbeten för industrispåranläggning i stadsdelen Näset, Södertälje stad	87 500	17 500
²⁹ / ₂	Terrasseringsarbeten för breddning av Huskvarnavägen m. m., Jönköpings stad	15 000	3 000
	Utfyllnad och terrassering av delar av Barnhemsgatan och inre Ljungarumsvägen, Jönköpings stad	34 000	6 800
	Stenbrytning och stenskärvning å c:a 8 500 m ² mark vid Gryby- vägen, Eslövs stad	12 200	2 440
	Parkanläggningar vid Norra stationen, Halmstads stad	13 000	2 600
	Enskild väg från vägen Kallstorp—Berg vid Branneby till all- männa vägen Fjällbacka—Dingle vid Humlekärr, Kville s:n, Göteborgs och Bohus län	33 000	16 500
	Avloppsledning i Öd, Gudmundrå s:n, Västernorrlands län ...	3 500	2 100
² / ₃	Reningsverk och rörledningar för avloppsvatten vid Saltsjö-Duv- näs, Nacka s:n, Stockholms län	79 000	15 800
	Avloppsledning i Hedeområdet, Kinna s:n, Älvsborgs län	12 000	2 400
	Utläggning av del av Virkesvägen, Örebro stad	11 300	2 260
	Utläggning av del av Anstorpssvägen, Örebro stad	4 700	940
	Regnvattensledning i del av Sjövägen, Örebro stad	21 000	4 200
	Enskild väg från Hosjö by till Flattoms by, Högsjö s:n, Väster- norrlands län	40 000	20 000
	Enskild väg mellan Hundsjö och Stornäset, Högsjö s:n, Väster- norrlands län	20 900	10 450
² / ₃	Omläggning av östra infartsvägen, delen km 0/200—2/235, Strömstads stad	420 000	399 000

Dag för beslut	Arbetsföretag	Total- kostnader kronor	Stats- bidrag kronor
10/3	Fortsatt utbyggnad av rullningsbanor å Allebergs segelflygplats, Falköpings stad	45 500	45 500
	Vatten- och avloppsledningar i Rolfserudsgatan, Säffle köping, Värmlands län	25 500	5 100
	Avloppsledning Alaska—Kolsängsbron—Kyrkviken, Gudmundrå s:n, Västernorrlands län	29 000	17 400
	Vatten- och avloppsledningar i Moreliusgatan m. fl. gator i Skönsbergs m:e, Västernorrlands län	150 000	90 000
	Planering av Laggårbergs skolgård, Timrå s:n, Västernorrlands län	17 633	10 200
	Anläggning av skjutbana och skyttepaviljong, Timrå s:n, Västernorrlands län	36 758	21 540
23/3	Vatten- och avloppsledningar inom Kallkälldalens egnahemsområde i Hagfors m:e, Värmlands län	246 000	73 800
	Avloppsledningar inom Skidstaområdet i Domsjö, Själevads s:n, Västernorrlands län	150 000	45 000
	Avloppsledningsarbeten i Hörnnett, Varvet och Sund, Själevads s:n, Västernorrlands län	45 000	13 500
30/3	Ombyggnad av motorbåtshamnen vid renhållningsverket, Örebro stad	21 000	4 200
3/4	Sex st. branddammar, Härnösands stad	51 600	15 480
	Utvidgning av tomterna vid Rude och Harvs skolor, Attmars s:n, Västernorrlands län	9 000	6 300
	Restaurering av Bjärträ kyrka samt inredning av bisättningsrum under gravkapellet, Bjärträ s:n, Västernorrlands län	33 000	24 750
	Ombyggnad av stenmur vid Nätra kyrkogård, Nätra s:n, Västernorrlands län	10 020	*
4/4	Cykelvägar utmed stora infartsvägen, Västerviks stad	42 000	39 900
	Nybyggnad för sjukhem vid Njurunda s:ns ålderdomshem, Västernorrlands län	315 600	100 000
21/4	Ytterligare arbeten för sjömanshemmet, Göteborgs stad (8/10 1941)	9 485	9 485
	Iordningställande av del av Södermalmsgatan m. m., Mölndals stad	45 000	13 500
	Vatten- och avloppsledningar i Björkliden samt avloppsledning i Dalgången, Mölndals stad	54 000	16 200
	Vatten- och avloppsledningar i samt färdigställande av Norströmsgatan inom Ljungsbergs område, Åmåls stad	86 000	17 200
	Lekplan vid östra folkskolan, Hudiksvalls stad	15 300	6 120
	Ytterligare arbeten å omläggning av avloppsnätet inom mellersta stadsdelen söder om Söderhamnsån m. m., Söderhamns stad (27/8 1943)	7 000	2 800
	Avloppsledning i del av Brunnhusgatan, Härnösands stad	6 700	2 010
	Breddning för Kastellgatan och Rosenbäcksallén, Härnösands stad	6 000	1 800
	Omläggning av terrassmuren omkring Bjärträ kyrkogård samt planering av del av kyrkogården, Bjärträ s:n, Västernorrlands län	9 350	7 012

Dag för beslut	A r b e t s f ö r e t a g	Total- kostnader kronor	Stats- bidrag kronor
	Anläggning av enskild väg från allmänna vägen Njurunda—Sörfors till Råna i Hålljums by, Njurunda s:n, Västernorrlands län	18 900	9 450
	Planering av Vapelnäs skoltomt, Njurunda s:n, Västernorrlands län	24 350	*
	Sex st. branddammar, Stöde s:n, Västernorrlands län	17 000	11 000
	Lekplan vid Vivsta skola, Timrå s:n, Västernorrlands län	70 000	42 000
	Ytterligare arbeten å tredje utbyggnadsetappen av vatten- och avloppsledningsanläggning, Tuna s:n, Västernorrlands län	147 000	95 550
²⁰ / ₄	Utvidgning av vatten- och avloppsledningar till kvarteren Gropen och Flårken, Nylands m:e, Västernorrlands län	25 000	*
	Utvidgning av vatten- och avloppsledningar i Lästa by, Ytterlännäs s:n, Västernorrlands län	42 000	*
²⁸ / ₄	Ytterligare kostnader för vattenverk jämte tillhörande ledningsnät, Njurunda s:n, Västernorrlands län (²⁴ / ₁ 1936)	61 455	30 727
	Huvudvattenledning med därtill hörande serviser, Tuna s:n, Västernorrlands län	33 920	22 048
⁹ / ₆	Iordningställande av Hantverksgatan—Bagaregatan inom Oskarströms m:e, Hallands län	24 700	9 880
	Förbättring av gator och vägar inom Edsvalla samhälle, Nors s:n, Värmlands län	15 120	*
	Friluftsbad i Flogsta, Gudmundrå s:n, Västernorrlands län	90 000	54 000
	Planering av gårdsplanen vid pensionärshemmet i Gångvikens m:e, Västernorrlands län	28 500	17 100
²⁴ / ₆	Terrassering, dränering och ledningsarbeten för idrottsplan inom kvarteret Bjälken, Sundsvalls stad	16 500	3 300
	Bad- och tvättinrättning i Strömnäs, Gudmundrå s:n, Västernorrlands län	196 750	118 050
	Anläggning av gatorna nr 4 och nr 6 i Gångvikens m:e, Västernorrlands län	26 000	15 600
	Anläggning av Bragegatan samt vatten- och avloppsledningar i Brage- och Skolgatorna, Skönsbergs m:e, Västernorrlands län	59 000	35 400
	Avloppsledning i Yttre Ursviken, Skelleftestrands m:e, Västerbottens län	25 070	12 535
¹ / ₆	Fortsatt utvidgning av plattformen inom hangarområdet Bromma flygplats, Stockholms stad	490 000	392 000
	Iordningställande av körvägar mellan Virginsgatan och Ap-slättan samt Stora Torp och Stora Delsjön, Göteborgs stad	53 500	10 700
	Iordningställande av bilväg från vattenverket vid Delsjön till den s. k. skidteknikbacken vid Delsjön, Göteborgs stad	18 000	3 600
	Skogsodlings- och skogsrojningsarbeten inom stadens skogar, Göteborgs stad	50 000	10 000
	Iordningställande av badplats inom Delsjökomplexet, Göteborgs stad	10 000	2 000
	Vändslinga för omnibusar vid samt gång- och cykelväg inom Lillebybadet, Göteborgs stad	63 600	12 720
⁵ / ₆	Planeringsarbeten å Sköns och Byns kyrkogårdar, Sköns s:n, Västernorrlands län	64 200	38 520
	Anläggning av gata, Bureå m:e, Västerbottens län	14 600	*

Dag för beslut	Arbetsföretag	Total- kostnader kronor	Stats- bidrag kronor
	Anläggning av odlings- och ägovägar inom Harrsjöns torrlägg- ningsföretag, Bureå s:n, Västerbottens län	54 948	*
9/6	Ytterligare kostnader för vatten- och avloppsledningsanläggning för Gäddede byggnadsplaneområde, Frostvikens s:n, Jämt- lands län (21/6 1939)	56 000	42 000
21/6	Avloppsledningar i Tyggårdsviken, Karlstads stad	21 500	6 450
28/6	Ytterligare arbeten i samband med fortsatt utvidgning av hangar- plattformen å Bromma flygplats, Stockholms stad (1/6 1944)	335 000	268 000
	Ytterligare kostnader för terrassering av delar av Enskedebanan och Nynäsvägen, Stockholms stad (14/6 1941)	733 000	146 600
	Förlängning av blindlandningsbana, Bromma flygplats, Stock- holms stad	304 651	243 721
	Ytterligare kostnader för vatten- och avloppsledningar inom Ekängsområdet, Örebro stad (21/6 1943)	26 800	5 360
	Röjnings- och terrasseringsarbeten på badplatsen Fläsian, Sunds- valls stad	3 500	700
	Anläggning av odlingsväg från Byvägen till odlingsområdet söder om Skyffelängssjön, Njurunda s:n, Västernorrlands län	4 700	2 350
	Ytterligare arbeten å avloppsledningar inom Skidstaområdet i Domsjö, Själevads s:n, Västernorrlands län (23/6 1944)	10 000	3 000
	Anläggning av väg från O. D. Wedins fastighet i Skönsbyn till Skönsbergs m:es soptipp i Tamböle, Sköns s:n, Västernorrlands län	10 700	6 420
	Omläggning av enskild väg från O. D. Wedins fastighet i Sköns- byn till allmänna utfartsvägen vid Rosenlunds järnväghåll- plats, Sköns s:n, Västernorrlands län	19 000	9 500
	Vatten- och avloppsledningar i Storgatan m. fl. gator, Sköns- bergs m:e, Västernorrlands län	52 300	31 380
	Anläggning av Noragatan m. fl. gator samt vatten- och avlopps- ledningar i dessa gator och i Bygatan och Hagavägen, Sköns- bergs m:e, Västernorrlands län	105 000	63 000
	Anläggning av enskild väg från Timrå kyrka—Kovland vid Lag- garberg till allmänna vägen Laggarberg—Gudmundsbyn, Timrå s:n, Västernorrlands län	43 200	21 600
	Tre branddammur inom Kiruna m:e, Norrbottens län	65 000	13 000
20/7	Anläggning av enskild väg från Bänglings by till allmänna vägen vid Hässjö kyrka, Hässjö s:n, Västernorrlands län	37 600	18 800
	Anläggning av enskilda vägar inom Krigsbyn, Hässjö s:n, Väs- ternorrlands län	60 000	30 000
24/7	Uppförande av verkstadslokal för laggkärllstillverkning, Bjärträ s:n, Västernorrlands län	29 000	21 750
	Ytterligare arbeten å anläggning av Basgränd och Skogsgatan samt vatten- och avloppsledningar i Basgränd och kvarteret Solfjädern, Skönsbergs m:e, Västernorrlands län (2/1 1944) ..	42 000	27 300
7/8	Ytterligare kostnader för restaurering av Bjärträ kyrka samt in- redande av bisättningsrum under gravkapellet, Bjärträ s:n, Västernorrlands län (2/6 1944)	29 695	14 546
8/8	Skjutbaneanläggning m. m. för Krokstrands skytteförening, Skee s:n, Göteborgs och Bohus län	17 800	9 620
25/8	Viadukter och gångtunnlar vid Ängbybanan, Stockholms stad	1 573 000	314 600

Dag för beslut	A r b e t s f ö r e t a g	Total- kostnader kronor	Stats- bidrag kronor
	Ytterligare kostnader för återstående terrasseringsarbeten å del av Angbybanan, Stockholms stad (¹¹ / ₁₂ 1943, ²⁸ / ₁₁ 1942)	218 000	43 600
	Ytterligare kostnader och ytterligare arbeten för IV:e och V:e utbyggnadsetapperna av Bromma flygfält, Stockholms stad (²⁸ / ₁₁ 1940, ¹⁰ / ₁₁ 1941)	1 035 000	724 500
	Anläggning av enskild väg från allmänna vägen Lugnvik—Bjärträ kyrka till Jonas Jonssons torp i Lugnvik, Bjärträ s:n, Västernorrlands län	3 700	1 850
	Ytterligare kostnader för vatten- och avloppsledningsarbeten inom Graningeverkens industriområde m. m., Ytterlänns s:n, Västernorrlands län (¹² / ₁₂ 1940, ⁶ / ₁₂ 1941, ¹⁶ / ₂ , ³¹ / ₁₀ 1942)	35 800	21 480
² / ₁₀	Anläggning av Esperedsvägen inom Oskarströms m:e, Hallands län	13 500	5 400
	Huvudavloppsledning i Östanbo, Söderala s:n, Gävleborgs län	107 000	*
	Planering av Timrå kommunala mellanskolas skolgård jämte nyanläggning och förbättring av vägar, Timrå s:n, Västernorrlands län	67 300	40 380
	Ytterligare kostnader för anläggning av enskild väg från allmänna vägen Lögdö—Glupen till fastigheten Ribodarna nr 3 ^a , Timrå s:n, Västernorrlands län (²¹ / ₆ 1943)	5 940	2 970
⁷ / ₁₁	Iordningställande av Tunnbindaregatan, Oskarströms m:e, Hallands län	6 600	2 640
	Terrasseringsarbete för dubbelspår å bandelen Högsbo—Askim på järnvägen Göteborg—Särö, Göteborgs stad	263 000	52 600
	Ytterligare arbeten å avloppsledning Alaska—Kolsängsbron—Kyrkviken, Gudmundrå s:n, Västernorrlands län (¹⁰ / ₆ 1944)	7 450	4 470
	Iordningställande av del av Drottninggatan, Kramfors m:e, Västernorrlands län	20 200	12 120
¹⁸ / ₁₁	Invallningsarbeten för muddrupplag å Hospitalsholmen och i Rörsviken, Norrköpings stad	50 000	10 000
	Ytterligare arbeten i samband med utvidgning av begravningsplatserna å kyrkogårdarna i Vägga och Askum, Askums s:n, Göteborgs och Bohus län (¹⁷ / ₁₁ 1943)	14 600	10 950
²⁸ / ₁₁	Branddammur för luftskyddet, Jönköpings stad	48 550	24 275
	Vatten- och avloppsledningar för kvarteren Vulkanen och Vårdkasen, Jönköpings stad	45 200	9 040
¹ / ₁₂	Ytterligare arbeten å avloppsledning i Skelleftestrands m:e, Västernorrlands län (²⁴ / ₆ 1944)	4 230	2 115
⁸ / ₁₂	Huvudavloppsledning mellan Haga pumpstation och Hamngatan, avd. III, Karlstads stad	75 000	22 500
	Huvudvattenledning till Rosenborgsområdet, Karlstads stad	56 300	16 890
	Nyanläggning av skjutbana i terrängen nordost om Skurholmen, Luleå stad	68 000	7 600
¹² / ₁₂	Lek- och träningsplan vid idrottsplatsen Malmvallen i Oxelösunds m:e, Södermanlands län	37 300	7 460
	Ytterligare kostnader för iordningställande av Hantverks- och Bagaregatorna, Oskarströms m:e, Hallands län (⁹ / ₆ 1944)	3 650	1 460
	Kulvertering av viss del av Bävebäcken, Uddevalla stad	85 600	25 680
	Brandbrunn vid Åkervägen, Örebro stad	6 000	3 000

Dag för beslut	Arbetsföretag	Total- kostnader kronor	Stats- bidrag kronor
	Vatten- och avloppsledningar för kvarteren 74—77 m. fl. inom Malmbergets m:e, Norrbottens län	40 000	12 000
¹⁸ / ₁₂	Vatten- och avloppsledningar till kvarteren Tresund, Skollägdan och Länsmannen inom Vilhelmina m:e, Västerbottens län	14 000	8 400
²⁰ / ₁₂	Ytterligare arbeten å terrasseringsarbeten för omläggning inom stadens område av infartsvägen från Norsholm på delen från stadsgränsen förbi Borgs kyrka till nya förbifartsvägen, Norrköpings stad (²⁴ / ₂ 1941, ²¹ / ₃ 1942)	37 750	30 200
	Gatuarbeten norr om Sjöleden, Kalmar stad	35 400	7 080
	Komplettering av vattenledningsnät m. fl. arbeten, Skönsmons m:e, Västernorrlands län	78 000	46 800
	Summa	18 020 168	8 528 984

Förteckning över år 1944 avslutade statskommunala beredskapsarbeten.

Dag för beslut	Arbetsföretag	Total- kostnader kronor	Därav statsbidrag av arbets- löshets- medel kronor	Antal utförda dags- verken
1939 9/6	Ödebygdsväg från Neitisuando till allmänna vägen Gällivare—Lappeasuando, Norrbottens län	70 284	57 800	3 683
1941 9/1	Teater- och konserthusbyggnad, Malmö stad...	5 800 000	400 000	.
27/1	Regnvattenledningar i Luthagen m. m., Uppsala stad	199 051	32 040	5 229
	Omläggning av väg till begravningsplatsen, Strömstads stad	28 392	9 937	2 167
24/3	Församlingshem i Maria och Gustav Adolfs församlingar, Hälsingborgs stad	1 226 110	160 000	18 543
4/4	Huvudavloppsledning Storgatan—Styrmansgatan, Lomma s:n, Malmöhus län	21 782	4 000	1 529
9/5	Uppsnyggning av ett förutvarande grustag vid Kärralunds gård inom Härlandakomplexet, Göteborgs stad	6 299	1 890	397
10/5	Utläggning av Järnväggsgatan m. m., Nybro stad	25 770	4 648	1 725
6/6	Utläggning av del av Syrégatan, Vänersborgs stad	16 824	2 780	817
5/7	Om- och tillbyggnad av barnbördshuset samt uppförande av ett barnsjukhus jämte ekonomibyggnader, Hälsingborgs stad	2 541 724	415 000	31 034
6/10	Nytt sjömanshem, Göteborgs stad	1 843 562	222 485	.
21/11	Anordnande av tre branddammars samt upprensning av en förutvarande damm, Foss s:n, Göteborgs och Bohus län	16 489	3 163	1 237
	Anläggning av väg m. m., Skee s:n, Göteborgs och Bohus län	36 279	19 500	2 201
5/12	Till- och avloppsledningar jämte bassänger vid reningsverket, Uppsala stad	24 743	4 949	742
11/12	Återstående terrasseringsarbeten å Ängbybanan m. m., Stockholms stad	1 160 021	232 004	28 510
1942 7/1	Kloakledning inom västra delen av Västra Klagstorps s:n, Malmöhus län	14 274	2 140	1 052
22/1	Ny spillvattenledning i del av Läröverksvägen, Lidingö stad	17 246	1 060	643
	Omläggning av spillvattenledning i del av Askrikevägen m. m., Lidingö stad	34 982	4 648	1 087
	Vatten- och avloppsledningar i S:t Gertruds väg, Västerviks stad	70 232	26 520	2 837

Dag för beslut	Arbetsföretag	Total- kostnader kronor	Därav statsbidrag av arbets- löshets- medel kronor	Antal utförda dags- verken
26/2	Vissa anläggningar för hamn- och industriområde vid Oset, Örebro stad	481 835	281 460	7 569
3/3	Omläggning av avloppsledning i Hantverkaregatan, Trelleborgs stad	30 322	6 000	1 392
	Strandskoning vid Kurjviken, Skellefteå stad ..	12 460	*	718
21/4	Omläggning och förbättring av tillfartsvägen från Bätishagen till Knutsbol och statens skolhem Brättnegården, Vänersborgs stad	26 448	21 590	1 148
17/12	Viadukter och gångtunnlar vid Ängbybanan, Stockholms stad	1 750 982	350 196	26 041
1943				
27/5	Omläggning av avlopps nätet inom mellersta stadsdelen söder om Söderhamnsån samt del av vattenledning i Trädgårdsgatan, Söderhamns stad	95 862	37 600	3 762
7/7	Anläggning av enskild väg inom Brastads stationsområde, Brastads s:n, Göteborgs och Bohus län	12 495	5 550	384
16/12	Avloppsledningar i Norra Allén, Karlstads stad	46 588	13 976	1 504
	Huvudavloppsledning mellan Haga pumpstation och Hamngatan, del I och II, Karlstads stad	171 675	37 500	6 968
	Dikesrensning å Adolfsberg och Södra Ladugårdsskogen, Örebro stad	19 981	3 060	637
1944				
18/1	Vatten- och avloppsledningar i Kilavägen inom Annelund, Säffle köping, Värmlands län	16 577	3 200	820
2/2	Iordningställande av Karlaparken, Örebro stad	42 255	6 300	1 625
	Utschaktning i järnvägsslänt för åstadkommande av bättre sikt i plankorsning vid Skråmsta vattenverk mellan järnvägen Örebro—Svartå och vägen Karlslund—Ånsta, Örebro stad	6 751	1 280	191
	Avloppsledning i del av Kastellgatan, Härnösands stad	22 129	5 850	661
20/2	Terrasseringsarbeten för breddning av Huskvarnavägen m. m., Jönköpings stad	16 064	3 000	978
	Parkanläggningar vid Norra stationen, Halmstads stad	13 598	2 600	702
3/3	Avloppsledning i Hedeområdet, Kinna s:n, Älvsborgs län	10 058	2 012	336
	Utläggning av del av Virkesvägen, Örebro stad	13 162	2 260	588
	Anläggning av enskild väg mellan Hundsjö och Stornäset, Högsjö s:n, Västernorrlands län...	28 369	10 450	1 355
3/4	Utvidgning av tomterna vid Rude och Harvs skolor, Attmars s:n, Västernorrlands län	9 389	6 300	557
	Ombyggnad av stenmur vid Nätra kyrkogård, Nätra s:n, Västernorrlands län	10 082	*	638

* Jfr not 1 till bilaga 6.

Dag för beslut	A r b e t s f ö r e t a g	Total- kostnader kronor	Därav statsbidrag av arbets- löshets- medel kronor	Antal utförda dags- verken
21/4	Breddning för Kastellgatan och Rosenbäck- allén, Härnösands stad	5 886	1 766	185
	Planering av Vapelnäs skoltomt, Njurunda s:n, Västernorrlands län	40 620	*	1 905
9/6	Iordningställande av Hantverksgatan—Bagare- gatan inom Oskarströms m:e, Hallands län ..	28 351	11 340	1 223
	Planering av gårdsplanen vid pensionärshemmen i Gångvikens m:e, Västernorrlands län	30 478	17 100	1 308
21/6	Avloppsledningar i Tyggårdsviken, Karlstads stad	18 583	5 575	421
28/6	Förlängning av blindlandningsbana, Bromma flyg- plats, Stockholms stad	814 064	242 972	14 853
24/7	Uppförande av verkstadslokal för laggkärlstill- verkning, Bjärträ s:n, Västernorrlands län ...	38 639	21 750	588
25/9	Anläggning av enskild väg från allmänna vägen Lugnvik—Bjärträ kyrka till Jonas Jonssons torp i Lugnvik, Bjärträ s:n, Västernorrlands län	4 217	1 850	181
7/11	Iordningställande av Tunnbindaregatan, Oskar- ströms m:e, Hallands län	6 601	2 640	291
1944	<i>Tilläggsanslag till förut redovisade företag.</i>			
28/1	Ytterligare statsbidrag till anläggning av vatten- och avloppsledningar i Trafikgatan m. fl. arbe- ten, Skönsbergs m:e, Västernorrlands län (31/3 1938)	—	25 113	—
	Ytterligare statsbidrag till vissa gatu- och led- ningsarbeten, Skönsbergs m:e, Västernorrlands län (15/7 1938)	—	4 696	—
	Ytterligare statsbidrag till anläggning av Torg- gatan m. fl. arbeten, Skönsmons m:e, Väster- norrlands län (14/1 1938)	—	13 216	—
28/4	Ytterligare statsbidrag till utförande av vatten- verk jämte tillhörande ledningsnät, Njurunda s:n, Västernorrlands län (24/1 1936)	—	30 727	—
	Summa	16 978 585	2 783 493	.

Kostnader för under år 1944 beviljade statliga och statskommunala beredskapsarbeten fördelade länsvis.

Län/år	Statliga beredskapsarbeten				Statskommunala beredskapsarbeten		Summa	
	i kommissionens regi		i annan myndighets regi		Total-kostnader	därav statsbidrag	Total-kostnader	därav statsbidrag
	Total-kostnader	därav statsbidrag	Total-kostnader	därav statsbidrag				
Stockholms stad	—	—	—	—	9 124 651	4 178 221	9 124 651	4 178 221
Stockholms	1 450 700	1 450 700	3 612	3 612	166 500	33 300	1 620 812	1 487 612
Uppsala	—	—	—	—	—	—	—	—
Södermanlands	—	—	1 196 600	1 196 600	37 300	7 460	1 233 900	1 204 060
Östergötlands	—	—	—	—	87 750	40 200	87 750	40 200
Jönköpings	—	—	—	—	170 750	43 115	170 750	43 115
Kronobergs	115 000	115 000	—	—	—	—	115 000	115 000
Kalmar	409 300	409 300	—	—	77 400	46 980	486 700	456 280
Gotlands	—	—	—	—	—	—	—	—
Blekinge	1 026 200	1 026 200	—	—	—	—	1 026 200	1 026 200
Kristianstads	—	—	—	—	—	—	—	—
Malmö stad	—	—	—	—	510 325	342 065	510 325	342 065
Malmöhus i övrigt	—	—	—	—	12 200	2 440	12 200	2 440
Hallands	—	—	—	—	61 450	21 980	61 450	21 980
Göteborgs stad	—	—	—	—	467 585	101 105	467 585	101 105
Göteborgs och Bohus i övrigt	—	—	5 353 300	5 328 310	746 700	514 460	6 100 000	5 842 770
Älvsborgs	799 085	799 085	—	—	98 000	19 600	897 085	818 685
Skaraborgs	1 115 600	1 115 600	—	—	45 500	45 500	1 161 100	1 161 100
Värmlands	—	—	3 809 000	3 482 800	455 420	127 940	4 264 420	3 610 740
Örebro	—	—	—	—	296 200	61 040	296 200	61 040
Västmanlands	—	—	—	—	—	—	—	—
Kopparbergs	—	—	20 000	20 000	—	—	20 000	20 000
Gävleborgs	—	—	3 041 000	3 028 000	417 300	282 520	3 458 300	3 310 520
Västernorrlands	3 889 200	3 714 550	24 406 100	22 059 670	4 903 289	2 563 408	33 198 589	28 337 628
Jämtlands	—	—	—	—	56 000	42 000	56 000	42 000
Västerbottens	200 000	200 000	1 749 700	1 612 600	112 848	23 050	2 062 548	1 835 650
Norrbottnens	593 600	593 600	2 159 000	1 665 300	173 000	32 600	2 925 600	2 291 500
Summa 1944	9 598 685	9 424 035	41 738 312	38 396 892	18 020 168	8 528 984	69 357 165	56 349 911
1943	186 500	160 800	7 804 600	7 331 540	1 871 473	968 027	9 862 573	8 460 367
1942	1 585 400	1 393 710	7 592 900	5 595 710	11 470 006	3 422 031	20 648 306	10 411 451
1941	14 972 800	13 056 075	17 046 751	14 554 995	43 096 749	14 041 608	75 116 300	41 652 678

Sammanställning per den 31 december 1944 av statliga

Arbetets art	Slutförda företag		Företag under utförande	
	Antal	Total- kostnader	Antal	Total- kostnader
		kronor		kronor
<i>Statliga beredskapsarbeten i arbetsmarknads-</i> <i>kommissionens regi</i>	4	2 122 738	63	57 905 885
Vägarbeten	4	2 122 738	57	52 681 285
Järnvägs- och spårvägsanläggningar	—	—	1	499 000
Flottledsarbeten	—	—	1	593 600
Flygfältsarbeten	—	—	4	4 132 000
Friluftsgårdsanläggning	—	—	—	—
<i>Statliga beredskapsarbeten i annan myndighets</i> <i>regi</i>	9	7 016 728	133	83 569 008
Vägarbeten	3	1 117 328	62	40 286 298
Järnvägs- och spårvägsanläggningar	—	—	2	545 000
Vatten- och avloppsledningsarbeten	—	—	51	27 121 200
Hamnarbeten	5	954 400	11	3 024 700
Flygfältsarbeten	—	—	3	8 530 748
Broar	1	4 945 000	2	3 965 100
Andra arbeten	—	—	2	95 962
<i>Statskommunala beredskapsarbeten</i>	49	16 978 585	153	43 729 952
Väg- och gatuarbeten (med tillhörande led- ningsarbeten)	15	325 893	50	8 917 788
Hamnarbeten	2	494 295	8	7 407 400
Järnvägs- och spårvägsanläggningar	2	2 911 003	3	3 199 500
Vatten- och avloppsledningsarbeten	15	794 104	55	6 741 808
Flygfältsarbeten	1	814 064	4	11 975 500
Bad- och idrottsanläggningar	—	—	9	1 381 138
Sjukhus och tandpolikliniker	1	2 541 724	1	315 600
Teater-, musei- och konserthusbyggnader ..	1	5 800 000	1	620 000
Byggnad för sjömanshem	1	1 843 562	—	—
Andra byggnadsarbeten	2	1 264 749	4	1 328 195
Brandbrunnar och branddammur	1	16 489	6	165 720
Andra arbeten	8	172 702	12	1 677 303
Summa	62	26 118 051	349	185 204 845

och statskommunala beredskapsarbeten under 1944.

Beslutade men ej påbörjade företag		Samtliga företag			Av summa totalkostnader belöpa å	
Antal	Total-kostnader kronor	Antal	Total-kostnader kronor	därav stats- bidrag av arbetslöshets- medel kronor	arbets- löner kronor	övriga kostnader kronor
7	3 145 600	74	63 174 223	61 105 255	38 088 303	25 085 920
6	2 920 600	67	57 724 623	55 955 305	34 714 303	23 010 320
—	—	1	499 000	324 350	300 000	199 000
—	—	1	593 600	593 600	487 000	106 600
—	—	4	4 132 000	4 132 000	2 507 000	1 625 000
1	225 000	1	225 000	100 000	80 000	145 000
23	9 306 600	165	99 892 336	84 086 977	54 567 623	45 324 713
20	8 560 600	85	49 964 226	48 715 610	29 787 403	20 176 823
—	—	2	545 000	427 000	195 000	350 000
3	746 000	54	27 867 200	21 367 755	14 053 240	13 813 960
—	—	16	3 979 100	3 595 650	1 821 760	2 157 340
—	—	3	8 530 748	4 081 000	4 745 000	3 785 748
—	—	3	8 910 100	5 804 000	3 906 120	5 003 980
—	—	2	95 962	95 962	59 100	36 862
29	2 505 325	231	63 213 862	26 020 427	27 664 756	35 549 106
15	401 200	80	9 644 881	5 830 043	5 013 747	4 631 134
1	21 000	11	7 922 695	2 902 010	3 028 263	4 894 432
1	263 000	6	6 373 503	1 274 700	2 962 795	3 410 708
7	696 600	77	8 232 512	3 768 763	4 348 584	3 883 928
—	—	5	12 789 564	8 914 972	6 120 592	6 668 972
1	10 000	10	1 391 138	344 910	593 700	797 438
—	—	2	2 857 324	515 000	641 432	2 215 892
—	—	2	6 420 000	500 000	1 990 000	4 430 000
—	—	1	1 843 562	222 485	550 000	1 293 562
2	1 057 525	8	3 650 469	698 688	1 059 932	2 590 537
1	6 000	8	188 209	63 326	113 410	74 799
1	50 000	21	1 900 005	985 530	1 242 301	657 704
59	14 957 525	470	226 280 421	171 212 659	120 820 682	105 959 739

Utbetalade statsbidrag till hjälpverksamheten för arbetslösa under tiden ¹/₇ 1943—³⁰/₆ 1944.¹ Kronor.

L ä n	Beredskapsarbeten	Statskommunala reservarbeten	Arkivarbeten	Kontantunderstöd	Utbildningshjälp	Administrationsbidrag till arbetslöshetsnämnder	Summa
Stockholms stad....	2 762 774	1 5 730	1 091 225	228 413	3 504	28 624	4 130 270
Stockholms.....	1 125 345	—	72 406	22 331	² 52 187	547	1 272 816
Uppsala.....	182 244	4 454	133 259	1 507	—	183	321 647
Södermanlands.....	989 228	—	6 151	684	—	69	996 132
Östergötlands.....	3 126	—	13 746	19 990	—	1 344	38 206
Jönköpings.....	560 606	—	23 312	2 898	—	247	587 063
Kronobergs.....	835 970	—	5 153	4 287	—	13	845 423
Kalmar.....	115 208	12 418	9 265	5 183	—	404	142 478
Gotlands.....	14 154	—	—	2 010	—	43	16 207
Blekinge.....	1 427 365	—	7 869	1 423	—	88	1 436 745
Kristianstads.....	117 080	—	8 458	720	—	—	126 258
Malmö stad.....	—	—	1 614	—	—	—	1 614
Malmöhus i övrigt..	681 824	1 042	106 582	76 533	1 982	2 498	870 461
Hallands.....	10 140	606	6 188	4 751	583	66	22 334
Göteborgs stad.....	—	28 482	241 037	—	—	903	270 422
Göteborgs o. Bohus i övrigt.....	735 357	222 688	448	246 806	—	18 345	1 223 644
Älvsborgs.....	756 721	—	10 687	8 481	—	181	776 070
Skaraborgs.....	31 368	² 5 000	6 833	5 365	—	9	38 575
Värmlands.....	112 510	7 343	28 266	9 658	—	935	158 712
Örebro.....	192 456	5 315	15 818	24 909	337	1 069	239 904
Västmanlands.....	2 818	—	13 944	1 068	—	—	17 830
Kopparbergs.....	² 53 025	—	7 706	809	—	—	² 44 510
Gävleborgs.....	138 908	—	3 311	8 020	434	1 037	151 710
Västernorrlands.....	1 531 863	53 823	17 299	188 641	—	20 141	1 811 767
Jämtlands.....	² 12 374	—	6 061	716	—	48	² 5 549
Västerbottens.....	62 748	—	12 891	751	—	139	76 529
Norrbottnens.....	29 706	—	2 676	10 230	—	395	43 007
Hela riket	12 354 120	346 901	1 852 205	876 184	59 027	77 328	15 565 765

¹ Utöver i tabellen redovisade belopp har jämlikt kungl. brev den ²⁵/₆ 1942 väg- och vattenbyggnadsstyrelsen medgivits dragningsrätt å anslaget till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m. för statliga beredskapsarbeten med kr. 14 133 260 och för steninköp med kr. 2 680 000.

² Avser inkomster.

³ Statsbidrag till Gälö jordbruksskola.

Bilaga 11.

Utbetalade statsbidrag till hjälpverksamheten för arbetslösa under tiden $1/1$ — $31/12$ 1944.¹ Kronor.

L ä n	Beredskapsarbeten	Statskommunalaresev-arbeten	Arkiv-arbeten	Kontantunder-stöd	Utbildningshjälp	Administrationsbidrag till arbetslöshetsnämnder	Summa
Stockholms stad....	3 946 586	23 684	1 669 229	244 438	6 019	29 771	5 919 727
Stockholms.....	1 932 658	—	106 038	22 173	27 579	547	2 088 995
Uppsala.....	228 854	4 454	240 978	932	—	183	475 401
Södermanlands.....	626 218	—	7 317	342	—	69	633 946
Östergötlands.....	218 126	—	16 198	21 732	—	1 344	257 400
Jönköpings.....	277 263	—	31 327	3 210	—	247	312 047
Kronobergs.....	808 092	—	6 673	4 130	—	13	818 908
Kalmar.....	159 128	8 932	9 856	5 917	—	404	184 237
Gotlands.....	3 990	—	—	5 839	—	43	9 872
Blekinge.....	1 949 028	—	9 649	135	—	88	1 958 900
Kristianstads.....	235 518	—	8 080	1 620	—	—	245 218
Malmö stad.....	435 000	—	—	—	—	—	435 000
Malmöhus i övrigt..	398 596	1 042	176 809	83 282	1 202	2 498	663 429
Hallands.....	2 540	188	5 056	4 135	41	66	12 026
Göteborgs stad....	76 699	—	310 246	—	—	—	386 945
Göteborgs o. Bohus i övrigt.....	607 213	145 983	2 043	276 793	—	19 828	1 051 860
Älvsborgs.....	1 196 594	—	14 742	10 313	—	181	1 221 830
Skaraborgs.....	35 368	—	6 361	5 556	—	9	47 294
Värmlands.....	120 065	1 993	42 876	13 218	—	935	179 087
Örebro.....	260 311	7 115	25 585	25 705	337	1 069	320 122
Västmanlands.....	12 656	—	18 442	1 470	—	—	32 568
Kopparbergs.....	10 000	—	8 253	809	—	—	19 062
Gävleborgs.....	245 102	—	5 754	8 130	—	1 037	260 023
Västernorrlands....	2 328 039	52 775	19 942	229 865	5 767	21 988	2 658 376
Jämtlands.....	46 889	—	8 558	1 677	—	48	57 172
Västerbottens.....	287 356	2 606	14 818	151	—	139	305 070
Norrbottnens.....	316 616	—	2 422	10 089	—	380	329 507
Hela riket	16 764 505	248 772	2 767 252	981 661	40 945	80 887	20 884 022

¹ Utöver i tabellen redovisade belopp har jämlikt kungl. brev den 28/8 1942 väg- och vattenbyggnadsstyrelsen medgivits dragningsrätt å anslaget till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m. för statliga beredskapsarbeten med kr. 16 212 230 och för steninköp med kr. 2 940 000.

Kostnader för arbetsförmedling, överflyttning av arbetskraft m. m. under tiden $\frac{1}{7}$ 1943— $\frac{30}{6}$ 1944. Kronor.

L ä n	Läns- arbets- nämnder med arbetsför- medlings- anstalter	Rese- bidrag till arbets- sökande	Särskilda förmåner vid arbeten i öppna marknaden		Jord- bruks- läger	Kostna- der för uttagning med tjän- steplikt av arbets- kraft	Stats- bidrag till bered- skaps- kurser	Kost- nader för arbets- block- organisa- tionen	Kost- nader för revisorer för familje- bidrags- nämnder	Regi- strering av arbets- kraft ¹	Diverse kost- nader ¹
			Utbildnings- och för- flyttnings- bidrag samt familje- tillägg	Andra förmåner							
Stockholms stad	1 220 487	15 579	197 821	45 522	—	34 974	535 681	—	6 606	31 289	2 727
Stockholms	526 637	22 159	184 518	284 239	127 343	255 379	16 074	11 902	32 280	11 874	5 994
Uppsala	239 821	3 112	112 921	154 005	18 524	93 455	65 692	5 340	24 457	10 633	3 178
Södermanlands	311 582	8 717	108 554	146 732	46 035	113 311	4 870	3 885	22 906	8 616	2 771
Östergötlands	626 261	8 551	181 267	299 265	35 109	261 950	56 471	10 003	23 421	38 100	5 851
Jönköpings	309 143	25 321	215 192	236 833	16 111	116 897	36 372	10 990	27 042	17 213	4 706
Kronobergs	236 767	11 062	203 349	221 329	15 557	134 802	11 529	5 543	24 137	7 981	4 160
Kalmar	288 939	3 096	146 665	145 515	20 880	165 356	^a 1 078	20 005	19 814	11 943	4 035
Gotlands	69 202	6 363	1 621	19 771	43 262	23 261	2 223	10 295	15 146	2 607	661
Blekinge	233 093	2 369	103 215	50 687	20 420	57 423	6 846	2 005	12 754	12 311	2 240
Kristianstads	329 722	10 821	39 122	25 332	29 213	72 959	100	6 598	21 112	11 856	852
Malmö stad	—	—	—	—	—	—	37 460	—	—	—	—
Malmöhus i övrigt	717 731	27 347	85 475	58 656	80 430	130 744	46 089	555	39 812	11 183	2 977
Hallands	194 910	2 128	85 605	50 742	16 567	68 150	47 839	13 529	13 292	9 631	1 118
Göteborgs stad	—	—	—	—	—	—	215 144	—	—	—	—
Göteborgs o. Bohus i övrigt ..	778 542	21 799	431 516	114 572	27 287	93 379	86 307	9 097	19 099	21 078	7 507
Älvsborgs	397 260	8 692	263 657	138 340	12 279	160 278	93 668	3 575	46 208	11 130	2840
Skaraborgs	225 203	3 625	112 971	77 602	19 195	105 065	49 307	9 751	38 951	8 768	1 947
Värmlands	360 173	3 382	312 395	491 813	16 540	409 913	42 921	3 985	23 940	11 210	9 125
Örebro	490 654	18 828	208 385	378 063	37 562	277 238	130 898	10 081	20 075	17 492	7 287
Västmanlands	275 932	6 927	60 737	114 274	11 754	85 672	3 264	1 835	20 915	12 250	2 432
Kopparbergs	360 793	21 225	375 123	559 826	13 567	397 970	5 603	9 765	19 624	8 079	10 146
Gävleborgs	447 814	15 631	644 645	627 349	11 203	340 610	32 799	4 697	48 103	14 697	11 596
Västernorrlands	609 306	60 157	1 214 486	716 952	9 500	293 700	78 117	9 605	22 419	14 167	14 577
Jämtlands	334 707	9 686	214 647	427 177	10 358	264 224	^a 62	13 507	12 210	9 873	7 673
Västerbottens	279 471	11 351	290 172	257 462	9 254	125 424	1 410	12 192	25 900	7 736	4 971
Norrbottens	322 780	6 538	210 990	178 698	11 984	173 097	27 677	12 654	12 882	36 438	3 479
Hela riket	10 186 930	334 466	6 005 049	5 820 756	659 934	4 255 281	1 633 221	201 394	593 105	358 155	124 850

¹ Här ingå kostnader för administration för värnpliktslänenämnder med kr. 16 855, revisorer för arbetslöshetsnämnder med kr. 8 234 samt kostnader för länsarbetsnämndernas förråd med kr. 99 761. Kostnader för anskaffning av kojor och kojinventarier, som icke medtagits i tabellen, ha uppgått till kr. 1 094 811. Försäljningar och hyresinkomster ha bokförts till kr. 1 044 533 samt på grund av omflyttningar m. m. ytterligare gottskrivits kr. 45 206, varför slutsumman utvisar en nettoutgift av kr. 5 072.

^a Avser inkomster.

Kostnader för arbetsförmedling, överflyttning av arbetskraft m. m. under tiden $1/1-31/12$ 1944. Kronor.

Bihang till riksdagens protokoll 1945. I samf. Nr 309.

L ä n	Läns- arbets- nämnder med arbetsför- medlings- anstalter	Rese- bidrag till arbets- sökande	Särskilda förmåner vid arbeten i öppna marknaden		Jord- bruks- läger	Kostna- der för uttagning med tjän- steplikt av arbets- kraft	Stats- bidrag till bered- skaps- kurser för verk- stads- industrin ¹	Kost- nader för arbets- block- organisa- tionen	Kost- nader för revisorer för familje- bidrags- nämnder	Regi- strering av arbets- kraft	Diverse kost- nader ²
			Utbildnings- och för- flyttnings- bidrag samt familje- tillägg	Andra förmåner							
Stockholms stad	1 369 406	19 946	119 507	34 025	15	2 015	243 493	—	6 606	28 843	10 101
Stockholms	581 342	34 782	141 759	1 377 445	110 507	35 239	6 204	13 050	23 309	6 560	8 503
Uppsala	259 893	4 352	108 691	183 236	24 372	8 517	31 518	6 116	21 506	9 795	7 803
Södermanlands	360 522	16 991	104 910	255 677	26 002	20 566	102	6 357	22 037	9 663	10 251
Östergötlands	741 022	27 613	141 503	860 004	36 563	51 514	34 582	11 938	22 699	38 672	5 993
Jönköpings	355 810	25 900	154 491	135 735	22 290	7 511	23 463	6 945	26 005	10 707	4 820
Kronobergs	261 886	23 111	135 143	223 137	35 535	7 477	5 028	5 903	21 003	9 487	4 121
Kalmar	319 361	5 965	99 825	97 437	69 080	16 734	—	19 479	23 130	14 645	7 575
Gotlands	75 986	10 928	1 947	34 440	19 591	7 842	—	8 216	11 478	1 917	2 148
Blekinge	238 075	6 485	91 384	44 044	17 653	6 695	³ 4 635	635	13 901	11 124	6 009
Kristianstads	362 368	18 342	37 141	³ 12 951	37 997	22 722	—	3 964	21 322	9 201	³ 4 479
Malmö stad	—	—	—	—	—	—	16 982	—	—	—	—
Malmöhus i övrigt	740 641	4 9393	61 043	161 325	86 358	24 428	6 477	³ 1 549	50 989	13 580	37 443
Hallands	204 051	4 211	75 224	46 092	20 728	18 915	23 838	16 825	15 511	11 171	6 766
Göteborgs stad	—	—	—	—	—	—	151 594	—	—	—	—
Göteborgs o. Bohus i övrigt .	783 982	22 703	304 741	76 605	19 188	12 867	67 650	8 589	20 554	23 613	17 372
Älvsborgs	397 856	9 417	201 339	49 060	12 210	15 678	71 073	2 419	55 064	10 893	6 046
Skaraborgs	256 402	5 857	100 447	80 581	30 628	33 311	24 585	11 230	33 981	9 440	19 646
Värmlands	359 563	4 360	211 774	208 882	5 727	26 975	24 638	3 419	28 073	9 382	9 364
Örebro	491 462	11 393	144 202	229 706	33 044	17 930	64 958	5 814	18 749	15 384	14 007
Västmanlands	304 704	6 663	48 892	87 526	11 318	6 933	—	1 100	22 305	11 363	3 969
Kopparbergs	355 146	19 522	209 505	315 843	7 804	15 437	—	8 397	19 205	9 048	5 543
Gävleborgs	480 170	29 369	436 091	452 630	11 880	16 490	13 590	1 342	43 348	11 551	13 689
Västernorrlands	635 714	90 483	755 513	483 333	20 595	12 638	46 006	6 330	20 897	11 720	20 424
Jämtlands	344 329	17 054	198 660	365 153	12 285	15 249	³ 76	8 989	9 683	8 001	7 234
Västerbottens	301 689	26 160	194 027	714 645	22 337	10 674	³ 511	11 149	25 747	7 303	6 754
Norrbottnens	364 747	5 047	179 693	477 637	7 430	33 126	11 685	6 331	15 724	20 885	5 868
Hela riket	10 946 127	496 047	4 257 452	6 981 247	701 137	447 483	862 244	172 988	592 826	323 948	236 970

¹ Här fördelade kostnader avser tiden $1/1-30/6$. Verksamheten överflyttades därefter till överstyrelsen för yrkesutbildning.

² Här ingå kostnader för beredskapskurser för bil- och traktorförare med kr. 115 757, administration för värnpliktslänenämnder med kr. 13 923, revisorer för arbetslöshetsnämnder med kr. 8 636 samt kostnader för länsarbetsnämndernas förråd med kr. 98 654. Kostnader för anskaffning av kojor och kojinventarier, som icke medtagits i tabellen, ha uppgått till kr. 3 994 506. Försäljningar och hyresinkomster har bokförts till kr. 4 573 590, varför slutsumman visar nettointkomst av kr. 579 084.

³ Avser inkomster.

Arbetsmarknaden under åren 1935—1944.

Å r	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Års-medeltal
<i>Antal ansökningar om arbete på 100 lediga platser vid den offentliga arbetsförmedlingen.</i>													
1935	485	477	414	321	303	284	277	255	244	284	434	442	365
1936	370	319	261	249	214	194	194	175	169	204	289	327	262
1937	265	208	171	161	137	133	142	129	130	162	208	194	187
1938	218	230	182	157	146	153	152	128	132	167	236	231	196
1939	219	230	179	155	126	119	119	106	124	154	193	186	173
1940	165	162	144	132	114	115	137	154	166	187	227	243	182
1941	249	241	208	184	160	154	139	131	130	141	176	195	198
1942	227	202	168	131	110	103	99	97	97	102	114	125	147
1943	137	133	114	109	99	93	89	90	93	109	129	150	131
1944	164	157	139	121	103	96	90	92	95	106	118	129	136
<i>Arbetslösheten inom fackförbunden. Procent.</i>													
1935	22.3	20.1	18.5	16.0	12.0	11.3	9.9	10.2	10.9	12.7	14.9	21.3	15.0
1936	19.0	18.1	16.5	13.8	10.2	9.3	8.1	8.1	8.7	10.3	12.3	17.5	12.7
1937	16.3	14.8	14.5	11.2	8.3	7.7	6.4	6.2	6.8	8.3	11.1	17.8	10.8
1938	15.6	14.5	13.0	10.7	8.4	8.5	7.2	7.2	7.5	9.0	11.2	17.8	10.9
1939	14.9	13.0	11.7	9.0	6.3	5.6	4.8	5.0	6.3	8.0	10.4	15.2	9.2
1940	14.1	14.5	15.8	11.1	9.5	8.7	9.0	9.1	9.8	11.0	12.6	16.1	11.8
1941	17.1	16.4	15.1	13.1	10.6	9.3	7.8	7.5	7.3	8.2	10.0	13.0	11.3
1942	13.6	12.5	11.0	8.1	5.9	4.9	4.2	4.0	4.3	4.8	5.9	10.3	7.5
1943	8.6	7.5	6.4	6.1	4.4	4.4	3.9	3.6	3.5	4.5	5.8	9.6	5.7
1944	8.5	8.0	7.2	5.5	3.7	3.2	2.9	2.8	2.9	3.3	4.2	7.2	4.9
<i>Antal rapporterade hjälpsökande arbetslösa.¹</i>													
1935	93 419	89 838	83 588	75 122	61 177	51 157	42 582	41 723	41 190	47 045	54 167	57 965	61 581
1936	61 400	58 127	53 162	46 628	34 571	25 863	21 510	20 783	20 903	24 712	28 742	30 814	35 601
1937	33 509	31 280	27 750	22 247	15 840	11 429	9 800	9 577	9 782	12 411	16 169	18 765	18 213
1938	22 022	22 263	20 071	16 935	13 797	11 891	10 057	9 993	10 818	13 972	18 853	23 603	16 189
1939	29 263	29 020	27 250	24 893	17 610	12 501	9 229	8 709	9 499	12 183	15 583	14 940	17 556
1940	15 552	15 184	14 332	9 872	7 876	6 935	7 902	10 361	12 243	16 122	20 562	23 469	13 367
1941	30 512	34 900	33 702	30 552	24 856	20 656	16 205	14 989	13 279	12 610	14 781	19 583	22 219
1942	25 259	25 149	22 062	15 535	10 060	7 941	6 959	6 649	6 419	6 377	6 671	8 592	12 306
1943	9 992	9 569	8 550	7 206	6 247	5 253	4 571	4 410	4 600	5 434	7 462	11 676	7 081
1944	15 845	17 548	17 272	15 660	11 797	8 790	7 313	6 790	6 828	7 494	8 674	11 044	11 255
<i>Indextal för antalet sysselsatta arbetare. September 1939=100.</i>													
1939	—	—	—	—	—	—	—	—	100	98	97	90	—
1940	90	89	91	88	87	80	82	87	90	91	90	83	—
1941	83	85	84	85	88	91	92	92	92	91	91	85	—
1942	85	85	84	87	90	94	95	96	94	95	94	89	—
1943	90	90	90	91	93	94	90	90	91	94	93	90	—
1944	90	91	91	90	91	92	92	93	94	96	97	95	—

¹ För tiden januari 1938—juni 1940 har i antalet hjälpsökande medräknats vid statliga och statskommunala beredskapsarbeten då sysselsatta hänvisade arbetslösa, vilka dock först fr. o. m. juli 1940 voro anmälda som hjälpsökande hos arbetslöshetsnämnderna.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING.

	Sid.
<i>I. Arbetsmarknaden under år 1944</i>	5
<i>II. Arbetsmarknadskommissionens verksamhet år 1944</i>	9
A. Arbetsförmedlingen	9
Arbetsförmedlingens organisation	9
Arbetsförmedlingsverksamheten	13
B. Särskilda åtgärder för tillgodoseende av vissa näringsgrenars arbetskrafts- behov	23
Jordbruket	23
Skogsbruket	27
Torvindustrin	32
Verkstadsindustrin	32
C. Reglering av byggnads- och anläggningsverksamheten	35
D. Särskilda åtgärder för utnyttjande av värnpliktig arbetskraft under förstärkt försvarsberedskap	38
E. Speciella utredningar, planläggning, registrering m. m.	39
F. Hjälpverksamheten för arbetslösa	45
Hjälpsökandeklienteletets omfattning och sammansättning	46
Arbetslinjen	52
Understödslinjen	62
Hjälpverksamhetens totala omfattning	66
Statliga stenbeställningar	67
Årskostnadsbidrag	69
G. Värnpliktshjälp	71
Krigsfamiljebidrag	71
Värnpliktslån	72
Skatteanstånd och militär moratorielagstiftning	73
<i>Bilagor.</i>	
1. Uppgifter rörande vissa arbetslöshetsförhållanden enligt kommunernas rap- porter till statens arbetsmarknadskommission för den 31 december åren 1943 och 1944	75
2. De hjälpsökande arbetslösas fördelning på yrkesgrupper och län den 31 december 1944	82
3. Förteckning över statliga beredskapsarbeten, till vilka statsbidrag bevil- jats under år 1944 av arbetslöshetsmedel	84
4. Förteckning över år 1944 avslutade statliga beredskapsarbeten i statens arbetsmarknadskommissions regi	91

	sid.
5. Förteckning över år 1944 avslutade statliga beredskapsarbeten i annan myndighets än arbetsmarknadskommissionens regi	92
6. Förteckning över statskommunala beredskapsarbeten, till vilka statsbidrag beviljats under år 1944 av arbetslöshetsmedel	93
7. Förteckning över år 1944 avslutade statskommunala beredskapsarbeten..	100
8. Kostnader för under år 1944 beviljade statliga och statskommunala beredskapsarbeten fördelade länsvis	103
9. Sammanställning per den 31 december 1944 av statliga och statskommunala beredskapsarbeten under 1944	104
10. Utbetalade statsbidrag till hjälpverksamheten för arbetslösa under tiden $1/7$ 1943— $30/6$ 1944	106
11. Utbetalade statsbidrag till hjälpverksamheten för arbetslösa under tiden $1/1$ — $31/12$ 1944	107
12. Kostnader för arbetsförmedling, överflyttning av arbetskraft m. m. under tiden $1/7$ 1943— $30/6$ 1944.....	108
13. Kostnader för arbetsförmedling, överflyttning av arbetskraft m. m. under tiden $1/1$ — $31/12$ 1944	109
14. Arbetsmarknaden under åren 1935—1944	110